

01109176 PŘÍLOHA K ČJ.
Zvláštní por. čis. 2

Příloha k čj. 00441/55

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. ČIS. 360

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999

VOJENSKÁ MYSL

3

1955

VDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

ОБСАН

Военско-политická část

- Podplukovník Bohuslav Krasický:
Obnova německého militarismu reálným nebezpečím pro světový mír 3

Operační umění a taktika

- Plukovník Ludvík Varvařovský:
Velení v armádní útočné operaci za použití atomových zbraní 25

- Podplukovník Michal Spišiak:
Úvahy o bojové činnosti vlastních vojsk a o organizaci velení vzhledem na názory Američanů na použití atomových zbraní 33

- Kolektiv učitelů Vojenské akademie Klementa Gottwalda vyznamenané Řádem republiky:
Plán protiatomové ochrany v útočném boji střeleckého sboru 47

- Podplukovník František Golian:
Použití tankosamohybných pluků střeleckých divízi v obraně hlavního pásma obrany při použití atomových zbraní 54

- Podplukovník Michal Spišiak:
Plánování, organizace a provedení průzkumu bojem za útoku na připravenou obranu nepřítel 61

- Kapitán Miroslav Vepřek:
Součinnost dělostřeleckého průzkumu s průzkumem vševojskových svazků a s průzkumem ostatních druhů vojsk 71

- Major Karel Pohanka:
Protiletadlové dělostřelectvo v systému protivzdušné obrany v útočném boji střelecké divise za použití atomových zbraní 84

- Plukovník Stanislav Palla:
Lépe rozvinout vojenskou vědecko-výzkumnou práci v oblasti vojenského umění 99

Dotazy a odpovědi

- Generál-poručík Jaroslav Dočkal:
K otázkám vedení útočného boje proti nepříteli vedoucím boj na zadrženu za použití atomových zbraní 105

СОДЕРЖАНИЕ

Военно-политический отдел

- Подполковник Богуслав Красицкий:
Восстановление германского милитаризма — реальная опасность для мирового мира 3

Оперативное искусство и тактика

- Полковник Лудвик Варваржовский:
Управление в армейской наступательной операции в условиях применения атомного оружия 25

- Подполковник Михал Спишиак:
Соображения относительно боевых действий своих войск и относительно организации управления ввиду взглядов Американцев на применение атомного оружия 33

- Преподавательский коллектив Военной Академии имени Клемента Готвальда награжденной Орденом Республики:
План противотомной защиты в наступательном бою стрелкового корпуса 47

- Подполковник Франтишек Голиан:
Применение танко-самоходных полков стрелковых дивизий в обороне главной полосы обороны в условиях применения атомного оружия 54

- Подполковник Михал Спишиак:
Планирование, организация и проведение разведки боем в ходе наступления на подготовленную оборону противника 61

- Капитан Мирослав Вепрек:
Взаимодействие артиллерийской разведки с разведкой общевойсковых соединений и с разведкой других родов войск 71

- Майор Карел Поганка:
Зенитная артиллерия в системе противовоздушной обороны в ходе наступательного боя стрелковой дивизии в условиях применения атомного оружия 84

- Полковник Станислав Палла:
Лучше развить военную научно-исследовательскую работу в области военного искусства 99

Вопросы и ответы

- Генерал-лейтенант Ярослав Доцкал:
К вопросам ведения наступательного боя в условиях перехода противника к сдерживающим действиям в условиях применения атомного оружия 105

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
Por. čs. 42. 2

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

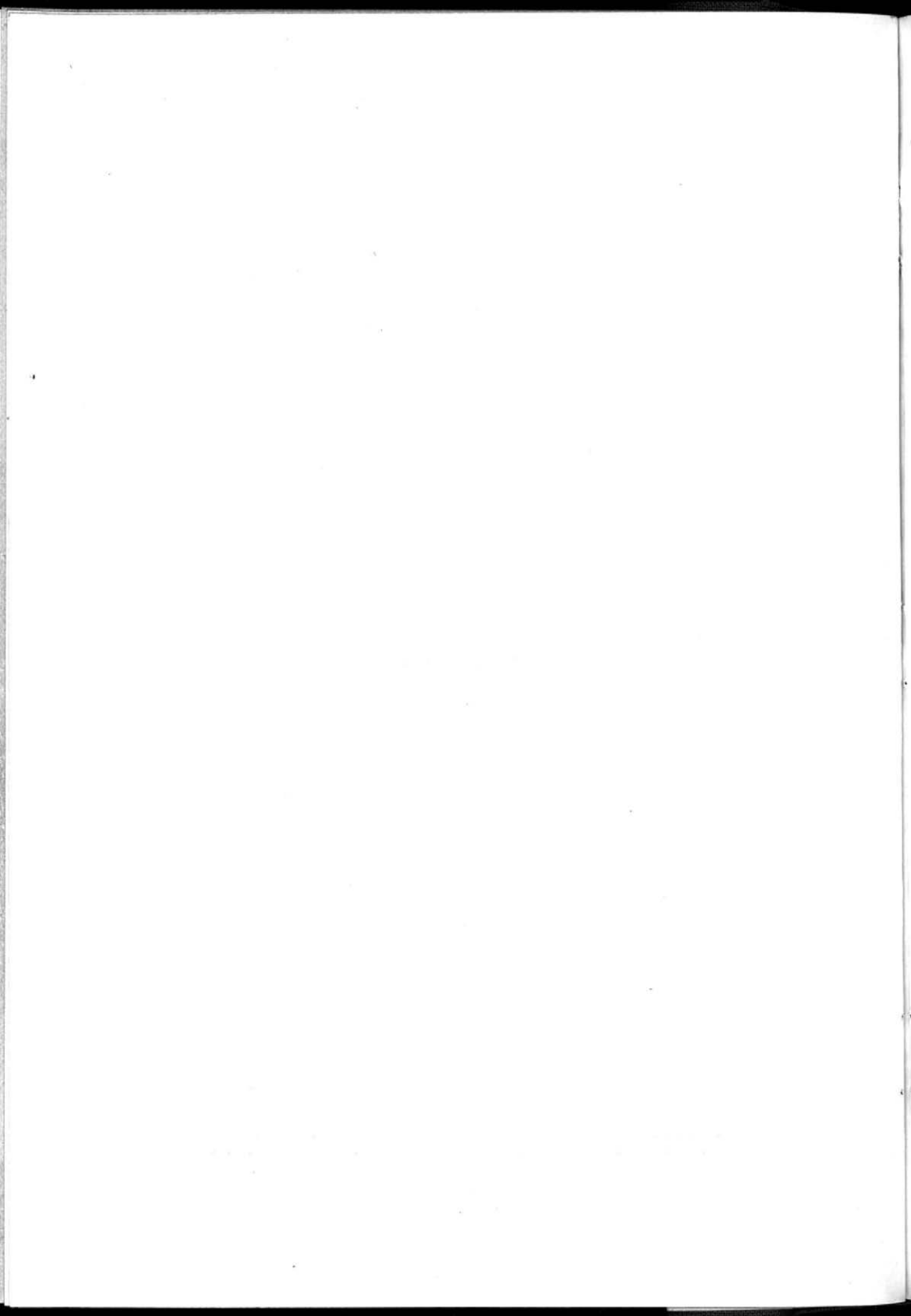
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník pátý

3

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1955

VOJENSKO-POLITICKÁ ČÁST

OBNOVA NĚMECKÉHO MILITARISMU REÁLNÝM NEBEZPEČÍM PRO SVĚTOVÝ MÍR

Podplukovník Bohuslav Krasický

Nebezpečí katastrofálního vzplanutí hospodářské krise v ekonomice Spojených států je stále akutní. Američtí imperialisté hledají cestu z krise v přechodu na válečné hospodářství, které jim zajišťuje dosahovat maximálních zisků na úkor čím dál tím bezuzdnějšího vykořisťování pracujících mas. Militarizace národního hospodářství i když do jisté míry oddaluje krizi, nemůže vyřešit rozpory vlastní kapitalistickému systému, naopak neobyčejně je zesiluje. Příмым důsledkem militarizace hospodářství je provádění politiky válečných provokací, agresivních akcí a příprava nové světové války. Je to politika s posice síly, která se snaží podrobit americkému monopolistickému kapitálu všechny ostatní kapitalistické země a podrobit si také země, které se definitivně vymanily z pout kapitalismu a nastolit světové panství amerických monopolů.

Jen takovou politikou s posice síly může být uměle udržována válečná prosperita přinášející kapitalistům neomezené zisky a na čas oddalující katastrofu krise. S militarizací hospodářství Spojených států zákonitě souvisí i obnova válečného potenciálu západního Německa a politika obnovy německého militarismu, jak ji umožňují t. zv. pařížské a londýnské dohody. Na jejich základě se vytváří vojenský blok útočných sil USA, Anglie a Francie s německým militarismem. Vytvoření takového bloku zostrňuje mezinárodní situaci v Evropě a zesiluje hrozbu nové světové války.

Přijetím a prováděním pařížských a londýnských dohod se mění situace v Evropě a nebezpečí německé agrese se stává reálnějším.

Pařížské a londýnské dohody jsou hlavním nástrojem dovršení obnovy německého militarismu, jsou spiknutím světových monopolů proti míru a proti bezpečnosti národů.

Proto je třeba odhalovat podstatu těchto smluv, osvětlovat jejich ekonomické a politicko-vojenské důsledky pro vývoj mezinárodních vztahů v Evropě a ustavičně sledovat tento proces, zkoumat jeho zákonitosti.

Úkolem této stati je ukázat na podstatné rysy této nové situace a vyvodit z nich nejdůležitější závěry pro další boj proti německému militarismu, jakož i zdůvodnit nutnost neustále posilovat obranyschopnost naší země budováním pevné, nezdolné armády.

I

Proč má být právě západního Německa využito k rozpoutání nové světové války?

V „globální válečné strategii“ má západní Německo rozhodující úlohu. Tvoří v systému válečných základů USA nejdůležitější článek. Má pro USA strategicky výhodnou situaci, má velký průmyslově zbrojní po-

tenciál, velké lidské rezervy, má přístup k moři a rozvětvenou komunikační síť. Západoněmecké monopoly jsou neobyčejně silné a jsou spjaty s militaristickými tradicemi a revanšismem, který má stále ještě masovou základnu.

Západní Německo je úrovní své průmyslové výroby v současné době na druhém místě v kapitalistickém světě. Jeho průmyslová výroba je stejná jako průmyslová výroba Anglie a téměř o 40% vyšší než průmyslová výroba francouzská. Podle výpočtů buržoasních národohospodářů činí výrobní kapacita západoněmeckých podniků 60% těžby uhlí a 57% výroby oceli v celé kapitalistické Evropě. Již v roce 1952 byl západoněmecký průmysl schopen vyrobit ročně až 8000 těžkých tanků, 27 000 bojových letadel a 30 000 děl, t. j. tolik, kolik vyráběl průmysl hitlerovského Německa na vrcholu zbrojní konjunktury v letech 1942 až 1944. Podle údajů buržoasního tisku západoněmecký průmysl vyrábí z 80% pro válku. Ekonomická síla je charakterisována zejména vysokou koncentrací výroby a kapitálu.

Západoněmecký průmysl je vysoce koncentrován a neustále posilován dalšími kapitálovými investicemi jak vlastními, tak cizími v čele s kapitálem Spojených států. Monopoly překonaly svým rozsahem všechno, co existovalo na tomto poli v hitlerovském Německu v minulosti. Ovládají větší část výroby než za nacismu a představují silnější koncentraci kapitálu, než jaká existovala kdykoli předtím. Ústřední západoněmecká statistika akciových společností ukazuje tento proces koncentrace (podle Tägliche Rundschau z 15. 3. 1955):

Průměrná výše akciových kapitálů německých akciových společností v letech 1942, 1952 a 1953

(V úvahu jsou vzaty jen společnosti s kapitálem přes 10 milionů marek)

Průmyslový obor	1942	1952	1953
	Německo	Západní Německo	
	milionů marek		
železářský a ocelářský	31,9	36,0	67,1
chemický	73,4	32,5	85,8
elektrotechnický	65,5	83,2	83,2
automobilní	37,3	39,1	39,2
Celkový průměr	43,4	41,2	51,1

Z tabulky je vidět, že v roce 1953 vykazuje průmysl všech uvedených odvětví i v celku větší koncentraci kapitálu v rozhodujících akciových společnostech než v roce 1942, přesto, že se čísla z roku 1953 vztahují jen na západní Německo a čísla za rok 1942 zahrnují podniky, které pohltily kapitál v celé tehdy okupované Evropě. Tato tendence k rychlé koncentraci kapitálu se neobyčejně zesílí právě na základě provádění pařížských válečných dohod, a to jak růstem základního kapitálu, tak novými investicemi. Podle údajů měsíčníku bonnského spolkového sta-

tistického úřadu „Wirtschaft und Statistik“ vzrostl základní kapitál 105 strojírenských společností v letech 1951 až 1953 o 1,4%.

Ještě více vzrostly ve stejné době investice. U dříve již zmíněných 105 strojírenských společností vzrostly investice na výrobní prostředky (rozuměj ve válečné výrobě) na stroje a tovární budovy o 18,5%, to znamená více než desetinásobně vzhledem k přírůstku základního kapitálu).

V odvětvích, která jsou převážně orientována na válečnou výrobu, jako na př. v elektrotechnickém průmyslu, vzrostla hodnota investic za léta 1949 až 1952 přibližně o 35%.

Rychlé tempo koncentrace kapitálu daleko překročuje vývoj, který probíhal v Německu po první světové válce. To znamená, že dnes existují větší potenciální síly kapitálu než za nacistického režimu, které také neobyčejně zrychlují celý proces vyzbrojení západního Německa.

Proces rychlé koncentrace kapitálu je ovšem doplňován koncentrací výroby a řadou dalších opatření, která dávají západoněmeckému hospodářství válečný ráz. Koncentrace kapitálu a výroby se uskutečňuje pod rozhodujícím vlivem amerického kapitálu. Americký kapitál si za deset let po skončení druhé světové války získal pevné posice v nejdůležitějších odvětvích západoněmeckého hospodářství.

Schválení pařížských dohod znamená pro západní Německo povinnost převést celé hospodářství na válečné koleje. To znamená, že budou zrušena všechna zbývající omezení výroby válečného materiálu. Proces koncentrace kapitálu zesílí moc monopolů.

Západní Německo kromě ekonomického potenciálu může poskytnout pro přípravu nové války také rozhodující lidské rezervy. Žádný jiný stát nemůže americkým monopolistům poskytnout takový materiál jako západní Německo. Západní Německo má asi 50 milionů obyvatel, t. j. jen o 1 až 2 miliony méně než má Anglie, a skoro o 7 milionů více než má Francie. Podle odhadů zahraničního tisku (jistě přemrštěných) je západní Německo schopno postavit armádu o více než 5 milionech lidí, při čemž nejméně polovina z nich má bojové zkušenosti z druhé světové války i když dnes jsou zastaralé. Značná část těchto fašistických živlů je prosáklá duchem revanšismu a je ochotna ke každému dobrodružství. Téměř půl milionu bývalých příslušníků wehrmachtu je dnes znovu v uniformě. Další půl milionu má být nabráno podle pařížských dohod.

Západní Německo poskytuje americkým monopolistům jak ekonomicky, tak politicky i vojensky centrum t. zv. integrace Evropy a poskytuje americkým monopolům výhodné postavení proti ostatním kapitalistickým zemím na západě Evropy. Spojené státy využily možnosti okupace západního Německa k tomu, aby si na jeho území vybudovaly válečné základny a aby si tu zajistily výhodnou sféru pro své kapitálové investice. Během desíti let proměnily západní Německo v jednu ze svých nejlepších kolonií. Třeba říci, že se to stalo se sympatiemi a podporou samých německých monopolistů, kteří tak ušli zaslouženému trestu za válečné zločiny. Bonnský loutkový stát panství amerických monopolistů neobyčejně upevnil. Americké a západoněmecké monopoly nastolují opět hrubou vojenskou diktaturu, která usiluje o postupné likvidování socialistického a demokratického hnutí. Politická moc buržoasie vládnoucí v bonnském parlamentě opírá se o neobyčejně silnou moc mezinárodních

monopolů, v kterých mají monopoly USA vyhrazenu vedoucí úlohu. Takto se spojily agresivní síly USA s agresivními silami západního Německa a vytvářejí akutní hrozbu bezpečnosti evropským národům. Američtí imperialisté nemohli nalézt opravdu lepšího a schopnějšího spojence. Dnešní představitelé amerického imperialismu se bedlivě učili u svých mistrů představitelů třetí říše jak v oblasti ekonomiky, tak i politiky a vojenství a plně využívají jejich zkušeností. Jde tedy o spojenectví nejtemnějších sil světové reakce a odtud plyne obrovské nebezpečí všemu lidstvu.

II

Jaký je obsah londýnských a pařížských dohod?

Pařížské a londýnské dohody jsou hlavním nástrojem dovršení obnovy německého militarismu. Obnovu německého militarismu můžeme sledovat jako dlouhodobý proces postupného obnovování útočného zbrojního potenciálu, který tvoří ekonomický základ německého militarismu, obnovení moci německých monopolů a vybudování loutkového státu pod ochranou okupačních mocností. Tento proces je prakticky dovršen obnovením německého militarismu, představovaného novým budováním wehrmacht, jak to umožňují londýnské a pařížské dohody. Postavení nové útočné wehrmacht je jen nutným následkem obnovení moci německých monopolů, zbrojního potenciálu a přechodu německého hospodářství na válečné koleje. Tento vývoj je diktován požadavky objektivního základního ekonomického zákona soudobého kapitalismu. Vývoj světového kapitalistického systému vyúsťuje v marasmu militarisace a přípravy nové světové války.

Londýnské a pařížské dohody po mnohé stránce přesahují původní návrhy o EOS a mají ještě dalekosáhlejší důsledky. Tyto dohody představují systém smluv, kterými je západní Německo včleňováno do t. zv. Západoevropské unie, do Severoatlantického paktu a jimiž je západnímu Německu poskytována t. zv. suverenita. Přitom tento systém chápe Německo v hranicích z roku 1937, což znamená, že považuje bonnskou vládu za vládu celého Německa a ignoruje existenci Německé demokratické republiky a dále že počítá s násilným rozšířením bonnského režimu na celé území Německa z roku 1937, t. j. i na území, která jsou dnes pod svrchovaností NDR, lidově demokratického Polska a SSSR.

Systémem těchto smluv je západní Německo oficiálně přijato jako „rovnocenný partner“ mezi západní velmocí. Přitom je západnímu Německu dovoleno a uloženo se vyzbrojit, mít svou armádu, obnovit generální štáb atd. Tímto systémem dohod je definitivně pošlapána existující postupimská dohoda a všechna další ujednání mezi spojenci vůči Německu ve svém celku. Jde tedy o zásadní veřejný obrat ve vztazích západních mocností vůči Německu. Tím byly fakticky anulovány smlouvy francouzsko-sovětská a anglo-sovětská, které byly uzavřeny proti obnově německé agrese.

Pod tímto zorným úhlem si všimněme jen nejdůležitějších dokumentů pařížských a londýnských dohod.

1. Protokol o přetvoření bruselského paktu na Západoevropskou unii a připojení západního Německa a Itálie k této unii

Tato smlouva o Západoevropské unii byla zaměřena nikoli již proti obnově německé útočné politiky, jak tomu bylo původně alespoň pro zamaskování jejího charakteru, nýbrž na podporu „jednoty Evropy a napomáhání postupující integrace Evropy“. Německá spolková republika a Itálie se připojily k této změněné smlouvě. Jakékoli zmínky o boji proti obnově německé agrese byly z textu smluv odstraněny. Tak bylo západní Německo zapojeno do agresivní koalice USA, Francie a Anglie. Přitom v ní nabývá západní Německo vůči Anglii i Francii rozhodujícího postavení. Tak se uvolňuje cesta německému militarismu. Ozbrojené síly členských zemí Západoevropské unie umístěné na evropské pevnině mají být podřízeny vrchnímu veliteli NATO v Evropě ve shodě se „strategií NATO“. Tak jsou fakticky spojeny a podřízeny vojenské síly západního Německa americkému velení.

V celku tato smlouva uplatňuje základní prvky EOS, zbavuje západoevropské státy suverenity, pokud jde o řízení jejich ozbrojených sil. Podle článku 8 se předpokládá vytvoření zvláštní Rady Západoevropské unie se stálou působností a širokými plnými mocemi. Rada vytváří různé pomocné orgány jako na příklad orgán pro kontrolu zbrojení. Na rozdíl od EOS má tento systém zahrnout sedm zemí, mezi nimi i Anglii, která stála mimo EOS. Podle protokolu, o ozbrojených silách Západoevropské unie zůstává velikost ozbrojených sil stejná, jako byla v návrhu na EOS. Západní Německo má postavit 12 divisí.

Západoněmečtí militaristé se přirozeně trvale nespokojí s dvanácti divisemi, které mohou postavit pro NATO. Již nyní prohlašují, že mají lidské rezervy v počtu 4 až 5 milionů lidí a že je nutné vytvořit postupně celkem 60 západoněmeckých divisí. Pařížské dohody předpokládají plnou možnost dalšího zvýšení západoněmeckých ozbrojených sil. Dohody rovněž předpokládají vytvoření ještě dalších doplňujících vojenských útvarů podle tajných článků dohod.

2. Protokol o připojení západního Německa k Severoatlantickému paktu

Touto smlouvou se upravují vztahy mezi Severoatlantickým paktem a západním Německem. Severoatlantický pakt je kapitalistickým zemím západní Evropy představován jako hlavní záruka, že se západoněmecká wehrmacht nepokusí o útok na své západní spojence. Tento rámec má umožnit, kanalisovat německou agresi na východ. Začlenění západního Německa do Západoevropské unie a současně do Severoatlantického paktu má poskytnout USA pevnou oporu v tomto bloku proti Anglii a Francii. Zapojení západního Německa do NATO jen zesiluje agresivní charakter této organizace.

Vrchní velení NATO je svěřeno USA. Americkému vrchnímu veliteli je přiznáno postavení diktátora v západní Evropě. On rozhoduje, co se má stát v zemích sloučených v NATO v otázkách branných sil, jejich rozmístění, vyzbrojení a p., což jsou věci, které, v každém skutečně svrchovaném státě jsou nejvnitřnějšími záležitostmi státu. Toto ustanovení platí „na neomezenou dobu“. Podle klausule č. 6 je západnímu Německu zakázáno vystupovat z NATO pod trestem války. To znamená, že Německo nemůže být jinak „sjednoceno“ než v rámci atlantické aliance.

Po začlenění západního Německa do NATO je mírové sjednocení Německa vyloučeno. Podle článku 4. NATO může vláda USA konsultovat s účastníky paktu o vyslání svých vojsk do kterékoli západoevropské země, dojde-li tam na příklad k růstu protiamerické nálady, nebo stávkového hnutí. Právě to měli na mysli američtí a západoněmečtí monopolisté, když západní Německo začleňovali do NATO. Zájmy těchto monopolů jsou zajištěny ozbrojenou mocí.

3. „Smlouvou o vztazích mezi Německou spolkovou republikou a třemi mocnostmi“

se uděluje západoněmeckému státu „svrchovanost“. V prvním článku se praví, že skončí okupační statut ve spolkové republice a že „Spolková republika bude mít plnou moc svrchovaného státu ve svých vnitřních a zahraničních záležitostech“.

Západní mocnosti si však vyhrazují právo udržovat až do roku 1998 na západoněmeckém území okupační vojska v stejné síle jako dosud a po případě také větší. Ačkoli se „okupační statut“ formálně ruší, zůstávají práva okupačních mocností fakticky v platnosti.

V smlouvě se stanoví, že na území západního Německa mohou být za určitých okolností „dopravena vojska i bez svolení Spolkové republiky“. Při správě západního sektoru Berlína je bonnská vláda povinna radit se s okupanty.

Zahraniční politiku má bonnská vláda udržovat v souladu s cíli obsaženými v statutu „Evropské rady“.

4. Dohoda mezi Francií a západním Německem o sárském statutu

Podle této dohody zůstává Sársko Francii, ovšem prozatímně. Tak soudí západoněmečtí monopolisté i bonnská vláda. Takové rozhodnutí bylo nutné k získání francouzského souhlasu s dohodami, avšak na druhé straně bylo Spojenými státy kancléři Adenauerovi slíbeno, že jde o provisorium. V této souvislosti je třeba mít na paměti fakt, uvedený v oficiální důvodové zprávě k zákonu o ratifikaci předložené bonnskou vládou, totiž, že se Spolková republika uznává za totožnou s Německou říší v hranicích ze dne 31. prosince 1937.

Jestliže takto hovoří bonnská vláda ukazuje nezastřeně celou podstatu pařížských a londýnských dohod. Prozrazuje se také mnoho o ceně, za kterou bylo západní Německo získáno do této útočné aliance.

Pařížské dohody poskytují militaristům faktickou moc a mimořádná práva a otvírají tím cestu k nastolení diktatury v západním Německu.

Aby tato očividná skutečnost mohla být zamaskována a veřejné mínění kapitalistických zemí obelháno, mluví se v těchto dohodách o t. zv. systému záruk, který prý znemožňuje opakování německé agrese.

Především jde o kontrolu zbrojení. K tomu účelu byl ustanoven zvláštní orgán. Hlavní záruky záleží v tom, že se západní Německo zřídka vyrábět zbraně t. zv. skupiny ABC, t. j. atomové, bakteriologické a chemické a že se zavazuje nečinit násilná opatření ke změně nynějších hranic Německa.

Dále prý nebude vyrábět určité typy těžkých zbraní, válečné lodě s výtlakem nad 3000 t, ponorky s výtlakem nad 350 t a dálkové bombardovací letouny. Kontrole podléhá výroba děl a minometů ráže nad

90 mm, všech druhů řízených střel, tanků, leteckých pum vážících nad 1000 kg a nábojů do všech druhů zbraní podléhajících kontrole.

Avšak Rada Západoevropské unie má právo dvoutřetinovou většinou učinit jakékoli změny v seznamu zakázaných nebo kontrolovaných zbraní. Nehledě na to, může západní Německo jakékoli zbraně dovážet — zákaz a kontrola se totiž nevztahuje na používání zbraní. Západní Německo může tedy cvičit svá vojska v používání těchto zbraní. Západní Německo získává možnost zahájit výzkumné práce na poli výroby atomových zbraní a jiných zakázaných druhů zbraní ve formě „výzkumných prací v oboru čisté vědy“. V tomto roce má být postaven první atomový reaktor v západním Německu. Poruší magnáti tajně plánují organizaci výroby výzbroje v zemích Středního Východu.

Groteskně působí „záruky“ Anglie, která je povinna na evropské pevnině udržovat čtyři divise a taktické letectvo, které mohou být z evropské pevniny staženy, bude-li je vláda potřebovat jinde nebo budou-li se jí zdát finanční náklady neúnosné. Jde opravdu jen o „symbolický akt“, jak to hodnotí sám francouzský tisk.

III

Jaké jsou nejdůležitější ekonomické a politicko-vojenské důsledky těchto dohod pro další vývoj mezinárodních vztahů v Evropě a ve světě

1. *Obnova německého militarismu s útočnou wehrmacht zesílí a prohloubí proces militarisace národního hospodářství evropských kapitalistických zemí sloučených v NATO a poskytne světovým monopolům opět krátkodobou válečnou konjunkturu a přirozeně maximální zisky.* To je také hlavním důvodem, proč monopolistické kruhy těchto zemí souhlasily se znovuvyzbrojením západního Německa. Poněvadž však západní Německo má největší možnosti rychlého vyzbrojení, budou muset všechny ostatní kapitalistické země vyrovnávat své síly vůči silám západního Německa, což povede k rozpoutání závodů ve zbrojení se všemi neblahými důsledky pro pracující masy těchto zemí. K takovému cíli vždy mířili američtí monopolisté, kteří spatřují v horečném zbrojení jedinou možnost oddálení hospodářské krise. Takové důsledky přijetí a provádění pařížských dohod na sebe nenechají dlouho čekat, o čemž svědčí následující fakta:

Spojené státy zvyšují výdaje na zbrojení ve státním rozpočtu v roce 1955/56 na 40,5 miliard dolarů, což je asi 28krát více než v rozpočtovém roce 1938/39 a třiapůlkrát více než v rozpočtovém roce 1947/48. Vojenské zakázky jsou nyní udělovány v rozsahu 3krát větším než před rokem. Rozvíjí se zejména výroba letadel a atomových a vodíkových zbraní. Početní stav ozbrojených sil činil 3,3 miliony osob a rozšiřují se aktivní zálohy. Hromadí se zásoby strategických surovin, potravin, decentralisuje se průmysl.

Krise, která se vyvíjela od poloviny roku 1953 a pokračovala i v roce 1954, kdy výroba poklesla i přes horečné zbrojení o 7%, se dále neprohlubuje. V souvislosti s londýnskými dohodami vypracovaly USA t. zv. „Program zajištění vzájemné bezpečnosti“, na jehož základě má

být vydáno v příštím roce 4,7 miliard dolarů na vojenské účely. V této souvislosti se index průmyslové výroby, který v červenci a srpnu roku 1954 poklesl na 123 (za 100 se považuje úroveň z roku 1947 až 1949), v září zvýšil na 124, v říjnu na 126, v listopadu na 129 a v prosinci na 130. Tak byla dohnána polovina poklesu od července 1953. Využití kapacity ocelářského průmyslu, která v létě 1954 poklesla na 65%, dosáhla koncem roku 85%. Kursy akcií průmyslových společností stouply do konce roku na úroveň, která byla o 44% vyšší než na konci roku 1953. Zvýšila se výroba oceli, aut i bytová výstavba. Tato fakta ještě neznamenají, že by byla krize v USA překonána, přesto však jsou novými jevy v současné ekonomice USA, vyvolanými novými zvýšenými výdaji na zbrojení v důsledku remilitarisace západního Německa.

Obdobný vývoj zaznamenává ekonomika kapitalistických zemí západní Evropy. V Anglii vzrostl celkový objem průmyslové výroby proti roku 1953 o 7%, ve Francii proti roku 1952 o 5%, v Itálii a Rakousku proti roku 1953 o 12%, v západním Německu o 11%, v Dánsku a Holandsku o 8%, ve Švédsku o 4%, v Norsku o 5%. Zvýšil se podíl vojenské výroby v celé průmyslové produkci všech hlavních západoevropských zemí. V Anglii činil tento podíl asi 17% celkové průmyslové produkce, ve Francii 15%. Zvýšení výroby v těchto zemích je rovněž podloženo zbrojením. Se zvýšením výroby zvyšují se zisky monopolů. Rozpoutání závodů ve zbrojení je v ostrém protikladu požadavku odzbrojení, snížení výdajů státních rozpočtů pro vojenské účely, jak to navrhuje Sovětský svaz. Tak se dostávají do ostrého protikladu dvě linie zahraniční politiky: politika zbrojení a příprav nové světové války, kterou provádí USA a jejich spojenci a politika míru a mezinárodní spolupráce prováděná Sovětským svazem, zeměmi lidových demokracií, podporovaná milionovými masami pracujících lidí také kapitalistického světa.

2. Militarizace národního hospodářství však neodstraní příčiny krise nadvýroby, vyplývající z rozporů vlastních kapitalismu, naopak tyto rozpory neobyčejně prohloubí, zejména zůstří rozpor mezi prací a kapitálem. Militarizace znamená, že velká část výroby a surovin nejde na účet spotřeby obyvatelstva, nýbrž se umrtvuje jako ohromné strategické zásoby. Válečná výroba se rozšiřuje. Při tom dochází k dalšímu snižování dělnických mezd, růstu bídy rolníků, zvyšování daňových břemen a ožebračování lidu koloniálních a závislých zemí. Válečná výroba vede nevyhnutelně ke zmenšení kupní síly obyvatelstva, a tak se vytvářejí předpoklady pro další, ještě hlubší krize.

Přes obrovské vojenské výdaje ze státního rozpočtu začala průmyslová výroba USA za 10 let třikrát klesat a to v roce 1946, 1949 a 1953/54. Za celé toto období se americký průmysl jen v roce 1953 přiblížil maximální úrovni výroby dosažené r. 1943, avšak dosud nikdy ji nepřesáhl. Z toho je vidět, že ani militarizace hospodářství prováděná v plné síle v USA nemůže zajistit trvalý vzestup průmyslové výroby.

Několik základních faktů o zbídačování pracujících a o zostřování rozporů mezi buržoasií a proletariátem. Nej názornějším příkladem je růst daňového břemena. V USA se příjem z daní od roku 1939 do 1945 zvýšil 8krát. V roce 1953 dosáhly daně 62,65 miliard dolarů. Daně v Anglii činily v r. 1938 až 1939 896 milionů liber šterlinků, avšak v r. 1948 a 1949 již 3,5 miliardy liber šterlinků a v roce 1952 až 1953 4,29 miliard liber šterlinků. (J. Kuzminov: *Mězdunarodnaja žižn* čís. 1.)

Současně vzrůstá státní dluh. Tak v USA vzrostl státní dluh ze 40,4 miliard dolarů v r. 1939 na 258,6 miliard dolarů v r. 1945; v Anglii v těchže letech ze 7,2 miliard liber šterlinků na 21,5 miliard liber šterlinků. Státní rozpočet se stal jedním z nejdůležitějších nástrojů zajišťování maximálních zisků monopolů. Provádí se jím rozdělení státních zakázek velkým firmám, rozdělují se státní subvence. Přímé a nepřímé daně jsou hlavním zdrojem příjmů státního rozpočtu a pohlcují v USA a Anglii třetinu dělnických a úřednických mezd.

Se vzrůstem daní vzrůstá i drahota, snižují se reálné mzdy pracujících.

Tyto skutečnosti měly svůj odraz v růstu stávkového hnutí. Od roku 1935 do 1939 bylo v 16 největších kapitalistických zemích 49 515 stávek, jichž se zúčastnilo 15,5 milionů osob. Za období od roku 1946 do 1950 došlo v těchto zemích k 57 963 stávkám, jichž se zúčastnilo téměř 50 milionů osob. V USA činil v letech 1946 až 1952 průměrný počet stávek 4345 proti 2710 v předválečných letech (1934 až 1938) a počet stávkujících 2 846 000 osob proti 1 185 000 v předválečných letech.

Nemohl tedy rozbujelý vojenský rozpočet odstranit rozpory kapitalistického hospodářství. Zvýšila se bída a nespokojenost mas, poklesla koupěschopnost obyvatelstva, což vedlo k rozmachu stávkového boje. Boj dělnické třídy za vyšší mzdy je v současné době bojem proti přípravě nové války, proti realizaci pařížských dohod. A jestliže buržoasie hodlá rozpor mezi prací a kapitálem řešit rozpoutáním nové světové války, neměla by zapomínat na historické zkušenosti, které dokazují, že v důsledku první světové války odpadlo od kapitalistického systému Rusko, v důsledku druhé světové války pak řada evropských a asijských zemí. Je nepochybné, že by se ve třetí světové válce zhroutil celý kapitalistický systém, neboť k takovým důsledkům nevyhnutelně vede tento hlavní rozpor kapitalismu.

3. Proces militarisace ekonomiky a příprav války nelze organisovat úspěšně tam, kde dělnická třída může ke svému boji využívat demokratických práv a svobod. Proto jako zákonitý důsledek přípravy války usiluje buržoasie vždy o likvidaci demokratických svobod, o likvidaci demokratických organizací, o rozbíjení dělnického hnutí pravičáckými a oportunistickými elementy, které se dávají na cestu kolaborace s buržoasií a vpádají do zad revolučním silám kapitalistických zemí. Ohrožení demokratických svobod přichází na pořad dne.

Těto snaze je možno čelit jen sjednocením všech demokratických sil země, zpevněním pout mezinárodní solidarity a proletářského internacionalismu. Proti „integrované síle“ buržoasie musí být vytvořena síla sjednocené dělnické třídy, akční jednota všech pracujících.

Příznačným příkladem pro tyto všechny jevy je bonnský spolkový stát, který se postupně přetváří v militaristicko-fašistickou diktaturu. Adenauerova klika usiluje o úplné znemožnění činnosti Komunistické strany Německa a německá sociální demokracie, která sehrála nejhašebnější úlohu při ratifikaci pařížských dohod, je jejím nejvěrnějším přísluhovačem i když na oko je v opozici.

4. Dalším ekonomickým důsledkem přijetí a provádění pařížských dohod bude zostření rozporů uvnitř tábora imperialistů. Nezávisle na procesu „integrace“ Evropy a světa pod komandem amerických imperialistů se neustále zostřují rozpory uvnitř těchto seskupení.

Jestliže se monopolisté navzájem dohodnou o podílu na zisku, neznamená to nijak, že neusilují o jeho zvýšení na úkor svého slabšího partnera. Uvnitř těchto seskupení pokračuje ostrý konkurenční boj, který vzájemné vztahy mezi monopolisty a jednotlivými kapitalistickými zeměmi neobyčejně komplikuje. Intensita konkurence i její důsledky nejsou určovány přáním monopolistů, nýbrž působením ekonomických zákonů kapitalismu, zejména zákona nerovnoměrného hospodářského a politického vývoje kapitalistických zemí, který neustále narušuje existující poměr sil. Nebude na škodu poukázat na ekonomické kořeny některých hlavních rozporů uvnitř kapitalistického tábora ve vztahu k přijetí a provádění pařížských dohod.

První skupinu těchto rozporů tvoří rozpory vyplývající ze vztahů USA k ostatním kapitalistickým zemím západní Evropy „integrovaných“ v NATO. Objasním stručně podstatu těchto rozporů.

a) *USA usilují o získání světovlády.* Jak známo USA na válce vydělaly jak v hospodářském, tak i vojenském směru. Válka se nedotkla území USA, otevřela jim trhy a umožnila růst průmyslové výroby. Průmyslová výroba přesáhla v r. 1943 úroveň z roku 1939 2,2krát, zatím co úroveň výroby všech kapitalistických zemí poklesla. Podíl USA na průmyslové výrobě kapitalistického světa se zvýšil ze 45% v roce 1937 na 58% v roce 1948. USA rozšířily svou výrobní kapacitu průmyslu v roce 1945 proti roku 1939 asi o 40%. Tak USA nabyly obrovskou převahu nad svými partnery a zahájily rozsáhlou expansi na světové trhy zboží i kapitálu, na zdroje surovin a strategicky důležitá území. Zahájily agresivní kurs, jehož cílem bylo dosáhnout světovlády. Avšak takovému úsilí se stavěly ostatní kapitalistické země na odpor, a proto musely USA volit mnoho prostředků, aby si tyto země podřídily. Byly to zejména: Marshalův plán, různé programy „americké pomoci“, půjčky a nájem a p. Tak chtěly americké monopoly udržet a rozšířit své posice na světovém trhu a zároveň si podřídít hospodářství všech kapitalistických zemí. Ve snaze překonat své hospodářské těžkosti a nahradit pokles koupěschopné poptávky obyvatelstva vojenskou poptávkou rozvinuly hořecné zbrojení a přípravu nové světové války. Celý poválečný vývoj hospodářství USA je charakterisován neslýchaným růstem militarismu. V dějinách kapitalistického světa není prostě období, aby vojenské výdaje v míru dosáhly tak obrovských rozměrů a pohlcovaly až dvě třetiny rozpočtových výdajů.

Hospodářská expanse přešla nutně na expansi politicko-vojenskou, jejímž cílem je vtáhnout všechny podřízené kapitalistické země do války proti Sovětskému svazu a lidově demokratickým zemím. K tomuto cíli vytvářejí USA vojenské bloky a rozdmýchávají válečnou hysterii.

K provádění takové politiky je nezbytné hospodářské, politické i vojenské podřízení všech ostatních kapitalistických zemí. Avšak taková politika má pro partnery USA své neblahé důsledky. Způsobuje hlubokou desorganizaci hospodářství kapitalistických zemí tím, že zabírá výměně zboží vzniklé na základě přirozené mezinárodní dělby práce mezi východní a západní částí Evropy. A tím, že současně omezuje jejich vývoz do USA vysokými cly, vytváří trvale dolarový deficit, rozvrací finance těchto zemí a v politické oblasti si vyžaduje nutně ignorování

všech principů samostatnosti a nezávislosti, zřeknutí se t. zv. národních práv a zájmů podle potřeb amerických monopolistů.

Sama myšlenka nastolení americké světovlády je podmíněna naprostým ekonomickým politickým a vojenským podrobením všech ostatních kapitalistických zemí. Z toho vyplývá, že se politika USA nutně dostává do rozporu se zájmy národů těchto zemí, které nemohou připustit nastolení amerického světového panství za cenu vlastního zotročení.

Politika, která všechny ostatní ožebračuje a zotročuje, musí dříve nebo později narazit na odpor národů a musí dříve nebo později ztroskotat. Nejlepším důkazem tohoto faktu je historická zkušenost z druhé světové války, kdy se na jedné straně se Sovětským svazem octl také kapitalistické země, které společně bojovaly za svou národní samostatnou existenci proti plánům fašistických velmocí na vybudování své světovlády, ať to bylo buržoasii těchto zemí vhod či nikoliv.

V této souvislosti se může naskytnout otázka, proč tedy přes všechny tyto skutečnosti jde buržoasie kapitalistických zemí západní Evropy společně s americkými monopolisty? Předně proto, že považuje své spojení s americkými imperialisty za nutné pojištění proti nespokojenosti a revoluci svého vlastního vykořisťovaného a zbídačovaného lidu, proti jehož revoluci aktivně potřebují jejich pomoc. Za druhé dostávají za své pomahačství slušnou odměnu ve formě mimořádných zisků z účasti v těch podnicích, kde je připuštěna jejich kapitálová účast, nehledě na běžné korupce a financování podvratné činnosti proti dělnickému a demokratickému hnutí v těchto zemích. Z hospodářské, politické, vojenské, národní podřízenosti světovládným plánům amerických imperialistů vyplývají hluboké rozpory mezi USA a ostatními kapitalistickými zeměmi západní Evropy.

b) *K této základní skutečnosti je třeba připojit ještě další: Začíná se totiž opět měnit poměr sil mezi hlavními kapitalistickými zeměmi. Daleko rychleji se rozvíjí výroba kapitalistických zemí západní Evropy než USA. Tak na příklad Anglie, přestože je závislá na USA a utrpěla značné ztráty v konkurenčním boji s americkými monopoly, rozšířila svou průmyslovou výrobu, která v roce 1948 převýšila úroveň z roku 1937 o 10%, v roce 1950 o 25% a v roce 1953 o 33%. Anglický vývoz neustále stoupá. Pokles zahraničních investic byl zastaven. Anglie vede s USA ostrý boj o surovinové zdroje, o nové trhy, o nové sféry vývozu kapitálu. (J. Kuzminov: Prohloubení všeobecné krise kapitalismu po druhé světové válce, Měždunarodnaja žizň, čís. 1/55.)*

Nejinak je tomu s Francií. Přes americkou konkurenci zvyšuje francouzský průmysl svou výrobu i vývoz. V roce 1948 převýšil francouzský průmysl úroveň z roku 1937 o 2%, v roce 1950 o 13% a v roce 1953 o 30%. V roce 1953 přesáhl francouzský vývoz úroveň roku 1938 4,5krát. Podíl Francie na vývozu kapitalistických zemí vzrostl ze 3,86% v roce 1938 na 5,13% v roce 1953. Před válkou činil podíl Francie na dovozu francouzských kolonií 59% a podíl USA 4,9%. Za války klesl podíl Francie v roce 1945 na 19,4% a podíl USA se zvýšil na 34,9%. V poválečné době se rozpoutal opět ostrý boj, v kterém se podíl Francie zvýšil v roce 1952 na 70,2% a podíl USA klesl na 6,2%, to znamená téměř na úroveň předválečných let. O čem svědčí tato fakta? Svědčí o tom, že země, které byly válkou oslabeny a tudíž upadly do ekono-

mické závislosti na USA, přes dodnes existující ještě závislost dobývají svých ztracených posic a ještě jsou schopny rozvíjet svou průmyslovou výrobu na vyšší úrovni než v předválečných letech. Takové jsou důsledky zákona nerovnoměrného hospodářského a politického vývoje kapitalismu. Posuzujeme-li tuto vývojovou tendenci, musíme učinit závěr, že tak, jak se mění ekonomické vztahy mezi USA a ostatními zeměmi západní Evropy, tak se mění i vztahy politické a vojenské závislosti. To je další zdroj rozporů mezi USA a kapitalistickými zeměmi západní Evropy.

c) *Pařížské a londýnské dohody zařazují do útočné aliance vedené americkými imperialisty dvě země poražené v druhé světové válce.* I tato skutečnost je zdrojem rozporů mezi státy agresivní koalice, neboť s obnovou průmyslového potenciálu poražených zemí přicházejí na zahraniční trhy noví konkurenti. Průmysl těchto zemí vzrůstá v poválečném období ve srovnání s Anglií, Francií a USA mnohem rychleji. Názorně nám to ukazuje tabulka růstu průmyslové výroby v poválečném období (1948 = 100):

Země	1949	1950	1951	1952	1953	1954 (8 měsíců)
USA	93	108	115	119	129	118
Anglie	106	114	117	114	121	125
Francie	110	111	125	131	127	135
Itálie	110	127	144	147	161	173
Japonsko	129	142	193	213	257	273
Západní Německo	144	180	216	231	251	271

Z toho je vidět, jak je rozdílné tempo růstu průmyslové výroby tří hlavních kapitalistických zemí a tří zemí poražených v druhé světové válce. S rychlým růstem průmyslové výroby požadují tyto země příslušné místo na zahraničních trzích, začínají vytlačovat jiné země nevýjímaje ani USA a Anglii. Je přirozené, že jakmile dosáhnou hospodářské nezávislosti na USA, nebudou ochotny snášet diktát amerických monopolů a zatouží jít samostatnou cestou svého rozvoje a tím dosahování svých maximálních zisků. Nelze tedy ani na závislost těchto zemí pohlížet jako na nějaký věčný, jednou daný ekonomický vztah, který si nutně vyžaduje i politickou a vojenskou podřízenost. Působení zákona nerovnoměrného hospodářského a politického vývoje kapitalismu mění vzájemné vztahy zemí a nutně způsobuje rozpory, které nelze natrvalo vyřešit žádnou diplomacií.

Druhou skupinu rozporů uvnitř tábora imperialismu tvoří rozpory vyplývající ze vztahů západního Německa k ostatním kapitalistickým zemím zejména západní Evropy. Tyto rozpory jsou neobyčejně zesilovány právě tou úlohou, kterou určují američtí monopolisté západnímu Německu s obnovenou wehrmacht.

Jak známo, obnovilo západní Německo svůj ekonomický potenciál a dále rozšířilo kapacitu svého průmyslu o nové rozsáhlé investice. V roce 1953 zvýšilo svůj vývoz na 4393,5 milionů dolarů a dostalo se

na třetí místo po Anglii a zatlačilo Francii na čtvrté místo. Západo-německé monopoly jsou velmi aktivní na trzích Afriky, Latinské Ameriky, Blízkého a Středního Východu, vytlačují britské a americké vývoze.

Obnovení ekonomického potenciálu se nemohlo jinak projevit než větším tlakem na zahraniční trhy. Takový je první zdroj rozporů mezi západním Německem a ostatními kapitalistickými zeměmi západní Evropy. Po přijetí pařížských dohod bude západní Německo vyrábět výzbroj pro ostatní partnery NATO, kteří se jak známo dohodli o rozdělení zisku. Podle údajů uvedených v západoněmeckém časopise „Die Welt“, budou po reorganizaci koncernů provedené v roce 1954 (rovněž v souvislosti s připravovanými dohodami) zahraniční monopoly kontrolovat 27,1% výroby oceli v západním Německu, 20,3% těžby uhlí a 20% výroby koksu. To znamená, že více než pětina všech zisků připadne zahraničním kapitalistům. Přitom USA rozšiřují svou kontrolou asi na 36,8% zahraničního kapitálu investovaného do německého průmyslu, Anglie na 16,5%, Francie na 7,7%. Jak vidět, je podíl francouzských monopolistů nejmenší, při čemž je Francie německým militarismem nejvíce ohrožena.

Západní Německo má největší potenciální předpoklady k tomu, aby se vyzbrojovalo rychlým tempem, a tedy aby hrálo vedoucí úlohu jak v Západoevropské unii, tak v NATO. A tu je kořen dalších rozporů mezi západním Německem a ostatními partnery zejména Anglií. Anglie spekulovala, že vyzbrojování západního Německa zeslabí jeho konkurenci na světových trzích. Avšak již nyní se ukazuje, že západní Německo bude schopno zahájit vyzbrojování a zároveň pokračovat v rozvoji civilní výroby k udržení a získání dalších zahraničních trhů. Tak se nutně rozpoutá boj západního Německa o obchodní i vojenskou hegemonii v Evropě, z něhož vyplynou ostré rozpory uvnitř těchto agresivních seskupení. Takové jsou nevyhnutelné důsledky přijetí pařížských dohod. Kromě těchto rozporů do jisté míry obecných existují ještě určité rozpory (specifické) mezi západním Německem a jednotlivými zeměmi západní Evropy, které mají rovněž velký význam. Posuďme jen ty nejdůležitější.

Nejvíce rozporů je ve vztazích mezi západním Německem a Francií. Kdykoliv jsou rozpory mezi oběma zeměmi diktátem amerických monopolistů urovnány, dříve nebo později znovu propuknou. Jejich základem je rovněž ostrý konkurenční boj mezi francouzskými a západoněmeckými monopolisty a také hluboký odpor francouzského lidu k agresivním silám militaristického západního Německa.

Západní Německo proniká na trhy Francie, zejména do francouzských koloniálních držav. Francouzská buržoasie tomuto úsilí čelí tím, že zakládá společné, francouzsko-německé akciové společnosti v severní Africe. Západní Německo má své plány na expansi svého kapitálu do Afriky a pokouší se vzkřísit v nové formě německou koloniální říši. Ústy předního monopolisty Schachta navrhlo zřídit t. zv. „Fond na ochranu německých zájmů v Africe“, kterým má být umožněna rozsáhlá německá expanse na tyto trhy. Na druhé straně usiluje také Francie o zvýšení svého vývozu do západního Německa. Jak známo, francouzská vláda požádala, aby při Západoevropské unii byla zřízena zvláštní agentura pro zbrojení, jakýsi „zbrojní pool“, který by rozděloval zbrojní dodávky mezi členy Západoevropské unie. Francie tak

chtěla mít možnost omezovat podíl západoněmeckých zbrojařských trustů, avšak tento návrh byl západním Německem zamítnut jako „diskriminační opatření“ se souhlasem monopolistů USA i Anglie. Francouzská buržoasie zůstala se svými požadavky izolována.

Nejinak tomu bylo s otázkou Sárska. Bylo prozatím ponecháno ve správě Francie, avšak francouzský kapitál je soustavně vytlačován ze zbrojařských podniků Sárska. Podle výroku kancléře Adenauera považuje se dohoda o sárském statutu jen za prozatímní. A poněvadž dodnes USA a Anglie nevyjasnily své stanovisko k otázce Sárska, trvají v této věci i nadále mezi západním Německem a Francií hluboké rozpory.

Rovněž ve vztahu západního Německa a Anglie jsou značné rozpory, přestože se právě Anglie stala jedním z iniciátorů londýnských a pařížských dohod (nebo právě proto). Konkurence západního Německa vůči Anglii na světových trzích vzrůstá. Německý průmysl vytlačuje anglické zboží z trhů Latinské Ameriky a Blízkého Východu i jinde. Výroba v Anglii vzrostla v prvním pololetí roku 1954 o 7,7% a v západním Německu o 11%. Během 10 měsíců r. 1954 vývoz ze západního Německa vzrostl o 20%, naproti tomu vývoz Anglie v téže době jen o 6%. Západní Německo předbíhá Anglii jak v tempu rozvoje průmyslové výroby, tak v dobývání zahraničních trhů. Zejména vzrůstá západoněmecký vývoz do Latinské Ameriky, kde západní Německo zaujalo druhé místo po USA. Rovněž na Blízkém Východě vykazuje anglický vývoz pokles, zatím co vývoz německého zboží vzrůstá. Západoněmečtí vývozci se usazují v Turecku, kterému poskytlo Německo podle dohody sjednané na konci minulého roku úvěr ve výši 225 milionů marek na nákup německého zboží. Také na trzích Švédska a Kanady počínají Angličané pocítovat západoněmeckou konkurenci. Západoněmecký vývoz do Kanady se v roce 1954 proti r. 1953 zvýšil o 40%, zatím co anglický se zmenšil o 17%. Objem zahraničního obchodu západního Německa vzrůstá pomocí různých úvěrových systémů a fondů. Z těchto prostředků provádí západoněmecký kapitál velké investice v oblastech, které byly dříve vyhrazeny téměř jediné Anglii. Tak na př. z těchto fondů bylo rozděleno 50 milionů marek jako doplněk k úvěru „Vývozní banky“ na výstavbu ocelářské huti v Indii, kterou tam stavějí koncerny Krupp a Demag a 22 milionů marek na vybudování hnědouhelných dolů v Řecku, dále na elektrifikaci drah v Turecku a p. Ostrý konkurenční boj mezi západním Německem a Anglií tvoří ekonomický základ vážných politických rozporů, které existují mezi oběma zeměmi. Přes tyto skutečnosti konzervativní vládě Anglie vyhovuje, aby byl v Evropě vychován protisocialistický čteník v militaristickém západním Německu, který by i za ni bojoval proti nastolení lidově demokratického zřízení v Itálii a ve Francii, který by zabráňoval demokratisaci celého Německa.

Při posuzování vztahů západního Německa k hlavním kapitalistickým zemím západní Evropy je třeba mít na paměti, že západní Německo je fakticky okupovanou zemí, že Spolková republika se svou vládou byla zřízena a je udržována hlavně okupační mocností USA. Kromě toho mohou okupační orgány provádět svá opatření nezávisle na této vládě. Pařížské a londýnské dohody ještě více svazují západní Německo a ukládají mu řadu těžkých povinností. Sama existence okupační moci zakládá objektivní nutnost hlubokého rozporu mezi lidem západního Německa

a okupačními mocnostmi. A jestliže s nimi společně vystupuje také jejich vlastní vláda, i mezi lidem a touto „vládou“. Tyto rozpory jsou zesilovány skutečností rozštěpení Německa, což vede k zostření vnitřního boje v západním Německu za mírové sjednocení země, kterému klade „vláda“ Spolkové republiky z příkazu okupačních mocností vědomě překážky. Plány USA a západoněmeckých militaristů s Německem odporují zájmům všeho německého lidu.

Přes to, že byly pařížské dohody přijaty reakční většinou 324 poslanců západoněmeckého spolkového sněmu, je nesporné, že byly přijaty proti vůli většiny obyvatelstva západního Německa i proti vůli Němců z NDR. Sama tato skutečnost nemůže nezostřovat existující rozpory mezi bonnskou vládou a německým lidem. Existují tedy síly, které se stavějí na odpor vývoji diktovanému monopolitistickými kruhy USA i západního Německa. Obyvatelstvo v čele s dělnickou třídou provedlo řadu významných akcí, jakých nebyla německá buržoasie svědkem od doby Hitlerova nástupu. Německé dělnictvo vyvíjí revoluční aktivitu, kterou různými manévry tlumí a svádí se správné cesty pravičácké vedení sociální demokracie i odborů. Organisováním lžioposice nahrávají tak tito zrádci dělnické třídy západoněmeckým monopolistům. Dělnická třída západního Německa chápe nutnost akční jednoty všeho dělnictva, nutnost mimoparlamentního boje za společné požadavky všech Němců: za sjednocení země na demokratickém základě, za poskytnutí plné samostatnosti a nezávislosti na základě sjednání mírové smlouvy po vzoru Rakouska, za začlenění demokratického Německa do celoevropského systému kolektivní bezpečnosti. V čele tohoto boje stojí Německá demokratická republika. Pařížské a londýnské dohody ignorují existenci NDR, neboť takové Německo nemůže sloužit zájmům amerických a anglických monopolistů, nemůže sloužit za válečnou základnu pro přípravu nové agresivní války proti Sovětskému svazu. Pařížské a londýnské dohody, které chtějí bonnský režim rozšířit i na území NDR, jasně odhalují agresivní podstatu těchto smluv.

Takové jsou ekonomické kořeny rozporů mezi hlavními kapitalistickými zeměmi. Avšak sama existence rozporů ještě nic neznamená, nedovedou-li jich pokrokové síly využít v zájmu boje za další mírový rozvoj všech národů. V tomto směru projevuje sovětská diplomacie neúnavnou iniciativu. Také dělnictvo a komunistické strany kapitalistických zemí jich využívají k tomu, aby dovedly vytvořit podmínky k uskutečnění široké akční jednoty pracujících a tak se společně postavily na odpor dobrodružným plánům na rozpoutání nové války.

5. Rozpory mezi metropolemi a koloniálními zeměmi se dále zostřují

V poválečném období mají tyto rozpory významnou úlohu. Neobyčejně zesílil národně osvobozený boj, který přivádí koloniální systém k rozpadu. Od imperialistického systému se odtrhla řada zemí. Tyto země nastoupily cestu samostatného svrchovaného vývoje. Pod jejich iniciativou se zapojují do boje proti kolonialismu ostatní národy Asie a Afriky. Existující rozpory mezi metropolemi a koloniálními zeměmi se zostřují právě urychleným kursem militarizace hospodářství hlavních kapitalistických zemí a přípravou nové války, neboť imperialistické země čím dál tím větší měrou zesilují vykořisťování těchto zemí, drán-

cuji jejich suroviny, zejména strategické, urychlují budování strategických základů a verbování lidí do imperialistických armád, a konečně zesilují potlačování národně osvobozenického boje koloniálních národů.

O dalším zostřování rozporů mezi metropolemi a koloniálními zeměmi svědčí zejména vývoj vzájemných vztahů mezi Anglií a Indií, jak se to v poslední době znovu potvrdilo na nedávné konferenci ministerských předsedů britského imperia. Rozpory se ukázaly v německé otázce a otázce Tajvanu, kde pokrokové stanovisko Indie zastával i Ceylon.

Dalším potvrzením existence hlubokých rozporů mezi koloniálními a závislými zeměmi a metropolemi je asijsko-africká konference konaná ve dnech 18. až 24. dubna 1955 v Bandungu. Tato konference má historický význam pro sjednocení boje všech asijských a afrických národů proti kolonialismu ve všech jeho formách. V jednání konference i v závěrečném komuniké jsou obsaženy všechny základní otázky vztahů těchto zemí, z nichž vyvěrají nesmiřitelné rozpory mezi vůlí těchto národů a vůlí koloniálních mocností představovaných světovým imperialismem. Konference přijala závěrečné komuniké, které ukazuje, jak se tyto národy stavějí zásadně proti politice svých mateřských zemí, jejich vlád, proti politice horečného zbrojení a přípravy nové světové války s použitím nukleárních zbraní. Sama tato skutečnost dosvědčuje existenci hlubokých rozporů, které se budou neustále zostřovat, tak, jak budou mateřské země na své koloniální a závislé země ukládat další břemena vynucovaná válečnou politikou.

Asijsko-africká konference zasadila novodobému kolonialismu nesmírně těžkou ránu a je historickým svědectvím vyvrcholení rozporů mezi koloniálními zeměmi a metropolemi, vyúsťujících v rozpad koloniální soustavy. Existence svobodné a nezávislé lidové Číny, Koreje, Vietnamu je pro asijsko-africké národy příkladem.

6. Přijetí pařížských dohod umožňuje agresivním kruhům USA neobyčejně urychlit vojenské přípravy v zemích, které se účastní těchto paktů, a zvýšit jejich tlak na země, které dosud stály mimo tyto útočné aliance. To vše ve svých důsledcích povede k přímému ohrožení míru v Evropě a ve světě. Uveďme některá data:

a) Rada Severoatlantického paktu v prosinci loňského roku v Paříži rozhodla vzít za „základ pro plánování obrany a příprav“ použití atomových a vodíkových zbraní. Toto rozhodnutí zvlášť dokresluje fakt, že pouhé dva měsíce předtím, dne 22. října 1954 přijal politický výbor IX. zasedání Valného shromáždění OSN návrh pěti mocností (SSSR a čtyř hlavních účastníků NATO) návrh resoluce, v které se poukazuje, že je nutno dosáhnout mezinárodní dohody v otázkách všeobecného snížení zbrojení a zákazu atomové zbraně. Také anglo-francouzské memorandum uveřejněné 11. června 1954 stanovilo snížení výroby zbraní obvyklého typu a zákaz atomových zbraní. Tak se vedoucí velmocí NATO v červnu a říjnu m. r. postavily pro upuštění od atomové války a pro zákaz atomových zbraní. Takovou masku si nasadili před tváří veřejného mínění světa, zatím co připravovali konkrétní návrhy na použití těchto zbraní v rámci NATO. V tom smyslu byla provedena již mnohá opatření. Na př. v Anglii je umístěna 49. americká letecká divize speciálně vycvičená pro atomové útoky, na území západní Evropy byla z USA dodána 280mm děla pro střelbu atomovými náboji, byly sem dodány baterie amerických dalekonosných raket s atomovými náboji „Honest John“ atd. V této

souvislosti zahájila propagační mašina v USA širokou maskovací kampaň, v které chce dokázat veřejnosti, že atomové zbraně jsou obvyklými zbraněmi a že jde o „použití jen taktické atomové zbraně“, a p. Zasedání Rady NATO, které poskytlo právo použít atomových zbraní americkým generálům, aniž by se museli radit s vládami ostatních partnerů NATO, je vážným nebezpečím pro mír. Tuto skutečnost charakterisuje vojenský pozorovatel listu „New York Times“ Baldwin dne 21. prosince 1954 takto: „V praxi však původní nepružná a mnoho času vyžadující procedura povolující použití atomových zbraní... se už stala daleko pružnější a rychlejší. Nyní jsou atomové zbraně na palubách amerických mateřských lodí, na základnách amerických vojenských leteckých sil i v jednotkách polní armády. Procedura povolující použití této zbraně je zjednodušena.“ Tak jsou usnadněny možnosti rozpoutat atomovou válku, nehledě na ústavy a souhlas vlád zemí, které jsou účastníky NATO. Vláda USA představovaná největšími monopolisty, by ráda postavila i národy před hotovou věc, aby národy nemohly vůbec vyjádřit svou vůli zabránit rozpoutání atomové války, nýbrž aby byly v takové ničivé válce slepě obětovány. To je nesmírné nebezpečí pro mír, které si musí lidové masy všech zemí uvědomit a proti němuž musí neúnavně a energicky bojovat.

b) Američtí imperialisté ve snaze urychlit přípravu k nové světové válce vykonávají v tom směru tlak na všechny země, které jsou členy jejich agresivních paktů, horečně budují základny a organisují jejich ozbrojené síly. Typickým příkladem tohoto úsilí je Itálie. Začlenění Itálie do Západoevropské unie hrubě porušuje ustanovení mírové smlouvy s Itálií, která přísně vymezuje rozsah ozbrojených sil Itálie. Mírová smlouva stanoví, že pozemní síly nesmějí přesáhnout počet 300 000 mužů. Ve skutečnosti měla Itálie začátkem r. 1954 ve zbraní půlmilionovou armádu a spolu s policejními oddíly přes 600 000 mužů. Itálie buduje silné letectvo a v nynější době má již 6 leteckých pluků. Zakládá se výroba letadel. Podle programu italské vlády má být zahájena výstavba 1000 reaktivních letounů, což rovněž odporuje mírové smlouvě. Obnovuje se vojenské námořnictvo, které mělo již v r. 1954 355 pravidelných jednotek, což činí co do počtu a co do tonáže lodí 2krát více než bylo Itálii povoleno mírovou smlouvou.

Počet italského námořnictva činí kolem 40 000 mužů, což rovněž mnohokrát převyšuje mez stanovenou mírovou smlouvou. V celé Itálii se budují strategické válečné základny, skladiště a silnice. Američané kontrolují přes 100 italských leteckých základen. Tento proces remilitarisace Itálie se ovšem prováděním pařížských dohod urychlí a také tato země bude podrobena horečnému zbrojení v rámci agresivní organisace Západoevropské unie a Severoatlantického paktu.

c) Příkladem neúspěchu úsilí o rozšiřování imperialistického útočného bloku je Rakousko. Rada opatření západoněmeckých a amerických monopolistů nasvědčovala tomu, že tyto agresivní kruhy mají s Rakouskem své vlastní plány, které těsně souvisely s obnovou německého militarismu. Šlo jim v podstatě o to, pokusit se o reprisu anšlusu nebo o jeho přímé zapojení do Severoatlantického paktu. Tak by bylo umožněno americkým imperialistům Rakousko kolonisovat a proměnit ve válečnou základnu. Také v Rakousku existují reakční síly, které by s tímto plánem souhlasily, zejména proto, že pro něj byly získány po-

dílem na ziscích ze zbrojních dodávek pro USA. Tyto dodávky pro americkou armádu činily podle zprávy zástupce vrchního velitele amerických jednotek v Evropě generála Cooka ze dne 4. října 1954 za dobu od 1. 7. 1953 do 30. 6. 1954 téměř 17 milionů dolarů. Rakousko se dostalo v pořadí zbrojních dodavatelů v Evropě na páté místo. Hospodářství Rakouska bylo tak podrobováno tlaku militarisace, avšak na tom nebylo dosti. USA začaly hned po skončení války přeměňovat své okupační pásmo v Rakousku ve vojenské nástupiště. Vybudovaly tu řadu vojenských objektů, opevnění, silnic, letišť a p. A takovou činnost rozšířily i do ostatních pásem západních mocností. Nakonec v rozporu s dohodou mezi vládami SSSR, Velké Britannie, USA a Francie z 9. 7. 1945 umístily své ozbrojené síly na území francouzského okupačního pásma, hlavně v Tyrolsku, s úmyslem vybudovat tu alpskou pevnost NATO.

Všechny tyto pokusy však skončily nezdarem. Ve dnech 12. až 15. dubna bylo dosaženo dohody při jednáních mezi nejvyššími představiteli Sovětského svazu a Rakouska v Moskvě o uzavření státní smlouvy o obnovení nezávislého a demokratického Rakouska.

V této otázce pak byla uskutečněna mezi Sovětským svazem a západními velmocemi jednání, která byla 15. května t. r. zakončena podepsáním státní smlouvy s Rakouskem. Tím byly zkrženy plány amerických a západoněmeckých monopolistů na zavlečení Rakouska do jejich aliance.

7. Z uvedených faktů vyplývá, že obnovení útočného německého militarismu ohrožuje mír jak mezi zeměmi s rozdílnými společenskými systémy, tak mezi samými kapitalistickými zeměmi. Proto boj všech mírumilovných národů musí být veden proti obnově německého militarismu společně, musí být veden proti každé válce, neboť každá válka hrozí být válkou, v níž bude použito nukleárních zbraní. V tomto směru poskytuje jedinou záruku míru v Evropě uzavření celoevropské smlouvy o kolektivní bezpečnosti, jak ji navrhl Sovětský svaz na berlínské konferenci.

Proto se jeví nevyhnutelným důsledkem pařížských dohod zesílení společného boje všech evropských národů na uzavření smlouvy o kolektivní bezpečnosti. Takovou nutnost pochopí všechny národy, které budou na vlastní oči vidět, jak se před nimi znovu vyzbrojuje útočná wehrmacht, která v tomto století již po dvakrát zpusťovala Evropu a národy uvrhla do strašlivé bída a strádání. Takové stanovisko je vyjádřeno v resoluci světové rady míru, v němž se praví: „Evropské národy odmítají vytvoření nové wehrmacht. Národy jsou proti obnově armády, která rozsávala smrt a zkázu v Evropě.“ Proto Světová rada míru vyzvala všechny národy, aby se sjednotily a vystupňovaly své úsilí v boji proti obnově německého militarismu, aby tak zajistily bezpečnost Evropy za účasti mírumilovného Německa.

Takové cíle si kladla rovněž „Evropská dělnická konference“ konaná ve dnech 22. až 25. dubna v Lipsku.

Národy poznají, kam vede politika horečného zbrojení, politika atomového a vodíkového vyděračství, politika zastrašování a hrozeb, jak ji uskutečňují američtí imperialisté a jejich spojenci.

Politika „s posice síly“ bude nadále odhalována před masami prostých lidí všech států jako politika, která je výrazem snahy amerických monopolistů podrobit si celý svět, obnovit kapitalismus v zemích, které s ním

súčtovaly, potlačit národně osvobozené hnutí v koloniích a polozávislých zemích, připravit ostatní státy o samostatnost a nezávislost a vnutit jim násilím pořádek vhodný americkým miliardářům. Politika „s posice síly“ je politika násilí, jaké znají evropské národy z doby nacistického panství nad Evropou. Vojenské bloky a pakty diktované americkými monopolisty buržoasním vládám kapitalistických zemí nezvyšují jejich sílu, protože jsou sjednány proti zájmům lidu a takové vlády nemohou očekávat podporu své politiky.

Takové budou nevyhnutelné důsledky přijetí a provádění pařížských dohod, obnovujících německou wehrmacht jako nástroj světových monopolů k rozpoutání nové světové války v zájmu nastolení americké světovlády.

8. Země demokratického tábora nemohou nevyvodit důsledky z této nové situace v Evropě.

Deklarace vlád SSSR, Polska, Československa, NDR, Maďarska, Rumunska, Bulharska a Albánie podepsaná na moskevské konferenci prohlásila, že v případě ratifikace pařížských dohod učiní mírumilovné státy v odpověď společná opatření na poli organizace ozbrojených sil a jejich velení, stejně tak jako jiná opatření nutná k upevnění jejich obranyschopnosti. „Národy našich států si uvědomují, že pařížské dohody značně zesílily hrozbu nové války, nepřipustí však, aby vývoj událostí je zastihl nepřipraveny.“ Takový je nevyhnutelný důsledek přijetí pařížských dohod pro demokratický tábor vedený Sovětským svazem.

*

Přes všechna fakta, která nasvědčují tomu, že jde o vážné ohrožení míru v Evropě a ve světě novým pokusem využít německého militarismu k uskutečnění svých světovládných plánů amerických imperialistů, je třeba vidět, že k provedení takového plánu dochází za zcela jiných historických podmínek, než tomu bylo v období mezi první a druhou světovou válkou.

Dnes je zcela jiná mezinárodní situace: Sovětský svaz není jedinou socialistickou zemí sevřenou v kapitalistickém obklíčení, vedle Sovětského svazu existují lidově demokratické země, lidová Čína, existuje mohutný demokratický tábor, ve kterém žije téměř jedna miliarda lidí. Tyto národy se opírají o neustále rostoucí moc své ekonomiky i vojenských sil. S těmito silami musí počítat všichni, kteří se domnívají, že bude možno tábor socialismu a demokracie vrátit zpět na cestu kapitalismu. Při tom je nutno vzít zřetel zejména na takovou skutečnost, že Sovětský svaz v rozvoji válečné techniky nezaostal v ničem za kapitalistickými zeměmi.

Dne 8. 2. t. r. prohlásil s. Molotov: „Ve výrobě vodíkové zbraně dosáhli sovětsí lidé dokonce takového úspěchu, že pozadu zůstal nikoli Sovětský svaz, nýbrž Spojené státy.“

Při tom Sovětský svaz nikoho neohrožuje, provádí důsledně mírovou politiku a proto se může opírat o sympatie prostých lidí všech národů. Sovětský svaz nikdy své smlouvy neznadil a přesně plnil všechny jejich požadavky. Zůstal věren svým závazkům i zásadám přátelské spolupráce se všemi zeměmi. V tom spočívá i význam velké mezinárodní autority Sovětského svazu.

I v nynější době tudíž existuje možnost mírové koexistence států s různými společenskými systémy. Národy chápou správnost zásady řešit všechny mezinárodní spory nikoli válkou, nýbrž jednáním. Prostí lidé, kteří si nepřejí válku, budou podporovat politiku jen takových vlád, které dovedou zabezpečit mírovou spolupráci všech národů. Prostí lidé si nikdy válku nepřáli, avšak neměli možnost se proti válce vyslovit. Neměli také oporu ve svých organizacích a nemohli mít vliv na vývoj událostí. V dnešních poměrech existují celosvětové masové organizace, které jsou s to vyjádřit jejich vůli, organisovat ji k boji proti všem válečným akcím. Mnohé národy pochopily možnost i nutnost společného boje za zachování míru.

Evropské národy chápou plný dosah nebezpečí, které vyvěrá z obnovy německého militarismu pro světový mír. Nebezpečí míru se strany německého militarismu nevzniká v Evropě po prvé. Evropské národy mají ještě v živé paměti své vlastní zkušenosti s německým militarismem, zejména z doby druhé světové války. Tyto zkušenosti má jak prostý lid, dělníci a rolníci, tak také drobná, národní buržoasie těch zemí, které byly nacismem ohrožovány. Stejně zkušenosti mají národy, které dnes zúčtovaly s kapitalismem a jsou na cestě k budování socialismu.

Milionové masy prostých lidí kapitalistických zemí západní Evropy si plně uvědomují, že by německý militarismus již nikdy neohrožoval bezpečnost evropských národů, kdyby byly dodržovány smlouvy uzavřené mezi spojenci v druhé světové válce, které měly navždy znemožnit německému militarismu jakoukoli novou agresi. Uvědomují si rovněž, že tyto závazky zradily buržoasní vlády USA, Velké Britannie a Francie, které roztrhaly své smlouvy a daly se cestou válečných dobrodružství. Kdyby tyto dohody nebyly pošlapány, nikdy by německý militarismus nemohl ohrožovat mír v Evropě. Nejlepším důkazem toho je existence Německé demokratické republiky.

Evropské národy si musí také plně uvědomit, na koho padá odpovědnost za obnovu německého militarismu a koho mají volat před soud národů.

Německý militarismus je obnovován pomocí zvenčí, pomocí americko-anglických monopolistů, aby byly uskutečněny jejich světovládné plány.

Evropským národům je čím dále tím více zřejmé, že německý militarismus má plnit úkoly amerických a světových monopolů. Americkému imperialismu je podřízen, je na něm závislý, je na něj alespoň dosud odkázán. Tyto skutečnosti si uvědomuje německý lid, který pocituje denně americkou okupaci, tak i ostatní národy Evropy. Německý militarismus obnovují síly světové reakce představované americkými a anglickými imperialisty proti vůli a zájmu lidu západního Německa, proti vůli lidu Francie i Anglie. Německý militarismus by nemohl ohrožovat mír, kdyby se nestal nástrojem amerických imperialistů k uskutečnění světové nadvlády amerických monopolů. Kalkulace amerických imperialistů, kteří zaměřují agresivní síly německého militarismu proti Sovětskému svazu a zemím lidové demokracie, rovněž není nová. Již jednou byla uplatněna v praxi, avšak jaký byl výsledek? Německý militarismus se obrátil nejprve proti Francii a Anglii, vyhnal anglická vojska z pevniny a zasadil také Velké Británii těžké rány na souši i na moři.

Německý militarismus je v současné době reprezentován stejnými představiteli jako za nacistického režimu, válečnými zločinci, které pus-

tili na svobodu američtí, angličtí a francouzští imperialisté. Tito bývalí representanti nacistické třetí říše, její ekonomiky, politiky i armády jsou dnes pověřováni stejnými funkcemi. Německý imperialismus je obnoven za pokračující fašisace země, za potlačování demokratických práv a svobod lidu. Národy poznaly cestu, kterou se dostával fašismus k moci, poznaly také, jak vlastní buržoasie zrazovala zájmy národů a jak vydala všanc národní samostatnost a nezávislost. Nástup nacismu počínal zákazem komunistické strany, rozeznáním svobodných odborů, likvidací práv dělníků a končil zákazem také sociálně demokratických stran, likvidací demokratických svobod, terorem, který končil v koncentračních táborech a plynových komorách. To vše z vědomí dělnických mas i drobné buržoasie dosud nevymizelo. Nástup těchto sil reakce mobilisuje poctivé lidi bez rozdílu tříd a politického přesvědčení i náboženství k odporu a k boji za zachování demokracie, svobody a národní nezávislosti.

Německému militarismu jsou svěřovány prostředky hromadného ničení. I tento fakt byť sebevíce zahalený proniká do vědomí evropských národů, zvláště poté, když byly nukleární zbraně přijaty do výzbroje sil NATO. Tyto zbraně v rukou nacistických hrdlořezů jsou smrtelným nebezpečím pro evropské národy. Ani sami američtí imperialisté nemají nejmenší záruky, že jich nebude použito proti nim nebo proti jejich partnerům. Skutečnost, že američtí monopolisté nejsou monopolními vlastníky těchto prostředků hromadného ničení, zakládá možnost a nutnost oboustranného použití těchto bojových prostředků, které ohrožují životy milionů lidí v Evropě a nejen v Evropě. I toto nebezpečí proniká do vědomí prostých lidí, kteří se nakonec budou ptát, proč by měli být obětováni v bezvýchodné válce. Na druhé straně budou usilovat, aby tyto zbraně byly vyraženy z rukou atomových šílenců a aby všem atomovým maniakům byla včas nasazena svěrací kazajka.

A na místě ne posledním národy získaly již mnoho zkušeností z boje za zachování míru po druhé světové válce. Tyto zkušenosti potvrzují, že společný boj všech pokrokových sil je-li dobře veden, může účinně přispět k odvrácení dané války, dočasně ji oddálit, dočasně ubránit daný mír, odstranit válečtivou vládu a nahradit ji jinou, ochotnou mír zachovat. Takové zkušenosti dokazují, že je-li v současné době vážně mír ohrožován, je třeba ještě větší a účinnější mobilisace všech pokrokových sil k tomu, aby byla válka odvrácena, aby byl udržen mír. Je třeba nového nástupu všech progresivních sil lidské společnosti na obou stranách světových barikád, aby myšlenka míru zvítězila nad myšlenkou války. Vytvářejí-li se znovu nebezpečná ohniska války, je třeba kolem nich sevřít stejně pevnou vůli milionových mas, lokalizovat a zničit je. Zkušenosti z bojů za druhé světové války i po ní ukazují, že je to možné, avšak je k tomu třeba veliké morální i materiální síly. Výrazem této síly je bojové odhodlání dělnických mas v kapitalistických zemích v čele s komunistickými stranami, které se mohou ve svém boji opírat o pevnou hradbu demokratického tábora vedeného Sovětským svazem a lidovou Čínou.

V tomto velikém všelidském úkolu obrany míru a demokracie má také naše vlast svůj významný podíl. Proto je třeba upevňovat morálně politickou jednotu našeho lidu, neustále posilovat ekonomickou sílu naší země a budovat vysoce bojeschopnou armádu.

Náš lid vedený Komunistickou stranou Československa ve chvílích zvýšeného nebezpečí ještě pevněji na svou armádu spoléhá, vyjadřuje jí pevnou důvěru a zvyšuje o ni svou otcovskou péči. Proto se i armáda musí ještě pevněji semknout s lidem, z něhož čerpá svou sílu. Mezi lidem a armádou existuje dnes jednotná a pevná vůle bránit se napadení imperialistickými agresory. K tomu účelu dostává armáda čím dál tím lepší a dokonalejší zbraně a bojovou techniku.

Úkolem každého příslušníka armády je tuto bojovou techniku mistrně ovládat, zbraní ukutých v obraně míru všemožně šetřit. Zvláštní zřetel je nutno věnovat nové technice, kterou je naše armáda vyzbrojována pro boj za použití atomových zbraní. Každý příslušník naší armády si musí uvědomit, že zavedení nových zbraní, i atomových, nesnižuje úlohu a význam člověka-vojáka, nýbrž právě naopak, sám boj vyžaduje ukázněného vojáka, který je přesvědčen o spravedlivosti vedené války, o spravedlivých cílech vedeného boje.

Z toho vyplývá, že práce velitelů všech stupňů i politických pracovníků musí být neustále zaměřena na zlepšení výchovy našich vojáků. Lhostejný poměr k výchově vojáků nelze sloučit se ctí důstojníka lidové armády. Každý velitel i politický pracovník musí pečovat o to, aby podřízení správně a plně chápali politiku strany a vlády a ze svého vnitřního přesvědčení obhajovali a vysvětlovali ji všem vojákům. V řadách vojáků je třeba působit na jejich vědomí a cit, rozvíjet jejich národní a vojenskou hrdost. Nedopustit, aby bojovou morálku rozleptávaly nálady zaostalých vrstev a domácí i zahraniční reakce, aby vojáci vinou nedostatečné politicko-výchovné práce zmalomyslněli a ztráceli důvěru ve vlastní sílu a spravedlivost své věci.

Úkolem politicko-výchovné práce je neustále upevňovat v každém vojákovi vědomí osobní odpovědnosti za obranu vlasti.

Obnova německého militarismu musí ještě více zvýšit naši bdělost a ostražitost a bojovou pohotovost všech příslušníků naší armády. Jen tak mohou být překaženy agresivní plány světové reakce zotročit svobodnýmilovné národy a nastolit světové panství amerických monopolistů.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

VELENÍ V ARMÁDNÍ ÚTOČNÉ OPERACI ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Plukovník Ludvík Varvařovský

I. Požadavky na velení

Soudobé útočné operace jsou charakterisovány vysokými tempy, značnou šířkou útočného pásma na začátku operace i na jejím konci, značnou hloubkou území, na kterém se vedou bojové akce, krátkostí času na přípravu operace, poměrně krátkým trváním a hromadným použitím všech druhů vojsk a techniky.

Je pochopitelné, že operace vedené v takovýchto podmínkách, musí být velmi dobře naplánovány a zabezpečeny.

Je proto jedním z hlavních činitelů dosažení vítězství umění velitele armády, jeho štábu, velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb a jejich štábů rychle naplánovat a všestranně zabezpečit útočnou operaci armády, organisovat součinnost a cílevědomě usměrňovat bojové úsilí vojsk armády i podřízeného letectva na úspěšné splnění úkolu a dosažení cíle operace.

Velení vojskům obsahuje proto veškerou činnost velitele armády a jeho štábu i celého velitelství jak v organisaci, plánování i zabezpečení operace, tak i v nepřetržitém vedení a ovlivňování bojových akcí nejen v přípravném období, ale i během operace.

Úspěch ve velení je podmíněn uměním velitele armády a jeho štábu najít nejdůležitější a nejpodstatnější otázky, které nutno řešit, určit nejdůležitější bojové akce, zhodnotit v dané situaci rozhodující směr a upřesnit vzájemné spojení mezi bojovými akcemi na hlavním směru a na ostatních směrech.

K tomu je třeba za všech okolností znát situaci svých vojsk i nepřítele, neustále ji rozbírat, reálně odhadovat možnosti nepřítele, požadovat od podřízených pravdivá bojová hlášení, dávat podřízeným bojové úkoly včas a kontrolovat jejich plnění. Kromě toho úspěšné velení vyžaduje zabezpečit nepřetržitou činnost pojítek, rychle uvědomovat vojska o atomovém nebezpečí, uskutečnit opatření spolehlivé PAO, PCHO i PVO a organisovat široce rozvětvenou síť VS, přesnou práci na nich a správné jejich přemístění.

Důležitou podmínkou úspěšného velení je také zkrácení přípravného období, čímž se především zabezpečí překvapení při provedení atomové přípravy.

Největší počet dní z přípravného období spotřebuje vybudování výchozího položení a organisace součinnosti. Příprava výchozího položení v soudobých podmínkách bude potřebovat do sedmi dní. V této době je nutné, aby se velitel armády rozhodl a štáb armády vydal nejnutnější bojová nařízení podřízeným štábům. Na to je třeba kalkulovat jeden až dva dny. Na naplánování operace a vyhotovení plánu nejméně jeden den.

Na organizaci součinnosti na stupni armáda — sbory — divise bude potřeby do dvou dní a na stupni divise — pluk — prapor také do dvou dní. Přeskupení a vystřídání vojsk musí být zakončeny v noci před zahájením zteče hlavního obranného pásma nepřítele.

Určení dílčích úkolů sborům a druhům vojsk, sladění jejich úsilí podle cílů, prostoru a času, stanovení pořadí a způsobu jejich splnění, organizace součinnosti mezi svazky a vyššími svazky armády na jedné straně a letectvem a nosiči atomových pum na straně druhé, jeví se podstatou organizace součinnosti.

Rozpracování plánu operace i boje, jakož i plánu operačního a bojového zabezpečení, organizace součinnostního spojení, zabezpečení spolupracujících svazků šifrovacími pomůckami, tabulkami radiových signálů a hovorovými tabulkami, určení stejných signálů pro hláskou službu a rozpoznávání letadel, stejně tak jako výměna styčných důstojníků s pojiťky, zabezpečují nepřetržitost součinnosti a dovolují rychle obnovit narušenou součinnost v průběhu operace. Kromě toho je nutné, aby byl stanoven způsob a lhůty výměny informací a operačních dokumentů jak uvnitř armády, tak i mezi sousedy.

Důležitým činitelem ve velení musí být pružnost. Proto je nutné, aby se dokumentace zpracovávala především graficky.

Zvláštního významu nabývá osobní styk nadřízených s podřízenými. Tento způsob velení v soudobých útočných operacích, především při jejich průběhu, je způsobem hlavním. Přitom však je nutné, aby v průběhu operace podřízení velitelé nebyli zbytečně voláni na VS armády a naopak, aby velitel armády se zbytečně dlouho nevzdaloval ze svého VS.

Vydávání předběžných nařízení, výjezd důstojníků štábu k vojskům s rozkazy, soustavná kontrola plnění těchto rozkazů jsou hlavní zárukou tvrdého a spolehlivého velení v složitých podmínkách vedení soudobé útočné operace.

II. Vliv použití atomových zbraní na organizaci velení

Příprava operace nejčastěji bude začínat ještě před přijetím směrnic velitele frontu na základě pokynů velitele frontu.

Jakmile dostane velitel armády nebo náčelník štábu směrnice velitele frontu nebo jeho pokyny, provedou operační orientaci velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb, náčelníka operačního oddělení, náčelníka spojení a průzkumu o rázu, cíli a úkolech operace, o úloze a místě armády ve frontové operaci, o podmínkách součinnosti se sousedními armádami a s letectvem frontu, o počtu posilových jednotek, době jejich příjezdu, o opatřeních k získávání zpráv o nepříteli a o opatřeních k dosažení překvapení. Je-li dostatek zpráv, oznamuje se i pravděpodobný zámysl nepřítele a jeho možnosti použití atomových zbraní. Zároveň se štábu dávají pokyny k zpracování informačních zpráv.

Aby informační zprávy byly skutečně konkrétní a neubíraly drahocenný čas veliteli a štábu, je výhodné, aby si velitel armády před operační orientací alespoň v hrubých rysech ujasnil úkol, zhodnotil situaci a na podkladě toho současně s operační orientací oznámil štábu hlavní rysy svého zámyslu. Bude-li každý velitel postupovat tímto způsobem, bude mít záruku, že informační zprávy budou krátké a budou se týkat

skutečně jenom těch otázek, které velitel musí znát k upřesnění použití druhů vojsk a možností materiálně technického zabezpečení.

Ihned po operační orientaci sestaví štáb armády kalendářní plán prací pro přípravné období, na jehož osnově štáby druhů vojsk sestaví svoje kalendářní plány. Kalendářní plány podřízených štábů je třeba sladit s kalendářním plánem štábu armády.

Po úplném ujasnění úkolu, zhodnocení situace a vyslechnutí informačních zpráv vydává velitel armády rozhodnutí, v kterém oznamuje svůj zámysl a určuje způsob splnění úkolů armády. Zámysl se jeví podstatou rozhodnutí velitele armády. Musí určovat směr hlavního úderu, úsek (úseky) průlomu, jaké uskupení nepřítele, v kterých rajonech a v jakých lhůtách zničit, operační uskupení armády a podmínky součinnosti mezi vyššími svazky armády, sousedy a letectvem podporujícím armádu.

Po oznámení zámyslu dává velitel armády pokyny k plánování operace a v souhlase s plánem frontu o použití atomových zbraní upřesňuje objekty, pořadí provedení atomové přípravy a podmínky součinnosti s jednotkami — nosiči atomových zbraní ve všech obdobích operace. Poté stanoví úkoly podřízeným sborům, armádní rychlé skupině (je-li u armády vytvořena), druhům vojsk, letectvu a zálohám, určuje úkoly vojsk v PAO, PVO i PCHO a na konec určuje organizaci velení.

Rozhodnutí ve většině případů bude vydáváno podle mapy. Bude-li to nutné a bude-li dost času, provede velitel armády před vydáním rozhodnutí v terénu rekognoskaci, jejímž cílem může být upřesnění organizace průlomu, úseku průlomu, podmínky skrytého zaujetí výchozího položení, organizace součinnosti pro průlom hlavního pásma a opatření PAO i PCHO. Rekognoskaci nutno provést s minimální ztrátou času. Pokyny dané na rekognoskaci musí být zapisovány všemi jejími účastníky a jsou podkladem pro splnění stanovených úkolů, aniž je nutno čekat na písemné rozkazy nebo nařízení.

Rozhodnutí oznamuje velitel armády v plném znění jen náčelníkovi štábu, náčelníkovi operačního oddělení, náčelníkovi spojení, velitelům a náčelníkům druhů vojsk a služeb a ti si je zapisují do svých pracovních sešitů. Tento způsob umožňuje, že ihned po vydání rozhodnutí možno přistoupit k zpracování plánu operace, plánů druhů vojsk a k vydávání bojových nařízení.

Ihned po vydání svého rozhodnutí přistupuje velitel armády k vydání pokynů. V těchto pokynech obvykle rozvíjí velitel armády své rozhodnutí doplňkovými údaji, které mohou mít rozličný obsah.

Pro informaci uvedu, co mohou obsahovat pokyny velitele armády pro jednotlivé funkcionáře.

V pokynech pro náčelníka štábu velitel armády stanoví, kde se provede atomová příprava, jak budou rozděleny atomové pumy a jaká opatření budou provedena v případě, že nepřítel odvede vojska z prvního postavení.

Stanoví úkoly pro průzkum jednak v přípravném období (upřesnění uskupení nepřítele především v úseku průlomu, rázu jeho obrany, pátrání po zálohách nepřítele a jejich činnosti, zda je obsazeno druhé a armádní pásmo obrany), jednak pro noc před zahájením zteče (zda nepřítel neodvedl svoje vojska a zda nečiní přípravy k protipřípravě) a pro dobu po zahájení zteče (sledovat čin-

nost a situaci nepřátelských záloh). Nakonec určí doby předložení hlášení o výsledcích průzkumu.

Pro organizaci součinnosti určí, kam usměrnit hlavní úsilí sborů prvního sledu, kam a kdy usměrnit sbor druhého sledu, jeho možné úkoly, v jakém směru soustředit úsilí po průlomu taktické hloubky a směry postupu střeleckých sborů v druhý den boje.

Pro leteckou přípravu naznačí prostory leteckých úderů, způsob doprovodu, rozdělení vzletů a způsob součinnosti s podpůrným letectvem.

V pokynech dále stanoví termín, do kterého předloží náčelník štábu ke schválení plánovou tabulku součinnosti a na co má při jejím zpracování obrátit hlavně pozornost, úkoly operačního zabezpečení (úkoly PAO, PVO a PTO, maskování a dokdy předložit ke schválení příslušné plány), jak organisovat zaujetí výchozího položení, přemístění VS a úkoly spojení.

V pokynech pro velitele dělostřelectva velitel armády stanoví, jak plánovat dělostřelecký útok, jaká opatření učinit pro případ, že nepřítel odvede vojska z prvního postavení, jak zpracovat plán činnosti dělostřelectva proti možné nepřátelské protipřipravě, a kdy zaujmout palebná postavení.

Upřesní úkoly dělostřelectvu v jednotlivých obdobích operace, místa, směry přemístění a čáry rozvinování dělostřeleckých a protitankových záloh, jaké síly a prostředky, kde a kdy mít z PVO, PTO a p. a kdy předložit ke schválení příslušné plány.

Pokyny pro ženíjního náčelníka budou obsahovat úkoly pro dodatečné zaminování a lhůty i hustoty minování, termíny dokdy připravit výchozí položení s hlediska PAO, a dokdy připravit prostor rozmístění druhého sledu a záloh, které silnice a dokdy upravit. Dále se v nich stanoví doba a místo rozminování průchoďů v minových polích svých a nepřítelů, kdy odevzdat sborům posilové ženíjní prostředky, manévr silami a prostředky ženíjního vojska v průběhu operace, kolik cest a kdy upravit v průběhu operace v hloubce obrany nepřítelů, jak a čím zabezpečit překonání řek, kolik mostů a na jakých úsecích zřídít, místo, osy postupu a úkoly ženíjních záloh a pohyblivého odřadu zatarasovacího, jak zabezpečit ovládnuté čáry a předmostí a dokdy předložit ke schválení plán ženíjního zabezpečení útočné operace.

V pokynech pro chemického náčelníka stanoví velitel armády úkoly pro použití chemické zbraně (cíle, druh, způsob a dobu zásahu), úkoly chemického průzkumu s hlediska PAO, organizaci PCHO v přípravném období a v první den boje, kde a jaké mít zálohy chemických zbraní a prostředků PCHO, jak zesílit sbory chemickými prostředky, kde, jak a kdy použít zadýmovacích prostředků. Jak rozdělit plamenometné jednotky a kdy předložit ke schválení plán použití chemické zbraně a plán PCHO.

V pokynech pro náčelníka týlu určí místa zásobovacích stanic, kde, kdy a jaké vytvořit zásoby a rozhodne o povolení k použití divisních dopravních prostředků bude-li toho třeba. Dále v pokynech uvede, kdy zřídít čelní oddělení armádních skladů, jaké zásoby a kde je mít na konci operace. Jak obnovovat silnice, jaká učinit zvláštní zdravotnická opatření, opatření k vystrojení jednotek zvláštními druhy výstroje a jaké a kde mít zásoby. Nakonec stanoví, dokdy má náčelník týlu před-

ložit ke schválení plán materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení útočné operace.

Po vydání rozhodnutí a pokynů velitele armády přistupuje štáb okamžitě k vydávání bojových nařízení a k plánování operace. Plánování operace zahrnuje řadu různých otázek, o nichž chci pojednat ve zvláštním článku. V tomto článku věnuji ještě pozornost otázkám vlivu, který má použití atomové zbraně na organizaci velení.

Použití atomových zbraní má přímý vliv jednak na rozmístění VS a organizaci práce na něm, jednak vnáší nové, dříve neznámé prvky do rozhodování velitele a plánování operace, vyžaduje si organisovat nový druh bojového zabezpečení — protiatomovou ochranu.

Predevším je nezbytně nutné všimnout si otázky rozmístění VS, dělení VS na několik sledů a organizace práce na VS.

V soudobých podmínkách je nutné VS zdvojovat, to znamená, že se nejen u armády, ale i u střeleckých sborů kromě hlavního zřizuje ještě záložní VS, při čemž důstojníky štábu je nutno rozdělit takovým způsobem, aby jak na VS, tak na ZVS byla skupina schopná velet vojskům, je-li jedno stanoviště činností nepřítele vyřazeno z práce. Velitel armády, náčelník jeho štábu a větší část důstojníků štábu se rozmisťují na VS. Na ZVS bude obvykle zástupce velitele armády, který od náčelníka štábu z VS dostává nutné informace a údaje o situaci tak, aby byl kdykoli s to převzít velení vojskům, kdyby VS bylo vyřazeno. Kromě toho se zřizuje týlový sled velitelství, který má v čele náčelníka týlu armády.

Ve výchozím položení se VS vybuduje polním způsobem s lehkými i těžkými úkryty opatřenými zařízeními k chemické a atomové ochraně. Prostor, v kterém se rozmisťuje VS (ZVS), musí vyhovovat těmto podmínkám:

- mít spolehlivé spojení s podřízenými, se sousedy, se štábem frontu a s letectvem,
- být skryt před pozemním a vzdušným pozorováním,
- mít kryté přístupy,
- být stranou od nápadných objektů, které by mohly sloužit jako orientační body pro atomový útok nepřítele,
- být spolehlivě chráněn se země i ze vzduchu.

Oddělení štábu na VS musí být rozmístěna rozptýleně. S hlediska účelné organizace práce se pracovní skupiny rozmisťují takto:

- skupina velitele, v které je velitel armády, člen vojenské rady, náčelník štábu armády a představitel letectva,
- skupina operační (od skupiny velitele na 300 m), v které jsou oddělení operační, průzkumu, šifrovací a topografické; úkryty těchto oddělení jsou vzdáleny 200 až 400 m jeden od druhého,
- spojovací uzel se spojovacím oddělením štábu, ne dále než 300 až 500 m od operační skupiny,
- skupiny velitele dělostřelectva, náčelníka protivzdušné obrany, ženijního náčelníka a chemického náčelníka rozmisťují se samostatně podle možností, které skýtá terén, tak, aby měly výhodné spojení se skupinou velitele a operační skupinou; v těchto skupinách jsou velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb se svými štáby, avšak bez orgánů zásobovacích, technických a materiálních, které se rozmisťují u druhého sledu VS,

- politické oddělení s náčelníkem a jedním až třemi důstojníky se rozmísťuje na VS nablízku skupiny velitele armády; když je to nutné, aby na VS bylo umístěno 40 až 50% důstojníků, tvoří toto oddělení na VS samostatnou skupinu vzdálenou 300 až 500 m od skupiny velitele a spojovacího uzlu,
- jednotlivé rajony pro hospodářské oddělení, automobilní park, desaktivací místo, odmořovací místo, správce štábu, ošetřovnu,
- přistávací a vzletová plocha pro spojovací letouny, vně VS,
- armádní radiolokátor — ne blíže než 3 km od VS.

K rozmístění všech těchto skupin bude v soudobých podmínkách zapotřebí podle vlastností terénu plocha 6 až 8 km².

Je pochopitelné, že na VS rozmístěném na takovémto širokém prostoru, bude mít hlavní význam přesná organizace práce a dobře organizované vnitřní spojení mezi úkryty jednotlivých skupin, aby se neztrácel drahocenný čas zbytečným přecházením důstojníků štábu od jedné skupiny k druhé. Je velmi pravděpodobné, že si široký prostor VS vynutí vybavit spojovací pluk armády (rovněž spojovací prapor střeleckého sboru) i novým rozhlasovým zařízením pro vnitřní spojení mezi skupinami VS a jejich úkryty. Instalace tohoto zařízení uvnitř úkrytů dala by možnost uskutečnit vzájemnou informaci, organizaci součinnosti i přednášení informačních zpráv, aniž by bylo nutno opouštět úkryty. Problémy organizace práce na VS bude nutno trvale sledovat, získávat zkušenosti, vyhodnocovat je a zevšeobecňovat, aby všechny tyto otázky byly co nejdříve osvojeny, prakticky nacvičovány a zlepšovány.

Vně prostoru rozmístění vpředu uvedených skupin VS se budou rozmísťovat oddíly pro ochranu VS, jednotky spojovacího pluku armády a protiletadlové baterie určené k ochraně VS.

Přibližná potřeba pro umístění všech skupin na VS činí 40 lehkých a těžkých úkrytů, nepočítaje v to skupiny zabezpečovací. Vybudování těchto úkrytů si vyžádá práci jednoho až dvou ženijních praporů a potřebného množství ženijních strojů na čtyři až sedm dní. Vzhledem k tomu je nutné, aby bylo v rozsáhlé míře využito ochranných a masokovacích vlastností terénu.

Všichni důstojníci štábu i dopravní prostředky musí být rozděleny na sledy, aby přemístění mohlo být provedeno organizovaně a v pořádku, při čemž první sled určený k přemístění musí být sestaven tak, aby po dosažení nového VS byl s to neprodleně převzít velení vojskům.

ZVS se vybuduje podobně jako VS, při čemž počet úkrytů je jedenapůlkrát až dvakrát menší. Na ZVS se umístí se zástupcem velitele armády skupina důstojníků štábu armády a štábů druhů vojsk a služeb, která dostává informace z VS a vede příslušné pracovní mapy. Se svolením náčelníka štábu armády může ZVS dostávat přímé zprávy od štábů střeleckých sborů (kopie hlášení, bojových nařízení a rozkazů), a to obvykle tehdy, když se podle vývoje situace ZVS bude přemísťovat dříve než VS a bude mít možnost vzhledem ke své blízkosti k vojskům rychleji dostat od nich hlášení a odevzdat je na VS.

Na ZVS se organizuje samostatný spojovací uzol, který je spojen s VS a kromě toho má samostatné spojení se sbory.

VS i ZVS se přemísťují co možná denně, avšak ne méně než třikrát

až čtyřikrát za operaci. Není-li možné přemístění denně, přemisťují se VS i ZVS postupně, jedenkrát za dva dny, t. j. buď VS nebo ZVS skoky po 50 až 80 km. V takovém případě bude jedno ze stanovišť vždy na 20 až 30 km od vojsk. Přemístění může být uskutečněno teprve tehdy, je-li z nového VS zabezpečeno spojení se sbory (radiové spojení a směrové spojení). Před přemístěním je nutné důkladně prostudovat osy přemístění, znát situaci a rozmístění odmořovacích a desaktivacních míst podél os.

Velitel armády dlí ve většině případů na VS, což ovšem nevylučuje možnost, aby se určitou dobu při řešení některých situací přemístil na ZVS a řídil tamodtud chod boje. VP jako orgán velení na stupni armády v soudobých podmínkách se nezřizuje; pro informaci o průběhu boje na jednotlivých směrech v útočném pásmu armády mohou se však zřizovat pozorovatelné obsazené důstojníky štábu, kteří hlásí štábu armády situaci na úsecích jimi pozorovaných.

*

Další otázka, ke které je třeba také obrátit zvláštní pozornost, je **otázka rozhodování velitele a plánování operace s hlediska vlastního použití atomových zbraní a s hlediska nebezpečí, že atomových zbraní použije nepřítel.**

Třebaže atomové zbraně jsou prostředkem hlavního velitelství, jehož použití plánuje štáb frontu a veliteli armády se speciální atomové jednotky podřizovat nebudou, bude velitel armády při plánování použití atomových zbraní plnit důležitou úlohu, protože

- atomových zbraní se bude používat především ve prospěch těch armád, které budou bojovat v prvním sledu frontu na směru hlavního úderu,
- výsledků atomových úderů budou využívat především vojska těch armád, v jejichž pásmech budou atomové údery provedeny,
- úspěch atomové přípravy bude především závislý na přípravě, která se provede ve štábu a ve vojskách armády,
- právo výzvy letadel-nosičů atomových pum bude mít velitel armády, na jehož VS bude se vysílat představitel tohoto speciálního letectva.

Nakonec není vyloučeno, že s vývojem atomových zbraní postupem času budou i přímo armádě podřizovány atomové prostředky.

Z těchto zkušeností vyplývá pro velitele armády povinnost zhodnotit situaci s hlediska provedení atomových úderů, t. j. především, kde jsou hlavní objekty úderů, zhodnotit počet a druh atomových zbraní, kterých front plánuje použít v pásmu armády, podle vlastností terénu zhodnotit, kde bude nejvýhodnější provést atomové údery a určit dobu úderů. Při tom musí mít stále na zřeteli meteorologické podmínky.

Podklady pro toto rozhodování získá velitel armády ze štábu frontu, který je povinen dát štábu armády „Výpis z plánu použití atomových zbraní“, z něhož velitel armády zjistí:

- cíl použití atomových zbraní,
- kolik a jakých atomových zbraní se plánuje použít v pásmu armády,
- kolik prostředků a na jaké cíle je plánováno použít v jednotlivých obdobích operace,
- zásady součinnosti mezi atomovými jednotkami, letectvem a dělostřelectvem,

- signály k provedení atomových úderů,
- bezpečnostní opatření při atomových úderech,
- jak označovat přední okraj,
- opatření k zabezpečení utajení použití atomových zbraní.

Velmi často se stane, že velitel frontu nařídí veliteli armády přednést zprávu o způsobu využití atomových úderů.

Proto musí velitel armády na podkladě výpisu pečlivě zhodnotit, jaký vliv bude mít použití atomových zbraní na průběh operace, a náčelník štábu armády je proto povinen dát veliteli zprávu o výhodách i možných překážkách vzniklých použitím atomových zbraní.

Všechna opatření velitele armády vyplývající z uvedených úvah musí se odrazit jak v bojovém rozkaze, tak i v plánu dělostřeleckého útoku a v plánu operace vůbec.

Na konec musí velitel armády obrátit pozornost na možné použití atomových zbraní nepřítelem. Ze zhodnocení možností nepřítele vyplynou pro velitele a štáb armády další povinnosti týkající se organizace spolehlivé protiatomové ochrany vojsk.

Velitel armády je povinen zhodnotit:

- kdy možno očekávat atomové údery nepřítele,
- do jaké míry situace sama je příznivá k provedení těchto úderů,
- má-li armáda dost času na provedení všech opatření zabezpečujících spolehlivou PAO,
- jak organisovat průzkum atomových příprav nepřítele.

Výsledkem tohoto hodnocení jsou pokyny pro PAO, v kterých velitel armády určuje

- závěry ze zhodnocení možností nepřítele použít atomových zbraní,
- hlavní úkoly PAO v jednotlivých etapách operace,
- způsob (systém) vyhlásování nebezpečí atomového napadení vojskům, a jak se vojska musí chovat při vyhlášení signálů,
- jak organisovat radiační průzkum, jakými prostředky radiačního průzkumu posílit sbory, jakou vytvořit zálohu radiačního průzkumu,
- jaké ženijní práce s hlediska PAO a kdy provést, jak využít ochranných vlastností terénu,
- jaké síly mít připraveny k odstranění následků atomových úderů nepřítele, na kterých směrech soustředit úsilí zdravotnické služby a desaktivačních jednotek.

Na podkladě těchto pokynů zpracovává štáb armády plán PAO. Kromě toho musí se tyto pokyny odrazit i v operační části plánu, kde se uvádějí úkoly PAO, a v plánech druhů vojsk, kde se uvedou speciální opatření každého druhu vojsk s hlediska PAO.

Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že do organizace velení je nutno vnést řadu nových prvků, že se velení samo za oboustranného použití atomových zbraní stává složitějším a současně, nehledě na složitost, musí být pružnější, než tomu bylo dosud.

Proto je nezbytně nutné, aby velitelé a štáby všech stupňů věnovali otázkám velení soustavnou pozornost, studovali je, vyměňovali si zkušenosti, nespokojovali se dosaženými výsledky, nýbrž soustavně hledali nové metody a prostředky pro zkvalitnění, zrychlení a zjednodušení velení, prakticky tyto metody nacvičovali a přezkušovali.

ÚVAHY O BOJOVÉ ČINNOSTI VLASTNÍCH VOJSK A O ORGANISACI VELENÍ VZHLEDEM NA NÁZORY AMERIČANŮ NA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Podplukovník Michal Spišiak

Maršál Montgomery prohlásil 24. května 1954 ve svém exposé novínářům zemí začleněných do Severoatlantického útočného paktu: „Naše vojenské otázky musíme přizpůsobit pokroku vědy. Nesmíme se dopustit té chyby, abychom používali soudobých zbraní podle zásad včerejší taktiky. Objevení atomových a thermonukleárních zbraní způsobí celkem jistě změny v pozemních vojskách. Musíme pokračovat ve vážném studiu forem budoucích pozemních operací. Je málo platné přidávat atomové zbraně k bojovým prostředkům z druhé světové války a neprovést změny v taktice, které z toho vyplývají. Domněnka, že zavedení atomových a thermonukleárních zbraní nebude mít vliv na organizaci a taktiku pozemních vojsk, je zpozdilá. Musíme proto přezkoušet naše zbraně a jejich materiál, abychom provedli změny vyvolané atomovou érou.“

Od této doby se v odborném vojenském tisku západních armád, hlavně americkém, anglickém a francouzském, objevuje čím dál více článků pojednávajících o bojové činnosti vojsk za použití atomových zbraní. Některé nové taktické zásady byly již prakticky přezkoušeny na závěrečných cvičeních s vojsky, provedených ke konci výcvikového období 1954 v západním Německu a v Řecku.

Cílem tohoto článku je upozornit na některé názory Američanů na použití atomových zbraní v hlavních druzích boje, jak se objevují v odborné literatuře a jak byly prakticky na cvičeních s vojsky přezkoušeny. V druhé části článku pak uvedu některé vlastní názory na vedení bojové činnosti našich vojsk za použití atomových zbraní a na některé otázky organizace velení za soudobých podmínek, které se stávají podstatně složitějšími a vyžadují hlubšího propracování.

Hned úvodem nutno zdůraznit, že atomové zbraně v doktríně západních imperialistů mají vyřešit nejpálčivější otázku, rozpor mezi hrstkou vládnoucích monopolistů a milionovými masami vykořisťovaných dělníků a rolníků, že mají nahradit především člověka, který si čím dále tím více uvědomuje cizost a různorodost svých zájmů se zájmy vládnoucích tříd a nemá více chuti prolévat svou krev za cizí zájmy.

Názory na použití atomových zbraní v útočném boji a na vedení útočného boje

Podle názorů amerických vojenských theoretiků může být atomových zbraní použito jak za útoku na připravenou nepřátelskou obranu, tak i za útoku na spěšně zaujatou obranu. Použije-li se atomových zbraní na připravenou obranu, mohou být atomové údery provedeny jak na první postavení, tak i na postavení a důležité objekty v hloubce. Podle povahy cíle může být použito buď atomových dělostřeleckých granátů, hlavně na cíle v blízkosti vlastních vojsk, nebo atomových pum malé

ráže, hlavně proti soustředěným zálohám, manévrujícím útvarům a p., nebo atomových pum větší ráže k zničení mohutných obranných zařízení, obranných staveb nebo opevněných prostorů.

Tak na příklad v útočném pásmu jedné pěší divise, širokém asi 8 km, předpokládá se použití tří atomových pum malé ráže. Z nich dvě atomové pumy mohou být shozeny na první postavení, tak aby nebyla zasažena vlastní vojska ve výchozím prostoru, to znamená ve vzdálenosti asi 2500 m před předním okrajem. Třetí pumy může být použito na odpory v hloubce obrany (na druhé nebo třetí postavení). Částečného umlčení předního okraje nepřátelské obrany se má dosáhnout správným umístěním epicentra výbuchu atomové pumy, aby objekty na prvním a druhém zákopu byly ještě zasaženy, ale vlastní vojska byla bezpečně mimo účinek atomové pumy. Někteří odborníci tvrdí, že je účelné provádět atomové úderý na první postavení s pozemním výbuchem a úderý v hloubce s podzemním výbuchem. Za útoku divise v hloubce nepřátelské obrany se doporučuje použít atomových úderů hlavně na připravená obranná pásma nebo postavení.

V poslední době neuvažují Američané o možnostech použití atomových úderů na první zákop prvního obranného postavení. Pokládají za nebezpečné vyvádět vlastní vojska z předního okraje výchozího postavení, protože prý by toho mohl nepřítel využít, přejít do útoku a ohrozit plánovanou operaci.

Američané velice zdůrazňují nutnost důkladného zabezpečení vlastních vojsk ve výchozím prostoru jak proti účinkům vlastních, tak i nepřátelských atomových úderů. Má se toho dosáhnout zakopáním živé síly a bojové techniky, rozptýlením vojsk v terénu, důkladným průzkumem a dobře pracujícím systémem uvědomování vojsk o atomovém nebezpečí. Tak pěší prapor má být rozmístěn v úseku 1600 m širokém, mezi prapory ve výchozím postavení se doporučuje vytvářet mezeru až 2 km širokou. Divise, která by útočila se čtyřmi prapory v prvním sledu, by měla podle těchto názorů mít pásmo 8 až 10 km široké.

Použití atomových úderů na spěšně zaujaté obranné postavení v hloubce je podle názorů Američanů obdobné, jako na hlavní pásmo obrany. V tomto případě se však připouští použít atomových úderů i k umlčení předního okraje, protože ráz boje a formy manévru, kterých může být v této bojové činnosti použito, umožňují prý plně využít účinků atomových úderů. Za této situace se už Američané nebojí vyvést vojska poněkud do hloubky, aby byla zabezpečena proti účinkům vlastních atomových úderů, protože nepřítel prý nedisponuje dostatkem sil, aby mohl zmařit tento manévr.

Zaujetí výchozího položení má být provedeno večer před útokem. Předtím se provádí rekognoskace a stanoví úkoly svazkům, útvarům, jednotkám a druhům vojsk, účastnícím se útoku. Ve výchozím prostoru má mít každý voják vykopán okop hluboký 130 cm, který by ho chránil proti účinkům atomových úderů. Doporučuje se přikrýt okopy maskovacími plachtami nebo alespoň pláštěnkami pokrytými zeminou.

O místě, kde mají být vlastní úderý provedeny, jsou vojáci informováni 1 až 2 hodiny před zahájením zteče. Krátce před provedením úderu mají být vydány vojskům signály k zaujetí protiatomových krytů. Podle údajů v některých odborných člancích je nutné, aby se kryli všichni vojáci do hloubky 6 km od epicentra výbuchu (do 4 km od

předního okraje). Ve větší hloubce je nutno chránit se jen proti světelným účinkům atomových zbraní, což je možné provést zvláštními brýlemi nebo zakrytím očí tmavou látkou.

Dělostřeleckou přípravu nutno plánovat ve shodě s atomovou přípravou hlavně na umlčení předního okraje nepřátelské obrany, který byl atomovým úderem jen málo zpracován. Trvání dělostřelecké přípravy je závislé hlavně na době, kterou potřebuje pěchota na přípravu k provedení zteče. Zásadně má být dělostřelecká příprava krátká.

Pokud jde o využití účinků vlastních atomových úderů, objevují se různé názory. Tak někteří autoři tvrdí, že v bojové sestavě má být organizováno „uskupení pro využití úspěchu“ a zasazeno ihned po průlomu prvního nebo druhého postavení. Jiní autoři tvrdí, že má být „uskupení pro využití úspěchu“ zasazeno až po průlomu hlavního pásma obrany nebo po prolomení celé taktické hloubky obrany k rozvinutí taktického úspěchu v úspěch strategický (podle americké terminologie).

Dosavadní rychlé svazky typu obrněné divise se zdají americkým odborníkům příliš těžkopádné, aby jich mohlo být s úspěchem použito za soudobých bojových podmínek. „Uskupení pro využití úspěchu“ má být schopno řešit všechny úkoly na „atomovém bojišti“ a jako strategická záloha vševojskového velitele svou pohyblivostí a palebnou mohutností má být schopno dokončit porážku nepřítele, který byl rozbit atomovými údery.

Z povahy úkolů, které bude toto uskupení plnit v operační hloubce, má jeho organizace odpovídat těmto požadavkům:

- musí umožňovat rychlou pohotovost k manévru na širokých prostranstvích, a být proto vybaveno rychlým a lehkým materiálem,
- musí umožňovat každou formu manévru, vést boj samostatně, a proto být vybaveno všemi druhy vojsk,
- umožňovat nepřetržitou součinnost s letectvem.

Na závěrečných cvičeních francouzské armády v roce 1954 byl vyzkoušen nový typ vševojskového svazku, který měl odpovídat těmto požadavkům. Byl složen z jednoho průzkumného pluku, ze dvou pluků vševojskových, z nichž každý byl složen z jedné průzkumné rot, ze dvou tankových rot a ze dvou protitankových baterií. Je zajímavé, že kromě ženijního praporu, spojovacího praporu a jednoho dělostřeleckého a jednoho protiletadlového dělostřeleckého oddílu má tento svazek jen jeden prapor motorisované pěchoty. Poznatky a zkušenosti z použití tohoto svazku jsou prý dobré a v jeho vývoji se bude i nadále pokračovat.

Závěrem o vedení útočného boje za použití atomových zbraní podle názorů amerických vojenských theoretiků možno říci:

Atomových úderů má být použito na takové cíle nepřátelské obrany, jejichž zničení umožňuje rychlé rozvinutí úspěchu do hloubky. Za průlomu hlavního pásma obrany má být použito atomových pum malé ráže na cíle za předním okrajem, větších ráží na cíle v hloubce tak, aby vlastní vojska nemusela být vyváděna do hloubky. Atomové údery mohou být provedeny vzdušným, pozemním nebo i podzemním výbuchem.

Vojska ve výchozím položení nutno chránit jak proti účinkům vlastních, tak i nepřátelských atomových úderů. Za boje i po splnění úkolů nutno vojska rozptýlovat v terénu, vytvářet mezery mezi jednotkami, při tom si však neztěžovat velení.

Jak v přípravném období, tak i během boje nutno organisovat nepřetržitý průzkum, dobře pracující spojení zabezpečující rychlé uvědomění vojsk o atomovém nebezpečí.

Názory na použití atomových zbraní v obraně a na vedení obranného boje

Podle amerických názorů celková koncepce obrany zůstane i za použití atomových zbraní nezměněna. Podle cílů, které se obranou sledují, může být obrana posílena, když vojska mají udržet určitý významný prostor nebo objekt, nebo pohyblivá (t. zv. boj na zdrženou), když hlavním cílem bojové činnosti vojsk je vyčerpat nepřítele, způsobit mu vysoké ztráty za cenu dočasné ztráty terénu.

Cíli atomových úderů jak v posílení, tak i v pohyblivé obraně podle názorů Američanů mohou být

- prostory soustředění vojsk a jejich výchozí položení a bojová sestava za útoku,
- uskupení hlavních sil nepřítele, které se vklínily do obrany,
- nepřátelské síly, které brání odchodu vlastních vojsk na připravenou obranu v hloubce,
- letiště nepřátelského letectva.

Pokud jde o vedení obrany, mají vojska především kanalisovat útok nepřítele na směr hlavního úderu do prostoru výhodného pro činnost vlastních vojsk. Když nepřítel prolomil první postavení a postavení plukovních záloh, nutno učinit všechna opatření, aby byl bezpodmínečně zastaven na postavení divisních záloh. Zvláště se zdůrazňuje význam použití zátarasů všech druhů k lokalisování nepřátelského vlonu. Když se vojskům podařilo zastavit nepřátelský vlon, doporučuje se provést atomové úderu na zastavená vojska nepřítele. Po atomových úderech se pak má provést rozhodná protizteč pohyblivými zálohami a všemi silami bojujícími v tomto prostoru s cílem zničit proniklého nepřítele. Když se provedením atomových úderů vytvoří výhodné podmínky, má se přejít do protiútoků.

Uspořádání bojových sestav vševojskových svazků v obraně je předmětem neustálého zájmu. Rází se zásada, že je nutné přejít od nahuštěných sestav v obraně k sestavám řidším, zvětšit šířky i hloubky pásem obrany vševojskových svazků. Divise v obraně má prý mít pásmo kolem 20 km široké, v pohyblivé obraně až dvojnásobně široké. Zálohy se doporučuje rozptylovat po praporech nebo až po rotách v terénu, aby se zabránilo jejich vyřazení z boje provedením atomových úderů nepřítelem. Někteří autoři z tohoto důvodu dokonce doporučují nevytvářet u armádních sborů druhé sledy, nýbrž zasadit všechny divise do prvního sledu, protože vojska v prvním sledu jsou prý nejlépe chráněna proti atomovým úderům (generál Lloyd).

Vycházejíce ze strategické koncepce obrany střední Evropy, vypracované hlavním velitelstvím sil Severoatlantického paktu, věnují západní vojenští odborníci značnou pozornost úvahám o vedení pohyblivé obrany. I na závěrečných cvičeních s vojsky, provedených ve dnech 22. až 28. září 1954 ve Vestfálsku, byla hlavním thematem pohyblivá obrana. Cvičení se zúčastnila skupina armád „Sever“, složená ze svazků britské, belgické a holandské armády pod velením generála Gale. Celkem bylo

na cvičení kolem 140 tisíc vojáků. Manévru se zúčastnily i oddíly atomového dělostřelectva.

Cvičení bylo zahájeno ze situace, že nepřítel prolomil obranu na frontě asi 100 km široké a rozvíjel úspěch do hloubky. Skupina „Jih“ vedla pohyblivou obranu do hloubky asi 60 km a po použití osmi atomových úderů (pravděpodobně atomového dělostřelectva) zastavila další postup nepřítele.

Nejzajímavější poznatek z těchto cvičení je ten, jak se shodně vyjadřují všichni generálové, kteří se zúčastnili cvičení, že samy atomové zbraně nemohou zastavit útočníka, že však vytvářejí podmínky a možnosti pro zpomalení jeho postupu, a umožňují tak získat čas pro manévr záloh proti útočícím vojskům nepřítele, což je hlavním požadavkem strategické koncepce obrany střední Evropy.

Celkem možno shrnout názory Američanů na organizaci obrany za použití atomových zbraní do těchto bodů:

- je nutné organisovat nepřetržitý průzkum s cílem odhalit zámysly nepřítele a zjistit nejvýhodnější cíle pro provedení vlastních atomových úderů,
- zorganizovat dobře pracující systém uvědomování vojsk o nebezpečí nepřátelského atomového úderu,
- zabezpečit nepřetržitě velení vojskům rozloženým na širokých prostranstvích,
- provést všechna opatření, která zabezpečují ochranu vlastních vojsk proti účinkům atomového napadení,
- manévrem bránících se vojsk zabránit nepříteli využít účinků jeho atomových úderů a naopak co nejvíce využít účinků vlastních atomových úderů,
- zabezpečit vojska materiálem všech druhů, především municí, aby byla schopna vést po dlouhou dobu úpornou obranu,
- provádět aktivní obranu.

Názory na použití druhů vojsk

Podle článků v různých časopisech západních armád přestávají jejich odborníci věřit ve všemohoucnost atomových zbraní. Maršál Montgomery na příklad na vzpomenué konferenci prohlásil, že speciální zbraně nebo letectvo nejsou schopny nahradit pěchotu, která byla ještě před nedávnem stavěna na podružné místo. Montgomery naopak zdůraznil, že je potřeba dobře vycvičených, bojeschopných pěších jednotek, kterým budou velet mladí, iniciativní, aktivní velitelé. Doslova řekl: „Někteří soudí, že válku možno rozhodnout letectvem a použitím atomových nebo vodíkových zbraní proti ozbrojeným silám nepřítele a k podlomení morálky jeho civilního obyvatelstva. S tímto názorem nesouhlasím.“ Generál Gale na závěr cvičení „Bataille Royale“ poznamenal: „Atomových úderů může být použito kdykoliv a kdekoliv a mohou způsobit veliké škody; nechť je však jejich převaha jakákoliv, klasické zbraně budou ještě dlouho hlavními zbraněmi.“

Podle zkušeností z války v Koreji a z provedených závěrečných cvičení s vojsky koncem září minulého roku uvažuje se o změně organizace dosavadních vševojskových svazků. Především pěší divise má mít snížené počty. Má se skládat ze samostatných pluků nebo brigád, které

budou mít organické tanky. Počet pluků v divisi může být různý (2 až 6). Divise mají být vybaveny takovou bojovou technikou, která by umožňovala jejich přepravu vzduchem. Organizační změny v pěší divisi však nemají snížit její palebnou hodnotu. 1. obrněná divise a 47. pěší divise americké armády byly určeny k tomu, aby prováděly intenzivní cvičení a pokusy k získání dostatečných podkladů pro provedení potřebných změn v taktice a organizaci vojsk, odpovídajících požadavkům boje za použití atomových zbraní. Zkoušky se týkají hlavně těchto otázek: poměr mezi pěchotou a tanky, decentralisace jednotek, organizace velitelského aparátu a velení a činnost zásobovacích služeb.

Pokud jde o dělostřelectvo uvažuje se po zkušenostech z Koreje o nahrazení některých ráží jinými. Atomové dělostřelectvo má být organicky začleněno do pěších divisí. Dosavadní typ atomového děla je pokládán za typ přechodný. Jeho takticko-technické vlastnosti nejsou prý takové, aby mohlo být úspěšně použito ve všech druzích boje a v každém terénu. Podle zpráv z britských časopisů má být reorganisováno divisi dělostřelectvo tak, že mají být sníženy početní stavy a zvýšen počet hlavní.

Tankové a mechanisované vojsko je nejschopnější k vedení boje za soudobých podmínek a je podle názorů Američanů hlavní zbraní v atomové válce. Pancíř chrání nejen proti střelám, ale i proti teple a pronikavé radiaci při atomovém výbuchu. Tanky a samohybná děla mohou krátce po výbuchu atomových zbraní bojovat v prostorech shozu, mohou být rychle decentralisovány a opět soustředěny; nejsou proto tak vystaveny atomovým úderům jako ostatní zbraně. Mohou rychle využít účinků vlastních atomových úderů nebo v obraně rychlým manévrem zastavit útok nepřátelských vojsk. Uvažuje se o zavedení nových typů tanků, které by nebyly tak těžké, měly malou spotřebu pohonných hmot, měly však vysokou palebnou hodnotu. Zmenšení váhy má být dosaženo na úkor pancíře. Uvažuje se o výrobě pancíře z nových slitin nebo o zavedení zvláštních pancéřových desek, které by byly montovány na tanky až přímo na bojišti. Dokonce se uvažuje o možnostech vyrobení pancíře z plastických hmot (nylonu).

Po zkušenostech z Koreje věnují Američané velkou pozornost bojové přípravě vojsk, která se provádí pro boj za použití atomových zbraní. Každý voják musí znát účinky atomových zbraní a naučit se používat všech způsobů ochrany proti těmto účinkům. Především se prý musí vojáci zbavit strachu z atomových zbraní. Panika, která může nastat po atomovém úderu, může mít zhoubnější následky nežli sám atomový úder.

Vojska mají být už v míru seznamována s účinky atomových úderů, které mají být prakticky na cvičeních prováděny. Dále se žádá zlepšit výcvik v maskování a v poskytování první pomoci.

Vybral jsem jen některé názory a myšlenky, jak se objevují ve vojenských časopisech západních armád. I když tyto myšlenky není možno pokládat za oficiální názory na bojovou činnost ozbrojených sil kapitalistických států, umožňují nám přesto učinit si úplnější představu o hlavních problémech, kterými se zabývají západní váleční theoretikové. Hlavním nedostatkem těchto názorů je, že málo berou v úvahu tu okolnost, že atomová puma není monopolem americké armády. Názory nejsou domyšleny do konce, nejsou podloženy taktickými a operačními propočty a trpí tak nádechem dobrodružnosti. Přesto však je potřeba neustále sle-

dovat vývoj taktických zásad našich nepřátel pro bojovou činnost za použití atomových zbraní, seznamovat se s nimi a vyvozovat z toho praktické důsledky.

*

V další části článku pojednám o některých svých názorech na vedení bojové činnosti vlastních vojsk za použití atomových zbraní. V této části nechci podávat jen oficiální názory, naopak chci nadhodit některé otázky k diskusi, abychom tím dále rozvinuli zásady našich řádů.

Použití atomových zbraní v soudobém boji má vliv na bojovou činnost všech druhů vojsk. Jejich použití podstatně komplikuje situaci na bojišti, vtiskuje jí zvláštní manévrový ráz, do značné míry stírá přechody mezi jednotlivými druhy bojové činnosti. Není proto možné použít všech zásad vedení boje, které platily před zavedením atomových zbraní, i když nutno zdůraznit, že hlavní zásady našich řádů zůstávají i nadále v platnosti. Ze všech otázek se nejvíce zkomplikovaly otázky velení s bojového zabezpečení vojsk. Je nesporně důkazem vysoké převahy sovětského vojenského umění, že dokázalo vyřešit otázky vedení boje za použití atomových zbraní, aniž změnilo své hlavní zásady. Nutno však rozlišovat takticko-operační normy od taktických a operačních zásad. Normy se mění v průběhu války, během jejich jednotlivých etap a někdy dokonce i v průběhu samé operace, kdežto taktické nebo operační zásady zůstávají nezměněny.

Útočný boj

Nejodpovědnějším momentem v přípravě útoku je přeskupení a vystřídání vojsk a zaujetí výchozího položení. Tato činnost vyžaduje nejen důkladné naplánování, pečlivou organizaci, všestranné zabezpečení, provádění důsledné kontroly, ale i vysoký stupeň bojové přípravy vojsk na tuto činnost, železnou disciplínu, tvůrčí iniciativu, náročnost náčelníků a velitelů všech stupňů.

Přeskupení a vystřídání je u nás velmi často nesprávně chápáno jako zvláštní činnost, nesouvisící s bojovou činností. Přeskupení a vystřídání nelze oddělovat od ostatní bojové činnosti.

Zásady organizace a plánování přeskupení a vystřídání se sice v podstatě nemění, vzrůstá však význam jeho bojového zabezpečení. Pro přeskupení nutno vojskům určovat široká pochodová pásma s dostatkem cest všech druhů. Nutno se vyhnout všem objektům, které by mohly být cíli nepřátelských atomových úderů, vytyčit jejich objížděky. Je účelné, aby vojska ihned z přeskupení zaujala výchozí položení, aniž by se zdržovala ve výchozích prostorech pro vystřídání. Širší útočné fronty to umožňují.

Bojové zabezpečení přeskupujících se vojsk musí být nepřetržitě a všestranné. Každý proud musí být schopen obrany proti vzdušnému nepříteli, vybaven prostředky protiletadlového dělostřelectva. Vzdálenost mezi sledy a proudy musí být taková, aby bylo vyloučeno současné vyřazení několika sledů jedním atomovým úderem. Nebylo by podle mého názoru správné šablonovitě vždy uplatňovat zásadu přeskupování všeho protiletadlového dělostřelectva ihned za protitankovým dělostřelectvem.

To by znamenalo zbavit přeskupovaná vojska nejúčinnějších prostředků protivzdušné obrany. Pokládám za účelné zorganizovat nejdříve stálou protivzdušnou obranu přeskupovaných vojsk, zabezpečit jejich pohyblivou obranu za přesunu do nových prostorů a jen zbytek prostředků protiletadlového dělostřelectva přeskupit dříve a protivzdušnou obranu nového prostoru organisovat prostředky vojsk v dotyku a staršího náčelníka. Ochrana stíhacím letectvem musí být zabezpečena po celou dobu přeskupení.

Protiatomová ochrana přeskupení je nejdůležitějším prvkem bojového zabezpečení. Jejím hlavním úkolem je zabezpečit plnou bojovou pohotovost vojsk k splnění stanoveného bojového úkolu.

Toho se dosahuje

- organisací nepřetržitého vzdušného průzkumu nejen prostoru přeskupování vojsk, ale i prostorů dosavadní a budoucí činnosti vojsk,
- ničením základů nosičů atomových zbraní a bezpilotních prostředků vzdušného napadení,
- zabráněním činnosti nepřátelského vzdušného průzkumu nad prostorem přeskupování vojsk,
- včasným provedením ženijních opatření k zabezpečení hladkého přeskupení vojsk (vybudování objízdek, náhradních mostů, úpravou polních cest a pod.),
- zabezpečením přeskupovaných vojsk ženijní technikou,
- organisováním správně pracujícího systému uvědomování vojsk o atomovém nebezpečí,
- včasným odstraňováním následků atomového napadení, aniž by tím byly narušeny hladké přesuny vojsk,
- výtečnou znalostí své činnosti při atomovém napadení každým vojákem,
- zabezpečením zdravotnického ošetření zasažených osob a jejich včasné evakuace,
- zabezpečením deaktivace zasažených osob a bojové techniky,
- dobře pracující pořádkovou a z ní hlavně regulační službou.

Chci hlavně zdůraznit význam včasného uvědomování vojsk o atomovém nebezpečí. Systém uvědomování vojsk musí být organisován, aktivován a přezkoušen ještě do zahájení přeskupení. K tomuto účelu nutno použít kromě jiných prostředků radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva a začlenit je do systému hlášené služby. Dále nutno organisovat podél komunikací určených pro přesuny vojsk pozorovací hlídky z počtu přeskupovaných útvarů, které obsadí důležité výšiny v blízkosti cest a jsou spojeny s orgány regulační služby, jimž odevzdávají výsledky svého pozorování. Regulační služba hlavně v prostorech možných atomových úderů musí být vybavena radiovými stanicemi pro spojení s hlášenou službou. Hrozí-li nebezpečí atomového napadení, uvědomí vojska, která procházejí jejím úsekem, smluvenými signály. Kromě toho musí být radiové stanice všech velitelů až do rot na příjmu pro převzetí signálů o atomovém nebezpečí. Vyhlášení atomového nebezpečí nesmí vést k panice! Vojska se nesmějí zastavovat, protože by tím usnadňovala provedení úderu nepřátelskému letectvu, pokračují dále v pochodu, připraví prostředky protichemické ochrany jednotlivce, prostředky k provedení radiačního průzkumu a k odstranění následků atomového napadení.

Důmyslné maskování přeskupení chrání vojska proti přímým zásahům nepřítele. Nutno je provádět, hlavně v operačním měřítku. I když se přeskupení provádí výhradně v noci, nesmějí být maskovací opatření zanedbávána.

Výchozí prostor musí být vybudován ještě do zaujetí výchozího položení. Při provedení atomového úderu na vybudovaný výchozí prostor střeleckého sboru s přidělenými prostředky atomovou pumou malé ráže mohou být — theoreticky vzato — tyto ztráty: kolem 300 osob, asi dvacet děl a do šesti tanků. Ztráty v nevybudovaném prostoru jsou pětikrát až osmkrát vyšší. Z toho nejlépe vyplývá význam ženiijního vybudování výchozího prostoru. Při zaujímání výchozího položení nutno provést některé změny proti dřívějším zásadám. Nutno pečlivě využít prostoru, kde nepřítel nemůže použít atomových úderů, aniž by při tom ohrozil vlastní vojska. Proto bude možné značnou část dělostřelectva rozmístit v hloubce do 1 až 1,5 km od předního okraje. Tím se současně zajišťují podmínky pro provádění dělostřelecké podpory na největší hloubku. Když by nepřítel chtěl použít atomových úderů na přední okraj a vyvedl svoje vojska do hloubky, přejdou vlastní vojska ihned do útoku.

Pobyt vojsk ve výchozím prostoru nutno zkrátit na minimum. Při určování času „Č“ je třeba brát v úvahu dobu potřebnou pro velitele družstev a čet pro vydání rozkazů a stanovení úkolů přímo v terénu. I když platí zásada, že organizaci boje nutno provést před zaujetím výchozího položení budou mít velitelé družstev a čet jen zřídka možnost dostat se do terénu předem.

Velmi málo pozornosti věnujeme otázkám zmaření a odstranění následků nepřátelské atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy. Podle názorů Američanů může být protipříprava provedena třemi způsoby: všeobecná protipříprava, plánovaná v pásmu armády nebo sboru, když protivník připravuje všeobecný útok, místní protipříprava, prováděná jen v pásmu jedné divise a zvláštní protipříprava. V každém případě může být použito atomového dělostřelectva nebo i atomových pum. Proto ve výchozím položení nutno organisovat všechna opatření k zabránění protipřípravy nebo jejím zmaření, především k zničení atomového dělostřelectva a základen nosičů atomových zbraní. Vždy je nutno organisovat veškerou činnost na odstranění následků atomového napadení tak, aby útok vyrazil včas, v plánovanou dobu. Zasažené jednotky se musí uvést co nejrychleji do pořádku. Bude zpravidla velmi těžké použít jich v nastávajícím útoku. Proto při organizaci útoku nutno předvídat i tento případ a zvláště na stupních pluků nebo divisi připravit druhé sledy k převzetí úkolu zasažených prvních sledů. Přímá organizace boje u těchto jednotek musí být provedena v omezené době za pomoci nadřízeného štábu.

Vojska musí být připravena útočit i v noci. V soudobém boji nabývá noční bojová činnost ještě většího významu, než tomu bylo doposud. Vojska nutno připravit tak, aby uměla nejen rozvíjet úspěch v noci, ale i prolomovat taktickou hloubku nepřátelské obrany. Soudobá bojová technika to umožňuje.

Boj v hloubce nepřátelské obrany se stává velmi složitým. Rychlá změna situace přináší rychlou změnu bojové činnosti, kladé vysoké požadavky na velení. Vyžaduje vysokou tvůrčí iniciativu všech velitelů, zvláště velitelů čet, rot a praporů. Velmi důležitým úkolem je správná

organisace zasazení druhých sledů do boje. K zabezpečení hladkého zasazení druhých sledů musí být usměrněno úsilí vojsk v prvním sledu a všech druhů vojsk účastnících se boje. Jejich zasazení musí být naprosto plynulé. Nesmějí se zastavovat za přesunu na čáru zasazení, nýbrž ihned z pochodových sestav přejít do předbojových a bojových. Druhého sledu sboru zásadně nemá být použito k doprolomení hlavního pásma obrany.

V operační hloubce mohou jednotlivé divise střeleckého sboru plnit různé úkoly odlišnou formou bojové činnosti. Zatím co jedna divise může na příklad odrážet protizteč, může jiná prolamovat spěšně zaujatou obranu nebo pronásledovat nepřítele a třetí likvidovat obklíčeného nepřítele. To vyžaduje pružnost a přímost velení, důkladnou znalost situace a schopnost účinnými zásahy mít vliv na situaci na bojišti, aby se vyvíjela v náš prospěch. Více je třeba zabývat se otázkami střetného boje, který bude jednou z obvyklých forem bojové činnosti v operační hloubce.

Obrana

Nezdočnost obrany, veliká hloubka a aktivita musí být hlavními vlastnostmi soudobé obrany při zachování všech jejích ostatních rysů. Vojska musí být připravena kdykoliv a kdekoliv přejít do nezdočné obrany, rychle se zakopat, dovedně využít terénu a rychle organisovat nepřekonatelný palebný systém a nejen zastavit nepřátelský útok, nýbrž i zničit vklínivšího se nepřítele a připravit podmínky pro přechod do útoku.

Organisaci obrany je třeba provést v nejkratším čase.

Jak vyplývá z amerických názorů na použití tanků v boji musí být protitankový ráz obrany i nadále jedním z jejích hlavních rysů. Protitankové zbraně musí být pečlivě maskovány a zahajují při tankovém útoku boj na vzdálenost účinného dostřelu.

Požadavek aktivity obrany se vztahuje i na protitankovou obranu. Proto je nutné, aby i velitel praporu manévroval svými protitankovými prostředky podle vývoje boje a rychle reagoval na situaci ve svém rajonu. I když manévry protitankovými děly bude značně ztížen, je nutné, aby se k tomuto účelu použilo tarasnic, pancéřovek nebo lehkých plamenometů, kterými by velitel praporu uzavíral mezery v protitankové obraně a nahrazoval ztráty na protitankových dělech v praporním protitankovém uzlu.

Aktivita obrany musí být ještě vyšší, než tomu bylo doposud. Protizteče praporů, pluků nebo i divisi neztratily podle mého názoru své opodstatnění. Ale naopak nabyly ještě většího významu. Roztažením útočných sestav se vytvářejí výhodné podmínky pro provedení protiztečí i malými jednotkami. Protizteče nutno provádět i v zákopech, do kterých vnikl nepřítel. Protizteč a protiúder nebude mít často za úkol jen obnovit obranu, ale bude postupně přerůstat v protiútok a pokračovat i před přední okraj hlavního pásma obrany. Bude účelně provádět protizteče i v noci. Důkladná znalost terénu a pečlivá příprava vytvoří k tomu výhodné podmínky.

Při organisaci obrany nutno uplatňovat zásadu, že její nezdočnost a síla musí v hloubce narůstat. Často bude střelecký sbor v obraně učen do tří sledů. V tom případě může divise prvního sledu obsadit první, druhé a třetí postavení, divise druhého sledu mezilehlé postavení a divise

třetího sledu může být připravena k provedení protizteče nebo k obsazení druhého pásma obrany. Někdy bude účelné dodržet normální zásady a ještě vytvořit silné mezilehlé postavení mezi hlavním a druhým pásmem obrany z prostředků divisi prvního sledu a tankosamohybného pluku mechanisované divise.

Nejvýhodnější okamžik k provedení protipřípravy je ukončení soustředění nepřítele a zaujetí výchozího položení. Atomových úderů může být použito jak na živou sílu nepřítele v hloubce, tak proti dělostřelectvu a tankům. Protipříprava musí mít ráz mohutného překvapivého úderu. Bude účelné, aby nebyla delší než 30 minut, protože nepřítel bude moci aktivovat své prostředky k zmaření protipřípravy. Někdy bude účelné kombinovat protipřípravu s výpadem před přední okraj.

Když bude nepřítel chtít provést úder atomovými zbraněmi na přední okraj naší obrany a bude vyvádět vojska ze svého předního okraje, musí vlastní vojska zabránit jeho odpoutání a provést výpady před přední okraj, vniknout do výchozího položení nepřítele, způsobit mu ztráty a zmařit jeho přípravy k útoku. Tento manévry je velmi obtížný a musí být předem a v každém případě připraven. Bude často účelné provést tento manévry předem s prapory k tomu účelu připravenými a za nimi postoupit s prapory prvního sledu. Přední okraj hlavního pásma obrany nutno vytvořit na prvním postavení nepřítele.

Likvidace účinků atomového napadení vyžaduje důkladného promyšlení. Třeba vycházet z předpokladu, že nepřítel provede několik atomových úderů na celou hloubku obrany, dále že zabránění nepříteli ve využití atomových úderů a odstranění jejich následků se bude muset provést v době nepřátelské dělostřelecké a letecké přípravy nebo podpory zteče, kdy nějaké větší manévry vojsky a prostředky jsou vystaveny úderům nepřítele, a konečně nutno brát v úvahu specifické účinky atomových zbraní. Především třeba provést manévry palbou do prostoru atomových úderů. Nezasažené jednotky ze sousedních úseků nebo rajonů iniciativně vyčlení část sil a prostředků na obvod účinku atomového úderu. Dále je třeba provést manévry nejbližšími protitankovými zálohami. Provedením atomových úderů odhalil nepřítel svůj směr hlavního úderu, proto musí velitelé svazků organisovat nezdolnou obranu hlavně v hloubce, všechny manévry silami a prostředky provést utajeně, použít v široké míře manévru zátarasy, tankovými jednotkami a dělostřelectvem. K utajení manévru bude se hojně používat dýmových clon.

Nevyčerpal jsem všechny otázky související s vedením obrany za použití atomových zbraní. Zvláště otázky ženižního vybudování a bojového zabezpečení vyžadují hlubšího studia.

Organisace velení

Složitost a rychlý spád boje se nejvíce odráží v oblasti velení. To vyžaduje od všech velitelů a štábů nejen všestrannou předběžnou přípravu, znalost zásad vedení boje vlastními vojsky i nepřítelem, znalost bojových vlastností vlastní i nepřátelské bojové techniky, ale i tvůrčí přístup ke všem otázkám, vědecké předvídání, iniciativu, schopnost rychle a všestranně analyzovat situaci na bojišti a vydat odpovídající jí rozhodnutí nebo nařízení, náročnost při jejich pronikání do vojsk. Není dobře možno používat beze změny starých forem velení za nových podmínek vedení boje.

Rozsah a obsah veškeré problematiky velení se podstatně rozšířil. K dosavadním úkolům přistoupily nové.

Velení v soudobém boji (operaci) musí být přísně centralisováno. To znamená, že vševojskový velitel a jeho štáb musí řešit všechny otázky souvisící s organizací, plánováním a vedením boje, usměrňovat úsilí všech zúčastněných vojsk k splnění stanoveného úkolu, schvalovat rozhodnutí podřízených velitelů, stanovit jim doplňkové nebo nové úkoly, jak to vyžaduje situace, poskytovat podřízeným účinnou pomoc při plnění úkolů.

Centralisované velení nevylučuje iniciativu podřízených, naopak předpokládá ji. Rychlé změny situace mohou způsobit, že zásahy staršího náčelníka přijdou pozdě. Za takových okolností nelze čekat na rozkazy nebo nařízení. Je třeba iniciativně použít všech prostředků k tomu, aby vývoj situace byl změněn v náš prospěch.

Centralisované velení musí zabezpečit jeho operativnost, která se odráží v rychlosti a pružnosti velení. Předpokladem a nutnou podmínkou operativnosti velení je podrobná neustálá znalost situace na bojišti. Na jejím základě je možno včas se rozhodnout, vydat nařízení podřízeným, poskytnout jim včasnou pomoc, zabezpečit nepřetržité spojení k podřízeným všemi druhy pojítek, volit vhodná místa pro rozmístění velitelského stanoviště. Operativnost velení vyžaduje energicky odhodit zastaralé, přežitě formy velení, uskutečňovat živé, přímé velení.

Velení musí být nepřetržité. To vyžaduje zabezpečit si nepřetržitý styk s podřízenými náčelníky, získávat zprávy o jejich situaci, neustále hodnotit situaci, předvídat její vývoj, organizovat a obnovovat součinnost a provádět nepřetržitou kontrolu plnění rozkazů a nařízení. V soudobém velení vyniká zvláště úloha styčných důstojníků, kteří musí být vybíráni z nejlepších důstojníků štábu.

Velení musí být rozhodné. Úkoly stanovené velitelem musí být naprosto jasné, nesmí umožňovat dvojí výklad. Velitel a jeho štáb musí včas odstraňovat všechny překážky, které mohou mít nepříznivý vliv na splnění stanovených úkolů. Musí vydávat úplná nařízení, která umožňují podřízeným pochopit velitelův zámysl.

To jsou hlavní rysy, které musí mít soudobé velení.

Přijetí velitelova rozhodnutí je nejodpovědnějším momentem velení. Rozhodnutí musí být smělé a ve své podstatě neočekávané a překvapující pro nepřítel. Správné rozhodnutí, rozhodnutí, které odpovídá zámyslu staršího náčelníka, které je výsledkem hlubokého ujasnění úkolu a všestranného zhodnocení situace, je dobrým podkladem pro veškerou další činnost tvořící obsah velení. Je nedialektické a tedy nevědecké tvrdit, že může být několik správných a odůvodněných rozhodnutí. To je překrucování a podrývání vědeckosti našeho vojenského umění. To bychom z válečných jevů vytvářeli shluk náhod a popírali jakoukoliv jejich zákonitost. Jen to rozhodnutí je správné a může být správné, které je založeno na uvedených podmínkách a které jim vyhovuje. Dialektická metoda je vědeckou metodou a je hlavní a základní metodou vojenského umění. Právě její použití v oblasti vojenského umění vedlo k odhalení zákonitosti soudobého boje, operace a války a umožňuje propracovat se k správnému rozhodnutí.

K svému rozhodnutí se velitel propracovává osobně a výsledkem informacích zpráv důležitých funkcionářů štábu. Je účelné, aby si ve-

litel ujasnil úkol a hodnotil situaci přímo spolu s náčelníkem štábu a svým zástupcem, protože oni jsou hlavními organizátory boje. Tím nejlépe proniknou do podstaty stanoveného úkolu, vymění si své názory a dopracují se společně k správným závěrům. Návrh náčelníka štábu na rozhodnutí je dovršením příprav velitelova rozhodnutí. Proces získávání schopností umět rychle dojít k správnému, vědecky podloženému rozhodnutí je proces zdlouhavý. Proto při přípravě velitelských kádřů naší lidové armády na vojenských akademiích a školách a při velitelsko-štábních cvičeních, aby se nepodlamovala iniciativa velitelů, nutno přijímat i taková rozhodnutí, která odpovídají zásadám vojenského umění, nejsou však výsledkem dostatečně vědecky hlubokého ujasnění úkolu a zhodnocení situace.

Na jednom shromáždění starších náčelníků prohlásil první náměstek ministra národní obrany, že mnohomluvnost je v přímém rozporu s povahou soudobého boje. To by si měl hlavně uvědomit každý náčelník přednášející informační zprávu. Rozvlácnost informačních zpráv nejenže zahluje skutečnou jejich podstatu, ale obírá velitele o drahocenný čas. Proto je nutné hlásit veliteli skutečně jen to, co potřebuje k svému rozhodnutí.

Na základě závěrů z ujasnění úkolu a zhodnocení situace nutno uvědomit podřízené svazky o nastávající činnosti předběžnými nařízeními a v nich uvést stručnou situaci na bojišti (jen když je to nutné), jaká bude bojová činnost svazku, kdy dostane konkrétní úkoly a jaké přípravy má do té doby provést. Předběžná nařízení je nutno odeslat styčnými důstojníky.

Na základě závěrů si velitel vypracuje své rozhodnutí a zakreslí je do mapy. Je nesprávný názor, jako by se velitel nerozhodoval podle mapy. Velitel se rozhoduje i připravuje své rozhodnutí na mapě, nevzdává je však podřízeným a svému štábu. V každém případě podle potřeby vydá velitel ještě před odjezdem na rekognoskaci některé pokyny svým náčelníkům druhů vojsk a týlu.

Velitel provádí rekognoskaci jen na hlavním směru. Po rekognoskaci předkládá své upřesněné rozhodnutí staršímu náčelníkovi a po jeho schválení je vydává podřízeným velitelům.

Když je nedostatek času na organizaci boje, rozhoduje se velitel jen podle mapy a po schválení rozhodnutí vyhlásí je svému štábu a osobně stanoví úkol veliteli působícímu na směru hlavního úderu, kdežto ostatním velitelům odešle svá bojová nařízení styčnými důstojníky. Po rekognoskaci a rozhodnutí organizuje velitel součinnost. Velitel armády se rozhoduje v nových podmínkách zpravidla jen podle mapy.

Dotknu se ještě některých otázek velení, které mají v současné době zvláštní význam. Týkají se utajení velení, organizace pořádkové služby a způsobu velení za útoku.

Utajení připravované činnosti má nesmírný význam. Proto je nutné co nejméně osob zasvětit do připravované činnosti. Je třeba zakázat mluvit jakýmikoli pojitky o novém úkolu svazku a zákaz důsledně kontrolovat. Všechny rozkazy a nařízení doručovat styčnými důstojníky a přidělovat jim ozbrojený doprovod.

Pořádkovou službu organizuje štáb svazku. Jejimi hlavními úkoly jsou regulace pohybu, udržování vojenského pořádku v prostorech bojové činnosti vojsk a kontrola dodržování maskovacích opatření. Je

tedy regulační služba součástí pořádkové služby. Jejím úkolem je řídit pohyb na cestách, po kterých se vojska pohybují podle vypracovaných plánů, nedopustit narušení kázně na komunikacích a zabránit jejich zatarasení. Správná organizace pořádkové služby je hlavním článkem zabezpečujícím manévr vojsk.

Úkolem pořádkové služby je také zajistit ochranu vojsk v určitých prostorech a zabránit proniknutí nepřátelských agentů nebo záškodníků do těchto prostorů, udržení kázně a pořádku a dodržování maskování.

Na základě rozhodnutí velitele sboru organizuje štáb pořádkovou službu. Náčelník štábu určí jednoho důstojníka odpovědného za její provedení. Do pořádkové služby nutno určovat energické schopné vojáky, hlavně důstojníky a poddůstojníky, dobře seznámené s plánem přeskupení vojsk. Výkon pořádkové služby je třeba neustále kontrolovat a na místě odstraňovat zjištěné závady.

V průběhu boje musí být velitel neustále důkladně orientován o situaci. Je to základní povinností štábu, aby shromažďoval všemi možnými způsoby a prostředky dostatek údajů o situaci. Část údajů získá velitel svazku přímým pozorováním bojiště. Je otázka, kde má velitel svazku v průběhu boje být, zda na pozorovatelně nebo na velitelském stanovišti. Tuto otázku nutno řešit konkrétně pro každý případ. Je pravda, že v širokém útočném pásmu nemůže svým vlastním pozorováním obsáhnout větší prostor a z ostatních úseků musí získávat zprávy od svého štábu. Není proto třeba, aby velitel sboru po celou dobu byl na pozorovatelně. Jeho přítomnost je tam nutná jen v době rozhodujících údobí boje, jako na př. vyrazení ke zteči, odrážení nepřátelské protizteče, zasazování druhého sledu a p. Jinak může velitel svazku velet přímo z velitelského stanoviště. U velitele armády to bude pravidlem.

Závěr

Dotkl jsem se některých aktuálních otázek bojové činnosti a velení vojskům za použití atomových zbraní. Je mnoho otázek, které vyžadují prohloubení, širšího theoretického rozboru, než to bylo možno učinit v jednom článku.

Ke všem otázkám je však třeba přistupovat tvůrčím způsobem. Šablonovitost ve vedení bojové činnosti a velení vojskům přímo usnadňuje nepříteli provést atomové údery s co největším účinkem a vede k velikým, celkem zbytečným ztrátám živé síly a bojové techniky. Každou situaci nutno řešit konkrétně.

Přál bych si, aby se o otázkách, jichž jsem se ve svém příspěvku dotkl, rozvinula diskuse.

PLÁN PROTIAOMOVÉ OCHRANY VOJSK V ÚTOČNÉM BOJI STŘELECKÉHO SBORU

Kolektiv učitelů Vojenské akademie Klementa Gottwalda
vyznamenané Řádem republiky

Protiatomová ochrana vojsk je nejdůležitějším prvkem bojového zabezpečení v soudobém boji nebo operaci. Jejím cílem je zabezpečit vojska proti účinkům atomových zbraní a zachovat jejich bojeschopnost a bojovou pohotovost i při atomovém napadení nepřítelem. Proto k zabezpečení nepřetržitě protiatomové ochrany musí být usměrněna veškerá činnost velitelů a jejich štábů. Zvláště pečlivě však musí být organizována v těch údobích boje, kdy jsou vojska nejzranitelnější.

Celkový systém protiatomové ochrany vojsk zahrnuje

- nepřetržitý průzkum a zhodnocování získaných zpráv o nepřátelských prostředcích atomového napadení, jejich použití, takticko-technických vlastnostech; průzkum organizace protiatomové ochrany nepřítele, především vybudování obrany a jiných zařízení,
- systém uvědomování vojsk o nebezpečí atomového napadení a vyhlášení atomového a místního chemického poplachu,
- provádění nepřetržitého radiačního průzkumu a pozorování s důrazem na prostory, které jsou výhodné pro použití atomových zbraní nepřítelem,
- ženijní úpravu terénu, která by skytala ochranu vojsk proti všem účinkům atomových zbraní, využití všech přirozených vlastností terénu a účelné rozptýlení vojsk v terénu, jímž se dosáhne snížení účinků atomového napadení,
- organizaci všech činností, které umožňují v krátké době odstranit všechny následky účinků atomových úderů a obnovit bojeschopnost zasažených jednotek k plnění atomových úkolů,
- provádění bojové a politické přípravy vojsk, aby byla schopna vést boj i při atomovém napadení nepřítelem, uměla dovedně využívat terén a přizpůsobovat ho s hlediska protiatomové ochrany,
- kontroly všech opatření protiatomové ochrany.

Vysoká morální a bojová hodnota vojáka, pečlivě organizovaný a dobře promyšlený systém protiatomové ochrany jsou základní podmínkou, že vojska střeleckého sboru splní úspěšně stanovené úkoly.

Plán protiatomové ochrany

Úkoly vojsk v systému protiatomové ochrany v útočném boji střeleckého sboru jsou zahrnuty v plánu protiatomové ochrany, který zpracovává operační oddělení štábu střeleckého sboru v součinnosti se všemi náčelníky druhů vojsk a oddělení za přímého vedení náčelníkem štábu nebo i velitelem střeleckého sboru. V plánu protiatomové ochrany jsou prostorově a časově vyjádřeny všechny hlavní úkoly vojsk střeleckého sboru v protiatomové ochraně. Obsahuje (podle Oper-I-2, článek 57)

- úkoly protiatomové ochrany vojsk podle údobí boje nebo podle variant činnosti,

- způsob vyhlášení nebezpečí atomového napadení vojskům,
- úkoly radiačního průzkumu a jeho organizace,
- všeobecný ráz, rozsah a lhůty plnění ženijních opatření k protiatomové ochraně,
- opatření k odstranění následků atomového napadení.

S hlediska ulehčení práce štábu střeleckého sboru je dále účelné uvést v čele plánu krátké zhodnocení atomové situace (jakých atomových zbraní používal nepřítel v dosavadních bojích, jakým způsobem, na které cíle, po případě jejich takticko-technické vlastnosti). Usnadňuje to pak práci při zpracovávání bojových nařízení pro protiatomovou ochranu. Dále je nutné uvést pohotovost protiatomové ochrany střeleckého sboru, po případě i pohotovost jednotlivých opatření.

Plán protiatomové ochrany musí být stručný, jasný a přehledný. Dnes ještě se v plánech objevují často i věci obsažené v předpisech a řádech. Je samozřejmé, že to nemožno vytknout jako nedostatek, protože není nedostatkem plánu to, co je v plánu navíc, ale to, co v něm chybí, přece však se tím plán stává nepřehledným a příliš obsáhlým.

Plán protiatomové ochrany podepisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení štábu střeleckého sboru, schvaluje jej velitel střeleckého sboru.

Podklady pro zpracování plánu protiatomové ochrany

Podkladem pro zpracování plánu protiatomové ochrany střeleckého sboru je rozhodnutí velitele po případě další pokyny, kterými rozšiřuje nebo doplňuje své rozhodnutí, operační rozkaz a bojové nařízení velitele armády pro protiatomovou ochranu. Na základě těchto dokumentů zpracovává štáb sboru svůj plán.

Velitel střeleckého sboru ve svém rozhodnutí musí pro protiatomovou ochranu stanovit

- úkoly průzkumu všech druhů k zjištění nepřátelských prostředků atomového napadení,
- hlavní úkoly protiatomové ochrany vojsk podle údobí boje (v přípravném období, do splnění bližšího úkolu, do splnění dalšího úkolu a úkolu dne),
- jakým způsobem bude organizováno vyhlášení atomové výstrahy a jaká opatření nutno provést při jejím vyhlášení,
- kdo je oprávněn vyhlásit atomový poplach, signály k jeho vyhlášení, činnost vojsk při vyhlášení atomového poplachu jak v přípravném období, tak během boje,
- úkoly radiačního průzkumu a způsob jeho organizace,
- rozsah, pořadí a lhůty ženijního vybudování výchozího prostoru sboru, pohotovost ženijních prací prvního a druhého pořadí,
- jak budou odstraňovány následky atomového napadení ve výchozím prostoru a během boje, manévry záloh k odstranění následků atomového napadení,
- sílu jednotek určených k provádění nouzových, záchranných a protipožárních opatření,
- způsob obnovování cest a silničních objektů, potřebných pro manévry vojsk střeleckého sboru,

- způsob evakuace zasažených jednotek, manévr zdravotnickými prostředky,
- postory rozmístění desaktivačních míst, způsob jejich přemísťování během boje, pro koho pracují sborová desaktivační místa,
- jaké zálohy prostředků protiatomové ochrany nebo jiného materiálu vytvořit, jak je obnovovat,
- dobu pohotovosti protiatomové ochrany.

Ve svých pokynech může některé body rozšířit, hlavně pokud jde o provádění bojové přípravy vojsk, doplnění chybějícího materiálu protichemické ochrany, zhotovení potřebných nouzových prostředků, po případě o další úkoly, které vyplývají z konkrétní situace. Otázky protiatomové ochrany se dále prohlubují při organizaci součinnosti, při velitelско-štábních cvičeních a při provádění bojové přípravy vojsk.

Mnohé z údajů rozhodnutí velitele střeleckého sboru byly již konkretisovány v bojovém nařízení velitele armády pro protiatomovou ochranu (způsob uvědomování vojsk, doplnění vojsk chybějícími prostředky, vytvoření záloh různých druhů materiálu, manévr desaktivačními místy armády a p.); velitel sboru je jen upřesní a doplní, jak to vyplývá z úkolu a ze situace.

Štáb střeleckého sboru má takto dosti podkladů pro zpracování plánu. Plán protiatomové ochrany může být zpracován buď písemně nebo graficky na mapě. Oba způsoby mají své výhody i nevýhody. Je však třeba zdůraznit, že není rozhodující forma dokumentu, nýbrž jeho obsah. Když dokument v jakékoli formě plně vyčerpává obsah, je dokumentem správným a může ho být při velení používáno.

V plánu protiatomové ochrany není nutné uvádět úkoly vojsk pro boj s nepřátelskými prostředky atomového napadení, protože se objevují v jiných dokumentech bojový rozkaz, plán protivzdušné obrany, plány použití jednotlivých druhů vojsk).

Plán protiatomové ochrany vojsk, zpracovaný ve formě tabulky nebo jinou textovou formou

Oper-I-2 nestanoví formu plánu protiatomové ochrany. Chem-II-10 uvádí sice, že má být zpracován jako plán protichemické ochrany, podobnou formou, která však plně neodpovídá obsahu plánu. To vedlo k tomu, že se objevilo několik různých forem zpracování plánu, z nichž některé se osvědčily, jiné se ukázaly nepružnými, nepřehlednými. Při vyučování na Vojenské akademii Klementa Gottwalda jsme po všech pokusech zavedli novou formu, která, jak se zdá, nejlépe vyhovuje obsahu plánu.

Kromě všech údajů, které má obsahovat každý dokument, jako první bod plánu uvádíme stručné zhodnocení atomové situace. Účel tohoto bodu byl uveden výše. Jako druhý bod do plánu uvádíme způsob uvědomování vojsk o atomovém nebezpečí, způsob a signály vyhlásování atomového poplachu, oprávněnost vyhlásování, protože jsou trvale platné na celou dobu boje.

Další úkoly protiatomové ochrany rozvádíme v tabulce, která obsahuje

- údobí boje (do zahájení útoku, do splnění bližšího úkolu, dalšího úkolu a úkolu dne),

- pro každé údobí boje rozvádíme hlavní úkoly protiatomové ochrany, a to úkoly radiačního průzkumu, ženíjní opatření a opatření k odstranění následků atomového napadení. Tyto úkoly je možné rozvést podle druhů vojsk nebo stačí je rozvést souhrnně; ve zvláštní rubrice však uvádíme úkoly záloh, především těch, které mají zabránit nepříteli využít účinků atomového napadení nebo nahradit ztráty vzniklé atomovým úderem provedeným nepřítelem,
- v dalších rubrikách uvádíme pohotovost jednotlivých opatření, po případě síly a prostředky, které nutno určit k jejich provedení.

Zpracování písemného plánu protiatomové ochrany střeleckého sboru pro útok na připravenou obranu nepřítele trvá průměrně 6 až 8 hodin.

Výhodou plánu je, že obsahuje všechna opatření podrobně rozpracovaná jak pokud jde o druhy vojsk, tak i o údobí boje, nevýhodou je přílišná obsáhlost, menší přehlednost, některé otázky se opakují, mimo to vyžaduje poměrně značné doby na zpracování.

Protože u vojsk v tomto směru byly vypracovány a při cvičeních vyzkoušeny různé formy písemného plánu protiatomové ochrany, bylo by účelné seznámit s nimi i jiné svazky, zavést diskusi o jejich výhodách a nevýhodách, prohloubit všechny otázky plánování protiatomové ochrany a usnadnit tak práci vševojskových svazků při provádění této činnosti.

Grafický plán protiatomové ochrany (viz přílohu)

Grafický plán protiatomové ochrany musí být ve své podstatě shodný s obsahem plánu, jak jej uvádí Oper-I-2. Musí tedy obsahovat všechna opatření protiatomové ochrany podle údobí boje.

V příloze k článku je uvedena možná forma grafického plánu protiatomové ochrany za útoku střeleckého sboru. Část opatření je rozpracována graficky na mapě a ta, která nelze vyjádřit graficky, jsou rozvedena v legendě plánu.

Soudruh ministr nařídil, že je nutné při cvičeních hledat formy zpracování plánu protiatomové ochrany graficky, proto je třeba pokládat náš návrh jako pokus v tomto směru, který je nutno podrobit kritice, zhodnotit, co je v něm dobré a co zbytečné, a podle toho dále rozvíjet tuto myšlenku. Bylo by proto nepřijatelné pohlížet na plán jako na šablonu, která by byla mechanicky přejímána bez ohledu na konkrétní situaci. Prve než rozebereme obsah plánu, upozorňujeme, že na první pohled působí dojem přehlednosti. Je to proto, že na náčrt bylo třeba zakreslit hodně situace, která je jinak přímo na mapě. Dále některá opatření nejsou na stupni střeleckého sboru typická, uvádíme je však z toho důvodu, aby se jich použilo na jiném stupni jako návod. Konečně plán není přesně aplikován na konkrétní situaci, i když celková myšlenka je vzata z probíraného cvičení.

Co všechno obsahuje grafický plán protiatomové ochrany střeleckého sboru pro útok?

Především výchozí položení sboru a způsob ženíjního vybudování výchozího prostoru. V jednotlivých postaveních jsou zakresleny zákopy, které budou vybudovány s protiatomového hlediska, dále prostory rozmístění a záložní prostory rozmístění jednotlivých prvků bojové sestavy, prostory rozmístění jednotek určených k odstranění následků atomo-

vého napadení (protipožární odřady, odtarasovací a obnovovací odřady), prostory divisních obvazíšť a jiných zařízení zdravotnického zabezpečení, desaktivační místa divisí a střeleckého sboru. Systém radiačního průzkumu ve výchozím prostoru je zachycen do pluků rozmístěním chemických pozorovatelů a chemických průzkumných hlídek, umístěním dosimetrických a samostatných dosimetrických hlídek. Systém uvědomování vojsk je vyjádřen rozmístěním útvarové hlásné služby a armádních hlásek, rozmístěním radiolokátorů a stanice hlásné služby u velitelského stanoviště střeleckého sboru. Dále jsou ve výchozím prostoru vyznačeny nebezpečné prostory, kde může nepřítel použít atomových zbraní, a kde proto nutno věnovat zvýšenou pozornost všem opatřením protiatomové ochrany. Tyto prostory určuje zpravidla velitel střeleckého sboru po důkladném zhodnocení terénu a výchozího položení. V těchto prostorech musí být prováděn neustále radiační průzkum. Při atomovém napadení výchozího položení musí být uvolněny vyznačené komunikace potřebné k manévru vojsk střeleckého sboru. Dále jsou graficky vyjádřena všechna opatření protiatomové ochrany během boje podle jeho jednotlivých údobí. Směr radiačního průzkumu je vyjádřen šipkou u divisí prvního sledu, prostory, kde nutno zvýšit úsilí radiačního průzkumu, musí být zhodnoceny s hlediska předvídaného vývoje boje. Nebezpečné prostory, kde mohou být vojska napadena atomovými zbraněmi, jsou zhodnocovány jednak s hlediska terénu, jednak z předvídaného způsobu boje. Jsou to především prostory, kde dojde k většímu nahromadění vojsk nebo kde může provést nepřítel atomové údery, aby provedl svůj manévra (protizteče, protiúder a p.). Dále je zachycen manévra všech prostředků radiačního průzkumu, záloh určených k zabránění využití účinků atomového napadení, možné směry použití vševojskové zálohy velitele střeleckého sboru, manévra prostředky zabezpečujícími uvědomování vojsk o atomovém nebezpečí a manévra prostředků nebo jednotek, určených k odstranění následků atomového napadení (desaktivační místa, zdravotnická zařízení, odtarasovací a obnovovací odřady, záchranné a protipožární odřady atd.). Konečně jsou v plánu vyznačeny cesty, které nutno uvolnit pro manévra vojsk, a prostory, v kterých musí být zabezpečena letecká obrana přehrazováním.

Grafické vyjádření opatření protiatomové ochrany je doplněno legendou k plánu. V legendě uvádíme zhodnocení atomové situace (není nutné uvádět), způsob uvědomování vojsk, především signály, a pohotovost protiatomové ochrany.

Jednotlivá opatření jsou v legendě dále upřesněna. Úkoly protiatomové ochrany vojsk podle údobí boje jsou v čele plánu. Vyjadřují, kterou činnost vojsk nutno v jednotlivých údobích zvláště zabezpečit. Tak v přípravném období je to hlavně přeskupení vojsk, výchozí položení, po splnění bližšího úkolu je hlavním úkolem protiatomové ochrany zabezpečení zasazení druhého sledu střeleckého sboru atd. Tyto úkoly vyplynou z konkrétní situace a z úkolu střeleckého sboru.

V další rubrice jsou rozvedena ženíjní opatření. Hlavně, jakým způsobem má být vybudován výchozí prostor, které objekty jsou vybudovány a které je nutno dobudovat, přidělení ženíjních jednotek na jednotlivé cesty, možné složení odtarasovacího a obnovovacího odřadu a odřadu k zabezpečení pohybu. Rozumí se samo sebou, že se tato opatření budou opět objevovat v plánu ženíjního zabezpečení útoku střeleckého

sboru, jak to vyplývá z posledního odstavce článku 57 Oper-I-2: „Velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb zpracovávají opatření k protiatomové ochraně v souhlase s plánem protiatomové ochrany svazku (útvary) a zahrnují je do plánů bojového použití vlastního druhu vojska a do plánů bojového zabezpečení.“

Z toho vyplývá, že plány použití všech druhů vojsk musí být zpracovány se zřetelem na úkoly stanovené plánem protiatomové ochrany, a ne naopak.

V další části legendy je uvedeno, pro koho pracují desaktivací místa zřizovaná střeleckým sborem a jak jsou rozdělena průzkumná družstva přiděleného chemického praporu.

K zpracování plánu protiatomové ochrany graficky na mapě je třeba 4 až 5 hodin času. Práce může být urychlena ještě tím, že kreslič operačního oddělení může už předem připravit mapu se zakresleným výchozím položením sboru, rozhraní, úkoly svazků, po případě i s jinou situací. Do mapy takto připravené dokreslí náčelník operačního oddělení další opatření. Bojové nařízení podřízeným svazkům může být vydáno také graficky. V době, kdy náčelník operačního oddělení zpracovává plán, mohou současně styční důstojníci od jednotlivých divisí zakreslovat do své mapy nařízení pro protiatomovou ochranu. Po kontrole a vydání případných upřesňovacích nařízení odcházejí ke svým divisím.

Současně boj si vynutil zavedení mnoha nových pojmů, mnoha nových prvků v bojové sestavě, určených k provedení speciálních úkolů. Je poměrně nesnadné používat různých značek pro jejich grafické vyjádření. Bylo by proto účelné vydat pro ně závazné grafické označení, zkratky, aby se jich užívalo jednotně v celé armádě.

Metoda zpracování plánu protiatomové ochrany

Už na začátku tohoto pojednání bylo uvedeno, že plán protiatomové ochrany zpracovává operační oddělení štábu sboru v těsné součinnosti se všemi náčelníky a veliteli. Proto musí náčelník štábu sboru stanovit přesnou dobu, kdy se bude na plánu pracovat, kdo se práci zúčastní a jaké podklady si nutno pro práci připravit. Je účelné, aby operační oddělení předem připravilo návrh plánu, projednalo jej s náčelníkem štábu, aby mohla být práce dobře usměrňována a byla konkrétní.

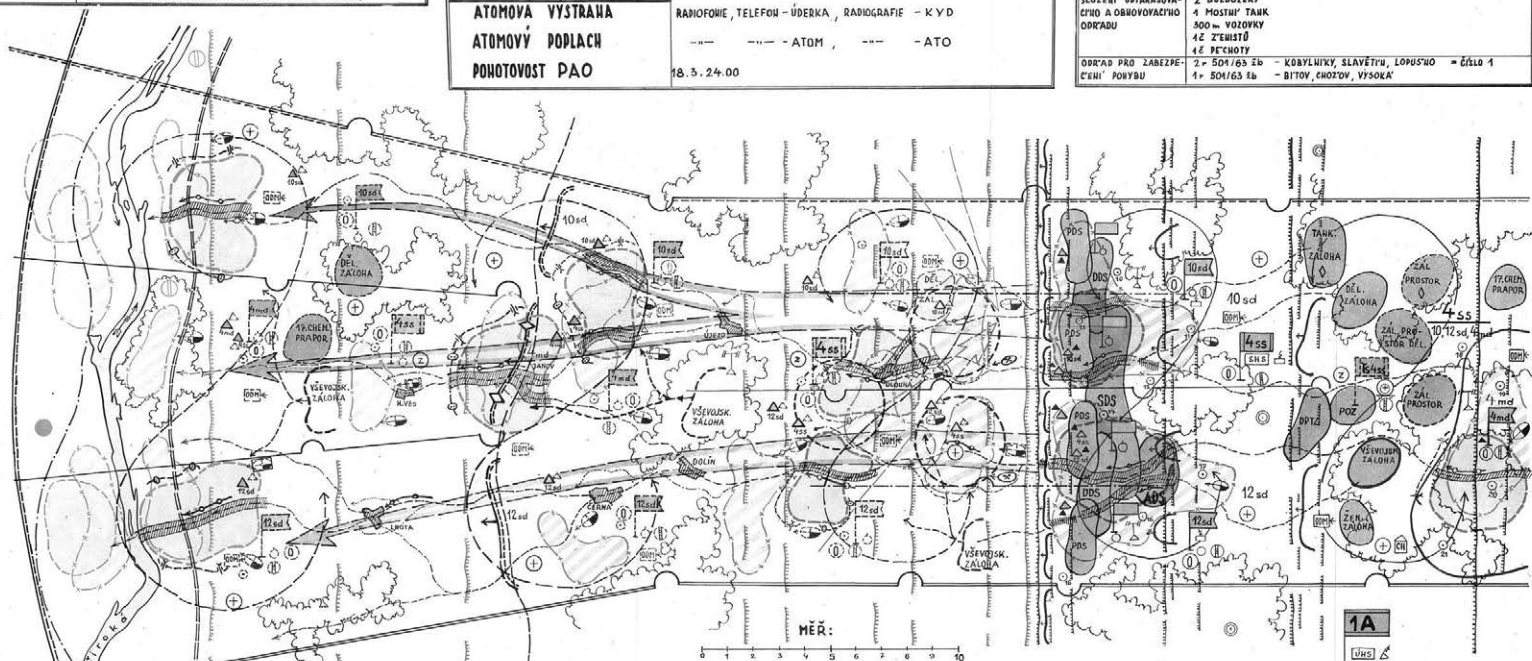
Náčelník štábu musí dále trvat na tom, aby se práce na plánu zúčastnili odpovědní funkcionáři, kteří řídí činnost svých vojsk, protože opatření protiatomové ochrany nesmějí být obsažena jen v plánech, nýbrž musí pronikat veškerou činností, veškerými rozkazy a nařízeními, vydávanými pro organizaci boje. Na příklad určením nebezpečných prostorů se usměrňuje manévr vojsky, jakým způsobem se těmto prostorům vyhnout, jak vést vojska, aby nedošlo k jejich nahromadění, jak naplánovat činnost vlastních jednotek, aby bylo nepříteli bezpečně zabráněno využití účinků atomového napadení. Společnou prací se vytvářejí předpoklady, že plán protiatomové ochrany bude jednak správně pochopen, jednak správně pronikat do vojsk jak za přípravy útoku, tak i během jeho provedení. Náčelník štábu nesmí připustit, aby protiatomovou ochranu plánovalo jen jedno oddělení nebo jeden funkcionář.

Náčelník štábu rozbírá jednotlivá opatření protiatomové ochrany, jak je stanovil velitel střeleckého sboru ve svém rozhodnutí nebo v po-

SKLAD PROTIAUTOMOV' OCHRANY VOZU PODLE UPOB' BOZE		
NUMER BOZI	SKLAD	BOZE
PRIPRAVY VOZU	1.	ZARAZENI' PRESEKOV' VOZU ZA STROJENAM NA PROSTORY...
VOZU	2.	ZARAZENI' VYKONOVUJOUCI' S ODBAHAM NA PROSTORY...
	3.	VOZU ZA VYKONOVUJOUCI' ODBAHAM NA PROSTORY...
DO SPRAVY BALIZH-	4.	POSTUP VOZU ZA STROJENAM NA PROSTORY...
VOZU	5.	ZARAZENI' DRUHICH SLEPU DVOU...
	6.	PRIMENENI' DRUHICH SLEPU DVOU NA CARS ZARAZENI'...
DO SPRAVY BALIZH-	7.	ZARAZENI' DRUHICH SLEPU DVOU NA CARS...
VOZU	8.	VOZU SODRU POU ODBAHENI' NEPRITELITEL' VE ZNAHU...
SPRAVY VOZU DNE	9.	VOZKA 4 NA PTY BOZ ODBAHENI' NA KICE STROKA...
	10.	SPRAVY VOZU DNE...
	11.	VOZU SODRU NA PRIPRAVY NA KICE STROKA...

ŠTÁB 500m JIŽNĚ ÚJEZD 16.3.24.00 MAPA 50.000

ZNODPOUCENÍ ATOMOVÉ SITUACE	VYOSADAVANICH BOTICH POULIZH NEPR. ATOMOVICH PUM MALL RAJE SHAZO- VANYCH Z VYSKE 5-6000m „KTERE VYBUCHOVALY VE VYSKE 500-800 – NAB ZEMI ATOMOVICH GRABATU RAJE 260% A BOTOZHIV RADIOAKTIVNICH LATEK
UVEDOMENÍ VOJSK	
ATOMOVA VYSTRAHA	RADIOFONE , TELEFON – UDERKA , RADIOGRAFIE – K Y D
ATOMOVÝ DOPLACH	-- -- -- - ATOM , -- -- -- -ATO
PONOHOTOST PAO	18.5.24.00

[illegible]

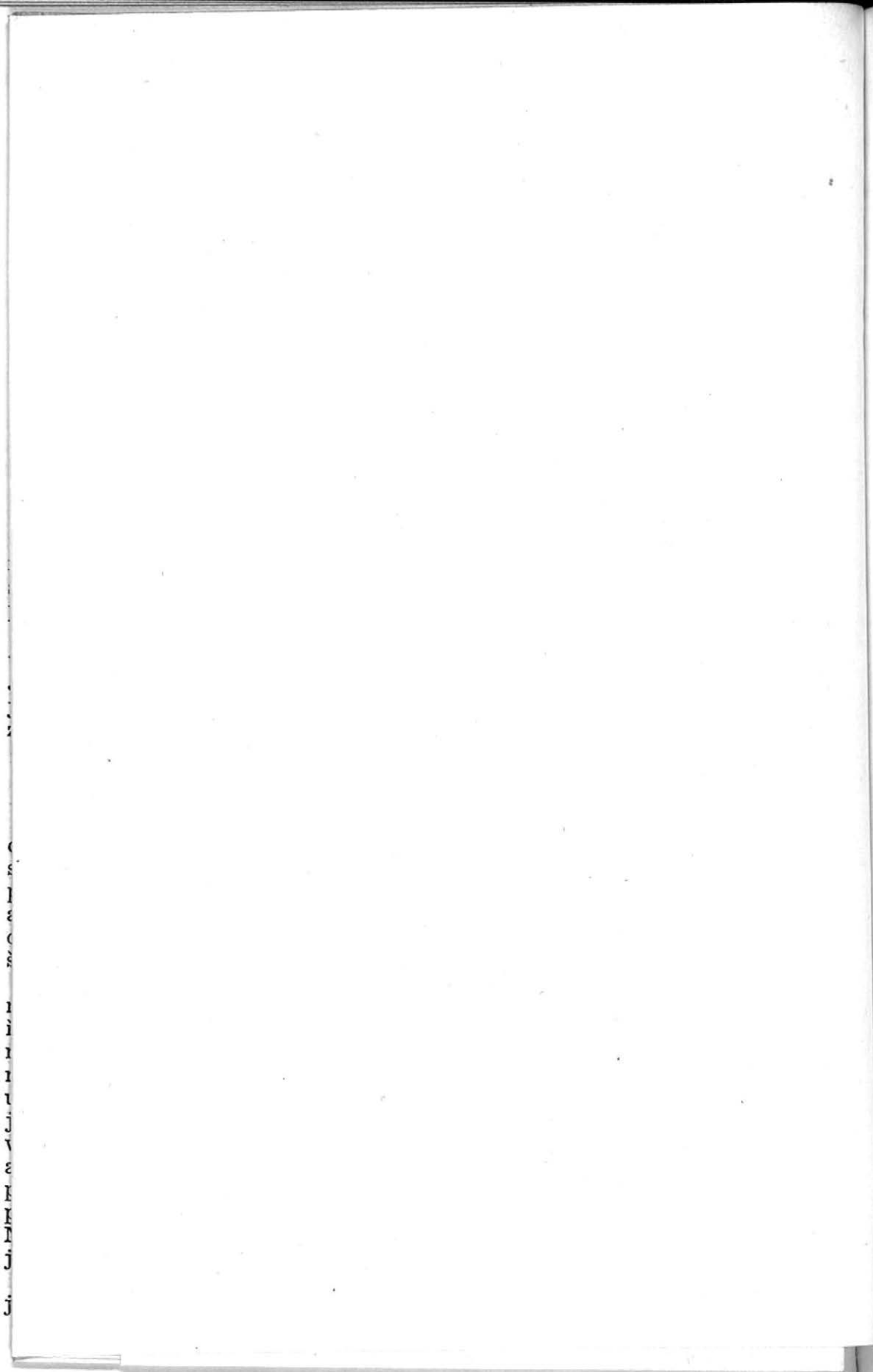
ROZDĚLENÍ PRŮKUMNÝCH DRUŽSTEV		
	SVAZEK	POČET
AP.CHEM.	12 sd	2
	4 md	2
	VS, VP 4 ss	2
	ZALOHA VELITELE 4 ss	3
	CELKEM	9

47. CHEMICKÝ PRAPOR ZŘIDIT		
ODMOROVACÍ MÍSTO		
ČÍSLO – ČERV. LHOTA 2 – DOLNÝ 3 – MARŠOV	ROZVINIT DO 24.3. 8.00	VE PŘEDPÍŠK 40, 12 x d, 105, 4, 4, 4 PRO TÝL ZÁLOŽNÍ

[illegible]

NAČELNÍK ŠTÁBU 4 ss :
 HODNOST PODPIS JMÉNO

HÁČELNÍK OPER. ODDĚL :
HODNOST PODPIS THÉMO

kynech, vyžaduje návrhy náčelníků druhů vojsk na použití vojsk při jednotlivých opatřeních, usměrňuje nebo doplňuje tyto návrhy a náčelník operačního oddělení je zachycuje do plánu. Po zpracování plánu probere jej náčelník štábu s velitelem střeleckého sboru, který jej může doplnit nebo upravit, a náčelník operačního oddělení pak zpracuje čístopis plánu.

Štáby i velitelé všech stupňů si musí být vědomi, že zpracování plánu je jen prvním krokem k zabezpečení protiatomové ochrany vojsk a že hlavním úkolem je zajistit, aby plán byl plně uveden v život a realizován vojsky na bojišti. Proto nutno organisovat nepřetržitou kontrolu a pomoc při praktickém provádění. To vyžaduje od všech důstojníků štábu, aby plně a do hloubky poznali všechny formy a způsoby vedení bojové činnosti za soudobých podmínek, aby byli mistry svého díla. Jen tak bude zaručeno, že budou dobrými pomocníky vševojskových velitelů.

Závěr

V stručném pojednání o plánu protiatomové ochrany vojsk za útoku střeleckého sboru jsme nadhodili některé problémy související s touto otázkou. Cílem tohoto pojednání je hlavně vzbudit hlubší zájem o veškerou problematiku plánování protiatomové ochrany, vyměnit si názory s jinými důstojníky, kteří mají jiné zkušenosti v tomto směru, vytríbit tyto názory v diskusi a dojít tak k co nejlepším závěrům. Nejasných otázek je mnoho. Chybné je však nejasné otázky přecházet, nezahloubat se nad jejich řešením a směle, novátorsky se nevypořádat se všemi objektivními překážkami. Dokud nejsou praktické zkušenosti s vedením boje za použití atomových zbraní, dotud nutno se zabývat hlavně s theoretickým objasňováním všech problémů, studovat všechny otázky bojové činnosti. V boji obstojí jen ten, kdo je k němu dobře připraven!

Poznámka autorů ke grafickému plánu v příloze k článku:

Do grafického plánu protiatomové ochrany se nesmějí zakreslovat plánované údery vlastních atomových zbraní na nepřátelskou obranu. My jsme je do plánu uvedli proto, aby čtenáři měli představu, jak v daném případě bude atomových úderů použito a mohli správně pochopit, proč jsou některá opatření protiatomové ochrany v těchto prostorech prováděna.

Vlastní atomové údery nesmějí být zakreslovány proto, aby nedošlo k jejich prozrazení, aby zásada utajení byla důsledně ve všem plánování dodržována.

POUŽITÍ TANKOSAMOHYBNÝCH PLUKŮ STŘELECKÝCH DIVISÍ V OBRANĚ HLAVNÍHO PÁSMO OBRANY PŘI POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Podplukovník František Gollan

Rozvoj bojové techniky, zavedení nových bojových prostředků, především atomových zbraní, staví ještě více do popředí otázku použití tankových a samohybných jednotek, než tomu bylo doposud, a to jak v útočném, tak v obranném boji. K plnému využití mocných účinků atomových zbraní bude útočící nepřítel zasazovat na směrech provedených atomových úderů především tankové a samohybné jednotky, které jsou schopny vysokým tempem proniknout i zamořeným terénem do celé hloubky organizované obrany.

Z toho tedy plyne, že při použití atomových zbraní bude útočící nepřítel ještě více nasycovat svoje průlomové sledy tanky a samohybnými děly, protože tyto jednotky jsou jednak nejodolnější proti účinkům atomových zbraní, jednak mají navíc potřebnou průraznou sílu, rychlost a schopnost manévru, což jsou vlastnosti, které vedou k rychlému průlomu obrany, k prudkému rozvinutí útoku do hloubky, k obklíčení a zničení bránících se sil.

Pro organizaci obrany z toho plyne požadavek co největšího jejího nasycení odolnými a účinnými protitankovými prostředky, jejich učenění v celé hloubce obrany, aby bylo zabezpečeno narůstání odporu z hloubky proti pronikajícím nepřátelským tankům, aby byla možnost rychlého manévru do prostoru zasaženého nepřátelskými atomovými zbraněmi vzápeti za provedenými atomovými údery.

K plnění těchto stěžejních úkolů se opět nejlépe hodí jednotky tanků a samohybných děl, které se stávají za atomového napadení nepřítelem jedním z nejspolehlivějších a nejúčinnějších prostředků boje proti nepřátelským tankům.

Závěr z toho všeho je, že úloha a místo tanků a samohybných děl ve vševojskovém obranném boji za použití atomových zbraní nabývají většího významu a důležitosti a že soudobá obrana, má-li být odolná a při tom aktivní, nemůže se obejít bez širokého použití tanků a samohybných děl.

Úloha a místo tankosamohybných pluků střeleckých divisí vyplývají přímo z úlohy a umístění střeleckých divisí v obranném boji střeleckého sboru.

Střeleckým divisím v obranném boji střeleckého sboru ukládá se jeden z nejdopovědnějších a nejobtížnějších úkolů: houževnatou, úpornou obranou hlavního pásma obrany oslabit útočícího nepřítele a vytvořit podmínky pro úspěšné provedení protizteče silami mechanisované divise. Přitom nutno vyzvednout, že atomové údery nepřítele budou vedeny především a nejvíce na obranné pásmo střeleckých divisí prvního sledu a že tyto divise budou muset čelit i nejsilnějšímu úderu nepřátelských tanků.

Tyto skutečnosti již předem určují způsob bojového použití tankosamohybných pluků střeleckých divisí, které se stávají v soudobém

obránném boji nejúčinnějším a nejspolehlivějším prostředkem velitele divise, a to jak palebným, hlavně protitankovým, tak také prostředkem rychlého manévru. Jinými slovy — tanky a samohybná děla střeleckých divisi umožňují velitelům divisi zvýšit odolnost a aktivnost obrany, vytvořit hluboko učeněný, pružný a nezlomný systém protitankové obrany, při čemž jim zabezpečují možnost rychlého přechodu k protizteči, po případě k jinému manévru střelecké divise.

Podle začlenění do celkového obranného systému divise a podle situace bude tankosamohybný pluk střelecké divise ničit nepřítele v zabezpečovacím pásmu (je-li vytvořeno) a v předsunutém postavení, bude odrážet a ničit nepřítele před předním okrajem prvního postavení hlavního pásma obrany, bude ničit nepřítele, který proniknul do hloubky hlavního pásma obrany, a pomáhat střeleckým útvarům v obnovení předního okraje. Společně s pěchotou bude držet důležité čáry (objekty), aby bylo zabezpečeno přeskupení sil střeleckých divisi k protizteči, nebo vyvedení hlavních sil divise k obraně na nové čáře anebo provedení protizteče druhého sledu (mechanisované divise) střeleckého sboru.

Za použití atomových zbraní bude hlavním úkolem tankosamohybných pluků přehrazovat pásmo, v kterém byl proveden atomový úder nepřítele, vzápětí za tímto úderem.

Plnění úkolů musí odpovídat i způsob bojového použití tanků a samohybných děl střeleckých divisi. Je jich možno použít k zesílení předsunutých odřadů a jednotek v předsunutém postavení, k zesílení protitankové obrany střeleckých jednotek v obraně prvního postavení hlavního pásma obrany, v tankových léčkách v celém obranném pásmu divise, k zesílení protitankových rajonů anebo v tankové záloze velitele střelecké divise.

Samohybných děl pro jejich specifické vlastnosti může být použito kromě toho k zesílení divisi dělostřelecké protitankové zálohy a jako kočujících děl.

Rozhodnutí o způsobu bojového použití a tím také o rozdělení tankosamohybných pluků bude záviset vždy na konkrétní situaci. Nejdůležitější budou vždycky: úkol střelecké divise a zámysl velitele divise, ráz terénu v pásmu obrany divise, hustota a druh ženíjních protitankových zátarasů, pravděpodobné síly a prostředky nepřítele, počet tanků a samohybných děl, jakož i počet protitankového dělostřelectva, který má divise pro obranný boj k dispozici.

Zvláště důležité při rozdělování tankosamohybných pluků, zejména pokud jde o sílu tankové zálohy, bude správné zhodnocení možnosti provedení atomových úderů nepřítelem.

Skutečnost, že atomové úder nepřítele budou zaměřeny především proti hlavnímu pásmu obrany, nutí velitele střelecké divise k tomu, aby měl silnou tankovou zálohu, kterou by mohl účinně přehradit pásmo rovnající se šířce účinku jedné atomové pumy na vojska v obraně vybudované polním způsobem, t. j. asi 3 km.

Uvedu, jak může být k plnění všech uvedených úkolů rozdělen tankosamohybný pluk střelecké divise.

Předsunutý odřad organizovaný pro boj v zabezpečovacím pásmu (je-li obrana organizována mimo dotyk s nepřítelem) může být zesílen podle důležitosti úkolu rotou tanků a četou samohybných děl anebo jen rotou samohybných děl. Brání-li předsunutý odřad zabezpe-

čovací pásmo na nejdůležitějším tankovém směru nebo má-li zadržet útok nepřítele na delší dobu, může být ještě více zesílen tanky.

Po přenesení boje do prostoru předsunutého postavení přecházejí tanky a samohybná děla předsunutého odřadu do tankové zálohy velitele divise nebo jich může být použito k zesílení obrany předsunutého postavení, kde se jich použije k palbě s místa z předem připravených postavení a z léček. Tento způsob použití musí být však předem naplánován a důkladně bojově, ženijně i materiálně technicky zabezpečen.

Každý střelecký pluk prvního sledu podle důležitosti úkolu, který v obraně plní, může být zesílen jednou až dvěma rotami tanků nebo samohybných děl. Výhodnější vzhledem na taktické i technické vlastnosti je použít tanků. Přitom je samozřejmé, že střelecký pluk, jehož obranný úsek přehrazuje velkou část tankového směru, musí dostat větší počet tanků než pluk, který brání méně nebezpečný tankový směr.

Velitel střeleckého pluku přiděluje pak tanky a samohybná děla střeleckým praporům bránícím první nebo i předsunuté postavení k zesílení protitankové obrany. Používá se jich v rotních a praporech rajonech obrany k palbě s místa z předem připravených palebných postavení, k podpoře protiztečí střeleckých jednotek, jakož i k činnosti z léček.

Jednotky tanků a samohybných děl, přidělené střeleckým praporům (rotám), zaujímají v praporech protitankových uzlech (rotních protitankových opěrných bodech) palebná postavení po četách, při čemž se rozmisťují do šířky i do hloubky podle úkolu a rázu terénu, nikoli jen lineárně. Rozstupy a vzdálenosti mezi bojovými vozidly jsou asi 75 až 100 m, podle situace i více. Tanky a samohybná děla se umisťují v protiatomových palebných postaveních mezi 1. a 2. zákopem, jakož i v mezerách mezi 2. a 3. zákopem tak, aby měly možnost kruhové střelby, aby zabezpečovaly účinnou palbu v hlavním i doplňkovém sektoru a volnost manévru pro přechod z hlavních do záložních postavení. Vzhledem k velkému objemu ženijních prací na vybudování protiatomového palebného postavení bude zpravidla možno počítat jen s jedním záložním postavením na dva tanky. Je přirozené, že snahou musí být, aby pro každý tank (samohybné dělo) bylo vybudováno i záložní postavení. V každém postavení musí být vybudovány úkryty pro osádku a munici, musí být provedeno důkladné maskování. Je výhodné obkládat tanky drny v tloušťce asi 14 cm k snížení účinků radioaktivity.

Hlavních sil tankosamohybného pluku použije velitel střelecké divise ve své tankové záloze k odrazení zteče nepřátelských tanků a pěchoty palbou s místa, k rychlému přehrazení pásma, v kterém byl proveden atomový úder nepřítel, k provedení protizteče, po případě k podpoře protizteče druhého sledu divise nebo k udržení důležité čáry a k vytvoření podmínek pro provedení protizteče mechanisovanou divisí.

Příklad možného použití tankosamohybného pluku v obraně střelecké divise je naznačen v připojeném schématu.

Část tanků a samohybných děl může ještě vyčlenit velitel divise k zesílení protitankových rajonů divise, do léček a samohybných děl může použít i k zesílení divisní protitankové zálohy nebo jako kočujících děl.

Nutno však zdůraznit, že v žádném případě není přípustná jednoznačnost a šablonovitost při použití a rozdělení tankosamohybného pluku

střelecké divise. Faktem je, že za používání atomových zbraní na bojišti bude velitel střelecké divise při organizaci obrany a použití tanků a samohybných děl často musít rozhodnout, má-li zesílit co nejvíce tanky protitankové uzly v prvním obranném postavení nebo má-li vytvořit silnou tankovou zálohu k přehrazení prostorů (úseků) zasažených atomovými zbraněmi nepřítele. Bude záležet na důmyslu velitele divise, aby oba tyto základní požadavky byly sladěny v souhlase s konkrétní situací, jak byly dříve rozvedeny.

V souvislosti s použitím tankosamohybných pluků střeleckých divisí v obraně hlavního pásma obrany za použití atomových zbraní vyvstává však řada dalších problémů, s kterými je nutno vážně se zabývat, protože jejich vyřešení podmiňuje úspěšné splnění všech úkolů kladených na ně v průběhu obranného boje.

Nejvážnějším problémem je nesporně budování protiatomových okopů a vůbec budování postavení, čar a prostorů pro tanky a samohybná děla s hlediska protiatomové ochrany.

Pro hlavní síly tankosamohybného pluku, které budou tvořit tankovou zálohu velitele střelecké divise, je třeba ženijně připravit prostor rozmístění, čáry rozvinutí a cesty přesunu z prostoru rozmístění na připravené čáry rozvinutí.

S hlediska protiatomové ochrany je zvláště důležitá ženijní příprava prostoru rozmístění tankosamohybného pluku (tankové zálohy), protože v něm je tankosamohybný pluk rozmístěn do zahájení atomové přípravy nepřítele, a tedy vystaven nejpravděpodobnějšímu atomovému úderu. Volí se, jak víme z předpisu, na třetím postavení hlavního pásma obrany nebo za ním, co možná poblíž vody pro provedení deaktivace. Musí zabezpečovat skryté, rozptýlené rozmístění tanků a samohybných děl a možnost rychlého manévru na zvolené směry činnosti tankové zálohy. Všechna vozidla se rozmisťují v protiatomových okopech a pečlivě se zamaskují. Pro osádky se v nich budují úkryty, organizuje se kruhová obrana a připraví se výjezdy. Jednotky tankové zálohy musí být v prostoru rozmístění neustále pohotovы odrazit nepřátelské tanky palbou s místa.

Je-li tankosamohybný pluk rozmístěn na třetím postavení hlavního pásma obrany, stává se součástí obranného systému tohoto postavení, a proto musí vybudovat a zaujmout přidělený mu úsek třetího postavení v těsné součinnosti s druhým sledem (vševojskovou zálohou) střelecké divise.

Tento úsek se vybuduje se zřetelem na ubránění, udržení třetího postavení. Tanky a samohybná děla se rozmisťují do připravených protiatomových postavení obdobně jako v praporních protitankových uzlech. Roty se rozmisťují se zřetelem na to, aby byla vytvořena hloubka a aby byl vytvořen pro případ vklínění se nepřátelských tanků t. zv. „palebný pytel“. Proto je nejvýhodnější jednotky rozmisťovat v sestavě „úhlem vzad“, po případě (podle konkrétní situace) stupňovitě, se vzdálenostmi 300 až 400 m četa od čety.

Obdobně tomu bude i při rozmístění tankosamohybného pluku v prostoru za třetím postavením. V tomto případě ovšem se klade zvýšený důraz na organisování kruhové obrany pro případ rychlého proniknutí nepřátelských tanků pásmy obrany sousedních svazků.

V obou případech musí být prostor rozmístění vybudován tak, aby byla současně zabezpečena možnost rychlého výjezdu a manévru na všechny připravené směry zásahu tankosamohybného pluku.

Mimo hlavní prostor rozmístění musí se ještě připravit záložní prostor rozmístění. Prostory rozmístění je nutné čas od času měnit.

Za předpokladu, že tankovou zálohu bude tvořit většina tankosamohybného pluku, na příklad tankosamohybný pluk bez dvou tankových rot (které byly přiděleny střeleckým plukům prvního sledu), představují dva prostory rozmístění celkem 92 okopů. Při normě výkonu, s níž počítáme ve střední zemině, t. j. že jedna osádka vybuduje jedno protiatomové postavení za 14 dnů, musely by osádky budovat prostor rozmístění asi 28 dnů (každá osádka dva okopy).

Na každém směru činnosti tankové zálohy připravují se dále čáry rozvinutí, dvě až tři (záleží na hloubce směru a na rázu terénu na každém směru). Voleb čar rozvinutí nutno věnovat důkladnou péči.

Mají umožňovat výhodnou palbu s místa s možností následujícího úderu do boku a týlu nepřítele provádějícího zteč, skrytý příjezd a rychlé rozvinutí a dobré podmínky pro součinnost s pěchotou, protitankovou zálohou, pohyblivým oddílem zatarasovacím, praporními protitankovými uzly, protitankovými rajony a s dělostřelectvem.

Je proto účelné volit čáry rozvinutí na příčných postaveních mezi prvním a druhým postavením, jakož i na druhém a třetím postavení, v tankových prostorech, kde je nejpravděpodobnější úder nepřátelských atomových zbraní. Tankosamohybný pluk zaujímá na čáře rozvinutí bojovou sestavu obvykle v jednom sledu o dvou liniích: v první linii tankové roty, v druhé samohybná děla na vzdálenost kolem 500 m. Tato vzdálenost samohybných děl umožňuje jim plnit palebné úkoly před první linií tanků. V některých případech může být sestava i ve dvou sledech (na př. bude-li celý tankosamohybný pluk v záloze). V tom případě může být v druhém sledu hodnota dvou tankových rot, kterých může velitel divise (nebo velitel tankosamohybného pluku) použít k manévru do boku a týlu proniklého nepřítele za současného jeho ničení palbou hlavních sil pluku. Rozstupy mezi tanky na čáře rozvinutí bývají 75 až 100 m, to znamená, že by za našeho předpokladu (tanková záloha v síle tankosamohybného pluku bez dvou tankových rot) čára rozvinutí měla šířku 2,5 až 3 km. Tato šířka odpovídá i rozsahu účinku jedné atomové pumy na vojska v obraně vybudované polním způsobem neboli vidíme prakticky zdůvodněný požadavek na silnou tankovou zálohu za použití atomových zbraní.

Na čarách rozvinutí se také připravují okopy. Vezmeme-li v úvahu, že pro tankovou zálohu divise nutno připravit průměrně 4 čáry rozvinutí, představuje to pro osádky tanků dalších 56 dnů práce (4 okopy krát 14 dnů).

Celkem nám vychází, že by na vybudování prostoru rozmístění a čar rozvinutí tankové zálohy bylo třeba připravit 276 okopů s potřebou času asi 84 dnů. Při výpočtu jsme nebrali v úvahu práce nutné k vybudování palebných postavení tankových rot přidělených k zesílení střeleckých jednotek v prvním postavení, protože tyto práce nepřesahují dobu 28 dnů (každá osádka vybuduje dvě postavení — jedno hlavní a jedno záložní postavení), a nemá tedy vliv na kalkulaci práce tankové zálohy, která je větší.

Je pochopitelné, že tak obrovskou práci nelze vykonat jen vlastními silami osádek. K tomu nebude ani dost času. Naskytá se tedy otázka, jak si vypomoci. Předpis říká, že je nutno v nejširším rozsahu využívat především ochranných vlastností terénu (členitosti). V našich geografických poměrech nám terén jistě hodně pomůže. Nelze však počítat s větším usnadněním ženijních prací než o jednu čtvrtinu až polovinu. Dejme tomu, že se využitím terénu rozsah ženijních prací sníží o celou polovinu. V našem konkrétním případě by bylo stále ještě třeba 42 dnů na provedení prací. Abychom mohli práce provést v kratší době, bude bezpodmínečně nutné při organizování obrany používat co nejvíce ženijních strojů a trhavin, při čemž bude pozornost zaměřena především na vybudování prostorů rozmístění tankové zálohy a palebných postavení tanků v prvním postavení (pořadí naléhavosti čís. 1), kdežto okopy na čarách rozvinutí budou připraveny jen v omezeném rozsahu, t. j. bez vyhloubení do celé výšky tanku (norma pro osádku asi 8 až 10 pracovních hodin na jeden okop). Tak by se doba potřebná na vybudování postavení pro tankosamohybný pluk podstatně zkrátila. Na př. s použitím jen jednoho tankdozeru (buldozeru), který svým výkonem 400 m³ za směnu ve střední zemině nahradí asi jeden denní výkon 30 osádek tankové zálohy, by se doba potřebná na vybudování postavení zkrátila o další asi polovinu.

Zůstává ovšem otevřenou otázka, zda a do jaké míry lze použít ženijních strojů k vybudování palebných postavení pro tanky v prvním postavení, bude-li obrana budována v dotyku s nepřítelem.

To by byla jedna stránka problému použití tankosamohybného pluku v obraně, t. j. problém ukrytí bojové techniky a osádek před účinky atomových zbraní. S tím souvisí ještě dále úprava cest přesunu na čáru rozvinutí tak, aby přesun a zaujetí čáry rozvinutí byly provedeny co nejrychleji a co nejdříve po atomovém úderu nepřítele. I tu má velký význam použití ženijních strojů. Proto se naskytá otázka, zde by nebylo účelné organicky do výzbroje ne-li přímo tankosamohybných pluků, tak alespoň střeleckých divisí zařadit ženijní stroje.

Druhá stránka problému souvisí s odstraněním následků atomového napadení, konkrétně s deaktivací bojové techniky. Uvážíme-li na příklad, že se k omytí jednoho zamořeného tanku při deaktivaci proudem vody spotřebuje asi 1500 l vody, pro celý tankosamohybný pluk to je již obrovské množství vody. I když se spotřeba vody při použití jiných způsobů deaktivace pomocí kartáčů a jiných prostředků podstatně snižuje, přesto půjde vždy o značné množství vody. Je přirozené, že snahou bude volit prostory rozmístění v místech, kde je dostatek tekoucí vody. To však nebude v každém terénu a za každé situace možné. Z toho tedy plyne další požadavek zavést speciální cisterny na vodu s motorovými pumpami pro tankosamohybné útvary.

Jsou ještě další problémy, které souvisí přímo s konstrukční úpravou na dosavadních typech tanků a samohybných děl. Na příklad je třeba vyřešit zamezení vnikání radioaktivního prachu do bojového prostoru tanků a samohybných děl při projíždění zamořeným terénem. Tím by byla usnadněna bojová činnost osádek, která je i za normálních podmínek boje neobyčejně vyčerpávající.

Závěr

Použití atomových zbraní v soudobém boji a s ním rostoucí význam tanků a samohybných děl vynucuje si kromě pronikavých změn v jejich organizační struktuře, technické konstrukci a ve výzbroji také určité nutné změny v jejich bojovém použití.

Účelem tohoto pojednání bylo poukázat jen na některé ze základních problémů, které přímo vyplývají z nových podmínek boje a jichž vyřešení podmiňuje úspěšné splnění všech úkolů kladených na tankosamohybné pluky střeleckých divisí v obraně hlavního pásma obrany.

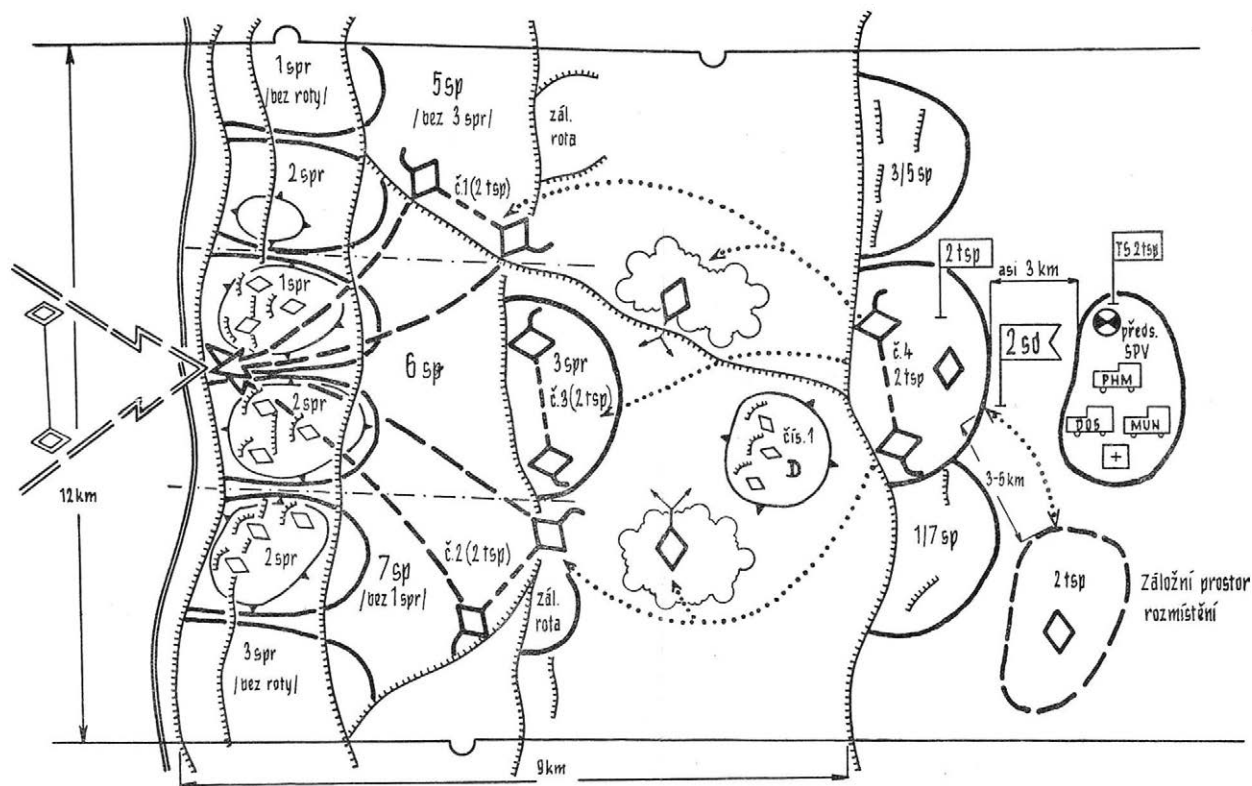

První obranné postavení

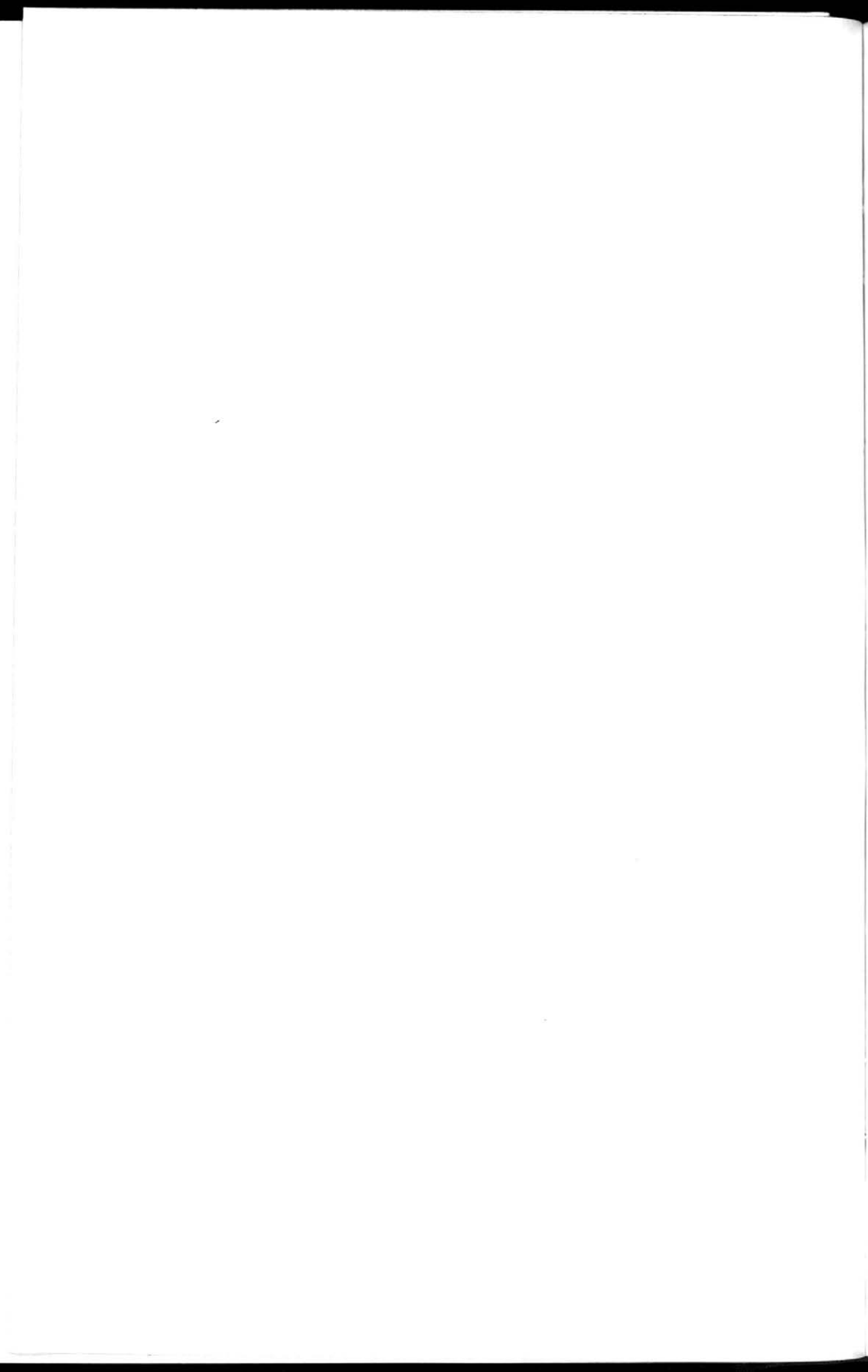
Druhé obranné postavení

Třetí obranné postavení

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

Schema použití tankosamohybného pluku střelecké divise v obranném boji

PLÁNOVÁNÍ, ORGANISACE A PROVEDENÍ PRŮZKUMU BOJEM ZA ÚTOKU NA PŘIPRAVENOU OBRANU NEPŘÍTELE

Podplukovník Michal Spišiak

Průzkum za soudobých bojových podmínek získal podstatně větší význam a zůstává i nadále nejdůležitější povinností velitelů všech stupňů. Bez všestranného a pečlivého průzkumu není možné úspěšně provést žádnou bojovou činnost. I když tato zásada je všeobecně známa, bývá v praxi často opomíjena nebo alespoň ne dosti náročně a důrazně uplatňována.

Účelem tohoto článku je pojednat o jednom způsobu průzkumu, který zvláště za soudobých podmínek při používání atomových zbraní nabývá většího významu, o průzkumu bojem.

Proč nabývá průzkum bojem za soudobých podmínek většího významu? Protože jeho provedením je možno získat nejvíce nejpřesnějších zpráv o systému nepřátelské obrany, které umožňují provést vlastní atomové údery na ta místa nepřátelské obrany, kde bude dosaženo maximálního účinku. To je hlavní důvod, proč vzrostl význam průzkumu bojem za soudobých podmínek.

Cíle průzkumu bojem

Provedení atomových úderů na nepřátelskou obranu vytváří výhodné podmínky pro její rychlý průlom zvláště tehdy, kdy jimi byly zničeny hlavní síly a prostředky nepřítele. Proto hlavním úkolem průzkumu všech druhů v přípravném období boje nebo operace musí být získat dostatek zpráv o hodnotě nepřátelské obrany, o jejím ženíjním vybudování, o bojové sestavě vojsk, o rozmístění palebných prostředků, o rozmístění záloh, aby vševojskový velitel měl dostatek hodnověrných a spolehlivých, ověřených podkladů pro své rozhodnutí o použití atomových zbraní a zjištění zámyslu nepřítele použít atomových zbraní.

Jak vyplývá z některých článků v odborných časopisech americké armády, zdůrazňují Američané nutnost časté změny bojové sestavy vojsk v obraně. Jak prapory prvního sledu, tak i dělostřelectvo a zálohy mají nepravdělně měnit svá postavení, aby byl nepřítel uveden v omyl, pokud jde o organizaci obrany a bylo mu tak ztěženo zvolit cíle pro provedení atomových úderů. I když tyto zprávy není možno pokládat za oficiální názory, nutno počítat s tím, že nepřítel vynaloží všechno úsilí k utajení své sestavy a k oklamání protivníka. Proto musí být průzkum veden nepřetržitě, ve dne v noci, získané zprávy musí být přezkušovány, vyhodnocovány a vyvozovány z nich objektivní závěry o činnosti nepřítele na frontě. Proto i průzkum bojem musí být prováděn po celé přípravné období. Předpis Oper-I-2 o tom říká v článku 114: „Před zaujetím výchozího položení vojsky mohou být prováděny výpady nebo průzkum bojem. K oklamání nepřítele se průzkum bojem provádí na široké frontě a zahajuje se několik dní před zahájením útoku a zakončuje se 2 až 3 hodiny před provedením atomového úderu na nepřítele.“

Z ustanovení předpisu vyplývá, že průzkum bojem bude mít jiné cíle, když bude prováděn několik dní před zaujetím výchozího položení, a jiné cíle, když bude prováděn až přímo před provedením atomových úderů na nepřítele. I když mezi těmito cíli nebudou nějaké podstatné rozdíly, v zájmu přesnosti je přece jen nutné je rozdělovat.

Cíle průzkumu bojem, který bude prováděn několik dní před zahájením útoku, mohou být tyto:

- upřesnit průběh předního okraje nepřátelské obrany, jednotlivých zákopů v prvním postavení,
- zjistit mezery v sestavě nepřítele, způsob jejich zajištění a přehrazení,
- zjistit systém palby pěchoty a dělostřelectva, systém protitankové obrany,
- zjistit ženijní vybudování nepřátelské obrany, její protiatomovou hodnotu, způsob vybudování protiatomových krytů a jiných zařízení pro ochranu vojsk a bojové techniky,
- obsadit některé objekty v nepřátelské obraně, které mají zvláštní význam pro plánovaný útok,
- zjistit rozmístění bližších nepřátelských záloh, po případě připravený manévra těchto záloh.

Cílem průzkumu bojem, který bude prováděn přímo před zahájením útoku (2 až 3 hodiny), může být

- zjistit, zda nepřítel nepřipravuje vyklizení prvního postavení,
- zjistit, jaké změny provedl nepřítel ve své sestavě,
- přezkoušet hodnověrnost zpráv, které byly až dosud všemi druhy průzkumu získány.

Na směrech, kde se neplánuje provedení atomových úderů, může být cílem průzkumu bojem i v této době ovládnutí a udržení opěrných bodů nepřítele.

V každém případě bude cílem průzkumu bojem získat zajatce a bojové dokumenty.

Způsoby provádění průzkumu bojem za soudobých podmínek

Předpis Oper-I-2 pozměňuje některé zásady provádění průzkumu bojem, jak jsou stanoveny Polním řádem a jak jsme jich dosud v praxi používali. Je proto nutné provést hlubší rozbor těchto ustanovení a vyvodit z nich závěry, pokud jde o způsoby provádění průzkumu bojem, srovnat je s dosavadní praxí a zavrhnout některé názory, které se sice až dosud tradí, neodpovídají však požadavkům soudobého boje.

Především průzkum bojem se provádí před zaujetím výchozího položení. Z toho vyplývá, že bude prováděn vojsky v dotyku. Podle dosud platných zásad jsme prováděli průzkum bojem zpravidla po zaujetí výchozího položení jednotkami z těch svazků, které měly v zvoleném směru útočit. Z toho vyplývalo určité nebezpečí prozrazení jednotek připravujících se k útoku. Avšak bránci se nepřítel neměl tolik a takových prostředků, jimiž by mohl zmařit připravovaný útok. Za soudobých podmínek by však předčasné prozrazení příprav útoku mohlo vést k provedení nepřátelského atomového úderu na výchozí položení vojsk. Tím by nepřítel mohl když ne zmařit, tedy alespoň na delší dobu oddálit provedení útoku a způsobit velké ztráty na živé síle a bojové technice svazkům ve výchozím prostoru.

Průzkum bojem má být zahájen několik dní před zahájením útoku a ukončen 2 až 3 hodiny před shovením atomových pum na nepřátelskou obranu. Prováděním průzkumu bojem po celé přípravné období chceme dosáhnout toho, aby tato činnost zapadla do režimu, jaký je na frontě, aby nebyla zvláštností a neumožňovala nepříteli usuzovat na přípravu k útoku. Je však samozřejmé, že průzkumné úkoly mají rozhodující význam. Když se při provádění průzkumu bojem zjistí, že nepřítel opustil přední okraj svého pásma obrany, musí toho vojska neprodleně využít a zahájit útok. Proto musí být tato varianta útoku předem připravena. Z krátké doby, která dělí ukončení průzkumu bojem od zahájení atomové přípravy, vyplývá také závěr, že průzkum bojem, provedený v této době na směrech, kde mají být provedeny atomové údery, nebude sledovat stejné cíle, jako když byl prováděn několik dní před zahájením útoku. V době 2 až 3 hodin není možné ani v nejpříznivějším případě provést změny v technice dělostřelecké přípravy a podpory zteče. Proto nebude úkolem průzkumu bojem ovládnout některé opěrné body nepřátelské obrany. Nebylo by ani účelné ponechávat vojska mimo vybudovaný výchozí prostor, kde by byla vystavena účinkům atomového napadení, nebo odkud by musela být stažena při provádění vlastních atomových úderů. Proto jsem rozdělil cíle průzkumu bojem podle doby, kdy bude prováděn.

Ze všeho toho, co bylo uvedeno, možno učinit i některé závěry, pokud jde o sílu jednotky, určené k provedení průzkumu bojem. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byl průzkum bojem v útočném boji prováděn zpravidla předsunutými prapory, zesílenými tanky, dělostřelectvem, ženijní a chemickou jednotkou, průzkumnou jednotkou, po případě i jinými prostředky podporovanými dělostřelectvem a letectvem (Oper-I-1, čl. 259 a 260). Kromě toho průzkum bojem mohou provádět průzkumné odřady podporované hromadnou palbou dělostřelectva a letectva. Průzkumné odřady mohou být organisovány v síle zesílené rotý (Oper-I-1, čl. 140).

Pojem „předsunutý prapor“ znamenal, že šlo o prapor ze svazku určeného k útoku v daném směru, který byl předsunut, aby mohl provést jednak přípravu na provedení průzkumu bojem, jednak samu průzkumnou činnost. Za soudobých podmínek, jak jsem už uvedl, nepůjde o předsunuté prapory z nových svazků, nýbrž ze svazků jsoících v dotyku. Proto se pojem „předsunutý prapor“ vztahuje na prapor druhého sledu svazku v dotyku. Předsunuté prapory určené k provedení průzkumu bojem budou proto vyčleňovány z druhých sledů divisi, které jsou v dotyku s nepřítelem. Tím se dosáhne toho, že se neprozradí zámysl připravovaného útoku. Často bude ještě účelnější použít k průlomu bojem praporu druhého sledu pluku v dotyku s nepřítelem.

I za soudobých podmínek platí zásada provádění průzkumu bojem na široké frontě ještě v daleko širší míře.

Závěrem nutno zdůraznit, že průzkum bojem musí být prováděn tak, aby nepříteli nebyla dána možnost zjistit naše přípravy k útoku, zjistit zaujetí výchozího položení nebo směr hlavního úderu. Proto při plánování a organisaci průzkumu bojem je třeba vyhnout se bezpodmínečně jakékoli šabloně. Každá situace si vyžádá jiný způsob jeho provádění. Tvůrčí přístup i k těmto otázkám je prvním předpokladem, že bude dosaženo cílů, které má splnit průzkum bojem, že bude tedy dosaženo úspěchu.

Plánování průzkumu bojem

Plánování průzkumu bojem za přípravy útoku je činností operačního významu. Bude se proto provádět buď na stupni armády nebo někdy i na stupni frontu. V obou případech se však bude obsah činnosti shodovat. Zaměřím se proto jen na plánování průzkumu bojem na stupni armády.

Na základě konkrétní situace a úkolu určí velitel armády cíle průzkumu bojem, směry nebo prostory kde má být průzkum bojem proveden, úkoly, síly a prostředky, jakými nutno průzkum bojem provádět. Celkem možno plánovat pro každou divisi provedení jednoho až dvou průzkumů bojem průzkumnými odřady v síle zesílené střelecké rotý až praporu, za dobu 6 až 7 dní přípravného období operace.

Na základě rozhodnutí velitele armády a pokynů náčelníka štábu armády zpracovává operační oddělení vševojskového štábu v součinnosti s průzkumným oddělením plán průzkumu bojem armády, který může obsahovat

- cíle průzkumu bojem,
- vševojskové svazky, které provedou průzkum bojem,
- směr nebo prostor provedení průzkumu bojem a konečný objekt, kterého nutno dosáhnout,
- dobu provedení průzkumu bojem,
- sílu jednotek určených k provedení průzkumu bojem,
- podpůrné prostředky jednotek provádějících průzkum bojem, které dává pro splnění úkolů armáda (na př. letectvo),
- průzkumné úkoly druhů vojsk v době provádění průzkumu bojem,
- průzkumné úkoly prostředků armády v době provádění průzkumu bojem (úkoly letectva, radiolokátorů, dělostřeleckého měřického průzkumu a p.).

Síla a složení průzkumného odřadu bude záviset na tom, jaký je cíl a úkol průzkumu bojem. Bude v každém konkrétním případě jiná. Vždy však musí být do průzkumného odřadu vyčleněna jednotka (asi jedno až dvě družstva), která bude plnit speciální průzkumné úkoly. Dále je nutné přidělit do průzkumného odřadu průzkumníky-specialisty (dělostřelce, ženisty, tankisty, chemiky) a dosimetrickou hlídku.

Pokud jde o průzkumné úkoly, které mají být splněny druhy vojsk v období provádění průzkumu bojem, vyplývají tyto úkoly z cílů průzkumu. Tak vševojskové svazky a útvary mohou na příklad upřesnit systém palby a rozmístění palebných prostředků nepřítele na prvním postavení, upřesnit průběh jednotlivých zákopů, hodnotu jejich obsazení vojsky. Dělostřelectvo bude mít za úkol zjistit palebná postavení dělostřelectva, upřesnit systém dělostřelecké palby, po případě palebná postavení atomového dělostřelectva. Tankové a mechanisované vojsko bude hlavně zjišťovat systém nepřátelské protitankové obrany, vybudování ženíjních zátarasů, rozmístění protitankových děl, použití nepřátelských tanků v systému protitankové obrany, rozmístění bližších tankových záloh atd. Obdobně budou stanoveny i úkoly ostatním druhům vojsk.

Pokud jde o prostředky armády nebo o prostředky přidělené armádě na dobu průzkumu bojem, úkoly se jim stanoví tak, aby zjistily především ty údaje o systému nepřátelské obrany, které nemohou zjistit podřízené svazky.

K splnění těchto úkolů organizují náčelníci průzkumu všech stupňů pečlivé pozorování, kterého se zúčastní hlavně důstojníci vševojskových štábů. Podle pokynů náčelníka průzkumu organizují pozorování všechny druhy vojsk.

Plán průzkumu bojem se zpracovává buď graficky na mapě nebo ve formě tabulky. Podpisuje jej náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení štábu armády a schvaluje velitel armády. V jednom exempláři se předkládá štábu frontu, který může provést v plánu změny nebo opravy.

Při plánování průzkumu bojem musí být až do krajnosti uplatněna zásada utajení připravované operace.

Velmi dobrých výsledků bude možno dosáhnout provedením průzkumu boje v noci. Jak dokazují zkušenosti z války v Koreji, dosáhlo se bojovou činností malých jednotek nebo jen skupin v noci významných úspěchů. Průzkum bojem v noci může odhalit celý systém palby nepřítele, a to nejen pokud jde o pěchotní zbraně, ale i dělostřelectva a jiných prostředků. Průzkumný odřad může dostat úkol upevnit se na dosažené čáře a udržet ji do rána. Když pak se bude nepřítel snažit likvidovat tento úspěch, odhalí další prvky své sestavy. Prostředky průzkumu, které nemohly pracovat v noci, zintenzívní svou činnost právě v této době. Proto nutno plánovat průzkum bojem jak ve dne, tak i v noci.

Na základě plánu průzkumu bojem zpracovává štáb armády nařízení pro provedení průzkumu bojem. V dalším průběhu se vševojskový štáb armády spolu se štáby druhů vojsk účastní kontrol organizace a příprav k provedení průzkumu bojem a hlavně v době jeho provádění v celkovém systému pozorování plní úkoly průzkumu, vyslýchá zajatce, studuje ukořistěné bojové dokumenty a p., vyhodnocuje získané zprávy, stanoví, které údaje nutno dalším průzkumem přezkoušet, které další zprávy získat jiným druhem průzkumu, aby shromáždil svému veliteli dostatek podkladů pro předložení návrhu na použití atomových úderů.

Organizace průzkumu bojem

Na základě nařízení štábu armády k provedení průzkumu bojem organizuje štáb střeleckého sboru jeho přípravu a provedení. Velitel střeleckého sboru si ujasní úkol, zhodnotí situaci, provede osobní rekognoskaci na směrech nebo v prostorech, kde má být průzkum bojem podle nařízení velitele armády proveden, a vydá své rozhodnutí, v kterém určí přesný směr provedení průzkumu bojem, jednotku a její zesílení, úkol průzkumného odřadu, podpůrné prostředky a jejich úkoly, dobu provedení podrobné rekognoskace s náčelníkem průzkumného odřadu, trvání a místo provádění bojové přípravy průzkumného odřadu. Když se v pásmu střeleckého sboru bude provádět průzkum bojem několikrát, může pověřit velitel sboru organizací průzkumu bojem na některém směru příslušného velitele divise.

Podrobné rekognoskace se zúčastní příslušný velitel divise, náčelník operačního oddělení sboru a divise a náčelník průzkumu sboru i divise. Někdy se mohou této rekognoskace zúčastnit i náčelníci těch druhů vojsk, které se zúčastní průzkumu bojem jako podpůrné prostředky. Během rekognoskace se upřesní úkoly průzkumného odřadu a podpůr-

ných prostředků přímo v terénu. Po rekognoskaci se organizuje podrobná součinnost, jejíž výsledky jsou podkladem pro naplňování bojové přípravy průzkumného odřadu. O součinnosti bude pojednáno na konci této stati.

Při organizaci průzkumu bojem nutno zvlášť dokonale uvážit a zhodnotit nepřítele v prostoru, kde bude průzkum bojem proveden, které údaje o nepříteli nutno ještě zjistit nebo upřesnit do doby jeho provedení, jak provést vlastní činnost, aby se dosáhlo co nejvíce zpráv o nepříteli, a konečně, které objekty nepřátelské obrany musí být zvlášť důkladně zpracovány, aby průzkum bojem splnil své úkoly beze ztrát.

Terén má také vliv na provedení průzkumu bojem. Zásadně třeba plánovat provedení průzkumu bojem tam, kde terén usnadňuje skryté přiblížení k nepřátelské obraně, dává dobré podmínky pro organizaci pozorování do celé hloubky nepřátelské obrany, usnadňuje součinnost všech druhů vojsk, které se průzkumu bojem zúčastní. Proto velitel sboru při své osobní rekognoskaci upřesní především směr provedení průzkumu, nesmí však provést zásadní změny, protože směr nebo prostor byl určen především s průzkumného hlediska, odkud je třeba získat o nepříteli nej přesnější zprávy.

Doby stanovené na přípravu průzkumu musí být velmi pečlivě využito. Celkem je doba na přípravu průzkumu závislá na síle průzkumného odřadu a na jeho složení, jakož i na úkolu, který nutno průzkumem splnit. Budou to zpravidla 1 až 2 dni, které budou určeny přímo pro bojovou přípravu odřadu k splnění úkolu. Ostatní práce, které souvisí na příklad s úpravou výchozího postavení, provádějí jednotky jiné.

Výběr jednotek k provedení průzkumu bojem musí být velmi pečlivý. Zásadně nutno určovat dobře připravené jednotky, se schopnými a iniciativními veliteli, s vysokou morálkou.

Doba provedení průzkumu bojem a počasí budou mít hlavně vliv na způsob provádění bojové přípravy, která musí být konána za podmínek co nejvíce odpovídajících skutečnosti.

Na základě nařízení velitele armády, rozhodnutí velitele střeleckého sboru a výsledků rekognoskace zpracovává operační oddělení štábu sboru v spolupráci s průzkumným oddělením podrobný plán přípravy a provedení průzkumu bojem. Jeho forma je podobná plánové tabulce součinnosti.

Plán obsahuje

- cíle průzkumu bojem, jak je stanovil velitel armády nebo ještě doplnil velitel střeleckého sboru,
- rozdělení úkolů jednotek v průzkumném odřadu podle jednotlivých údobí a ostatní úkoly průzkumu,
- způsob spojení za průzkumu bojem a v přípravném údobí,
- součinnostní signály, hlavně signály k vyžádání, přeložení a zastavení palby,
- způsob odsunu raněných, padlých, zajatců, ukořistěných dokumentů, kam a jakým způsobem je odsunout nebo odesílat.

Úkoly všech jednotek účastnících se v průzkumném odřadu průzkumu bojem nutno rozpracovat na přípravné údobí, na údobí provedení průzkumu bojem a na činnost po splnění úkolu při návratu do výchozího postavení. Kromě úkolu průzkumného odřadu zvlášť třeba rozvést, jakým způsobem bude prováděno pozorování v době boje, kdo, kdy které po-

zorovatelný obsadí, kde bude pozorovatelná velitele sboru, které pozorovatelný obsadí důstojníci štábu sboru, kteří důstojníci průzkumného oddělení se zúčastní přímo průzkumu bojem v sestavě průzkumného odřadu, a jiné úkoly.

Plán podpisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení, schvaluje ho velitel střeleckého sboru. V jednom výtisku se předkládá štábu armády. K plánu se připojuje grafické schema provedení průzkumu bojem. Kromě toho zpracovává oddělení průzkumu na podkladě nařízení armády zvláštní plán průzkumu za průzkumu bojem, v kterém je podrobně rozpracována a sladěna činnost všech průzkumných prostředků aktivovaných při provádění průzkumu bojem.

Aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků průzkumu bojem, musí být věnována velká pozornost a péče jeho přípravě. Řízením bojové přípravy průzkumného odřadu je pověřen jeden důstojník operačního oddělení štábu střeleckého sboru, dále se při přípravě účastní jeden důstojník štábu divise a příslušný velitel pluku nebo jeho zástupce. Bojová příprava se provádí za stejných podmínek, jako bude proveden průzkum bojem, v podobném terénu, kde se vybudují všechny prvky nepřátelské obrany tak, jak byly dosavadním průzkumem prověřeny. Nejdříve se jednotky připravují odděleně, pak společně. Bojová příprava se zakončí cvičením s ostrou střelbou. Kdyby z jakýchkoli důvodů bylo znemožněno provést bojovou přípravu přímo s jednotkami, musí být provedena alespoň se všemi veliteli na mapě a na plastickém stole. Jen dobře připravený a do hloubky promyšlený průzkum bojem může přinést dobré výsledky. Při bojové přípravě musí být procvičena nejen útočná činnost, ale i odchod průzkumného odřadu po provedení průzkumu bojem do výchozího postavení. Musí být dosaženo takového stupně bojové přípravy, že každý bojovník bude přesně znát svou činnost a každý velitel bude přesně vědět, co jeho vojáci v daném okamžiku dělají, jaké úkoly plní.

Protože nepřítel neustále zdokonaluje svou obranu a v údobí od provedení rekognoskace až do zahájení průzkumu bojem může provést i podstatnější změny ve své obraně, musí být prováděn nepřetržitý průzkum nejen na plánovaném směru průzkumu bojem, ale i na široké frontě. Získané zprávy shromažďuje náčelník průzkumu střeleckého sboru, vyhodnocuje je a seznamuje s nimi náčelníka průzkumného odřadu.

Průzkum bojem musí být pečlivě bojově i materiálně zabezpečen. Protože obsah bojového a materiálního zabezpečení je stejný jako za útoku, nebudu se podrobněji těmito otázkami zabývat.

Hlavním článkem, na kterém závisí jak úspěch bojové přípravy, tak i samého provedení průzkumu bojem je pečlivá a podrobná organizace součinnosti. Vzhledem na její význam rozvedu podrobněji alespoň ty hlavní otázky, které musí být při ní řešeny podrobně a do hloubky.

Velitel sboru při organizaci součinnosti ukáže v terénu přesné rozmístění nepřítele, jeho palebných prostředků, seznámí účastníky se systémem palby a pak postupně řeší tyto otázky:

- způsob vybudování nebo dobudování výchozího postavení k průzkumu bojem, kdo a dokdy tyto práce provede,
- kolik a jaké pozorovatelný obsadit, po případě i kterými funkcionáři, jakým způsobem a kde vybudovat pozorovatelnou velitele sboru k tomuto účelu,

- prostory palebných postavení dělostřelectva, minometů, děl pro přímou palbu, kdy budou palebná postavení budována a kdy zaujata,
- doba a způsob zaujetí výchozího položení k průzkumu bojem průzkumným odřadem, jak bude zaujetí výchozího položení maskováno,
- kdo, kdy, kolik a jaké průchody vytvoří v nepřátelských zátarasech, především v protitankových minových polích,
- kde a kdy budou položeny dýmové clony a které nepřátelské pozorovatelné budou oslepeny,
- začátek a způsob provedení dělostřeleckého přepadu (bude-li proveden),
- ukáže přesně v terénu úkol průzkumného odřadu, hlavně směr útoku, čaru nebo objekt, jichž má dosáhnout, jaká bude jeho činnost po splnění úkolu,
- jaké úkoly plní ve prospěch průzkumného odřadu dělostřelectvo, které cíle umlčuje, jakým způsobem blokuje prostor činnosti průzkumného odřadu, jakým způsobem může náčelník odřadu tyto palby vyžádat,
- jaké úkoly ve prospěch průzkumného odřadu plní letectvo,
- jakou pomoc poskytnou průzkumnému odřadu jednotky v obraně, zvláště při jeho odchodu po splnění úkolu.

Bude-li průzkum bojem plánován na noc, musí být ještě podrobně řešeny otázky osvětlování bojiště. To jsou však jen hlavní otázky součinnosti. Bude záležet na konkrétní situaci, které další otázky musí být ještě řešeny. Při provádění bojové přípravy se všechny otázky prohlubují, hlavně pokud jde o součinnost uvnitř průzkumného odřadu. Ve všech otázkách musí štáb střeleckého sboru poskytovat náčelníkovi průzkumného odřadu účinnou pomoc.

Provedení průzkumu bojem

Před průzkumem bojem může být proveden krátký dělostřelecký přepad nepřátelské obrany v trvání asi 10 minut. Někdy může být průzkum bojem proveden i bez dělostřeleckého přepadu, v každém případě však musí být dělostřelectvo pohotovo zahájit palbu, když to situace bude vyžadovat.

Ještě před zahájením dělostřeleckého přepadu musí být všechny pozorovatelné obsazeny podle plánu pozorování. Velitel sboru je na své pozorovatelně zvláště pro tento účel vybudované. Náčelník průzkumu sboru má své pozorovací stanoviště v blízkosti velitele sboru. Kromě toho je ještě dobré zřídit pohyblivé pozorovací stanoviště, které postupuje v sestavě průzkumného odřadu. Na tomto pozorovacím stanovišti pracuje jeden důstojník průzkumného oddělení sboru s několika průzkumníky, kteří speciálně sledují jen některou činnost nepřítel.

Průzkumný odřad provádí zteč nepřátelské obrany podle stejných zásad jako v útočném boji. Průzkumný odřad plní bojový úkol, ale svou činností vytváří podmínky k provedení průzkumu, nutě nepřítel k odkrytí svého systému palby, k rozmístění palebných prostředků a bližších záloh.

Průzkum se vede hlavně z organizovaných pozorovatelů, pozorovacích stanovišť, a průzkumníků, kteří byli určeni do sestavy průzkumného odřadu. Průzkumná jednotka se rozděluje na několik skupin, které postupují obvykle na bocích průzkumného odřadu. Jejich hlavním úko-

lem je využít bojové činnosti k tomu, aby se zmocnili zajatců, bojových dokumentů, bojové techniky a co nejrychleji je odsunuly do výchozího postavení, nebo na místa, která byla v plánu provedení průzkumu bojem určena. Kromě toho se z průzkumných jednotek vyčleňují pohybliví pozorovatelé, kteří postupují v sestavě průzkumného odřadu a upřesňují prostory palebných postavení dělostřelectva, minometů, protitankových prostředků, ženijních zátarasů, vybudovaných protiatomových krytů a jiných důležitých objektů, o kterých nutno získat podrobné zprávy. Spolu s nimi provádějí svůj speciální průzkum průzkumné orgány jiných druhů vojsk.

Když průzkumný odřad dosáhl stanovené čáry, pokračuje v dalším plnění úkolu, jak to stanovil velitel sboru při organizaci průzkumu bojem.

Abý byl nepřítel uveden v omyl o směru, kde bude průzkum bojem proveden, zahajuje se před jeho vyražením palba na široké frontě ze záložních nebo k tomuto účelu upravených palebných postavení. Při tom musíme být opatrní, abychom vlastní činností neodhalili celý svůj systém palby, čehož by nepřítel jistě neopominul využít.

Všechny zprávy, které byly získány při průzkumu bojem, musí se ihned pečlivě vyhodnotit a výsledky hlásit štábu armády. Jsou podkladem jak pro rozhodnutí velitele armády, tak i pro plánování dalšího průzkumu.

Při průzkumu bojem prováděném až před samým zahájením útoku bude jeho hlavním cílem získat zajatce a přesvědčit se, zda nepřítel nevyklidil nebo alespoň podstatně neoslabil přední okraj. Průzkumnou činnost v tomto případě nutno usměrnit hlavně na prostory, kde jsou plánovány atomové údery, aniž by se tyto prostory prozradily. Když bylo zjištěno, že nepřítel vyklidil svůj přední okraj a ustoupil poněkud do hloubky své obrany, musí toho vojska neprodleně využít a zamezit ztrátu dotyku s nepřítelem.

Pozemní průzkum musí být v každém případě spojen s průzkumem vzdušným. Soudobá technika umožňuje letectvu pozorovat bojiště i v noci. Při tom nutno vzdušný průzkum provádět nejen v tom úseku, kde se provádí průzkum bojem, ale na celé frontě jak do šířky, tak i do hloubky. Zprávy získané vzdušným průzkumem musí být neprodleně odevzdány pozemním vojskům, aby mohly být včas ještě do zahájení útoku vyhodnoceny a aby jich mohlo být využito. Totéž platí o všech druhích vojsk, které musí odevzdávat získané zprávy vševojskovému štábu; ten je zase povinen informovat je o zprávách získaných vlastními prostředky.

Závěr

Průzkum bojem je velmi důležitý způsob průzkumu za soudobých podmínek. Umožňuje získat dostatek zpráv, aby se mohl velitel armády správně rozhodnout, kde provést atomové údery a o zámyslech nepřítele k provedení atomových úderů. Proto plánování průzkumu bojem má velký operační význam. Předvídá-li se použití atomových zbraní na první obranné postavení, bude účelné, aby průzkumný odřad pronikl až do prostoru tohoto postavení nebo alespoň do jeho blízkosti.

Při plánování a organizaci průzkumu bojem třeba mít na zřeteli, že bojová činnost průzkumného odřadu je prostředkem k získání zpráv

o nepříteli, které však nutno sbírat jinými prostředky průzkumu, z nichž největší význam má pečlivě a podrobně organisované pozorování všech druhů vojsk a vzdušný průzkum.

Úspěch průzkumu bojem je podmíněn stanovením jasných cílů a úkolů, důkladnou přípravou průzkumného odřadu, prováděnou za podmínek, které se rovnají skutečné situaci, jeho nenadálým provedením a pečlivě organisovaným pozorováním v době jeho provádění.

SOUČINNOST DĚLOSTŘELECKÉHO PRŮZKUMU S PRŮZKUMEM VŠEVOJSKOVÝCH SVAZKŮ A S PRŮZKUMEM OSTATNÍCH DRUHŮ VOJSK

Kapitán Miroslav Vepřek

Soudobý boj je bojem vševojskovým. Sovětské vojenské umění nás učí, že se rozhodující vítězství v boji zabezpečuje jediné nepřetržitou součinností všech druhů vojsk.

Staví tedy proti reakčním imperialistickým teoriím, vychalujícím jen určité druhy vojsk, ideu harmonického souladu úsilí všech druhů vojsk při plnění daných úkolů. Každý druh vojska plní v soudobém boji úkoly odpovídající jeho bojovým možnostem a vlastnostem, při čemž se druhy vojsk navzájem doplňují a pomáhají si. Plánování, organizace a řízení operace (boje) je prováděno centrálně vševojskovým velitelem a štábem.

Rozumí se samo sebou, že tyto zásady sovětského vojenského umění musí být uplatňovány a dodržovány i v plánování, organizaci a provádění průzkumu.

Za používání atomových zbraní, kdy je třeba zkrátit přípravné období útočných operací a kdy vzrůstá tempo a rozmach operací, jsou kladeny na průzkum daleko vyšší požadavky, neboť musí získat — i ve zkrácené době a za rychlých a častých změn situace — neméně hodnotné podklady pro rozhodnutí velitele a pro činnost vojsk.

Kromě toho se obvyklé úkoly průzkumu rozšiřují o tyto nové úkoly:

- včas zjistit přípravu nepřítele k atomovému napadení;
- zjistit rozmístění a manévr dělostřeleckých i jiných prostředků atomového napadení;
- získat údaje o takticko-technických vlastnostech a o způsobech použití atomových zbraní nepřítele.

I. Účel a všeobecné zásady součinnosti v průzkumu

Podstata součinnosti v boji záleží v sladění bojového úsilí co do cíle, času a prostorů a ve vzájemné pomoci svazků a útvarů všech druhů vojsk a sousedů.

Účelem součinnosti v průzkumu je tedy sladit a podle potřeby usměrňovat bojové úsilí vojskového průzkumu a použití jednotlivých druhů, sil a prostředků a způsobů průzkumu. Tím dosáhnout

- souvislosti a nepřetržitosti průzkumu;
- zvýšení dosahu a účinnosti průzkumu;
- ověřování pravdivosti a zvyšování hodnověrnosti zpráv;
- úplnosti zpráv.

Při provádění součinnosti v průzkumu je třeba dodržovat tyto všeobecné zásady:

1. Centrální plánování průzkumu v rámci vševojskového svazku provádí podle pokynů vševojskového velitele a směrnic náčelníka štábu oddělení průzkumu vševojskového štábu. Oddělení průzkumu zpracuje

v těsné součinnosti s náčelníky průzkumu druhů vojsk plán průzkumu a po jeho schválení velitelem stanoví podle něho v bojovém nařízení pro průzkum úkoly vojskového průzkumu.

2. Organizaci a provádění průzkumu vševojskových svazků řídí oddělení průzkumu vševojskového štábu podle plánu průzkumu.

3. Plánování průzkumu druhů vojsk a jeho organizaci a provádění řídí každý druh vojska samostatně na základě úkolů stanovených v bojovém nařízení pro průzkum vševojskového štábu a na základě potřeb k splnění daného úkolu.

4. Oddělení průzkumu vševojskových štábů (náčelníci průzkumu) a štáby druhů vojsk všech stupňů shromažďují, zkoumají a zpracovávají získané zprávy, podávají si nebo přijímají navzájem hlášení a informace a umožňují si navzájem využití zdrojů zpráv a účast při průzkumných akcích.

V praktickém uplatňování těchto zásad nutno dbát s hlediska provádění součinnosti mezi oddělením průzkumu vševojskového štábu a dělostřeleckým štábem zejména na to, aby se náčelníci dělostřeleckého průzkumu vždy podíleli na přípravě plánu průzkumu, který zpracovává vševojskový štáb (Předpis pro polní službu štábů čs. lidové armády, Oper-II-1, čl. 450). Jejich podíl je třeba spatřovat v tom, že jednak musí včas předložit své požadavky zpráv, zejména požadavky na vzdušné fotografování a na zprávy zvláště z hloubky, hlavně co se týká nepřátelských dělostřeleckých i vzdušných prostředků atomového napadení, které nemohou získat vlastními prostředky, jednak sladí při vzájemném dohovoru plánované úkoly pro dělostřelecký průzkum s jeho možnostmi, zvláště co se týká speciálních prostředků průzkumu. Dohoví také plánovanou účast dělostřeleckých průzkumníků v akcích průzkumných jednotek (útvárů) vševojskových svazků.

Dále je třeba dbát na to, aby oddělení průzkumu vševojskového štábu plně zajišťovala proniknutí bojových nařízení pro průzkum včas i k dělostřeleckým štábům, neboť ty jinak naplánují dělostřelecký průzkum, aniž znají jmenovitě své úkoly od vševojskového velitele. Je třeba, aby oddělení průzkumu vševojskového štábu bylo schopno stanovit předběžné úkoly pro dělostřelecký průzkum již při přípravě plánu průzkumu a předat je náčelníkovi dělostřeleckého průzkumu. Náčelníci dělostřeleckého průzkumu se musí o těchto úkolech informovat, a je-li třeba, je i vyžadovat.

II. Součinnost dělostřeleckého průzkumu s průzkumem vševojskových svazků

Za Veliké vlastenecké války vzrostl neobyčejně význam dělostřelectva, jeho úkoly a početnost. Zároveň vzrostl počet a rozmanitost průzkumných prostředků, kterých bylo třeba k tomu, aby bylo průzkumem zabezpečeno bojové použití dělostřelectva.

Poválečný vývoj, zejména v oblasti radiolokačního průzkumu i pro potřebu pozemního dělostřelectva, přinesl další rozšíření průzkumných prostředků dělostřelectva. [Bojový řád dělostřelectva čs. lidové armády (sbor — divise), čl. 67.]

Dělostřelecký průzkum se stal svým počtem prostředků a mnoho-

stranností jednou z hlavních součástí celkového systému vojskového průzkumu.

Oboustranné použití atomových zbraní podtrhuje v poslední době ještě více význam dělostřeleckého průzkumu, neboť průzkum u dělostřelectva a u vojskového protiletadlového dělostřelectva musí splnit tyto nové úkoly:

- včas zjistit přípravy nepřítele k atomovému napadení ze vzduchu nebo pozemními prostředky a pravděpodobné prostory použití atomových zbraní;
- včas zjistit lety letounů nebo řízených střel nesoucích atomové zbraně;
- stanovit prostory palebných postavení nepřátelských dělostřeleckých prostředků atomového napadení a určit jejich souřadnice;
- určit nejdůležitější objekty u nepřítele, vhodné pro použití vlastních atomových úderů a provádět doplňkový průzkum těchto objektů po našich atomových úderech;
- získávat údaje o takticko-technických vlastnostech a o způsobech použití atomových zbraní nepřítele, ať již vzdušných nebo pozemních.

Splnění těchto úkolů zabezpečuje průzkum u dělostřelectva a u vojskového protiletadlového dělostřelectva zejména pomocí vzdušného průzkumu (letounů dělostřeleckého průzkumného letectva, vrtulníků), pomocí radiolokačního průzkumu, pomocí dělostřeleckého měřického průzkumu (optického, zvukoměrného a ve značné míře fotogrammetrického), pomocí pohyblivých dělostřeleckých obrněných pozorovatelů a pomocí průzkumných jednotek vybavených dálkoměry.

Avšak i přes velký počet prostředků a jejich technické zaměření je dělostřelecký průzkum, a to zejména pozemní, omezen co do hloubky činnosti. Dělostřelecký vzdušný průzkum (letouny) může sice pracovat do hloubky 100 až 150 km, avšak nutno vzít v úvahu, že nemůže sám zabezpečit zejména nepřetržitost a souvislost průzkumu, která je jedním ze základních předpokladů úspěchu.

Z toho vyplývá, že dělostřelecký průzkum nemůže sám získat všechny zprávy, které potřebují velitelé a štáby dělostřelectva k zabezpečení bojové činnosti svých svazků a útvarů, zejména za použití atomových zbraní, kdy jsou obranná postavení a pásma nepřítele členěna do větší hloubky. Využívá proto zpráv získaných průzkumem vševojskových svazků a průzkumem ostatních druhů vojsk, zvláště letectva, ženijního a chemického vojska.

Dělostřelecký průzkum má dvojí účel:

- získávat, shromažďovat, zkoumat a zpracovávat zprávy nezbytné pro včasné a nejvýhodnější zasazení dělostřelectva do boje a pro nejúčinnější využití jeho palby;
- přispívat svými zprávami vševojskovému veliteli k tomu, aby mohl učinit správné závěry o nepříteli a na jejich základě i správné rozhodnutí.

Průzkum vševojskových svazků naproti tomu jako prostředek vševojskového velitele pracuje především pro jeho potřebu, avšak současně plně přispívá svými zprávami dělostřeleckým velitelům a jejich štábům.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá nutnost těsné součinnosti oddělení průzkumu vševojskových štábů s příslušnými náčelníky dělostřeleckého

průzkumu. Tuto součinnost zabezpečuje vševojskový štáb, avšak je povinností dělostřeleckých štábů v jednotlivých případech iniciativně součinnost navrhnout nebo vyžadovat.

Praktické zabezpečení součinnosti záleží zejména

- ve vzájemné výměně zpráv a v sladění závěrů o výsledcích průzkumu;
- v účasti dělostřeleckých průzkumných skupin v akcích průzkumných jednotek (útvarů) vševojskových svazků;
- v účasti dělostřeleckých velitelů a náčelníků dělostřeleckého průzkumu při výslechu zajatců a přeběhlíků, výslechu místního obyvatelstva a studiu ukořistěných nepřátelských dokumentů, výzbroje a bojové techniky, když je toho vzhledem k bojové činnosti dělostřelectva třeba.

1. Výměna zpráv a sladění závěrů o výsledcích průzkumu

Jednou z všeobecných zásad součinnosti je, že velitelské stanoviště a velitelská pozorovatelná vševojskového velitele a dělostřeleckého velitele bývají umisťovány v terénu společně.

Z toho plyne, že nejvýhodnější způsob výměny zpráv bude osobním stykem důstojníků oddělení průzkumu vševojskového štábu a náčelníka dělostřeleckého průzkumu na VS a na VP. Zároveň se oba navzájem informují o získaných zprávách a o přehledech zpráv.

Další zásadou je vyčlenění předsunutých dělostřeleckých pozorovatelů k rotám prvního sledu, což též zajišťuje přímou výměnu zpráv.

Prostá výměna zpráv však nesplní svůj účel, není-li současně provedeno sladění závěrů o výsledcích průzkumu.

To je třeba provádět zvláště při stanovení hustoty dělostřelectva nepříteli pro zpracování tabulky poměru sil, dále vždy alespoň při získání důležitých zpráv ihned a na konci každého dne.

Účast náčelníka dělostřeleckého průzkumu společně s důstojníky oddělení průzkumu vševojskového štábu je též nutná zejména při vyhodnocování a studiu zpráv o nepřátelských dělostřeleckých i vzdušných prostředcích atomového napadení, získaných z různých pramenů.

Kromě běžné výměny zpráv musí dělostřelecké štáby předkládat průzkumová hlášení o splnění úkolů, které dělostřelecký průzkum provádí podle plánu průzkumu vševojskového štábu. Současně mohou předložit požadavky na průzkum vševojskových svazků, po případě i na průzkum ostatních druhů vojsk.

Při výměně zpráv je třeba si vzájemně sdělovat nové poznatky o nepříteli, o jeho taktice, organizaci a bojové technice.

2. Účast dělostřeleckých průzkumných skupin v akcích průzkumných jednotek (útvarů) vševojskových svazků

Pro účast dělostřeleckých průzkumných skupin je možno brát v úvahu tyto akce vševojskových průzkumných jednotek:

- výpad;
- průzkum bojem.

Výpad má za účel zejména získat zajatce a dokumenty. Dalším

jeho úkolem může být získání nebo prověření zpráv o nepříteli, které není možno provést ostatními způsoby průzkumu.

S hlediska dělostřelectva to budou zejména zprávy o poloze pozorovatelů a palebných postavení dělostřelectva a minometů nepřítele a zprávy o ženijních stavbách, zvláště o palebných srubech a trvalých obranných objektech jak na předním okraji, tak i v hloubce nepřátelské obrany.

Za používání atomových zbraní k tomu přistupuje jako nejpřednější úkol získávat zprávy o přítomnosti nepřátelských dělostřeleckých prostředků atomového napadení, o prostorech jejich palebných postavení a zjistit jejich souřadnice.

Všechny tyto zprávy slouží dělostřelectvu k využití jeho palby.

Tyto úkoly jsou v celku shodné s úkoly průzkumu vševojskových svazků, takže je mohou splnit jejich průzkumné jednotky samy. Často však plní tyto jednotky řadu jiných úkolů, takže je mnohdy výhodné zařadit do průzkumné jednotky vševojskových svazků dělostřelecké průzkumníky k splnění speciálních úkolů pro dělostřelectvo.

Dělostřelecké průzkumné skupiny vysílané do nepřátelského týlu s průzkumnými jednotkami vševojskových svazků jsou jedním z prostředků, které je nutno přibírat k průzkumu nepřátelských prostředků atomového napadení.

Účast dělostřeleckých průzkumníků v akcích průzkumných jednotek vševojskových svazků povoluje oddělení průzkumu vševojskového štábu.

Náčelník dělostřeleckého průzkumu musí při vyžádání tohoto souhlasu domluvit s oddělením průzkumu čas vyslání, shromaždiště, prostor a trvání činnosti, všeobecný úkol průzkumné jednotky, kdo ji staví a účast dělostřeleckých průzkumníků při nácviku akce.

Úkoly dělostřeleckých průzkumníků stanoví náčelník štábu velitele dělostřelectva nebo náčelník dělostřeleckého průzkumu. Během své činnosti podléhají dělostřelečtí průzkumníci veliteli průzkumné jednotky (útvary) vševojskového svazku. Tento velitel musí znát hlavní úkoly dělostřeleckých průzkumníků, aby jim mohl být všemi způsoby nápomocen při jejich plnění.

Dělostřelecké průzkumné skupiny mohou provádět ve výjimečných případech výpad i samostatně nebo se mohou během akce odloučit od průzkumné jednotky (útvary) vševojskového svazku. Bude to zvláště tehdy, když budou mít za úkol řídit střelbu vlastního dělostřelectva.

Nezúčastní-li se dělostřelecké průzkumné skupiny výpadu, je povinností náčelníka dělostřeleckého průzkumu zajímat se o výsledky akce a naopak oddělení průzkumu vševojskového štábu musí tyto výsledky dát včas k dispozici dělostřeleckému štábu.

Průzkum bojem skýtá nejúplnější představu o nepříteli, neboť jedině průzkumem bojem je nepřítel donucen odhalit svůj systém paleb a odhalit svoje (bližší) taktické zálohy.

Průzkum bojem v útočném pásmu armády se organizuje a provádí jen na rozkaz velitele armády. Oddělení průzkumu štábu armády může zpracovat podle pokynů velitele armády zvláštní plán průzkumu pro tyto akce a stanoví v bojovém nařízení pro průzkum úkoly.

Organisací bývá pověřeno operační oddělení zpravidla štábu divise jako řídicí orgán. Oddělení průzkumu štábu divise organizuje — v těsné součinnosti s operačním oddělením — tuto akci toliko po stránce prů-

zkumu. Zpracuje zvláštní podrobný plán průzkumu a v něm uvede i úkoly průzkumu druhů vojsk, pokud se akce zúčastní. Průzkumné síly a prostředky mohou jít s předsunutým praporem dopředu nebo zůstat ve výchozím položení a vést průzkum s místa.

Dělostřelecký průzkum se zúčastní akce oběma způsoby.

S předsunutým praporem se do akce zařazují pohyblivé pozorovatelný a dělostřelečtí průzkumníci s úkolem zjistit nebo ověřit zprávy o nepříteli, to jest rozmístění jeho palebných prostředků, zvláště dělostřelectva a minometů, a zprávy o terénu s hlediska použití dělostřelectva.

Ve výchozím položení zůstávají a průzkum s místa provádějí všechny ostatní síly a prostředky dělostřeleckého průzkumu. Jsou to zejména pozorovatelný, hlídky pro zjišťování palebné činnosti nepřátelského dělostřelectva a minometů, prostředky dělostřeleckého měřického průzkumu a radiolokačního průzkumu, které mohou získat velké množství zpráv. Dále je nutné, aby byly aktivovány i prostředky dělostřeleckého vzdušného průzkumu.

Pozorování na všech pozorovatelných je třeba zesílit. Dělostřelečtí velitelé všech stupňů se svými náčelníky průzkumu, jakož i s ostatními důstojníky štábu musí být během provádění průzkumu bojem na svých pozorovatelných.

Využití výsledků průzkumu bojem po stránce průzkumu je podmíněno zvláště správným sestavením souhrnu zpráv a jeho včasným doručením veliteli, který průzkum nařídil. Náčelníci dělostřeleckého průzkumu musí být při sestavování souhrnu zpráv osobně nápomocni oddělení průzkumu vševojskového štábu, aby zpráv získaných dělostřeleckým průzkumem bylo plně a včas využito.

Důležité zprávy získané během průzkumu bojem je nutno dodat ihned vševojskovému štábu, což je usnadněno možností osobního styku členů oddělení průzkumu vševojskového štábu a náčelníků dělostřeleckého průzkumu na VP během provádění akce.

3. Účast dělostřeleckých velitelů při výsledku zajatců a přeběhlíků místního obyvatelstva a při studiu ukořistěných nepřátelských dokumentů, výzbroje a bojové techniky

Kromě předávání již prozkoumaných a zpracovaných zpráv může vševojskový štáb umožnit dělostřeleckému průzkumu i přímé využití některých zdrojů zpráv.

Při provádění výsledku zajatců, přeběhlíků a místního obyvatelstva mohou oddělení průzkumu vševojskového štábu pozvat k výsledku dělostřelecké velitele nebo náčelníky dělostřeleckého průzkumu zvláště tehdy, půjde-li o výsledky důstojníků dělostřelců nebo jiných specialistů nepřátelského dělostřelectva.

V některých případech mohou provádět výsledky dělostřelců přímo dělostřelecké štáby. Výsledky výsledku musí však předložit vševojskovému štábu.

Zajatci a přeběhlíci, získaní dělostřeleckými jednotkami, jsou na dělostřeleckých štábech vyslechnuti jen krátce o skutečnostech, které velitele právě zajímají, a musí být neprodleně odesláni na vševojskový štáb.

Co se týká studia ukořistěných nepřátelských dokumentů, výzbroje a bojové techniky, může dát vševojskový štáb dělostřeleckému štábu k prostudování věci, které mají zvláštní význam pro dělostřelectvo, na př. bojové rozkazy, mapy, předpisy a pomůcky nepřátelského dělostřelectva, dělostřelecký materiál, optický materiál, střelivo a p.

Materiál získaný dělostřeleckými jednotkami studují a zpracovávají zpravidla až štáby dělostřelectva sboru a výše. Před jeho odesláním těmto štábům je třeba o tom uvědomit štáb pluku nebo divise, aby mohl podle potřeby odesílaný materiál, zejména dokumenty, zadržet k vlastnímu studiu.

Štáb dělostřelectva sboru (armády) musí materiál pro prostudování a zpracování dodat vševojskovému štábu nebo alespoň tento štáb seznámit s výsledky.

III. Součinnost dělostřeleckého průzkumu s průzkumem ostatních druhů vojsk

Průzkum druhů vojsk plní — jak již bylo řečeno — dvojí úkoly, a to jednak pro speciální potřeby svého vojska, jednak ve prospěch průzkumu vševojskových svazků. Je samozřejmé, že při plnění obojích úkolů získává každý průzkum druhů vojsk i zprávy, které zajímají též průzkum ostatních druhů vojsk.

Součinnost dělostřeleckého průzkumu s průzkumem ostatních druhů vojsk záleží tedy zejména

- ve vzájemné výměně zpráv, a to zpravidla prostřednictvím oddělení průzkumu vševojskového štábu nebo v některých případech též přímo;
- ve spolupráci při plnění úkolů ve prospěch vševojskového štábu, zvláště však při plnění úkolů průzkumu pro potřebu svých druhů vojsk.

Výměna zpráv prostřednictvím oddělení průzkumu vševojskového štábu je základní způsob součinnosti, a to z těchto důvodů:

- průzkum všech druhů vojsk je povinen dávat získané zprávy k dispozici vševojskovému štábu — z toho vyplývá, že dělostřelecký průzkum může dostat na vševojskovém štábu jakékoli zprávy získané průzkumem ostatních druhů vojsk;
- vševojskový štáb stanoví průzkumné úkoly štábům všech druhů vojsk a může jim kdykoli nařídít doplňkový průzkum — z toho vyplývá, že jedině vševojskový štáb může sladit vzájemné požadavky průzkumu druhů vojsk, poněvadž si ostatní druhy vojsk nejsou navzájem podřízeny;
- vševojskový štáb (náčelník průzkumu) je především odpověden za pravdivost a hodnověrnost využívaných zpráv — z toho vyplývá, že zvláště důležité zprávy, získané průzkumem jednotlivých druhů vojsk, dříve než jsou dány k využití jinému druhu vojsk, musí být prověřeny vševojskovým štábem.

Přesto však přímá výměna zpráv mezi jednotlivými druhy průzkumu tam, kde je možná, bude v některých případech výhodná zvláště proto, že umožní rychlejší a podrobnější získání zpráv.

Je však třeba si uvědomit, že oddělení průzkumu vševojskového štábu musí jako řídicí orgán přímou výměnou zpráv mezi štáby druhů vojsk nařídit v bojovém nařízení pro průzkum, zejména, v jakých otázkách se má provádět. V opačném případě má plnou odpovědnost za pravdivost a hodnověrnost předaných zpráv především velitel (náčelník) druhu vojska, který zprávu předává.

Aby dělostřelecké štáby byly informovány o tom, jaké zprávy a kde mohou od průzkumu ostatních druhů vojsk získat, musí náčelníci dělostřeleckého průzkumu znát hlavní úkoly průzkumu jednotlivých druhů vojsk a seznámit se s jejich plánovanými akcemi, pokud je to možné s hlediska utajení.

Dělostřelecký průzkum musí být prováděn v součinnosti zejména s průzkumem vojenského letectva, ženijního vojska a chemického vojska.

1. Součinnost se vzdušným průzkumem

Vzdušný průzkum provádí hlavně průzkumné letectvo, avšak i ostatní druhy vojenského letectva při plnění svých bojových úkolů.

Co se týká dělostřeleckého průzkumného letectva, třeba je ve smyslu Bojového řádu dělostřelectva považovat za prostředek dělostřeleckého průzkumu.

Pro použití dělostřelectva v útočném boji mají přímý význam toliko zprávy získané taktickým průzkumem a pozorováním bojiště.

Dělostřelecký průzkum bude mít zájem na mnohých zprávách získaných průzkumem letectva.

K dělostřeleckému fotogrammetrickému průzkumu je zapotřebí poříditi letecké snímky taktické hloubky nepřátelské obrany. Jednotlivé nebo řadové snímky pořizuje sice dělostřelecké průzkumné letectvo, avšak taktické fotografování celého pásma obrany provádí průzkumné letectvo, a to zpravidla v měřítku 1 : 10 000 až 1 : 20 000.

Fotografický průzkum letectva a dělostřelectva musí tak v těsné součinnosti zabezpečit včas leteckými snímky dělostřelectvo svazků prvního sledu ve výchozím položení a pro vedení boje zejména dělostřelectvo mechanisovaných a tankových svazků a dělostřelecké zálohy.

Dělostřelecký průzkum naproti tomu může přispět průzkumu letectva zprávami o rozmístění nepřátelských protiletadlových baterií a těch dělostřeleckých baterií, které bude letectvo umlčovat nebo ničit během dělostřeleckého a leteckého útoku.

Součinnost mezi dělostřeleckým průzkumem a průzkumem letectva je prováděna zpravidla prostřednictvím vševojskového štábu, a to jak co se týká vzájemné výměny zpráv, tak i předkládání požadavků na vzdušné fotografování, po případě i vzdušný průzkum.

Chci však zdůraznit, že Bojový řád dělostřelectva v čl. 44 vytyčuje jako jednu ze zásad součinnosti mezi dělostřelectvem a letectvem přímo výměnu průzkumných údajů mezi dělostřeleckými a leteckými štáby, což dosud nebývá vždy ani letectvem ani dělostřelectvem v plné míře a do důsledků prováděno.

Za použití atomových zbraní nabývá přímá součinnost dělostřeleckého a vzdušného průzkumu ještě většího významu, neboť je jednou z podmínek zabezpečujících včasné předání přesných údajů o nepřátel-

ských dělostřeleckých i vzdušných prostředcích atomového napadení a tím i úspěšný boj s nimi.

Tato součinnost se zabezpečuje

- zapojením speciálních radiových přijímačů na příjem hlášení průzkumných letounů vojenského letectva;
- nepřetržitým udržováním spolehlivého spojení náčelníka dělostřeleckého průzkumu s náčelníkem průzkumu leteckého svazku.

Dělostřelecké průzkumné letectvo, které bývá obvyčejně umístěno na společném letištním uzlu s bitevním, po případě jiným druhem letectva (stíhacím), naváže přímo styk se štábem příslušné letecké jednotky (svazku), aby bylo informováno o vzdušné situaci a akcích nepřátelského i vlastního letectva.

Úspěšný boj s nepřátelskými dělostřeleckými prostředky atomového napadení zabezpečuje dělostřelecké průzkumné letectvo tím, že

- provádí denní i noční zrakový průzkum možných prostorů soustředění, os přesunů a prostorů palebných postavení atomového dělostřelectva;
- provádí soustavné fotografování těchto prostorů a os, plánové i perspektivní, z různých výšek a s použitím různého materiálu;
- upřesňuje a provádí kontrolu zpráv získaných jinými druhy průzkumu;
- zjistí-li palebné postavení obsazené nepřátelským atomovým dělostřelectvem, ihned vyžaduje palbu vlastního dělostřelectva a opravuje a kontroluje ji;
- nepřetržitě sleduje pozorováním i fotografováním palebná postavení nepřátelského atomového dělostřelectva zničeného vlastní palbou.

2. Součinnost s ženijním průzkumem

Ženijní průzkum je vedle dělostřeleckého průzkumu jedním z nejdůležitějších průzkumů pozemních druhů vojsk.

Získává řadu zpráv důležitých i pro dělostřelecký průzkum. Jsou to zprávy o rázu a stavu ženijního vybudování nepřátelských obranných postavení a zprávy o komunikacích a postupových osách a o minových zátarasech.

Dělostřelecký průzkum získává obdobné zprávy, takže je vždy možno a nutno srovnávat výsledky obou průzkumů.

Součinnost mezi dělostřeleckým a ženijním průzkumem může být prováděna těmito způsoby:

- výměnou zpráv, a to prostřednictvím oddělení průzkumu vševojskového štábu nebo i přímo;
- spoluprací obou průzkumů uvnitř dělostřeleckých jednotek při provádění ženijního zabezpečení bojové činnosti dělostřelectva.

Přímá výměna zpráv mezi ženijním náčelníkem (jeho orgánem) a náčelníkem dělostřeleckého průzkumu, hlavně pokud jde o ženijní vybudování obrany, umožňuje přesnější předání zpráv a operativnější použití doplňkového průzkumu. Zvláště je výhodné, aby náčelník dělostřeleckého průzkumu vešel v osobní styk s ženijním náčelníkem (jeho orgánem) při přípravě informační zprávy.

Ženijní průzkum uvnitř nepřátelské sestavy může dělostřeleckému

průzkumu podat zprávy o druhu trvalých obranných zařízení a o stupni vybudování obrany s hlediska protiatomové ochrany, které mnohdy nelze získat jiným způsobem. Proto je třeba, aby se náčelník dělostřeleckého průzkumu seznámil krátce s plánem ženijního průzkumu a mohl tak včas požádat ženijního náčelníka o prověření a doplnění zpráv získaných dělostřelectvem.

Součinnost dělostřeleckého a ženijního průzkumu uvnitř dělostřeleckých jednotek a svazků organisuje příslušný dělostřelecký velitel, má-li ženijní jednotku přidělenou. Je to součinnost v dělostřeleckých skupinách a u dělostřeleckých protitankových záloh a dělostřeleckých záloh při průzkumu komunikací a postupových os, při průzkumu palebných postavení a čar rozvinutí a při průzkumu obrany těchto postavení.

Je třeba zdůraznit, že Bojový řád dělostřelectva v čl. 45 stanoví neustálou vzájemnou výměnu průzkumných údajů o rázu ženijních zařízení a zátarasech nepřítele jako jednu ze zásad součinnosti mezi dělostřelectvem a ženijním vojskem.

3. Součinnost s chemickým a radiačním průzkumem

Chemický a radiační průzkum na rozdíl od průzkumu ostatních druhů vojsk neprovádí jen chemické vojsko, nýbrž — vzhledem k jeho úkolům — musí je provádět všechny druhy vojsk a při všech druzích boje.

Za používání atomových zbraní nabývá zvláštního významu zejména radiační průzkum.

Druhy vojsk se podílejí hlavně na chemickém a radiačním pozorování, kdežto vlastní chemický a radiační průzkum provádějí především speciální chemické a dosimetrické hlídky a skupiny.

Náčelníci dělostřeleckého průzkumu — dělostřelečtí velitelé a štáby — jsou povinni organisovat chemický a radiační průzkum, takže dělostřelecký průzkum plní vlastně sám část úkolů těchto průzkumů. Kromě toho dělostřelecký průzkum přispívá speciálnímu chemickému a radiačnímu průzkumu zprávami zvláště o palebné činnosti chemických a atomových zbraní.

Naproti tomu bude speciální chemický a radiační průzkum plnit některé úkoly ve spolupráci s dělostřeleckým průzkumem.

Součinnost mezi dělostřeleckým a mezi chemickým a radiačním průzkumem může se tedy provádět těmito způsoby:

- výměnou zpráv, a to prostřednictvím oddělení průzkumu vševojskového štábu anebo velmi často přímo;
- účastí chemických průzkumníků a dosimetristů v dělostřeleckém průzkumu.

Přímá výměna zpráv mezi náčelníkem dělostřeleckého průzkumu a mezi chemickým náčelníkem (jeho orgánem) je výhodná zvláště u zpráv o přípravě a použití chemických a atomových palebných prostředků u nepřítele, které dělostřelecký průzkum získá jednak při výpadech a průzkumu bojem zjištěním chemického střeliva v palebných postaveních, jednak bojovou činností dělostřeleckého průzkumného letectva zjištěním atomového dělostřelectva, jednak hlídkami pro pozorování činnosti nepřátelského dělostřelectva.

Rovněž je vhodné, aby dělostřelecké štáby informovaly chemického náčelníka přímo o obsahu těch hlášení, která mají nařízeno předkládat neprodleně.

Jsou to hlášení

- o prvním střetnutí s nepřátelskými chemickými jednotkami nebo o zjištění chemických a atomových prostředků;
- o zjištění zamořených úseků a o zahájení chemického nebo atomového útoku;
- o ukořistěných nepřátelských prostředcích chemického nebo atomového napadení, o prostředcích výstroje a ochrany.

Chemičtí průzkumníci a dosimetristé se zařazují do dělostřeleckých průzkumných skupin pro průzkum pochodových os, volbu pozorovatelů a možných prostorů palebných postavení a mají za úkol provádět chemický a radiační průzkum nepřítele a terénu.

Je třeba, aby náčelník dělostřeleckého průzkumu dojednal včas s chemickým náčelníkem (jeho orgánem) určení těchto specialistů. Nejvhodnější k tomu bude doba, kdy chemický náčelník pracuje na sestavení plánu chemického a radiačního průzkumu.

Součinnost dělostřeleckého průzkumu s chemickým průzkumem byla vždy podceňována. Je třeba, aby se vznikem radiačního průzkumu — jakožto nového druhu průzkumu — byla věnována zvýšená pozornost oběma, neboť nikdy není vyloučena možnost, že imperialistický nepřítel použije bojových chemických i radioaktivních látek a biologických prostředků současně.

IV. Součinnost v průzkumu uvnitř dělostřelectva

Otázky součinnosti v průzkumu uvnitř dělostřelectva nabývají se vzrůstajícím počtem a zejména rozmanitostí průzkumných prostředků u dělostřelectva čím dál většího významu.

Řešení těchto otázek vyžaduje především od náčelníků dělostřeleckého průzkumu svazků a svazů (náčelníků průzkumu dělostřeleckých skupin) a od velitelů a štábů speciálních průzkumných prostředků znalost úkolů a takticko-technických možností jednotlivých prostředků průzkumu. Dále klade na náčelníky průzkumu vysoké požadavky, co se týká schopností organizačních a znalostí a zkušeností v rozboru a zpracování zpráv.

Součinnost v průzkumu uvnitř dělostřelectva přesahuje rámec tohoto článku. Je zejména na náčelnících dělostřeleckého průzkumu a na našich vojenských akademiích, aby byla věnována plná pozornost jejímu podrobnějšímu zpracování.

Tato součinnost zahrnuje zejména

- součinnost mezi náčelníky dělostřeleckého průzkumu všech stupňů;
- součinnost mezi štábem (náčelníkem dělostřeleckého průzkumu) velitele dělostřelectva svazku a svazu nebo velitele dělostřelecké skupiny a mezi útvary (jednotkami) dělostřeleckého měřického, dělostřeleckého vzdušného a radiolokačního průzkumu;
- součinnost mezi útvary (jednotkami) dělostřeleckého měřického, dělostřeleckého vzdušného a radiolokačního průzkumu navzájem;
- součinnost mezi útvary (jednotkami) dělostřeleckého měřického, dělostřeleckého vzdušného a radiolokačního průzkumu a mezi spolupracujícími dělostřeleckými útvary (jednotkami).

Závěr

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že úplně využít všech sil a prostředků průzkumu jednotlivých druhů vojsk v soudobé válce je možno jen při zabezpečení těsné součinnosti a při vzájemné pomoci v plnění průzkumných úkolů.

Jen štáby a náčelníci průzkumu, kteří zvládnou do všech podrobností možnosti součinnosti v průzkumu a budou jich důsledně využívat a je uplatňovat, mohou zabezpečit po stránce průzkumu všechny předpoklady pro rozhodný úspěch soudobého boje, zvláště za používání atomových zbraní.

Pro oddělení průzkumu (náčelníky průzkumu) vševojskového štábu vyplývají tyto hlavní povinnosti:

Znát síly, prostředky a způsoby průzkumu druhů vojsk, to jest i dělostřelectva, a jejich takticko-technické možnosti.

Plánovat a stanovit úkoly průzkumu druhů vojsk a kontrolovat jejich plnění.

Plnit požadavky průzkumu druhů vojsk silami a prostředky vlastními a nadřízeného štábu.

Umožnit a organisovat účast průzkumníků druhů vojsk při akcích průzkumných jednotek (útvárů) vševojskových svazků.

Organisovat podle potřeby vzájemnou součinnost mezi průzkumy druhů vojsk.

Stále informovat štáby druhů vojsk o všeobecné situaci nepřítele a o získaných zprávách buď osobními informacemi nebo pomocí přehledů zpráv.

Pomáhat v bojové přípravě náčelníků průzkumu a průzkumníků druhů vojsk tím, že jim soustavně předávají poznatky o organisaci, způsobu vedení boje a o bojové technice a výzbroji nepřítele a p.

Být podle potřeby v osobním styku s členy štábů druhů vojsk, zvláště při výměnách zpráv.

Štáby (náčelníci průzkumů) druhů vojsk jsou povinni:

Znát síly, prostředky a způsoby průzkumu vševojskových svazků a průzkumu ostatních druhů vojsk a jejich takticko-technické možnosti.

Plnit úkoly ve prospěch průzkumu vševojskových svazků jednak nařízené, jednak z vlastní iniciativy.

Účastnit se svými silami a prostředky akcí průzkumných jednotek (útvárů) vševojskových svazků, po případě průzkumu ostatních druhů vojsk.

Umožnit podle potřeby účast průzkumníků ostatních druhů vojsk při akcích vlastního průzkumu.

Pomáhat náčelníkům průzkumu vševojskových štábů po odborné stránce při zkoumání a zhodnocování zpráv a činit závěry, pokud jde o druh jejich vojska.

Stále informovat oddělení průzkumu (náčelníky průzkumu) vševojskového štábu a podle potřeby i štáby ostatních druhů vojsk o získaných

zprávách pomocí osobních informací, po případě přehledů zpráv a průzkumových hlášení.

Pomáhat při výcviku průzkumníků průzkumných jednotek (útvárů) vševojskových svazků po stránce své odbornosti.

Být podle potřeby v osobním styku s náčelníkem průzkumu vševojskového štábu a s členy štábů ostatních druhů vojsk, zejména při výměnách zpráv.

Při vzájemném zabezpečování a provádění součinnosti v průzkumu je třeba důsledně dbát na utajení všech průzkumných akcí.

PROTILETADLOVÉ DĚLOSTŘELECTVO V SYSTÉMU PROTIVZDUŠNÉ OBRANY V ÚTOČNÉM BOJI STŘELECKÉ DIVISE ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Major Karel Pohanka

Důležitost a význam protivzdušné obrany ukázala již druhá světová válka a pak následující válka v Koreji.

Současný boj na všech stupních je charakterisován hromadným použitím letectva, které se stalo vzhledem k svým takticko-technickým vlastnostem mohutným úderným prostředkem jak v obraně, tak i v útoku. Proto stoupl význam protivzdušné obrany vojsk a jejich týlů jako jeden z velmi důležitých druhů bojového zabezpečení vojsk. Význam protivzdušné obrany vzrůstá obzvláště v současné době, kdy americko-angličtí vedoucí činitelé odmítají návrhy Sovětského svazu na zákaz používání zbraní hromadného ničení a počítají s jejich použitím v připravované válce.

Polní řád čs. lidové armády (sbor, divise) v čl. 158 jasně stanoví, že protivzdušnou obranu organisují velitelé všech stupňů v každé situaci, avšak cvičení v roce 1954 i v předešlých letech ukázala, že velitelé a příslušníci jejich štábů ještě v nedostatečné míře ovládají problematiku organisace protivzdušné obrany. Protivzdušná obrana buď nebyla vůbec organisována, anebo byla organisována nedokonale a často i nesprávně, tedy s hlediska její praktické aktivisace neúspěšně.

Podstata tohoto nedostatku vyplývala z neznalosti velitelů i štábů všech stupňů, jak organisovat protivzdušnou obranu, hlavně však z neznalosti použití základních prostředků protivzdušné obrany uvedených v čl. 154 Polního řádu čs. lidové armády (sbor, divise).

Ve svém článku chci se podrobněji zabývat jedním prostředkem protivzdušné obrany na stupni střelecké divise — protiletadlovým dělostřelectvem.

Úkolem článku je rozšířit a prohloubit znalosti vševojskových i protiletadlových velitelů a štábů o použití protiletadlového dělostřelectva v systému protivzdušné obrany na stupni střelecké divise v útočném boji za použití atomových zbraní.

Prostředky protiletadlového dělostřelectva střelecké divise

Je nutno, aby si velitelé střeleckých divisií plně uvědomili význam protiletadlového dělostřelectva v systému protivzdušné obrany jejich svazků jakožto nejhlavnějšího a nejúčinnějšího z pozemních bojových prostředků pro boj se všemi druhy nepřátelských vzdušných cílů.

Rostoucí význam protiletadlového dělostřelectva je zřejmý z toho, jak se zvětšovaly počty technických prostředků protiletadlového zabezpečení střelecké divise od první světové války do dnešního dne.

Za první světové války až do prvních let před druhou světovou válkou byla u svazků jen jedna samostatná protiletadlová baterie o šesti hlavních jenom s jednoduchou, zpravidla optickou zaměřovací technikou. V průběhu druhé světové války a po ní stoupl počet protiletadlových

prostředků u svazků na protiletadlový oddíl o čtyřech bateriích po šesti kusech malorážních kanonů (37mm) a u střeleckých pluků a praporů byly organisovány jednotky (roty, čty) 12,7mm protiletadlových kulometů.

V současné době, kdy je třeba počítat s používáním atomových zbraní, se ukázalo, že tento počet při současném stavu letectva a jeho techniky pro svazek nedostačuje, a proto došlo k podstatnému zvýšení prostředků protiletadlového dělostřelectva na stupni svazku. Rovněž došlo k vybavení protiletadlového dělostřelectva nejmodernější pozorovací a průzkumnou technikou — dálkoměry, vyhodnocovacími přístroji a radiolokátory.

Protiletadlové dělostřelectvo je organisováno v samostatných protiletadlových svazcích (protiletadlových dělostřeleckých divisích) tvořících zálohu hlavního velitelství, jednak v útvech a svazcích organicky začleněných do vševojskových svazků.

U střelecké divise bude možno počítat podle nové cvičné organisace s těmito protiletadlovými organickými jednotkami a zbraněmi:

Vševojsková jednotka útvár, svazek	Protiletadlová jednotka	Počet baterií (čet)	VKPL	Zbraně ráže			Celkem u divise
				30mm PLdvoj- kanon	57mm PLK	85mm PLK	
střelecký prapor	baterie VKPL	2 čty	8	—	—	—	72
tankosamohybný pluk	baterie	—	—	6	—	—	6
střelecký pluk	oddíl	2 baterie 30mm PL dvojkanonů	—	8	—	—	42
		1 baterie VKPL	6	—	—	—	
střelecká divise	pluk	2 baterie 85mm PLK	—	2 ¹⁾	—	12	38
		4 baterie 57mm PLK			24	—	
Celkové počty organických protiletadlových zbraní ve střelecké divisi			90	32	24	12	158 ²⁾

¹⁾ U každé baterie 85mm protiletadlových kanonů jeden kus.

²⁾ Do hustoty hlavního počítá se jen materiál ráže 30 mm a výše.

Tyto prostředky umožňují vést ve střelecké divisi palby na všechny vzdušné cíle letící ve výškách do 8 až 9 km. Za použití atomových zbraní při požadavku sestřelu nosiče atomové pumy před hranicí bombardování počet organických prostředků nestačí, a proto bude dělostřelecká divise ještě zpravidla zesilována jedním útvarům středorážního a jedním útvarům malorážního protiletadlového dělostřelectva.

Soudobá měřicí a radiolokační technika, již je vybaveno protiletadlové dělostřelectvo, mu dává možnost: nepřetržitého a nezávislého pro-

vádění vzdušného průzkumu, vedení palby na zjištěné cíle bez ohledu na počasí, denní a roční dobu, mohutného manévru palbou a nepřetržitě bojové pohotovosti.

Nedostatkem protiletadlového dělostřelectva je omezenost jeho manévru pohybem vzhledem k rychlosti pohybu vzdušných cílů a omezenost vedení palby, dané rozsahem účinné působnosti zbraně.

V další části článku stručně uvedu hlavní takticko-technické možnosti jednotlivých druhů protiletadlového materiálu střelecké divise.

Velkorážní kulomety, kulomety proti letadlům a pěchotní zbraně

Velkorážní kulomety proti letadlům mají za úkol ničit nepřátelské letouny působící v malých výškách. Používá se jich proto především k ochraně nejdůležitějších prvků bojové sestavy vojsk nebo objektů, na které je možno útočit jen z malé výšky, střemhlav nebo z bitevního náletu.

Palebnou jednotkou velkorážních kulometů je četa, taktickou jednotkou baterie.

Na sestavu velkorážních kulometů má rozhodující vliv úkol, počet prostředků, které jsou po ruce, rozměry plochy, kterou zaujímají chráněná vojska nebo objekty, terén a jiné prvky situace. Největší přípustná vzdálenost mezi palebnými postaveními čet (bez přerušení souvislosti palby) je u velkorážních kulometů až 1000 m. Rozsah účinné působnosti je 1500 až 1800 m, kadence jednoho kulometu asi 120 ran, dvojkulometu asi 250 ran a čtyřkulometu asi 500 ran za minutu.

Zmenšení vzdálenosti mezi palebnými postaveními — připouštějí-li to rozměry chráněného objektu — zlepšuje podmínky, pokud jde o hustotu palby ve směru náletu i nad objektem, zjednodušuje velení a zvyšuje spolehlivost ochrany. Jednotky velkorážních kulometů příslušných druhů vojsk jsou podřízeny velitelům těch útvarů, k nimž organicky patří.

K zesílení protivzdušné obrany vojsk se všestranně využije pěchotních zbraní všech druhů: těžkých a lehkých kulometů, pušek a samopalů. Kulomety pálí ze svých normálních nebo záložních stanovišť, která jsou speciálně upravena pro střelbu při velkém náměru. S úspěchem se jich používá proti nízkó létajícím letounům. Z těžkých i lehkých kulometů a z pušek se provádí palba na vzdušné cíle na dálku do 500 m. Palba z pušek a samopalů se provádí salvami na povel příslušného velitele anebo zvláště vybranými střelci (odstřelovači). Jednotky a vybraní střelci určení k boji s nepřátelskými letouny jsou zásobeni průbojným, svíticím a zápalným střelivem.

Podle zkušeností z korejské války vyčleňovali velitelé praporů pro boj s nepřátelským letectvem až do hodnoty jedné čety u roty. Tyto skupiny pak úspěšně plnily svůj úkol a sestřelily značné procento nepřátelských letounů.

30 mm protiletadlový dvojkanon

30mm protiletadlový dvojkanon mají ve výzbroji buďto protiletadlové baterie vybavené výhradně tímto materiálem anebo je po jednotlivých dělech ve výzbroji středorážních a velkorážních baterií s určením zabezpečovat bojovou sestavu baterie před bitevními nálety a před útoky

z nízkých výšek jak při zaujímání palebného postavení, tak i v něm a hlavně pak za přesunu a přemísťování.

K zachování souvislosti a potřebné hustoty palby je nejvyšší přípustná vzdálenost mezi bateriemi v bojové sestavě oddílu do 1,5 km. Vzdálenost od předního okraje nepřátelské obrany bývá do 700 až 800 m.

Rozsah účinné působnosti je 2,5 km. Kadence 400 až 500 ran za minutu; praktická 150 až 200 ran za minutu.

Za použití atomových zbraní se provádí přemísťování skoky po 4 až 6 km, s dobou přemístění a zaujetí nového palebného postavení do 20 minut.

Palebnou jednotkou je četa nebo baterie. Ve zvláštních případech možno vyčlenit k ochraně objektů i jednotlivá děla, jako na příklad při zabezpečení pochodu, přesunu a za pronásledování.

Malorážní 57 mm protiletadlový materiál

Protiletadlový kanon ráže 57 mm tvoří jednotnou výzbroj malorážních protiletadlových baterií. Zabezpečují se jimi vojska a chráněné objekty před útoky z malých i středních výšek a proti střemhlavým a bitevním náletům. Palebnou jednotkou je baterie, které může být výjimečně použito samostatně. Dělení na čety a děla je možné jen v mimořádných případech (zabezpečování pochodu nebo přesunu za pronásledování), a to jen u 57mm protiletadlového materiálu, který je vyzbrojen pro přímou střelbu.

K zachování potřebné hustoty a souvislosti palby je nejvyšší přípustná vzdálenost baterií mezi sebou v bojové sestavě pluku 2 až 3 km. Vzdálenost od předního okraje nepřátelské obrany bývá do 1 km.

Rozsah účinné působnosti 5 km pro výšku letu cíle 5 km. Praktická kadence je 100 až 120 ran za minutu.

Za použití atomových zbraní se provádí přemísťování skoky na vzdálenost 5 až 8 km s dobou potřebnou na přemístění a na zaujetí nového palebného postavení 20 až 30 minut podle terénu.

Středorážní 85 mm protiletadlový materiál

Protiletadlový kanon ráže 85 mm tvoří jednotnou výzbroj středorážních protiletadlových baterií.

Palebnou jednotkou středorážního protiletadlového dělostřelectva je baterie, střelecko-taktickou jednotkou pluk až skupina. Vzhledem k velkým rychlostem současných letounů a tím zkrácené době pohybu uvnitř okruhu účinnosti středorážního protiletadlového dělostřelectva je střelba jednoho pluku na jeden cíl nedostatečně účinná, i když je prováděna nejvyšším tempem střelby. Teprve skupina v hodnotě dvou až tří středorážních útvarů má svými palebnými možnostmi podle počtu pravděpodobnosti, možnost zničení jednoho až dvou cílů během průletu okruhem jejich účinné působnosti.

K zachování hustoty palby je nejvyšší přípustná vzdálenost mezi bateriemi v bojové sestavě pluku 5 až 6 km, normální 3 až 4 km.

Vzdálenost od předního okraje nepřátelské obrany bývá 1 až 2 km. Za použití atomových zbraní se provádí přemísťování středorážního dělostřelectva ve skocích 8 až 12 km s dobou přemístění a zaujetí nového palebného postavení do 60 minut.

Rozsah účinné působnosti 9 km pro výšku letu cíle 3 km. Nejvyšší tempo střelby je 12 až 15 ran za minutu.

Za použití atomových zbraní může být v rámci sboru bojová sestava střelecké divise nebo její část zabezpečována rovněž systémem palby velkorážního protiletadlového dělostřelectva.

Nejmenší vzdálenosti mezi bateriemi malorážního i středorážního protiletadlového dělostřelectva jsou povoleny do 250 m.

Místo, úkoly a zásady použití protiletadlového dělostřelectva v útočném boji střelecké divise

Za použití atomových zbraní podstatně vzrůstá význam protiletadlového dělostřelectva jakožto nejmohutnějšího pozemního prostředku k ničení nepřátelských vzdušných cílů. Význam tkví hlavně v tom, že nejpravděpodobnější a nejvýhodnější cestou k provedení atomového úderu bude cesta vzdušná.

Rovněž, jak ukazuje doktrína a názory anglo-americké o významu letectva a jeho rozhodující úloze v budoucím boji, je patrné, že bude nutno vést boj a chránit vojska i objekty proti masovému nasazení nepřátelského letectva. To vyžaduje zvláštní zesílení prostředků protivzdušné obrany, speciálně protiletadlového dělostřelectva na všech stupních.

Z toho, co již bylo uvedeno, vyplývá, že protiletadlové dělostřelectvo má rozhodující místo v systému protivzdušné obrany střelecké divise. Dále pak i z toho důvodu, že střelecká divise nedisponuje již jiným mohutnějším aktivním prostředkem protivzdušné obrany.

Význam a místo protiletadlového dělostřelectva v střelecké divisi si doposud plně neuvědomovali zvláště velitelé svazků a jejich dělostřelecké štáby. Docházelo k nesprávnému použití, organizaci i uskupení protiletadlové a protivzdušné obrany anebo i k úplnému jejímu zanedbání, jak v několika případech ukázala cvičení v roce 1954.

Nejdůležitější objekty, které bude nutno v útočném boji střelecké divise především zabezpečit, jsou:

- hlavní uskupení vojsk a objektů v prvním sledu. V podstatě půjde o ochranu prvních sledů střeleckých divisí, postavení dělostřeleckých skupin a jiné bojové techniky;
- druhý sled a zálohy střelecké divise;
- objekty důležité pro další vedení boje střelecké divise, na př. přechody, soutěsky, předmostí;
- jiné důležité objekty v různých údobích boje, na př. předsunuté odřady za pronásledování, boj na předsunutých postaveních;
- velitelské stanoviště střelecké divise.

Z uvedených nejdůležitějších objektů protiletadlového zabezpečení vyplývají pak úkoly protiletadlového dělostřelectva na stupni střelecké divise:

- ničit nepřátelské nosiče atomových zbraní;
- zabránit provádění vzdušného průzkumu nepřítelem;
- zabezpečit boj pluků prvního sledu;
- chránit bojovou sestavu dělostřelectva a tanků ve všech údobích boje;

- chránit druhý sled a zálohy v prostorech soustředění, během přesunu a při jejich zasazení;
- ničit letecké výsadky nepřitele.

Hlavní zásady použití protiletadlového dělostřelectva jsou:

- nerozptylovat prostředky protiletadlového dělostřelectva;
- jejich soustředěné použití k zabezpečení objektů nejdůležitějších a rozhodujících pro úspěšné vedení útočného boje;
- centralisace velení a řízení palby za tím účelem, aby bylo co nejekonomičtěji využito protiletadlových zbraní a umožněno provádět co nejširší manévry palbou i pohybem;
- provádění rozhodného manévru protiletadlovými prostředky na ochranu objektů, které se v průběhu boje stávají objekty nejdůležitějšími.

Při použití protiletadlového dělostřelectva je nutno vycházet ze skutečnosti, že nikdy nebude dostatek jeho hlavní k spolehlivému zabezpečení všech objektů bojové sestavy střelecké divise. Některé objekty budou chráněny všeobecným systémem palby protiletadlového dělostřelectva v rámci střelecké divise a střeleckého sboru.

Jádra prostředků protiletadlového dělostřelectva se musí použít především k ochraně těch útvarů, jednotek nebo objektů, které jsou nejdůležitější s hlediska jejich bojového určení. K nim patří jednotky a útvary, působící na směru hlavního úderu, které jsou nejlépe technicky vybaveny (tankové, mechanisované jednotky, postavení dělostřelectva a druhé sledy nebo zálohy).

Při uspořádání ochrany protiletadlovým dělostřelectvem je třeba mít na zřeteli

- důležitost a počet objektů, které nutno chránit před útoky a průzkumem ze vzduchu;
- způsob možné činnosti nepřátelského letectva;
- množství a ráže protiletadlového dělostřelectva a jakých jiných prostředků proti letadlům je možno použít;
- takticko-technické vlastnosti zbraní protiletadlového dělostřelectva, které je k dispozici;
- rozměry a obrysy plochy, na níž jsou rozloženy objekty, které je třeba chránit, a jejich nejdůležitější části;
- do jaké míry jsou jednotlivé objekty chráněny systémem palby protiletadlového dělostřelectva podřízeného svazku.

Je-li jeden společný úkol svěřen několika středorážním a malorážním protiletadlovým dělostřeleckým útvarům v jednom společném prostoru, roste jejich účinnost a možnosti úměrně s počtem současně působících útvarů.

Vojska a objekty týlu musí být zpravidla chráněny před průzkumem a napadením z jakékoli výšky, a proto se používá k jejich ochraně současně protiletadlového dělostřelectva jak malorážního, tak i středorážního.

Organisace uskupení a velení protiletadlovému dělostřelectvu na stupni střelecké divise

Protiletadlové dělostřelectvo plní úkol boje s nepřátelským letectvem výhradně palbou.

Měřítkem účinnosti palby je zničení nebo poškození postřelovaného cíle nebo jeho odvrácení od splnění úkolu.

Palbu vede protiletadlové dělostřelectvo na všechny vzdušné cíle a ve výjimečných případech i na pozemní cíle, pak ovšem především na tanky a samohybná děla.

Ze všech paleb na vzdušné cíle má zvláštní a výjimečné postavení palba na nosiče atomových zbraní bez rozdílu, zda jde o letoun, řízenou střelu, raketu nebo jiný řízený cíl.

Palbu na nosič atomových zbraní zahajují všechny prostředky protiletadlového dělostřelectva nejvyšší kadencí tak, aby cíl byl zničen již před hranicí bombardování.

Úspěch boje protiletadlového dělostřelectva se zabezpečuje správnou organizací a řízením palby, dokonalým systémem průzkumu a spolehlivým udáváním cílů.

Přitom příslušníci protiletadlových útvarů musí bezpodmínečně dokonale znát taktiku letectva nepřítele, zvláště při použití atomových zbraní; použití řízených letounů, střel, raket a leteckých torped a ovládat podrobně organizaci boje ke zničení nosičů atomových zbraní.

Řízení palby je zpravidla centralisováno v rámci protiletadlové dělostřelecké skupiny nebo může být také centralisováno v rámci divise pod velením zástupce velitele dělostřelectva střelecké divise pro protiletadlové dělostřelectvo.

Bylo-li hlavní velitelské stanoviště vyřazeno, řídí se palba ze záložního velitelského stanoviště. Za tím účelem se rozvíjejí na záložním velitelském stanovišti pojítka, prostředky radiolokační a prostředky pozorování vzdušného prostoru s potřebným personálním osazením.

Potřebný počet hlavní pro útočný boj střelecké divise se stanoví na základě požadavků:

- zabezpečit zničení nosiče atomových zbraní nebo i jiného jednotlivého cíle před hranicí bombardování palbou středorážního protiletadlového dělostřelectva. K tomu je třeba soustředěné palby alespoň šesti středorážních baterií (pro předpokládanou výšku letu cíle 5 až 6 km a rychlost 700 km/hod.),
- spolehlivě chránit první sled divise, postavení dělostřelectva, druhý sled a zálohy,
- zabezpečit zničení 3 až 4 cílů na přístupech k chráněným objektům palbou malorážního protiletadlového dělostřelectva.

Na stupni střelecké divise je třeba v útočném boji hustoty 15 až 20 hlavní na běžný kilometr fronty. Tato hustota hlavní současně s prostředky sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny úplně stačí spolehlivě zabezpečit bojovou sestavu střelecké divise proti hromadným náletům nepřátelského letectva a k pravděpodobnému zničení nosiče atomové pumy před hranicí bombardování.

Budeme-li uvažovat, že v útočném boji má střelecká divise na hlavním směru pásma šířku 6 km, vychází potřeba hlavní při požadavku 15 až 20 hlavní na 1 bkm fronty 90 až 120 hlavní. Střelecká divise má

organický 68 protiletadlových hlavní (každý 30mm protiletadlový dvojkánon se tu počítá jen jako jedna hlaveň, nepočítají se velkorážní kulomety proti letadlům). Potřebuje tedy střelecká divise v útočném boji zesílení 20 až 50 protiletadlových hlavní, t. j. jednoho až dvou protiletadlových dělostřeleckých pluků.

Střelecká divise, která je v prostoru soustředění anebo má provádět přesun, zesiluje se protiletadlovým dělostřelectvem podle potřeby, úkolu a množství těchto prostředků, které jsou k dispozici.

Působí-li střelecká divise na vedlejším směru nebo na široké frontě, zesiluje se nejvýše jedním protiletadlovým plukem.

Střelecké divisi se zpravidla z dvou posilových protiletadlových útvarů přiděluje jeden středorážní, což má tyto výhody:

- možnost vést divisní protiletadlovou skupinou palby na vysoko letící cíle;
- ve skupině a u střelecké divise jsou prostředky vybavené radiolokátory, což umožňuje vést palby v noci, za mlhy a za špatné viditelnosti a zapojení radiolokátorů do sítě vyhledávání;
- zabezpečuje souvislost palby se sousedními protiletadlovými skupinami.

Základním požadavkem pro použití protiletadlového dělostřelectva je jejich soustředění k ochraně hlavních sil a objektů nejdůležitějších pro boj střelecké divise.

S hlediska vedení úspěšné a ničivé palby na vzdušné cíle je nutno velení protiletadlovým prostředkům centralisovat vždy a za všech okolností, kdykoli to taktická a bojová situace dovolí.

Podmínky pro centralisaci velení a vytvoření protiletadlové dělostřelecké skupiny jsou: společný nebo obdobný taktický úkol, styk palbou, možnost centralisovaného řízení palby.

Vzhledem k šířce pásma střelecké divise je možno na stupni střelecké divise zpravidla centralisovat protiletadlové prostředky do jedné skupiny proto, že protiletadlové kanony ráže 57 mm a 85 mm chrání palbou celé pásmo divise, a jsou tedy splňovány podmínky pro utvoření skupiny — divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny (dále jen DPLDS).

Do této skupiny se včleňují všechny posilové protiletadlové dělostřelecké prostředky a zpravidla organický protiletadlový dělostřelecký pluk střelecké divise.

Velitele skupiny určuje velitel dělostřelectva sboru zpravidla od středorážního útvaru, který má k dispozici řídicí radiolokátor.

Není-li možno vzhledem k rozloze a hloubce prostoru, v němž divise působí, organisovat velení a palbu protiletadlového dělostřelectva v rámci divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny, přidělují se protiletadlové útvary střeleckým plukům působícím na samostatných směrech.

K zmenšení ztrát a k zachování bojové pohotovosti protiletadlového dělostřelectva je třeba za použití atomových zbraní rozptýlit bojovou sestavu skupiny. Přitom však musí být zabezpečena palebná součinnost mezi bateriemi a hustota palby potřebná k zničení aspoň jednoho cíle na hranici bombardování.

Divisní protiletadlová dělostřelecká skupina musí být v stálé pohotovosti k odražení úderů nepřítele ze vzduchu. Včasně soustředění prostředků protiletadlového dělostřelectva k ochraně objektu možného atomového napadení, spolehlivá součinnost se stíhacím letectvem, dobrá

organisace průzkumu a pozorování, jakož i nepřetržité velení a řízení zabezpečí úspěšné odražení vzdušného nepřítele a zmaří v zárodku jeho pokus o atomové napadení ze vzduchu.

Velitel dělostřelectva střelecké divise velí protiletadlovému dělostřelectvu prostřednictvím svého zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo.

Zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo u střelecké divise řídí přímo bojovou činnost divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny a plně odpovídá za úspěšné splnění bojových úkolů protiletadlového dělostřelectva v souhlase s rozhodnutím velitele a v souhlase s pokyny velitele dělostřelectva střelecké divise.

Je povinen

- včas stanovit bojové úkoly veliteli divisní protiletadlové dělostřelecké skupině;
- řídit manévr protiletadlového dělostřelectva;
- udržovat nepřetržitou součinnost se stíhacím letectvem a s chráněnými vojsky a objekty;
- řídit průzkum leteckých prostředků atomového napadení nepřítele využitím všech prostředků průzkumu, zvláště radiolokačního;
- včas provést nutná opatření k odražení nepřátelského atomového napadení ze vzduchu;
- kontrolovat pohotovost protiletadlového dělostřelectva k odražení nepřátelských úderů leteckých prostředků atomového napadení;
- kontrolovat a zajišťovat součinnost protiletadlového dělostřelectva s chráněnými vojsky a objekty a se stíhacím letectvem;
- zajistit bezpečnost průletu vlastního letectva, zvláště nesoucího atomové zbraně, pásmem palby protiletadlového dělostřelectva.

Přímé vedení boje a palby protiletadlové skupiny řídí velitel skupiny, který plně odpovídá za stav a bojovou pohotovost útvarů jemu podřízených, za organizační velení a palby a za úspěšné splnění bojového úkolu.

Velitel skupiny velí podřízeným útvarům vydáváním bojových rozkazů, nařízení a signálů.

Za mimořádných podmínek, jako jsou hromadné nálety nepřátelských letounů během letecké protipřípravy nepřítele nebo na pravděpodobné nosiče atomových pum, je možné vedení centralisované a hromadné palby protiletadlového dělostřelectva střelecké divise. V těchto případech se palba centralisuje v rukou zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo u velitele dělostřelectva střelecké divise. Účinnost této palby se tímto způsobem pak podstatně zvýší a její výsledek bude tomu úměrný.

Z toho důvodu je nutno, aby zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo měl prostředky k řízení palby a k velení protiletadlovým útvarům u střelecké divise.

Je-li palba centralisována a řízena zástupcem pro protiletadlové dělostřelectvo u střeleckého sboru, účastňují se jí rovněž prostředky divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny (DPLDS), zpravidla vždy středorážní prostředky.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva s jinými prostředky protivzdušné obrany se stíhacím letectvem a s chráněnými objekty

K boji proti vzdušnému nepříteli se zasazují všechny prostředky protivzdušné obrany, které jsou k dispozici. To ovšem neznamena, že jich bude použito šablonovitě a stejně v každém údobí.

Jejich použití bude v podstatě záviset na jejich bojových, technických i taktických vlastnostech. Dále podle konkrétní bojové a taktické situace bude použito toho prostředku, který skýtá největší pravděpodobnost úspěchu, a činnost ostatních prostředků se mu pak musí vhodně přizpůsobit a upravit.

Tento požadavek vyžaduje za obzvláště rychlé změny vzdušné situace nejdokonalejší součinnost všech prostředků, které jsou při protivzdušné obraně účastny, a bude záležet

- v součinnosti protiletadlového dělostřelectva s chráněnými vojsky a objekty,
- v součinnosti protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem,
- v součinnosti uvnitř protiletadlového dělostřelectva.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva s chráněnými vojsky a objekty záleží ve vzájemné a stálé výměně zpráv o vlastní situaci, o prováděné nebo plánované činnosti protiletadlového dělostřelectva a chráněného objektu.

Zajišťuje se již v době příprav a plánování spoluprací zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo na přípravě plánu protivzdušné obrany střelecké divise a pak konkrétně účastí zástupce velitele dělostřelectva a velitele divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny na velitelském průzkumu velitele střelecké divise, a při organizaci součinnosti.

Velitelé jednotlivých útvarů v divisní protiletadlové skupině provádějí pak součinnost přímo s chráněným objektem, jehož obranu dostali jako úkol.

Tato součinnost se zajišťuje všemi druhy spojení, které jsou k dispozici: telefonem, radiem, pohyblivými pojítky, signály nebo i styčnými důstojníky tak, aby byla zaručena bezpečnost vzájemných informací.

Součinnost prostředků protiletadlového dělostřelectva s chráněnými vojsky a objekty jsou zpravidla povinni udržovat velitelé protiletadlového dělostřelectva (velitel skupiny, útvaru nebo jednotky).

Součinnost se stíhacím letectvem bude mít podstatný význam, co se týká organizace vedení a řízení palby protiletadlového dělostřelectva. Tuto součinnost organizuje až na stupni armády zástupce velitele dělostřelectva armády pro protiletadlové dělostřelectvo se zástupcem letectva působícího v pásmu armády. Zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo dostane pak od nadřízeného štábu „Plán organizace a vedení palby protiletadlového dělostřelectva“. Tento plán zpracuje na konkrétní situaci střelecké divise a zašle veliteli divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny.

Velitel skupiny rozpracuje podrobně plán podle technických i taktických požadavků zbraní a svých možností a zašle jednotlivým útvarům skupiny jako „Směrnice pro organizaci a vedení palby“. Ve směrnicih

pak je podrobně určen způsob provádění součinnosti se stíhacím letectvem působícím v pásmu střelecké divise a v okruhu účinné působnosti DPLDS.

Zpravidla bude obsahovat

- zásady činnosti protiletadlového dělostřelectva a stíhacího letectva v různých možných variantách vzdušné situace,
- činnost za vyhlášení protiatomové výstrahy, při atomovém napadení a po něm,
- smluvená znamení, co se týká vedení palby protiletadlového dělostřelectva, rozdělování cílů nebo poznávacích znaků vlastní příslušnosti,
- způsob ohlašování letů vlastního letectva,
- identifikační značky vlastního letectva pro radiolokační průzkum protiletadlového dělostřelectva,
- místo, spojení a způsob domluvy se styčným orgánem letectva u střelecké divise.

Součinnost uvnitř protiletadlového dělostřelectva se týká hlavně technické stránky provádění úkolů protiletadlového dělostřelectva. Záleží v součinnosti všech prostředků protiletadlového dělostřelectva při odrážení atomového napadení ze vzduchu, v součinnosti útvarů ve skupině a v manévru pohybem v průběhu útočného boje střelecké divise.

Tuto součinnost organizuje zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo s velitelem skupiny a s veliteli útvarů při svém odborném velitelském průzkumu v terénu.

Výsledek je pak vyjádřen s hlediska taktického v „Grafickém plánu použití protiletadlového dělostřelectva“ a s hlediska technického (vedení palby, průzkumu) v „Plánu organizace a vedení palby“. Tyto dokumenty zpracovává zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo.

Za organizaci a provedení součinnosti u protiletadlového dělostřelectva na stupni střelecké divise odpovídá zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo.

Protiletadlové dělostřelectvo v útočném boji střelecké divise

V útočném boji za použití atomových zbraní musí protiletadlové dělostřelectvo především chránit vojska před napadením atomovými prostředky ze vzduchu.

Při propočtu potřebných prostředků protiletadlového dělostřelectva je třeba počítat se zvětšenou hloubkou úkolů, s širšími pásmy činnosti a s vysokým tempem boje, jakož i s možnou činností nepřátelského letectva, zvláště prostředků atomového napadení ze vzduchu.

Rozdělení protiletadlového dělostřelectva se musí provádět především s přihlédnutím k ochraně uskupení vojsk, které plní hlavní úkol.

Ochrana druhých sledů, záloh a velitelských stanovišť provádí se na stupni střelecké divise v rámci divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny (DPLDS) nebo je prováděna v rámci činnosti skupiny vyššího svazku (sborové nebo i armádní protiletadlové dělostřelecké skupiny).

Sestava protiletadlového dělostřelectva při zabezpečení útočného boje střelecké divise musí zajistit

- odrazení letecké protipřípravy na bojovou sestavu střelecké divise ve výchozím položení,
- zničení leteckých prostředků atomového napadení nepřítele na přístupech k chráněným vojskům a objektům před hranicí bombardování jak ve výchozím položení k útoku, tak i během útoku,
- způsobení rozhodných ztrát nepřátelskému letectvu napadajícím chráněná vojska a objekty po atomovém napadení,
- manévr k zesílení ochrany druhých sledů a záloh při jejich zasazení do boje,
- možnost vyčlenit část protiletadlového dělostřelectva k ochraně před-sunutých odřadů,
- zabránění nepřátelskému leteckému průzkumu.

Zvláštnosti protiletadlového zabezpečení vojsk v útočném boji jsou dány

- nutností spolehlivé ochrany před atomovým napadením nepřítele,
- vysokou rychlostí útočného boje, rychlými a náhlými změnami situace, dynamickým a pohyblivým rázem bojové činnosti vojsk,
- nutností organizace a vedení boje s nepřátelským letectvem ve velkých výškách a dálkách, jakož i s nepřátelským letectvem útočícím vzápětí za atomovým úderem,
- nutností včasného ženížního vybudování velitelských stanovišť, palebných postavení a prostorů rozmístění tažných vozidel protiletadlového dělostřelectva ve výchozím položení i v prostorech soustředění.

Při organizaci protiletadlové dělostřelecké ochrany je nutno uvážit

- úkol střelecké divise,
- možné použití atomových zbraní nepřátelským letectvem (pravděpodobné objekty atomových úderů, doba úderů, výška letu leteckých prostředků atomového napadení, způsob napadení),
- ráz provedení atomové přípravy a zteče našimi vojsky (doba, objekty a místo, na něž bude použito atomových zbraní, místo průletu fronty vlastními nosiči atomových zbraní),
- způsob provedení vlastní letecké přípravy a pak podpory útoku v hloubce,
- dobu a způsob zaujetí výchozího položení chráněnými vojsky a vzdálenost od předního okraje nepřátelské obrany,
- způsob rozmístění chráněných vojsk a objektů ve výchozím položení a dobu jejich vyvedení na čaru rozvinutí,
- způsob, dobu a čaru zasazení druhého sledu do boje.

Palebná postavení ve výchozím položení k útoku se volí tak, aby zabezpečila co největší hustotu palby středorážního protiletadlového dělostřelectva na přístupech k chráněným vojskům (před hranicí bombardování). Přitom je však třeba mít na zřeteli způsob provedení atomové přípravy vlastního útoku. Nepoužije-li se na první postavení hlavního pásma obrany nepřítele atomových zbraní, umísťují se přední baterie středorážního protiletadlového dělostřelectva ve vzdálenosti 1 až 2 km, malorážního do 1000 m a velkorážní kulometry do 700 m od předního okraje nepřátelské obrany.

Provádí-li se atomový úder na první postavení a naše vojska zaujmají výchozí položení k útoku 3 až 5 km od předního okraje, zaujímají přední baterie středorážního protiletadlového dělostřelectva palebná po-

stavení na čáře střeleckých rot prvního sledu nebo přímo před výchozím položením vlastních vojsk ve vzdálenosti 2,5 km až 4 km od předního okraje nepřátelské obrany. Baterie malorážního protiletadlového dělostřelectva a velkorážní kulomety proti letadlům zaujímají palebná postavení přímo v bojových sestavách chráněných vojsk.

V druhém případě se musí předvídat opatření k zabezpečení těchto baterií proti účinkům vlastních atomových zbraní.

Plánování a organizace protiletadlového dělostřeleckého zabezpečení střelecké divise, rozvinutí hlavních sil protiletadlového dělostřelectva do bojové sestavy a příprava k vedení palby se musí ukončit před zaujetím bojové sestavy střelecké divise ve výchozím položení k útoku.

Přitom baterie protiletadlového dělostřelectva zaujímají palebná postavení střídaných protiletadlových jednotek nebo záložní palebná postavení.

Hlavní palebná postavení se v průběhu příprav budují a zpravidla jsou zaujata až v noci před zahájením útoku.

Do zahájení nepřátelské letecké protipřípravy nebo vlastního útoku je palba protiletadlového dělostřelectva omezena na hodnotu palby vystrídaných protiletadlových jednotek.

Bojová sestava středorážního protiletadlového dělostřelectva je zpravidla řešena do několika linií baterií především s hlediska palby na nosiče atomových zbraní:

- první linie baterií na vzdálenost 1 až 2 km od předního okraje nepřátelské obrany,
- druhá a další linie baterií na vzdálenost 3 až 4 km mezi sebou.

Bojová sestava malorážního protiletadlového dělostřelectva je také řešena v několika liniích baterií:

- první linie na vzdálenost do 1000 m od předního okraje nepřátelské obrany,
- druhá a další linie na vzdálenost 2 až 3 km mezi sebou.

Velitelská stanoviště útvarů jsou na úrovni přední linie baterií, velitelská stanoviště DPLDS na úrovni 1. linie středorážních baterií zpravidla, když to terén dovoluje, poblíž velitelské pozorovatelný velitele dělostřelectva střelecké divise.

Vyražením útoku a postupem celé bojové sestavy střelecké divise začíná přemísťování bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva tak, aby postupujícím vojskům byla zabezpečena stálá protiletadlová obrana.

Se zahájením přemísťování dochází zpravidla v divisní protiletadlové dělostřelecké skupině k decentralisaci velení a palby na útvary.

Přemísťování divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny se provádí tak, aby maximum protiletadlového dělostřelectva skupiny bylo rozvinuto v době zasazení druhého sledu (zálohy) střelecké divise, jakož i v době vyjití vojsk k postavení divisních záloh nepřítele.

K zesílení ochrany vojsk plnících hlavní úkol střelecké divise, jakož i vystrídání protiletadlových dělostřeleckých útvarů nezpůsobitelných k boji použije se sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny a útvarů sousedních divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin.

Manévr protiletadlového dělostřelectva se provádí v průběhu útočného boje podle nařízení zástupce velitele dělostřelectva střelecké divise pro

protiletadlové dělostřelectvo nebo velitele divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny podle pokynů velitele dělostřelectva střelecké divise.

Velkorážní protiletadlové kulometry střeleckých praporů a pluků a 30mm protiletadlové dvojkanony se přemisťují podle postupu tanků a pěchoty přímo v jejich sestavě, a to střídavě skoky tak, aby nepřetržitě chránily souvislou palbou postupující jednotky pěchoty a tanků. Palbu provádějí z chodu anebo z krátkých zastávek.

Útvary a jednotky 85mm protiletadlových kanonů se přemisťují skoky 8 až 12 km a 57mm protiletadlových kanonů 5 až 8 km podle plánu přemístění bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva střelecké divise.

Přemísťování musí být prováděno včas, rychle a organisovaně, aby byla zabezpečena plynulost a stálost protiletadlového zabezpečení útočících vojsk.

Je nepřipustné, aby se bojová sestava protiletadlového dělostřelectva odtrhla od chráněných vojsk a objektů na vzdálenost větší než 3 km u středorážních baterií, 2 km u malorážních baterií a 500 m u velkorážních kulometů proti letadlům.

Velitelská stanoviště se přemisťují po sledech tak, aby nedošlo ke ztrátě velení a možnosti řídit palbu podřízených protiletadlových prostředků. Velitelské stanoviště divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny se co možná přemisťuje v souladu s přemísťováním velitelské pozorovatelny velitele dělostřelectva střelecké divise.

Řídící radiolokátory u protiletadlových útvarů se zpravidla přemisťují s druhým sledem velitelského stanoviště útvaru. Je-li velitelem divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny velitel protiletadlové dělostřelecké divise, přemisťuje se jeho radiolokátor jednou denně (v noci). Hlášení se pak na velitelství skupiny zasílá radiem.

Palebná stanoviště a velitelská stanoviště se volí poblíž komunikací, aby byl usnadněn přesun a rychlé jejich zaujetí i zrušení.

Rozhodným manévrem, zvláště malorážního protiletadlového dělostřelectva zabezpečují se vojska, která dosáhla největšího úspěchu a pronikla co nejdále vpřed.

Zasazení druhého sledu (zálohy) střelecké divise do útoku zabezpečuje protiletadlové dělostřelectvo maximem svých prostředků. Za spolehlivé zabezpečení druhého sledu (zálohy) střelecké divise do útoku odpovídá velitel dělostřelectva střelecké divise a jeho zástupce. Pro zasazení druhého sledu (zálohy) musí být připraven manévr a uzpůsobena bojová sestava protiletadlového dělostřelectva již ve výchozím položení.

V průběhu útoku pak zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo řídí přemísťování protiletadlového dělostřelectva s hlavním cílem k zabezpečení zasazení druhého sledu (zálohy) střelecké divise.

Přitom musí být řešeny a provedeny tyto úkoly:

- zabezpečit přesun druhého sledu (zálohy) na čáru zasazení,
- zabezpečit rozvinutí a zaujetí výchozího položení druhého sledu (zálohy).

Přesun druhého sledu (zálohy) střelecké divise na čáru zasazení je zpravidla zabezpečen celým systémem palby sborové a divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny anebo se provádí středorážními prostředky divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny.

Malorážní protiletadlové prostředky druhého sledu (zálohy) postu-

pují v pochodových prouděch a zabezpečují jeho přesun palbou z chodu.

Rozvinutí a zasazení druhého sledu (zálohy) se zabezpečuje jednak maximem prostředků divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny, jednak systémem palby sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny a sousedních divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin.

Protiletadlové prostředky prvního sledu se rovněž zúčastní zabezpečení druhého sledu střelecké divise všemi svými prostředky a v plném rozsahu účinné působnosti svých zbraní.

Při zasazení druhého sledu (zálohy) střelecké divise se požaduje hustota 15 až 20 protiletadlových hlavních na běžný kilometr fronty.

Předsunutý odřad střelecké divise se okamžitě zabezpečuje protiletadlovým dělostřelectvem v hodnotě jedné až dvou malorážních baterií. Zesílení předsunutého odřadu protiletadlovými prostředky se předvídá, plánuje a upřesňuje již v době přípravné; při organizaci součinnosti.

Malorážní protiletadlové prostředky se začleňují do sestavy předsunutého odřadu po četách nebo i po dělech tak, aby vytvořily souvislou palbu nad celým proudem. Palbu vedou z chodu nebo z krátkých zastávek.

Malorážní protiletadlové dělostřelectvo, které zabezpečuje uskupení dělostřelectva střelecké divise, přemísťuje se současně s ním tak, aby jeho sestava byla zabezpečena v starých i nových palebných postaveních i za přesunu. Délka skoku závisí na vzdálenosti nových palebných postavení dělostřelectva.

Přesun dělostřeleckých jednotek se zabezpečuje začleněním malorážních protiletadlových prostředků do pochodových proudů dělostřelectva po četách nebo i jednotlivých dělech. Proti napadení ze středních a velkých výšek je přesun dělostřelectva zabezpečován celkovým systémem palby středorážního protiletadlového dělostřelectva v rámci střeleckého sboru a divise.

Zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo střelecké divise má během přípravy a za útoku neustálé spojení se zástupcem velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo u střeleckého sboru, mimo to radiovým směrem s velitelem divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny.

Závěrem chci znova zdůraznit význam protiletadlového zabezpečení střelecké divise v systému protivzdušné obrany útočného boje, zvláště za použití atomových zbraní, protože střelecká divise bude zpravidla provádět průlom nepřátelské obrany, a tedy na ni soustředí úsilí nepřátelské letectvo jak ve výchozím položení, tak i během boje v hloubce obrany.

Jen dostatečná znalost použití prostředků protivzdušné obrany, z nichž na stupni střelecké divise je protiletadlové dělostřelectvo prostředkem nejmohutnějším, zabezpečí v potřebné míře střeleckou divisi před atomovým i jiným napadením ze vzduchu a umožní, aby splnila úkoly v útočném boji úspěšně s minimálními ztrátami.

LÉPE ROZVINOUT VOJENSKOU VĚDECKO-VÝZKUMNOU PRÁCI V OBLASTI VOJENSKÉHO UMĚNÍ

Plukovník Stanislav Palla

Podle Košického vládního programu je naše lidová armáda budována podle vzoru Sovětské armády. Je samozřejmé, že naše armáda převzala i nejpokrokovější a nejlepší vojenskou vědu strojového období válek — sovětskou vojenskou vědu, která svou naprostou převahu a nepřekonatelnost nad kdysi tak vychvalovanou německou doktrínou prokázala triumfálním vítězstvím na bojištích Veliké vlastenecké války.

Naše armáda z velmi převážné části dosud plně využívala té vydatné pomoci, kterou nám ochotně ze svých bohatých zkušeností poskytuje Sovětská armáda, jež neustále tvůrčím způsobem rozvíjí učení o válce a armádě a nepřetržitě rozpracovává otázky vojenského umění, zásady budování a bojové přípravy svých ozbrojených sil podle potřeb soudobého boje, soudobé vědy a techniky.

Naše velitelské kádry však dosud jen velmi málo v tomto směru vykonaly, ačkoli zejména v poslední době prudký rozvoj zbraní hromadného ničení, zejména nukleárních zbraní, nutně vyžaduje tvůrčí rozpracování otázek vojenského umění.

Komunistická strana, vláda naší lidově demokratické vlasti a náš pracující lid věnovali velkou péči dobudování a upevnění naší armády, které dali velmi účinné nové zbraně, nejmodernější bojovou techniku i motorisační prostředky. Naše armáda je dnes moderně vyzbrojená, plně motorisovaná a do značné míry mechanisovaná. Tím se značně zvýšila její palebná a dohlednost, podstatně stoupla její úderná síla, pohyblivost i manévrovací schopnost.

Tento mohutný rozvoj staví naši armádu před úkoly vědeckého rozpracování způsobů vedení boje a operace, rozvoje vojenské techniky, organizace velení a všech druhů zabezpečení, zvláště protiatomové ochrany a j.

Dnes máme již v našich velitelských kádrech dostatek důstojníků a generálů, zvláště absolventů sovětských vojenských vysokých škol, kteří si v základech osvojili sovětskou vojenskou vědu a zvládli vojenské umění zejména v oboru taktiky a operačního umění.

Těmto zkušeným a vzdělaným velitelským kádrům připadá především důležitý úkol, aby na základě znalostí bohatých zkušeností Sovětské armády, našich nejmodernějších zbraní a bojové techniky, všestranného studia dosud známých vlastností nových zbraní hromadného ničení, s všestranným vyhodnocováním zvláštností soudobého boje hluboce studovali problémy vojenské teorie, vojenského umění, organizace, budování a bojové přípravy naší armády.

V současné době prudkého rozvoje nových bojových prostředků, zvláště atomových zbraní, je nejnaléhavějším úkolem rozpracování otázek operačního umění a taktiky, zdokonalování zbraní a bojové techniky a

způsobu jejich použití v soudobých podmínkách různých druhů boje.

Je samozřejmé, že k splnění těchto vážných úkolů je nutné i kriticky studovat vojenskou ideologii, vojenské teorie, bojové zkušenosti, taktiku i vlastnosti a způsob použití nových bojových prostředků, jakož i válečné hospodářství cizích armád.

K vyřešení těchto naléhavých úkolů je třeba v naší armádě plně rozvinout vojenskou vědecko-výzkumnou práci, neboť Lenin nás učí, že „... bez vědy nelze vybudovat soudobou armádu“.

Bylo by jistě nesprávné tvrdit, že v tomto směru v naší armádě dosud nebylo nic vykonáno. O tom svědčí řada vojenských odborných prací ve Vojenské mysli, ve sbornících vojenských akademií i v jiných odborných vojenských časopisech a mnoho dalších prací. Bohužel však z celého tohoto velkého počtu je jen velmi málo prací, které snesou přísné kritické měřítko čistě vědecké práce. Velká většina těchto prací jsou práce kompilační nebo jsou to práce rozvíjející do hloubky ustanovení našich řádů a předpisů nebo jiných pramenů. Tyto práce ve velké většině postrádají novátorského a smělého přístupu k řešení dané nebo zvolené problematiky a zpravidla přinášejí velmi málo nových smělých myšlenek a názorů a málo jsou zaměřeny do budoucna na základě zeseobecnění nejnovějších poznatků vědy a techniky.

Naše armáda v současné době svého vývoje v oblasti vojenského umění potřebuje plně rozvinutí dvou druhů vojenské vědecko-výzkumné práce.

Prvním, nižším druhem vojenské vědecko-výzkumné práce je vědecko-výzkumná práce rozvíjející do hloubky nebo aplikující na zvláštní podmínky boje platná ustanovení řádů a předpisů. Tento nižší druh vojenské vědecko-výzkumné práce v oblasti vojenského umění má zvláštní význam právě nyní, kdy naše armáda dostala řadu nových základních řádů a předpisů, zejména těch, které se týkají použití atomových zbraní. Výsledky těchto vědecko-výzkumných prací pomohou ve velmi značné míře vojskům osvojit si nové řady a předpisy i jejich aplikaci v praktickém použití.

Druhým, vyšším druhem vojenské vědecko-výzkumné práce v oblasti vojenského umění, zejména v taktice a v operačním umění, je vědecko-výzkumná práce přinášející smělé, avšak zdůvodněné nové, třeba i revoluční názory a myšlenky. Tyto vědecké práce vycházející z pevného základu soudobého stavu vojenského umění, z vyhodnocení současného stavu vědy a techniky, z rozboru jejich pravděpodobného vývoje do budoucna, zkoumající nové možnosti použití soudobé i nově se vyvíjející bojové techniky a nových zbraní v různých druzích boje, mohou být v diametrálním rozporu s ustanoveními platných řádů a předpisů. Rozumí se samo sebou, že tento druh, vyšší druh vojenské vědecko-výzkumné práce je daleko obtížnější a klade velmi vysoké požadavky na vojenské vědecké kádry, které jsou řešením jednotlivých úkolů pověřeny. K splnění těchto úkolů je třeba vysoce kvalifikovaných vojensko-vědeckých kádrů, zocelených marxisticko-leninským učením, zvláště ovládajících metody dialektického myšlení a majících vysoké odborné znalosti a zkušenosti. Tito vojenští vědci pracovníci musí vynikat tvůrčím a smělým přístupem k řešení daného vědeckého úkolu, rozhodností v boji se vším starým a s odumírajícími představami, smělou odvahou k lámání zastaralých norem a názorů, vysokou ideovostí a zásadovostí

a musí být oproštěni od dogmatismu a šablonovitosti v řešení vědeckých problémů.

Jsem přesvědčen, že již máme i pro tento vyšší druh vědecko-výzkumné práce v naší armádě schopné vědecké pracovníky. Rozvinutí tohoto druhu vědecké práce však podle mého názoru je u mnohých těchto pracovníků omezováno obavami, že by se se svými novými myšlenkami a názory dostali do rozporu s platnými řády a předpisy a že by byli proto kritizováni.

Takové názory pokládám za nesprávné a škodlivé. Bez vojensko-vědeckého rozvíjení otázek vojenského umění by toto ustrnulo na mrtvém bodě a takové jednání by vedlo k dogmatismu. Názory a myšlenky, které jsou v rozporu s platnými řády a předpisy, nelze ovšem vnášet do vojsk a zařadit je do vyučování na vojenských školách, což by bylo naprosto nesprávné, nýbrž je třeba je předložit k posouzení a využití na příslušná místa. Ve vojskách a vojenských školách naopak je třeba přestovat úctu k ustanovením našich platných řádů.*)

Marxismus-leninismus nás učí, že praxe je kritériem poznání, t. j. že pravá věda musí být těsně spojena s praxí a je jí prověřována. To zvláště platí o vojenské vědě, která však v míru má jen omezené možnosti ověřovat si výsledky svého bádání praxí. Výsledky vědecko-výzkumné práce na příklad v oboru přírodních věd a techniky je možno prověřovat si v přírodě, v laboratořích a v závodech. Výsledky vojensko-vědeckých výzkumů v oblasti vojenského umění, zvláště v operačním umění a v taktice, máme možnost ověřovat si při bojové přípravě útvarů a svazků a zvláště při cvičeních s vojsky na všech stupních. To jsou vědecké laboratoře pro oblast těchto vojensko-vědeckých výzkumných úkolů. Proto je nezbytně třeba zajistit pro vojensko-vědecké kádry pověřené vyřešením vědecko-výzkumných úkolů možnost účasti při přípravě a provádění bojové přípravy svazků a útvarů i při cvičeních s vojsky do takové míry, která je nutná k vyřešení konkrétního daného úkolu. Mimo to je třeba zabezpečit, aby tito vojensko-vědečtí pracovníci měli přístup k vyhodnoceným výsledkům a poznatkům z těchto cvičení, po případě sami se vyhodnocování dosažených výsledků účastnili.

Řešit vojensko-vědecké výzkumné úkoly v oblasti vojenského umění není možné bez dokonalé znalosti takticko-technických vlastností soudobých nejmodernějších zbraní a bojové techniky a pravděpodobného směru jejich dalšího vývoje. Novodobé zbraně, zvláště zbraně hromadného ničení a moderní bojová technika, mají vliv na použití vojsk v soudobém boji, a proto je nutno pro vojenské vědecké pracovníky zabezpečit dokonalé seznámení s těmito moderními bojovými prostředky.

Marxismus-leninismus dále učí, že se žádná věda nemůže rozvíjet a prospívat bez boje názorů a kritiky. To se v neztenčené míře vztahuje i na vojenskou vědu. Kritika vojenských vědeckých prací v naší armádě je dosud značnou slabinou. To nejlépe dokazuje náš odborný vševojskový časopis Vojenská mysl, kde se jen ve velmi mizivém procentu rozvinula diskuse k uveřejněným pracím jednotlivých autorů. Většina prací, a to zvláště prací novátorských, které by měly být právě předmětem široké diskuse, zůstává bez kritické odezvy čtenářů. Obdobná situace je i u ostatních odborných časopisů jednotlivých druhů vojsk a týlu. Tako-

*) Viz poznámku redakce na konci článku.

vá praxe nemá nic společného s péčí o rozvoj vojenské vědy. Zdárné plnění vojensko-vědeckých výzkumných úkolů stejně jako vědecko-výzkumných výsledků bádání všech druhů věd vyžaduje plně rozvinutí kritiky a sebekritiky a vytváření všech podmínek pro širokou výměnu názorů k řešení všech problémů vojenské vědecko-výzkumné práce, a to již v průběhu práce.

Kritika je solí vědecké práce a je třeba ji zaměřit proti všemu, co je zastaralé, zaostávající, co zavání rutinérstvím a dogmatismem, knihomolstvím, zkrátka proti všemu, co překází rozvoji vojenské vědy. Široce rozvinutá kritika a sebekritika musí být prováděna tak, aby povzbuzovala energii vojenských vědeckých pracovníků, rozvíjela u nich iniciativu, samostatnost, smélost a odvážnost v řešení vědeckých výzkumných úkolů a aktivisovala nejširší počet příslušníků velitelského sboru pro vědeckou činnost.

Armáda nemůže mít pro provádění vědecko-výzkumné práce v oblasti vojenského umění zvláštní vojenské vědecko-výzkumné ústavy tak, jako je tomu u ostatních vědních oborů. To by nebylo účelné a ráz vojenského umění to ani nevyžaduje. Vojenskou vědecko-výzkumnou práci mohou konat všichni příslušníci našeho velitelského sboru.

Nejodpovědnější úloha ve vojenské výzkumné práci přísluší však nejvyšším vojenským školám, vojenským akademiím, které disponují kvalifikovanými vědecko-pedagogickými kádry. Bohužel na tomto poli vědecko-výzkumné práce, t. j. v oblasti bádání ve vojenském umění, zůstaly naše vojenské akademie armádě ještě mnoho dlužny. To se týká zejména tvůrčího rozpracování otázek operačního umění a taktiky v různých druzích boje za použití atomových zbraní, protiatomové ochrany a četné další problematiky vyplývající z použití novodobých bojových prostředků hromadného ničení.

Úkolem vojenských akademií naší lidové armády jako center vojenské vědecké práce je mimo hlavní úkol výchovy vysoce kvalifikovaných velitelských a odborných kádřů, výchovy vědeckých kádřů, řešit i důležité theoretické i praktické problémy rozvoje vojenství, vytvářet plně hodnotné práce v zásadních otázkách operačního umění, taktiky, organisace velení, všech druhů bojového i operačního zabezpečení, bojového použití a zdokonalování bojové techniky atd. Náležitou pozornost je třeba věnovat i zkoumání problémů válek, úloze ekonomického a morálního činitele ve válce, organisaci stranickopolitické práce a výchovy vojsk a p. Všechny tyto problémy je třeba řešit v soudobých podmínkách boje za použití atomových zbraní.

Naše vojenské akademie však při plnění tohoto svého důležitého úkolu, hlavně v oblasti vojenského umění, ve většině případů nepřekročily hranice kompilační práce, což ovšem dnes již je velmi málo a je třeba, aby vědecko-pedagogické sbory v našich akademiích překročily k vyšším druhům vědecké práce, o kterých jsem se zmínil vpředu.

Je pravda, že v současné době naše vojenské akademie mají mnoho naléhavých úkolů vyplývajících zejména z potřeby přepracování celého vyučovacího materiálu po vydání nových řádů a předpisů. Tyto úkoly jsou však rázu přechodného a při dobré a účelné organisaci práce provedené na základě průzkumu práce vědecko-pedagogického sboru je možno zabezpečit, aby vybrané kolektivy mohly vyřešit řadu vědecko-výzkumných úkolů. V rámci kateder a fakult je možno organisovat práci

tak, aby vybraní příslušníci vědecko-pedagogického sboru byli uvolnění dočasně nebo střídavě vždy na několik dní od méně významných školních prací, jako méně důležitých porad, zasedání, administrativních prací a p., po případě i od vyučování, aby se mohli věnovat plánovité, soustavné a hluboké vědecké činnosti a nebyli nuceni řešit své úkoly svěřené jim plánem vědecko-výzkumné práce šturmovštinou, povrchně, po chvilkách tak, jak je k tomu nutí jejich školní práce. Takový způsob práce je nehospodárný, nehledě ke kvalitě práce, poněvadž vědecká práce konaná po několika hodinách až s několika denními přestávkami vyžaduje vždy určitého času, aby se pracovník vžil znovu do své práce. Tento čas je ztrátovým časem. Že takové uvolnění příslušníků vědecko-pedagogického sboru vojenských akademií v rámci kateder a fakult je možné, dokazuje i to, že když jeden nebo několik příslušníků onemocní nebo je služebně vzdáleno, je možno vždy kvalitně zabezpečit vyučování ostatními učiteli. Tato opatření však nesmějí vést k narušování pracovních norem v rámci katedry.

Ministerstvo národní obrany postupně vytváří příznivé podmínky pro rozvinutí vojenské vědecko-výzkumné práce na vojenských akademiích včasným plánováním úkolů vědecko-výzkumné práce, zabezpečováním dostupných nejnovějších pramenů, zabezpečováním vědeckého styku mezi akademiemi atd. Je však třeba, aby vojenským vědeckým pracovníkům našich akademií bylo umožněno v potřebné míře ověřovat si své výsledky bádání ve vojskách, což je nutné zvláště proto, že mnoho schopných příslušníků vědecko-pedagogického sboru je již po několik let ve funkci pedagogické na vojenské akademii. Tím jsou odtrženi od práce ve vojskách, a zúčastní-li se cvičení u vojsk, bývají zpravidla zařazeni do některé štábní funkce nebo jako rozhodčí.

Jedním z dalších nedostatků kvalitních výsledků vědecko-výzkumné práce v oblasti vojenského umění na vojenských akademiích je nedostatek věcné a pomáhající kritiky. Zasedání vědeckých rad a vědecké konference, pokud jsem mohl pozorovat na jedné z našich akademií, které projednávají výsledky vojenské vědecko-výzkumné práce, postrádají ostré kritiky, odhalování nedostatků a pomoci k jejich odstranění a omezují se většinou na řadu připravených koreferátů a diskusních příspěvků, které většinou rozvinují přednesenou práci, místo aby věcně kritisovaly. Taková praxe ovšem nepřispívá k rozvoji vědecké práce a k výchově vědeckých kádrů.

Příčiny nedostatků v kritice výsledků vědeckých prací na zasedáních vědeckých rad a vědeckých konferencí je třeba hledat jednak v neúplné přípravě členů těchto vědeckých institucí pro kritické zhodnocení materiálu, jednak v obavě, že sami budou kritisováni. Mnohem dále pokročily na této akademii katedry, kde práce přednesené na zasedáních kateder jsou ostré a věcně kritisovány a pomáhají tak autorovi v práci.

To znamená, že příslušníci vědecko-pedagogického sboru v užším kolektivu a známém prostředí jsou v kritice mnohem smělejší než v širokém kolektivu vědeckých rad a konferencí.

Základem sovětské vojenské vědy je marxisticko-leninská teorie. Solidní znalostí dialektického a historického materialismu, politické ekonomie, hluboké znalostí vojenského umění a našich řádů a předpisů, novodobých zbraní a bojové techniky, láska k naší lidově demokratické vlasti, k svému povolání a nezlomná vůle stát se mistrem svého oboru

dává našim vojenským vědeckým kádrům orientaci k nacházení a odkrývání nových možností k rozvoji vojenského umění. Proto je povinností všech příslušných náčelníků, politických pracovníků a stranických organisací zabezpečovat plnění vojenských vědecko-výzkumných úkolů. Úkolem politických pracovníků je zajistit vedoucí úlohu komunistů v rozvíjení vojenské výzkumné práce, pomáhat velitelům a náčelníkům ve zvyšování marxisticko-leninského zakalení vědeckých kádrů, v jejich výchově v duchu novátorství, v nesmiřitelnosti s rutinérstvím a zaostáváním.

S pokrokem vojenského umění nesmírně vzrůstá rozvoj vědy. Proto je třeba čím dál tím lépe organisovat v naší armádě vojenskou vědecko-výzkumnou práci, abychom i my přispěli k rozvoji sovětské vojenské vědy, k zdokonalení naší armády a k upevnění obranyschopnosti naší vlasti.

P o z n á m k a r e d a k c e

Příspěvek plukovníka Pally správně poukazuje na neuspokojivý stav dosavadní vědecko-výzkumné práce v naší armádě v oblasti vojenského umění a na nutnost ji lépe rozvinout zejména v současné době bouřlivého rozvoje nových bojových prostředků.

Autor ukazuje na některé příčiny tohoto stavu, avšak málo rozvíjí otázky forem a způsobů, jak zlepšit rozvíjení vojenské vědecko-výzkumné práce v oblasti vojenského umění. Vedoucí armádní činitelé připravují některá opatření, která vytvoří podmínky pro zlepšení řízení a organisace vojenské vědecko-výzkumné práce v armádě. K tomu mohou další příspěvky tohoto druhu přinést nové užitečné podněty a poznatky.

K otázce uveřejňování příspěvků obsahujících myšlenky a názory odporující ustanovením platných řádů a předpisů je třeba připomenout, že příspěvky takového druhu nejsou do Vojenské mysli zařadovány, neboť zatím je třeba pomáhat správnému chápání ustanovení nových řádů a předpisů a rozvíjet jejich správné uplatňování v praxi. Příspěvky zařazované doposud do Vojenské mysli jsou většinou výsledkem oné „nižší formy vědecko-výzkumné práce“. Tím lze také z části vysvětlit, že uveřejňované články nevyvolávají u čtenářů Vojenské mysli téměř žádnou kritickou odezvu.

Výsledky tak zvané „vyšší formy vědecko-výzkumné práce“ budou nejdříve podrobovány hlubokému rozboru a kritice na vědeckých zasedáních a konferencích, které budou organisovány především ve vojenských akademiích a ve vyšších štábech, dříve než je bude možno uveřejnit v odborném tisku.

DOTAZY A ODPOVĚDI

K OTÁZKÁM VEDENÍ ÚTOČNÉHO BOJE PROTI NEPŘÍTELI VEDOUCÍMU BOJ NA ZDRŽENOU ZA POUŽITÍ ATOMOVÝCH ZBRANÍ

Generál-poručík Jaroslav Dočkal

Při studiu otázek vedení útočného boje (operace) proti nepříteli, který vede boj na zdrženou za použití atomových zbraní, byly zjištěny u velitelského sboru některé nejasnosti, které svědčí o tom, že si tento druh boje důstojníci ještě plně neosvojili. Bylo na mne vzneseno několik dotazů, k nimž chci dát stručné vysvětlení.

1. „Boj na zdrženou“ — tento výraz je doslovný překlad anglického názvu používaného v americké vojenské literatuře. V naší terminologii se dříve používalo pojmu „manévrová obrana“, nyní odpovídá našemu pojmu „odchod“, poněvadž je prováděn podle týchž zásad. Pojem „odchod“ je však nadřazen pojmu „boj na zdrženou“.

Otázkou boje na zdrženou se začali Američané zabývat již před několika lety, když přejímali válečné zkušenosti fašistických generálů smutně proslulé hitlerovské armády, kteří na východní frontě zkrachovali. Ti hlásali, že oni — totiž fašistická hitlerovská armáda — byli poraženi mimo jiné též proto, že zasazovali do boje proti Sovětské armádě velká a silná uskupení vojsk a Sovětské armádě dali tak možnost tyto síly obklíčit a zničit. Tím prý se podařilo Sovětské armádě deseti rozhodujícími údery porazit a zničit nejlepší vojska mimo území tehdejšího Německa, takže ke konci války nemělo Německo dostatečných sil k rozhodným protiúderům a k mohutné protiofenzivě.

Každý odborně vyspělý důstojník ví, že podstata porážky fašistického Německa je jiná. Málo zkušených Američanů však vidí svůj vzor v pohřbené a obnovující se wehrmacht. Proto tyto názory přijali a využili jich i politicky, aby zmátli své důstojníky. Začali tento boj pilně cvičit a studovat s poukazem na to, že ani ve vojenské doktríně nemají žádných agresivních úmyslů. To, co však zamýšlejí a skutečně provádějí, zamlčeli. Zapomněli dodat i to, že uvedený druh boje jsou nuceni cvičit vzhledem na pravděpodobný vývoj situace na bojišti. Je známo, že připravují pro začátek války odchod na hlavní obranné čáry na řece Rýnu. Zabezpečení tohoto odchodu je jeden z důvodů, proč studují a cvičí otázky boje na zdrženou.

A tak zvaní „vysocí odborníci“ šli na to odborně a uvádějí, že tohoto druhu boje může být použito

a) na začátku války, kdy by byli západoevropští spojenci nuceni vést boj s nepřítelem v západní Evropě sami, t. j. v době, kdy by hlavní síly Anglie, amerického kontinentu, Austrálie atd. ještě nebyly zasazeny;

b) v průběhu války, když by některé velké uskupení vojsk bylo obklíčeno a vznikla situace, vyžadující rychlého ucpání vlonu celkovým zeslabením fronty, k zastavení dalšího pronikání nepřítele,

c) a konečně ke konci války, když by na frontě došlo k neúspěchům a situace vyžadovala ušetřit značné síly k rozhodnému protiútoku.

Proto ve všech uvedených případech doporučuji vést proti útočícímu nepříteli boj na zdrženou předsunutými rychlými jednotkami a využívat v největší míře výhod terénu, četných zátarasů všech druhů a silné podpory letectva i atomových úderů a výsadek shozených do týlu útočícího nepřítele.

Je však třeba dodat, že v nedávné době byli Američané nuceni tohoto druhu boje skutečně použít. To bylo tehdy, když hrdinná lidová severokorejská armáda přešla do všeobecné protiofensivy a hnala Američany spolu s lysinmanovskými zaprodanci od severu přes 38. rovnoběžku až dolů na jih Koreje, kde se Američanům podařilo po předchozí porážce zastavit severokorejská vojska, přejít dočasně do obrany a nabrat dechu, t. j. rychle přisunout operační zálohy k opětovnému útoku na sever. Přitom prý získali „velmi cenné zkušenosti“, jako na příklad to, že při zahájení mohutné protiofensivy severokorejské armády bylo tempo odchodu v boji na zdrženou 30 až 35 km za 24 hodin, při boji v prostoru 38. rovnoběžky 20 km za 24 hodin a ke konci bojů pouhých 12 km za 24 hodin.

Přiznávají též, že na začátku této operace nepřítel postupoval na některých úsecích tempem až 50 km, aby přehradil ústupové cesty odcházejícím vojskům, tato vojska obklíčoval a postupně ničil. Přitom prý se nepřítel nezastavil ani v noci, ba naopak uměl noci dokonale využít, protože americké letectvo pracovalo velmi omezeně.

Na základě získaných zkušeností uvádějí nyní Američané ve své literatuře toto:

Boj na zdrženou vedou zpravidla rychlá vojska (obrněné divise, motorisované svazky a útvary).

Hloubka operace tohoto boje může činit 100 až 300 km, to jest od předního okraje prvního základního postavení do hlavního postavení, které často nazývají konečným postavením. Jednotlivá postavení mohou být od sebe vzdálena tak, jak je uvedeno v učenění obrany na připojeném schématu.

Armádní operace — předpokládá-li se průměrné tempo 30 až 40 km za 24 hodin — může trvat 3 až 5 dní.

Armáda může vést boj na zdrženou v pásmu širokém 150 až 200 km, sbor 60 až 100 km, divise 20 až 40 km.

Podle americké praxe může být vševojsková armáda zesílena dvěma až třemi skupinami polního dělostřelectva, jednou až dvěma skupinami protiletadlového dělostřelectva, jednou až dvěma skupinami protitankového dělostřelectva, jednou až dvěma ženijními skupinami a až třemi prapory chemických minometů.

Spolu s organickými prostředky může být dosaženo těchto hustot: v dělech 7 až 9 hlavní,

v tancích 8 až 10 tanků na 1 km fronty.

Letecká podpora bývá v rozsahu vedení normální obrany. Ve větší míře jsou zřizovány ženijní zátarasy a prováděno ničení důležitých objektů.

Tím jsem objasnil, proč je nutno studovat útok na nepřítele vedoucího boj na zdrženou, a uvedl jsem některé údaje, na něž jsem byl dotazován. Závěrem chci zdůraznit, že tempo útočníka musí být vyšší

(více než 50 km), než je tempo odchodu nepřítele (30 až 40 km), neboť je třeba ústupové cesty odcházejících vojsk přehradit a tato vojska ničit po částech, aniž se hlavní síly útočníka pouštějí do dlouho trvajících bojů.

2. Při organizaci útočného boje a operace za použití atomových zbraní bývá často kladena otázka: „Útočí v nových podmínkách v prvním sledu tankové a mechanisované nebo střelecké svazky?“

Odpověď: Tu není šablony — podle konkrétní situace mohou být v prvním sledu buď tankové a mechanisované nebo střelecké divise. Kde je nevýhodné mít v prvním sledu na příklad mechanisovanou divisi, stanoví jasně předpis. Vždy je však nutno správně zhodnotit sílu protitankové obrany nepřítele a stupeň zničení nebo umlčení protitankových prostředků atomovou, dělostřeleckou a leteckou přípravou zteče.

3. Často se také vyskytují dotazy, proč je účelné střelecké divise prvního sledu zesilovat tanky, samohybnými děly a děly pro přímou podporu.

Odpověď: Vzhledem k vysoké pohyblivosti a schopnosti manévru, mohutné palebné síle i velké odolnosti tankové techniky, zejména tanků a samohybných děl, proti účinkům atomového výbuchu i k značným ochranným vlastnostem proti účinkům atomových zbraní na osádky, mohou tanky a samohybná děla útočit na nepřítele ihned po atomovém výbuchu a rychle v pásmu obrany nepřítele překonávat prostory, které byly vystaveny atomovému úderu; mohou prolamovat obranu a útočit ve vysokých tempech, dobývat rozhodných výsledků při obkličování a ničení nepřítele v nejkratší době a rozhodně porážet nepřítele v střetném boji, ke kterému velmi často dojde, neboť nepřítel vrhne do boje své zálohy, aby ucpal vytvořenou trhlinu ve své sestavě.

4. A konečně k otázce armádní rychlé skupiny. Bývá v nových podmínkách u armády vždy nebo jen v některých případech?

Odpověď: Nebývá vždy. Chtěl bych však v tomto případě také nechat přemýšlet čtenáře, a proto nechť napíší nejdříve oni sami, v kterých případech armádní rychlá skupina u armády nebude.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

NOVÝ ZBROJNÍ MATERIÁL AMERICKÉ ARMÁDY

Major technik Jaroslav Hanuš

Američtí vojenští theoretikové předpokládají, že použití atomových zbraní na bojišti bude mít pro jejich velké ničivé a psychologické účinky rozhodující vliv na bojovou činnost vojsk, organizaci a vedení boje a operace.

Většina názorů na použití atomových zbraní v boji a operaci se shoduje v tom, že bojové sestavy v útočném i obranném boji budou více rozptýleny, prostory soustředění jednotek budou zvětšeny a při jakékoli činnosti jednotek na místě se musí ihned přistoupit k budování obranných staveb. Použití atomových zbraní má mít velký vliv na zvýšení rychlosti útoku americké armády.

Aby uvedené zásady vedení boje mohly být plněny, zabývá se velení americké armády potřebou změnit a přizpůsobit současnou organizaci jednotek, která je podle amerických názorů těžkopádná a neodpovídá požadavkům úspěšného vedení boje za použití atomových zbraní.

Podle návrhů na změny organizace mají být početní stavy pěších a obrněných divisí sníženy.

Podstatné má být snížení váha divisí, aby mohly být přepravovány vzduchem. Zdůrazňuje se, že těmito opatřeními nesmějí jednotky a svazky ztratit na své úderní síle, na odolnosti proti ničivým účinkům atomových zbraní a na pohyblivosti, která se má naopak ještě zvýšit.

Zásadám vedení boje za použití atomových zbraní má také odpovídat výzbroj armády. Zbraně, jimiž je v současné době americká armáda vybavena, zdaleka těmto požadavkům nevyhovují. Velení americké armády ve snaze odstranit nedostatky bojové techniky vynakládá velké prostředky na technický výzkum a výrobu nových zbraní požadovaných vlastností.

Nové zbraně mají plnit tyto hlavní požadavky:

- zabezpečit větší manévrovací schopnost, rychlost a okruh činnosti i mimo komunikace,
- zvýšit účinek zbraní a prodloužit do-
střel,

— snížit celkovou váhu bojové techniky při zachování odolnosti, zvláště proti účinkům atomových zbraní.

Zvláštní důraz je kladen na vývoj nového dělostřeleckého materiálu, letecké techniky, tankového materiálu a dopravních prostředků.

Cílem této práce je ukázat současný stav nové bojové techniky jednotlivých hlavních druhů vojsk, která je podle údajů konstruována a vyráběna pro bojovou činnost vojsk za používání atomových zbraní.

Dělostřelecký materiál

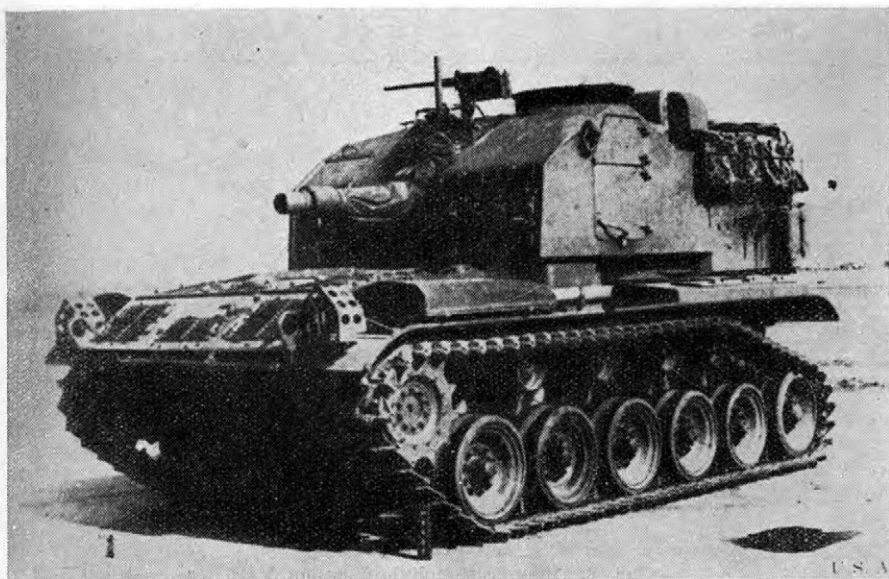
Dělostřelecká výzbroj má podle názorů amerických odborníků odpovídat těmto hlavním požadavkům za používání atomových zbraní:

- zabezpečení velké pohyblivosti dělostřelectva i v terénu a jeho ochrany proti střepinám a palbám pěchotních zbraní,
- zvýšení účinků zbraní a prodloužení do-
střelu,
- snížení váhy děl.

Současný dělostřelecký materiál, který je z velké části modifikací materiálu z druhé světové války, plní uvedené požadavky jen částečně a má být nahrazen novým materiálem větší účinnosti a pohyblivosti. Klade se důraz na vybavení divisiho dělostřelectva a dělostřeleckých oddílů, určených k přímé podpoře pěchoty a tanků, samohybnými kanony a houfnicemi.

Za tím účelem byly v roce 1954 zkoušeny nová 105mm samohybná houfnice T98E1, 155mm samohybná houfnice M44, 203,2mm samohybná houfnice T108 a 155mm samohybný kanon T97.

Prototyp 105mm samohybné houfnice T98E1 (obr. 1) a 155mm samohybné houfnice M44 mají stejný podvozek, kterého je používáno i u jiných samohybných zbraní. Houfnice dosahují maximální rychlosti 56 km/hod. proti 40 km/hod. u starších vozů. Nové samohybné houfnice mají stoupavost 60%, překoná-

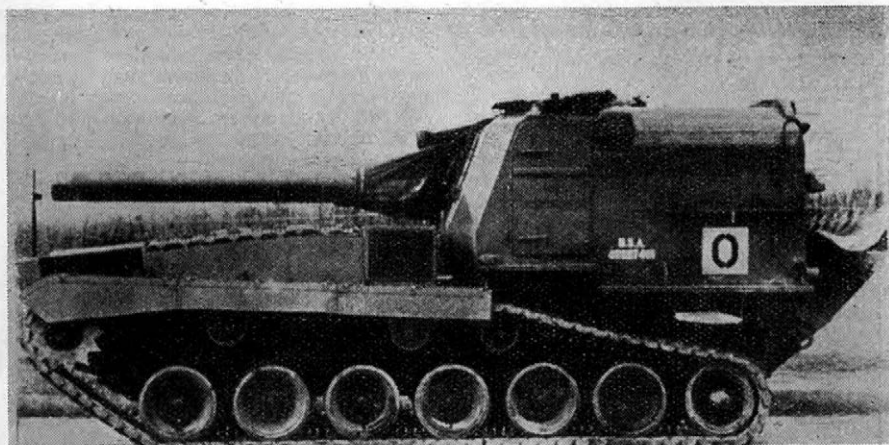
Obr. 1. 105mm samohybná houfnice T98E1

vají kolmou stěnou vysokou 762 mm, příkop široký 1,8 m a brodí 1 m.

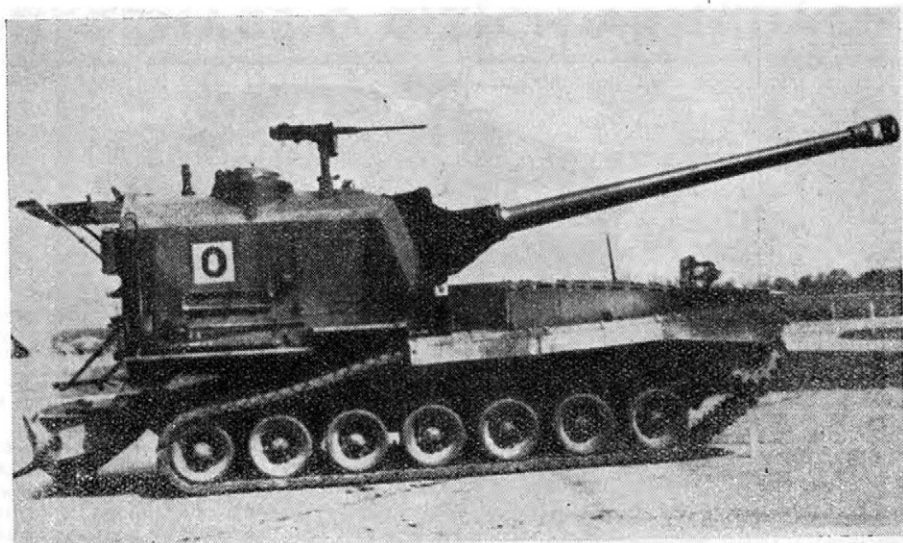
Také prototyp 203,2mm samohybné houfnice T108 (obr. 2) a 155mm samohybného kanonu T97 (obr. 3) mají stejný podvozek. Protože u nových samohybných děl je použito jen dvou druhů podvozků, mohou být hlavní díly, t. j. motor, převodka, ventilátory, pérování a pásy vyráběny jako standardní zbrojní

součástky, které jsou snadno vyměnitelné a nahraditelné. Tím má být usnadněno zásobování vojsk náhradními díly. Podvozky samohybných děl mají široké pásy, které umožňují pohyb i v těžkém terénu. Jízdní vlastnosti nových samohybných děl jsou lepší než u dosud zavedených, čímž se zvyšuje pohyblivost dělostřelectva i v terénu.

Celková konstrukce zkoušených sa-

Obr. 2. 203,2mm samohybná houfnice T108

Obr. 3. 155mm samohybný kanon T 97

mohybných děl je nízká, věž je celá zakrytá a plně chrání obsluhu před tepelnými účinky a částečně i před pronikavou radiací při výbuchu atomové zbraně. Dále chrání obsluhu před palbou pěchotních zbraní a proti střepinám.

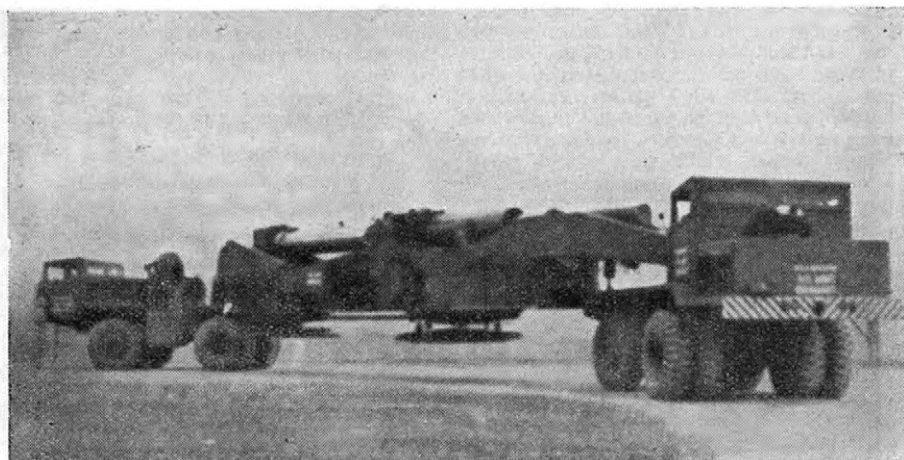
K zvýšení účinku dělostřeleckých zbraní byl zkonstruován a v malé serii vyroben kanon ráže 280 mm, který může prý střílet normální tříštivotrhavé granáty a atomové dělostřelecké střely. Zvláštní pozornost je věnována vývoji a

zavádění dělostřeleckých raket, které mají podstatně zvýšit účinek a prodloužit dostřel dělostřeleckých paleb.

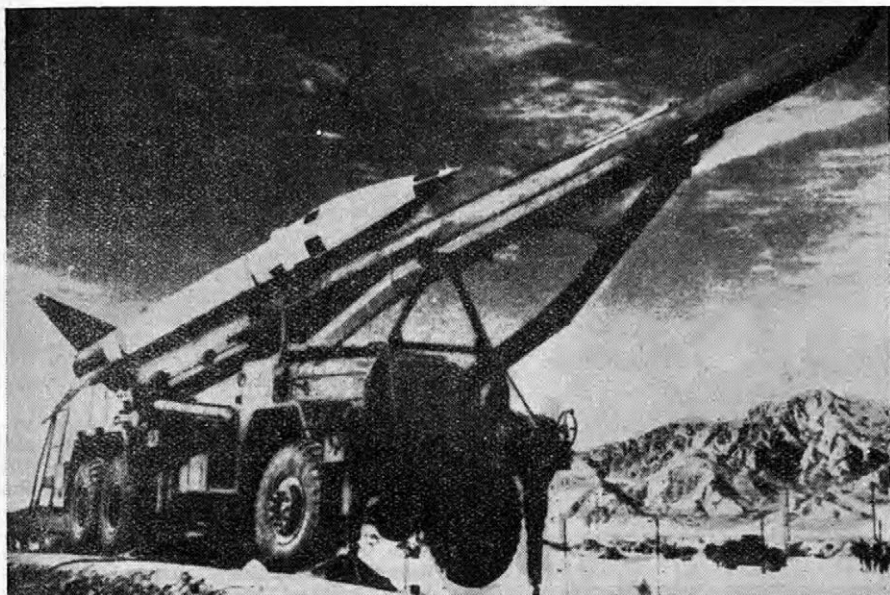
Kanon ráže 280 mm (obr. 4) má maximální dostřel 32 km, náměr 0° až $+55^{\circ}$ a odměr 360° .

Je dopravován dvěma traktory T10, z nichž každý má šestiválcový vzduchem chlazený motor o výkonu 375 ks. Váha děla na přesunu činí 85 t. Maximální rychlost na silnici je 56 km/hod.

Organicky tvoří dvě děla a osm ná-

Obr. 4. 280mm kanon

Obr. 5. Raketa „Honest John T239“

kladních vozů pro dopravu střeliva, výstroje a obsluhy jednu baterii. Oddíl má tři baterie.

Při střelbách z kanonu ráže 280 mm byla dosud spolehlivě zjištěna jen střelba s obyčejnými tříštivotrhavými granáty a i při těchto střelbách docházelo často k závadám, zvláště k předčasným výbuchům granátů až 9 km před cílovou plochou. Uvádanou příčinou byly vadné zapalovače. V současné době je tento kanon pro svou velkou váhu a malou pohyblivost hodnocen americkými odborníky jako nevyhovující. V minulém roce došlo v západním Německu ke dvěma těžkým poškozením kanonu 280 mm při dopravě, kdy se souprava kanonů převrhla a vlastní zbraň byla těžce poškozena. Z uvedených důvodů byla prý další výroba kanonů ráže 280 mm zastavena.

K zvýšení účinku a dostřelu palib dělostřelectva byla v roce 1954 zavedena do výzbroje americké armády raketa „Honest John T239“ (obr. 5).

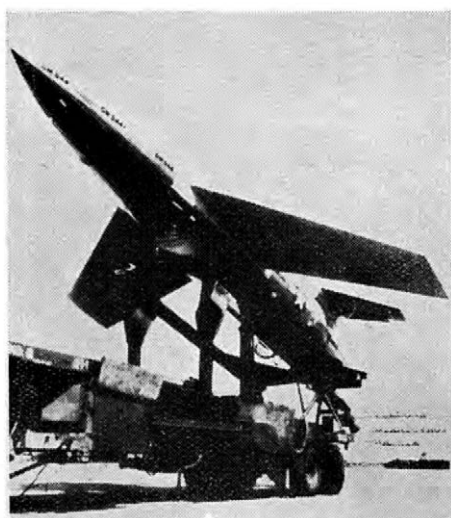
Raketa je odpalována se speciální pojízdné rampy a na rozdíl od řízených střel nemá žádný řídicí systém a dráha jejího letu nemůže být měněna. Pokusy s touto raketou začaly v květnu 1950 a do výroby byla dána začátkem roku 1954. Raketa je dlouhá 8,58 m, má průměr 76,2 cm, váží 4535 kg a dosahuje rychlosti 499 m/vteř. Raketa má být vy-

ráběna ve dvou modifikacích, z nichž jedna má dostřel 32 km a druhá 120 km. Raketa s dostřelem 32 km může nést mimo nálož normálních trhavin také atomovou nálož.

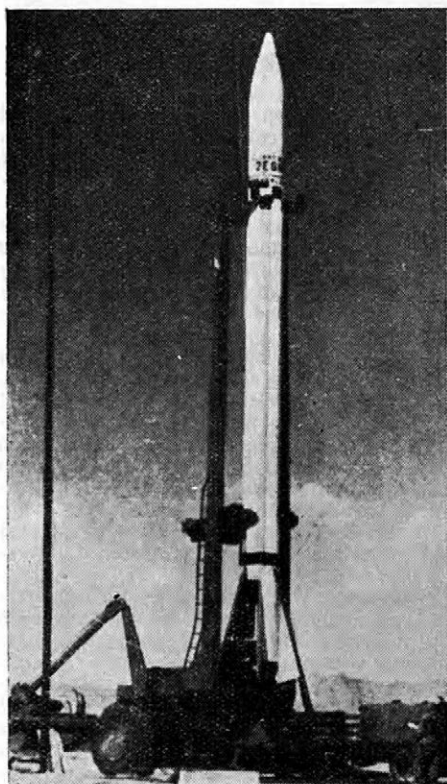
Snížení váhy dělostřelecké výzbroje je řešeno zjednodušováním konstrukce děl, dalším vývojem bezzákluzových kanonů a použitím nového lehkého materiálu při výrobě zbraní a jejich součástí.

V roce 1954 byl zkoušen nový 106mm bezzákluzový protitankový kanon M40, který má prý větší účinek v cíli a větší přesnost střelby než dosavadní bezzákluzové protitankové kanony; kanon může být namontován buď na podstavci nebo na terénním osobním voze („jeep“). Kanon s podstavcem váží přibližně 225 kg. Nízká váha zbraně je vzhledem k ráži výhodná pro vzdušnou přepravu dělostřelecké výzbroje.

Zvláštní pozornost je věnována výrobě zbrojních součástí z lehkých kovů a z jejich slitin. Pro zbrojní účely je zvláště výhodné použití titanu a jeho slitin, neboť má dostatečnou pevnost a snižuje podstatně váhu zbraně. Při použití čistého titanu jsou zbrojní součástky asi o 40% lehčí a u slitin asi o 25% lehčí proti váze součástí a zbraní vyrobených z oceli nebo z ocelolitiny. První zbrojní součástkou vyrobenou z titanu

Obr. 6. Řízená střela „B61 Matador“

Obr. 7. Řízená střela „Corporal“

bylo ložiště 81mm minometu. Talíř ložiště byl vylisován z plechu tlustého 3,2 mm a byly k němu přivařeny výztuhy z plechu tlustého 2,5 mm. Z titanových slitin bylo vyrobeno rameno lafety pro 75mm protiletadlové dělo. Lafetové rameno z oceli váží 19,25 kg, z titanu 11,32 kg, což je 41,2% snížení na váze.

Titanu bylo použito i k výrobě silně namáhaných součástek zbraní, jako jsou hlavně, nábojní komory a nabíjecí mechanismy automatických zbraní. Pokusně byla vyrobena hlavně pro 57mm bezzákluzové dělo. Jako polotovaru k výrobě hlavně bylo použito tažené titanové trubky průměru 100 mm a vnitřního průměru 45 mm. Pro nábojní komoru byl vyroben výkovek z titanové slitiny velké pevnosti.

Zvláštní pozornost je věnována vývoji a zavedení řízených střel jak k taktickým, tak i strategickým úkolům. Při posuzování řízených střel jako bojového prostředku jsou velením americké armády přecházeny jejich zjevné nedostatky, jako je přesnost, která u střel s větším dosahem, nesoucích atomovou náplň, nabývá zvláštní důležitosti, dále složitý způsob navádění na cíl a poměrně drahá výroba a vysoké technické požadavky kladené na obsluhu a p.

Z velmi četných vyvíjených a zkoušených řízených střel odpalovaných se země na pozemní cíle byly do výzbroje armády zavedeny řízené střely „B61 Matador“, „Corporal“ a protiletadlová řízená střela „Nike“. Do výzbroje námořnictva byla zavedena řízená střela „Regulus“ odpalovaná s lodí na pozemní nebo námořní cíle.

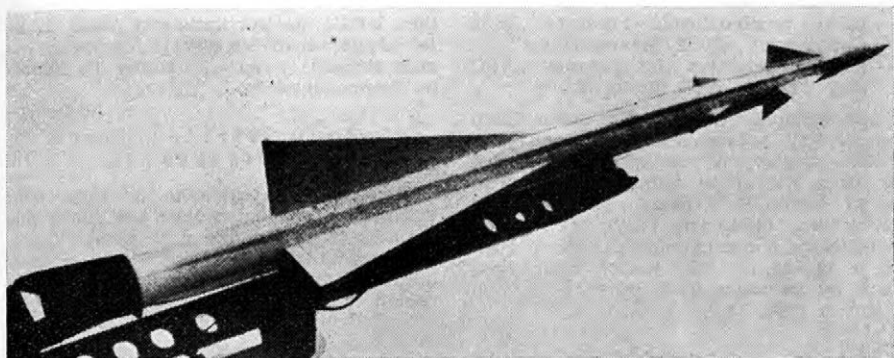
„B61 Matador“ (obr. 6) je řízená střela (letoun-střela), vybavená jedním proudovým motorem Allison J-33 s výkonem 2090 kg v tahu. Dosahuje rychlosti asi 920 km/hod. a její dolet je kolem 1000 km.

Řízená střela „B61 Matador“ je dopravována k jednotkám v rozmontovaném stavu (celkem v sedmi bednách). Sestavování se provádí na odpalovací základně.

Start se provádí s pojezdové odpalovací rampy. Při startu se používá pomocné startovací rakety, která po vyhození odpadne. Potom je střela poháněna vlastním proudovým motorem.

Za letu je radiové řízena pomocí pozemních radiolokátorů, po případě pomocí jiných letounů s osádkou. Střela je naváděna celá do cíle, kde vybuchuje. Jako výbušné náplně může být podle amerických údajů používáno buď normální trhaviný nebo atomové výbušiny.

Na konstrukci střely „Corporal“ (obr. 7) se počalo pracovat již roku 1944.

Obr. 8. Řízená střela „Nike“

Dnešní typ této řízené střely je již třetím zlepšeným typem. Střela má tvar tužky a je odpalována se speciálního pojízdného odpalovacího zařízení a řídí se pomocí radiových impulsů. Střela může nést i atomovou náplň.

Technická data: délka střely 12,17 m, průměr střely 76,2 cm, celková váha 5442 kg, dostup 80 km, dolet 240 km, rychlost stoupání 0,9 km/vt.

Řízená střela „Nike“ (obr. 8) je určena především ke střelbě se země na vzdušné cíle.

Technická data: délka střely 6 m, průměr 30,4 cm, celková váha 453,5 kg, dolet 56 km, dostup 22 860 m, rychlost 666 m/vt.

Střela má tužkový tvar, je opatřena stabilizačními plochami a vzdušnými kormidly. Odpaluje se se svislé rampy pomocí startovací rakety. Po dohoření pohonné hmoty startovací raketa odpadne a střela je poháněna vlastním raketovým motorem na tekuté palivo.

Navedení na cíl se provádí radiolokační povelovou soustavou pomocí dvou speciálních radiolokátorů; střela se dostává do blízkosti vzdušného cíle, v jehož blízkosti vybuchuje a cíl ničí.

Střela může být po konstrukční úpravě opatřena atomovou náplní a může jí být použito i proti pozemním cílům.

Nově konstruované a zkoušené zbraně nepřevyšují bojové hodnoty dělostřeleckých zbraní ostatních kapitalistických armád a jejich případné zavedení do výzbroje závisí na výsledku prováděných zkoušek.

Bojová technika letectva

Na bojovou techniku letectva jsou při bojové činnosti vojsk za používání atomových zbraní kladeny tyto hlavní požadavky:

- stíhací letectvo musí být vyzbrojeno dostatečným počtem výkonných letounů, aby byla zabezpečena alespoň místní vzdušná nadvláda;
- jednotky bombardovacích stíhacích letounů, lehkých, středních a těžkých bombardovacích letounů musí být vyzbrojeny vhodnými letouny-nosiči atomových pum;
- dopravní letectvo musí mít dostatek výkonných dopravních letounů a vrtulníků k přepravě vojsk a materiálu.

V leteckém výzkumu se věnuje velké úsilí konstrukci nových proudových stíhacích letounů se zvukovou, po případě nadzvukovou rychlostí. Poznatky z bojů v Koreji ukázaly, že dosud nejvýkonnější americký stíhací letoun F-86 Sabre již plně nevyhovuje požadavkům pro soudobý vzdušný boj.

V současné době jsou ve výzbroji stíhací letouny, které při zkouškách dosáhly maximální rychlosti 1100 až 1200 km/hod. a výšky kolem 15 000 m.

S postupným vývojem atomových pum byla řešena i otázka letounů-nosičů atomových pum.

Jako letounů-nosičů atomových pum může být použito letounů strategického i taktického letectva, a to jak u vojenského letectva, tak i u letectva vojenského námořnictva.

Hlavní velení amerických vzdušných sil dosud označilo jako nosiče atomových pum tyto letouny:

- bombardovací stíhací letouny „F-84 G Thunderjet“, „F-84 F Thunderstreak“;
- lehké bombardovací letouny „B-57 Canberra“;
- střední bombardovací letouny: „B-45 Tornado“, „B-47 Stratojet“, „B-50 Superfortress“;

- těžké bombardovací letouny: „B-36 Conqueror“, „B-52 Stratofortress“,
- námořní letouny: „AJ Savage“, „A3D Skywarrior“, „A4D Skyhawk“.*)

Podle zpráv z kapitalistického tisku nepotřebují bojové letouny určené jako nosiče atomových pum žádných velkých úprav pro zavěšení atomové pumy. Tak na př. letoun B-29, který shodil atomové pumy na Japonsko, byl upraven jen v několika konstrukčních detailech. Proto je možné, že jako nosičů atomových pum by za války mohlo být používáno i jiných typů bojových letounů.

Letouny taktického letectva

Letouny taktického letectva jsou určeny k úderům atomovými pumami malé ráže proti taktickým cílům, zejména letištím, větším shromaždištím živé síly a bojové techniky, komunikačním uzlům, mostům a p.

Hlavní požadavky kladené na letouny-nosiče atomových pum malé ráže jsou:

- značná rychlost s velkým rozmezím maximální a minimální rychlosti;
- obratnost, pohyblivost, stoupavost a snadnost v řízení;
- malá váha a přiměřený dolet;
- normální výzbroj pilotními zbraněmi a možnost použití přídavné výzbroje normálních pum a leteckých raket.

V současné době jsou v taktickém letectvu kapitalistických států určeny jako nosiče atomových pum bombardovací stíhací letouny a lehké bombardovací letouny. Vzdušné síly USA a A paktu mají ve výzbroji letouny F-84 G a F-84 F. Do výzbroje je zaváděn lehký bombardovací letoun B-57 (původně britský typ „Canberra“, který prý je nosičem atomové pumy malé ráže. Protože únosnost letounu je však větší, má být upravena pumovnice tak, aby mohl nést atomovou pumu střední ráže.

Všechny letouny-nosiče atomových pum taktického letectva jsou schopny startovat na letištích se vzletovou dráhou dlouhou 2450 m. Proto velení vojenských vzdušných sil USA i A paktu staví v západní Evropě letiště standardního typu se vzletovými dráhami této délky. Tato letiště mají vyhovovat všem letounům zavedeným ve výzbroji vzdušných sil všech států A paktu. Na kaž-

dém letišti má být umístěno jedno letecké křídlo se 75 letouny (u bombardovacích stíhačů) nebo 45 letouny (u lehkého bombardovacího letectva).

Letouny strategického letectva

Letouny strategického letectva jsou určeny k provádění atomových úderů pumami střední a velké ráže proti důležitým objektům v hlubokém týlu protivníkově, hlavně proti základnám letounů-nosičů atomových pum, velkým městům, průmyslovým střediskům a vojenským zařízením.

Hlavním požadavkem kladeným na strategické letouny je velká rychlost, co největší dostup a dolet. Autoři mnohých úvah v kapitalistickém tisku jsou toho názoru, že prorazit protivzdušnou obranu protivníkovu za současných podmínek je možno jen tehdy, má-li letoun především velkou rychlost. Proto jsou jako nosiče atomových pum nejvhodnější proudové letouny.

V současné době používá americké strategické letectvo jako nosičů atomových pum proudových středních bombardovacích letounů B-45 a B-47, vrtulového středního bombardovacího letounu B-50, těžkých bombardovacích letounů B-36 a B-52. Letouny B-50 a B-36 jsou již zastaralé a nevyhovují požadavkům pro malou rychlost. Letoun B-36 má zůstat zatím ve výzbroji, dokud nebude plně nahrazen výkonnějším proudovým těžkým bombardovacím letounem B-52.

Letouny letectva vojenského námořnictva

Spojené státy severoamerické plánují použití atomových zbraní též letectvem vojenského námořnictva. Předpokládá se, že by letouny startující s letadlových lodí prováděly údery atomovou pumou hlavně proti nepřátelským lodím na moři, proti přístavům nebo proti pozemním cílům při leteckém zabezpečování vylodovacích operací.

Není vyloučeno, že by podle potřeby mohlo letectvo vojenského námořnictva provést atomový úder i na cíle v hlubokém týlu, jak o tom svědčí četná cvičení námořních sil ve Středomoří, při nichž letouny americké 6. námořní flotily provádějí cvičné lety až do prostoru Rakouska a Bavorska.

Jako letouny-nosiče atomových zbraní jsou brány v úvahu stíhači, bitevní nebo lehké bombardovací letouny vyhovující svými vlastnostmi předpokládanému způsobu úderů atomovou pumou. Jsou to

*) Popisy a takticko-technická data uvedených letounů jsou ve služební pomůcce Pom-zprav-52. To platí i o letounech uváděných v dalších částech článku.

Obr. 9. Střední tank M-48

lehký bombardovací letoun „AJ Savage“, námořní bombardovací letoun „A3D Skywarrior“ a námořní útočný letoun „A4D Skyhawk“.

Přes to, že ve výzbroji amerického letectva je několik typů letounů označených jako nosiče atomových pum a americké továrny pracují na dalších typech letounů, zvláště stíhacích, má americká bojová letecká technika četné nedostatky.

Letouny-nosiče atomových pum jsou vybaveny neúměrně velkým množstvím leteckých přístrojů a zaměřovačů, což činí tuto bojovou techniku velmi složitou a choulostivou. Vyřazením některé části výstroje z činnosti, s čímž v polních podmínkách nutno velmi často počítat, se bezpečnost letu zhoršuje a může mít za následek nesplnění úkolu. To potvrzují četné havarie uvedených letounů, které se staly v poslední době.

Výzbroj tankového a mechanizovaného vojska

Výzbroj tankového a mechanizovaného vojska za používání atomových zbraní má odpovídat těmto hlavním požadavkům:

- zvýšení účinků zbraní,
- zabezpečení velké pohyblivosti v terénu a překonatelnosti překážek,
- snížení váhy výzbroje a jiného materiálu,
- používání co nejvíce mehořlavého a těžko zápalného materiálu, zejména u bojujících jednotek,
- zvýšení odolnosti vozidel a jiného materiálu proti účinkům atomových zbraní,
- používání hlavně pancéřovaných dopravních vozidel pro dopravu pěchoty a materiálu,
- vybavení jednotek a týlových útvarů rychlými terénními vozidly.

Po neúspěšné konstrukci středních tanků M-46 a M-47 byl zkonstruován střední tank M-48 (obr. 9), který po provedených zkouškách je seriově vyráběn a je ve výzbroji jednotek. U tanku bylo dosaženo dobré pohyblivosti a jeho korba a věž mají výhodný tvar, aby byl snížen účinek protipancéřových střel. Věž je odlita z ocelolitiny a má hladký povrch bez výstupků a prohlubní. Z ocelolitiny je také odlita korba, která má výhodný tvar se šikmou čelní a zadní stěnou.

Podle poznatků získaných při konstrukci středních tanků M-46 až M-48

Obr. 10. Těžký tank T-43

byl zkonstruován těžký tank T-43 (obr. 10). Nový těžký tank váží 60 t, je vyzbrojen kanonem ráže 120 mm, dvěma kulomety ráže 7,62 a jedním 12,7mm velkorážním kulometem. Osádku tvoří 5 mužů. Motor má výkon 810 ks a tank překoná stupeň výšky asi 0,9 m a překročí šířku asi 2,40 m.

K snížení váhy výzbroje a jiného materiálu tankového a mechanisovaného vojska jsou prováděny zkoušky s použitím lehkých kovů nebo jejich slitin k výrobě materiálu. V roce 1954 byly provedeny první zkoušky s použitím titanových slitin k výrobě pancířů tanků, samohybných děl a obrněných vozů. Při výrobě motorových vozidel bylo zkoušeno použití lehkých kovů a jejich slitin u terénních osobních vozů a nákladních motorových vozidel. Lehký terénní osobní vůz, označený názvem „AERO JEEP“, má kostru z lehkých slitin, která váží pouhých 36,7 kg. Také disky kol jsou vyrobeny z lehkých slitin.

O tomto vozidle jsou udávána tato takticko-technická data: váha 669 kg, délka 2,54 m, šířka 1,52 m, výška 1,66 m, nosnost v terénu 238 kg, na silnici 465 kg, maximální rychlost na silnici 112 km/hod., motor čtyřválec benzinový typu „Willys“, okruh účinnosti přibližně 400 km, spotřeba asi 10,65 l na 100 km.

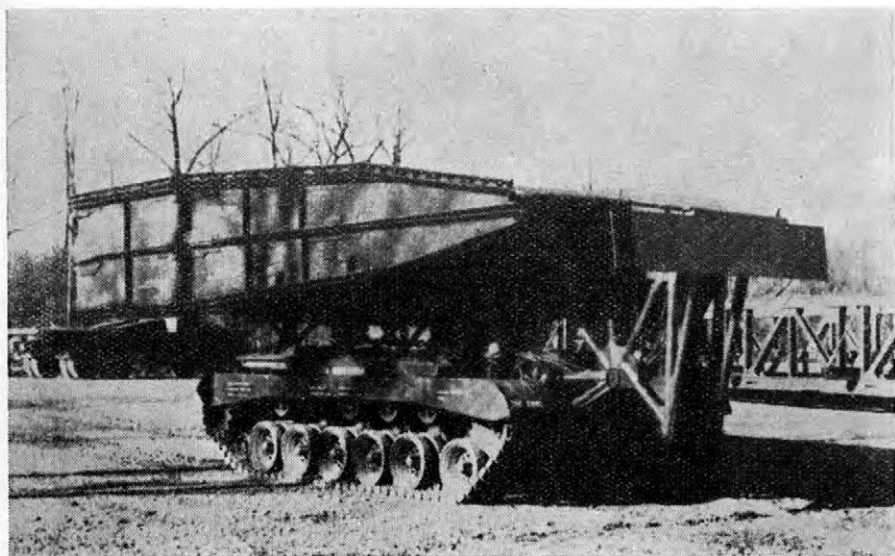
Vozidla může být použito jako velitelsko-štábního s osádkou 4 mužů, dále s menšími úpravami jako ambulančního vozu nebo vozu na dopravu munice.

Nákladní motorové vozidlo T-55 váží 4080 kg, dosahuje rychlosti 96 km/hod. a má šestiválcový motor o výkonu 200 ks, vzduchem chlazený. Karoserie vozu je z hliníku, stejně jako kola a osy. Každé kolo je samostatně odpérované torsní tyčí. Přední a zadní osy jsou stejné, takže se dají mezi sebou vyměnit. Vozidlo může překonat svah 27°. Nepropustný motor a zapalování umožňují brodění vozidla v hluboké vodě.

Aby tanky a jiná těžká vozidla mohly snadněji překonávat terénní a jiné překážky, bylo zkonstruováno ve Spojených státech několik druhů mobilních mostů.

V roce 1954 byl zkoušen mostní tank typu „Scissors“ (obr. 11 a 12). Mostní nosník je zhotoven z lehkých slitin, zařízení pro kladení mostu je hydraulické. Odhadovaná délka mostu je asi 15 m, nosnost 35 t.

Americká konstrukce mostního tanku vychází z britského tanku „Valentine“. Výhodou nové konstrukce je malá váha, neboť jednoduchý skříňový nosník je zhotoven z lehkých slitin. Váha může být až o 30% menší, než je u ocelového nosníku; tím je zatížení podvozku a namá-

Obr. 11. Mostní tank typu „Scissors“ v dopravní poloze

hání hydraulického zařízení pro kladení mostu menší. Nosník je nižší než u dosud známých ocelových konstrukcí, čímž se snižuje celková váha tanku. Hydraulické zařízení pro kladení má proti lanovému výhodnější uspořádání mechanismu, zaujímá menší prostor a jeho obsluha je snadná. Zařízení umožňuje oboustranné nakládání mostu. Nevýhodou nové konstrukce je velká spotřeba lehkých slitin, značná poruchovost hydraulického zařízení proti lanovému a velká úprava speciálního podvozku. Značně je ztížena vyměnitelnost poškozených součástí. Celková konstrukce a výroba nového mostního tanku je proti dosud známým typům složitější a dražší.

Dále je zkoušen tankový most typu „Assault“ (obr. 13). Mostní nosník je zhotoven z lehkých slitin a je dopravován na jednoduchém dvoukolovém podvozku s pryžovými obručemi. Délka mostu je přibližně 12 m, šířka 4,10 m, nosnost asi 49 tun.

Výhodou mostu je jednoduché a levné provedení. K dopravě mostu není třeba speciálního tanku, most může být tažen jakýmkoli dopravním prostředkem. Nevýhodou této konstrukce je, že nemůže být využito celého rozpětí mostu. Podvozek musí být v blízkosti jednoho z břehů, aby mohl být most zavěšen na tažný vůz. Další nevýhodou je ztížena průchodnost v terénu, neboť tažený most

je těžko pojízdný, zvláště v členitém terénu. Kladení mostu vyžaduje vhodnou úpravu terénu před překážkou, proto musí s těmito mosty ve většině případů spolupracovat další ženíjní stroje (buldozery).

V západním Německu provádí ame-

Obr. 12. Mostní tank typu „Scissors“ při kladení nosníku

Obr. 13. Tankový most typu „Assault“

Obr. 14. Samohybný úderný most typu „SPAB“

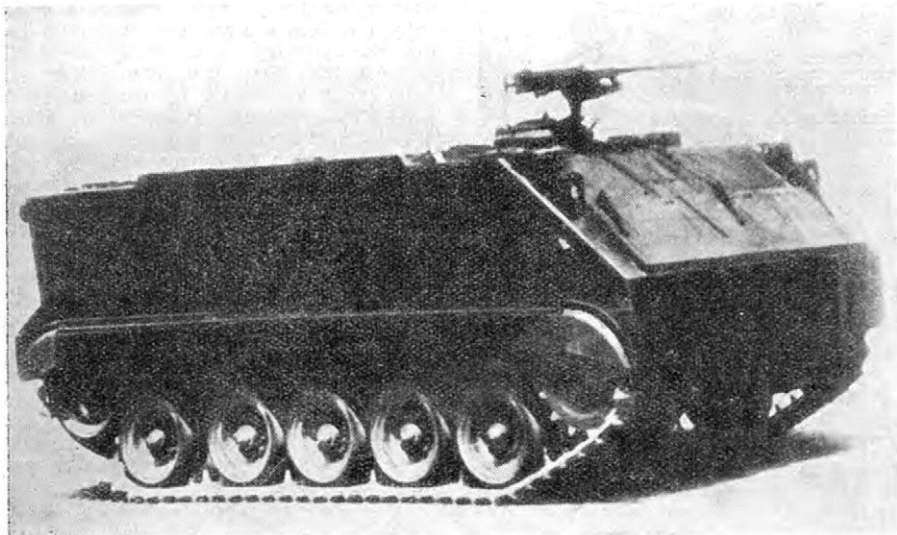
rická armáda zkoušky se samohybným úderným mostem typu „SPAB“ (obr. 14).

Na podvozku tanku M-4 (Sherman) je namontována složená mostní sekce. Sklápění mostových nosníků je prováděno hydraulickým zařízením.

Tento most má umožnit tankům a obrněným vozidlům překročení vodních překážek širokých přibližně 18 m. Dále má být mostu používáno k překonávání nižších přírodních a umělých překážek,

jako jsou železniční násypy, tankové zátarasy, příkopy a p.

Zvýšení pohyblivosti mechanizované pěchoty je v americké armádě řešeno použitím pásových obrněných transportérů. Pásové obrněné transportéry chrání pěchotu proti účinkům tepelného záření, radioaktivním látkám a částečně proti tlakové vlně a pronikavé radiaci při výbuchu atomových zbraní. Dále chrání pěchotu proti střepinám granátů a palbě pěchotních zbraní, a tím usnadňují

Obr. 15. Obrněný transportér M-59

postup pěchoty zároveň s tanky. První obrněný transportér byl zkonstruován po druhé světové válce. Při konstrukci transportéru bylo použito podvozku středního tanku a transportér mohl dopravovat 27 mužů. Při zkouškách se ukázalo, že tento transportér je příliš velký a těžkopádný. Proto byl zkonstruován další typ obrněného transportéru s podvozkiem lehkého tanku M-41. Ani toto vozidlo se plně neosvědčilo, a proto byl zkonstruován obrněný transportér M-59 (obr. 15).

Technické údaje o obrněném transportéru M-59: váha asi 20 t, tloušťka pancíře 9,5 až 25,4 mm, je vyzbrojen jedním kulometem ráže 12,7 mm a má maximální rychlost na zemi 56 km/hod., ve vodě 7,4 km/hod. Výkon dvou motorů je 145 ks.

Motory jsou běžného typu používané u nákladních aut. Celý transportér je pancéřovaný a jeho jízdní vlastnosti jsou přibližně stejné jako lehkého tanku. Zadní část transportéru je upravena jako sklápěná rampa elektricky sklápěná. Toto řešení umožňuje vystoupení nebo nastoupení osádky během dvou až tří vteřin. Mimo to má transportér nouzový východ. Transportér může překonávat mělké vodní překážky s malým proudem. Konstrukce transportéru je řešena tak, že motory a převody jsou snadno přístupné, většina součástí je stejná jako

u lehkých tanků, čímž je zjednodušeno udržování vozidla. Transportér je určen k dopravě pěšího družstva. Může však být upraven i pro jiné účely, na př. dělostřeleckou ústřednu, pohyblivé velitelské stanoviště, k dopravě munice, minometů, jako zdravotnický vůz nebo údržbářské vozidlo u útvarů a jednotek tankového a mechanizovaného vojska.

Dostačující pohyblivost transportéru má umožňovat rychlé soustředění rozptýlených záloh do prostoru, v kterém je očekáván soustředěný útok protivníka.

Zvláštní péče je věnována vývoji a zkouškám terénních vozidel, která mají zabezpečit dopravu osob a materiálu v těžko schůdném terénu. Konstrukce některých vozidel je zcela nová a je hlavně zaměřena na přechod bažinatého a písčitého terénu.

V roce 1954 bylo zkoušeno motorové vozidlo typu „Rolligon“ (obr. 16) určené k dopravě osob a nákladů v bažinatém terénu. Vozidlo má místo kol čtyři vzduchem naplněné válce. Tim se zvětšuje dosedací plocha vozidla a zmenšuje se specifický tlak.

Válce jsou zhotoveny z nylonu pokrytého syntetickou gumou. Nylonové válce jsou upevněny na výkyvných ramenech. Jejich středem neprochází pevná osa, a proto nemůže být na ně přenášen krouticí moment od motoru podobně jako u jiných vozidel pomocí di-

Obr. 16. Motorové vozidlo typu „Rolligon“

ferenciálu a poloos. U tohoto vozidla je krouticí moment přenášen třením. Nad nylonovými válci je rám (obr. 17), v němž je otočně uloženo osm pryžových válečků, které těsně doléhají na nylonový válec. Pryžové válečky jsou poháněny od motoru řetězovým převodem.

Při jízdě je krouticí moment přenášen od motoru přes diferenciál na řetězový převod, který pohání pryžové válečky.

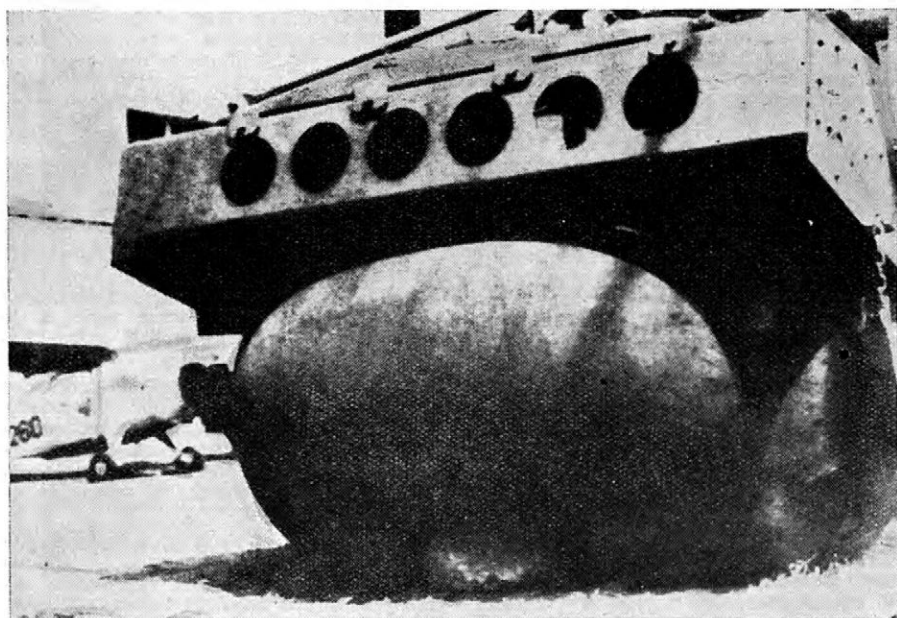
Třením mezi pryžovými válečky a nylonovým válcem je krouticí moment přenášen na nylonový válec, který se otáčí.

Technické údaje o vozidle „Rolligon“: váha 4172 kg, délka nylonových válců 152,4 cm, průměr nylonových válců 107,4 cm, specifický tlak 0,14 kg/cm², dosedací plocha 3225 cm².

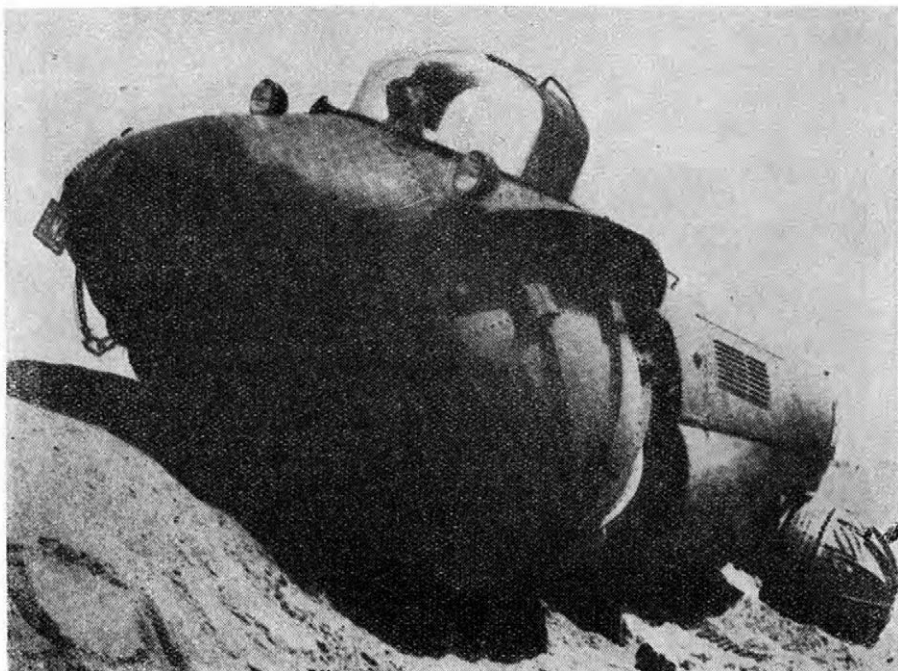
Výhodou vozidla je malý specifický tlak. Má však závažné nedostatky. Vozidlo je jen jednoúčelné (jen pro bažinatý terén) a jízda s ním po silnici je velmi obtížná. Vozidlo je snadno zasažitelné průstřelem nebo proražením nylonových válců a je poměrně těžké.

Systém nylonových válců byl zkoušen americkou armádou také u nákladních vozů a přívěsů. Úprava nylonových válců a jejich montáž je podobná jako u prvního vozu typu „Rolligon“. U nákladního vozu je poháněn přední i zadní válec. Přívěsný vůz má válce bez pohonu.

V srpnu 1954 bylo předvedeno obojživelné vozidlo typu „Rhino“ (obr. 18), určené k dopravě osob a nákladů přes vodní překážku, močály, řídké bláto a sypký písek. Vozidlo má motor „Ford“ s výkonem 110 ks. Na silnici dosahuje rychlosti 72 km/hod. a překonává svah 65%. Jízdu v močálech a v písku umož-

Obr. 17. Nylonový válec motorového vozidla typu „Rolligon“

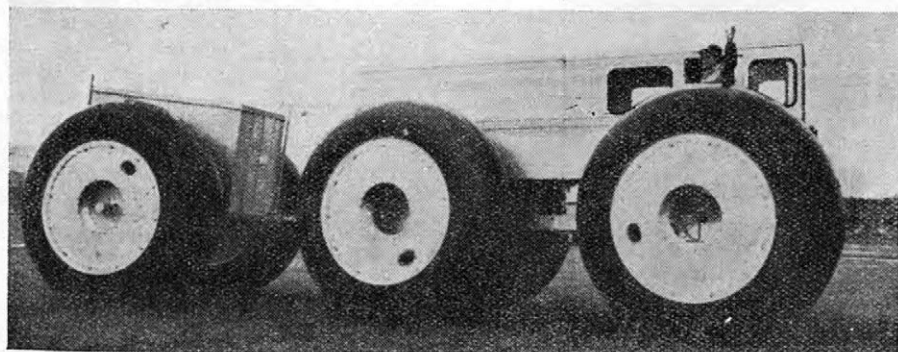
Obr. 18. Obojživelné vozidlo typu „Rhino“

ňují polokulovitá kola vyrobená z hliníku. Pro jízdu na silnici jsou kola opatřena úzkými gumovými obručkami.

Vozidlo je nepropustné a může plavat i na hluboké vodě. K pohybu ve vodě se používá vodních trysek. Použití vodních trysek a vhodný tvar karoserie umožňují, že se vozidlo ve vodě dá snadno

ovládat a nedá se strhnout proudem jako těžká pásová a jiná dosavadní obojživelná vozidla.

Poslední zkoušené vozidlo pro dopravu osob a materiálu v bažinatém terénu je vozidlo typu „Marsh buggy“. Tohoto vozidla bylo již dříve používáno v civilním odvětví. Na př. bylo ho použito

Obr. 19. Motorové vozidlo typu „Marsh buggy“

Obr. 20. Malé zákopové hlubidlo v činnosti

v roce 1936 společností „Gulf Oil Corporation“ při geologickém průzkumu naftových pramenů v bažinatém terénu.

Vozidlo tohoto typu zkoušené dopravními útvary americké armády má širší pneumatiky než civilní. Značná šířka a průměr pneumatik snižují specifický tlak vozidla na terén.

Náhon je proveden na obě osy vozu. Na pevné zemi může vozidlo jet rychlostí 0,4 km až 58 km/hod. Ve vodě dosahuje maximální rychlosti 11 km/hod. Na tažném voze může být dopravován náklad vážící 1800 kg a v přívěsu 900 kg.

Zkoušená vozidla typů „Rolligon“, „Rhino“ a „Marsh buggy“ jsou pokusnými typy a podle zkušeností a výsledku zkoušek má být teprve navržen vyhovující typ obojího vozidla pro dopravu osob a nákladů v bažinatém terénu.

Ženíjní materiál

Zvýšení rozsahu prací spojených s ženijní úpravou terénu, jakož i rychlejší tempo operací vyžaduje větší mechanizaci a větší zesílení jednotek ženijní technikou než dosud.

V současné době zkouší americká armáda několik typů různých strojů, hlavně pro zemní práce, které by ženijním

jednotkám umožnily plnit úkoly ženijního zabezpečení.

Pozornosti zasluhuje malá zákopová hlubidla montovaná na osobní terénní auta a některé zemní stroje (dozery) upravené k hloubení dělostřeleckých palebných stanovišť.

Osobní terénní auta typu „jeep“ mají na zadních kolech namontovány bubny spojené s hřídelem, který otáčí hloubicími lopatkami rypadla. Podle údajů z veřejných pramenů vyhloubí hlubidlo za jednu hodinu zákop 1,83 m hluboký a 244 m dlouhý, t. j. přibližně 1 km zákopu za 4 hodiny. Zkoušený typ uvedeného hlubidla při práci je na obr. 20.

Udávaný výkon hlubidla je třeba posuzovat zdrženlivě, protože jde o vývojový typ hlubidla. Zdá se, že by uvedené normy byly dosažitelné jen za ideálních podmínek v lehce rozpojitelné půdě.

Rychlejší tempo operace bude klást zvýšené požadavky na přepravní prostředky. Hlavním požadavkem bude snížení váhy přepravních prostředků a tím zvýšení rychlosti jejich přepravy.

V americké armádě jsou již delší dobu prováděny zkoušky s mosty zhotovenými z lehkých slitin.

Podle zpráv z veřejných pramenů byl pro americkou armádu vyroben nový typ

mostu „Bailey“ označený T6 (obr. 21).

Hlavní díly mostu jsou zhotoveny z lehkých slitin. Největší rozpětí mostu je asi 55 m (180 stop). Doba potřebná k postavení mostu má být o dvě třetiny kratší než u mostu ocelového.

Most je normální příhradové konstrukce jako běžné ocelové mosty. Použití lehkých slitin k výrobě hlavních dílů snižuje celkovou váhu mostu a tím umožňuje jeho rychlou montáž a případné snížení počtu mužstva potřebného k jeho postavení.

V září r. 1954 byl předveden nový typ vyloďovacího člunu americké armády, který je vyroben z umělých hmot. Člun je určen k dopravě osob a materiálu na mělkých vodách.

Člun má označení BSPI-6671, je dlouhý 15,2 m, váží 10,2 t a má nosnost na mělké vodě 5 t, na hlubší vodě 10 t. Člun je poháněn dvěma Dieselvými motory s výkonem 165 ks.

Uvnitř je plavidlo potaženo plachtovinou impregnovanou fenolovou pryskyřicí. K výrobě člunu není třeba žádných strategických surovin. Na rozdíl od dřevěných nebo ocelových člunů vyžaduje prý plastická konstrukce menší údržbu a vzniklá poškození mohou být odstraněna snadněji a s menšími náklady.

Člun se skládá z 15 dílů a může být dopravován po částech nákladními vozy, železnicí, letouny nebo lodí. Může být snadno spuštěn na vodu bez použití speciálního nářadí a výstroje.

Při konstrukci nových ženijních stro-

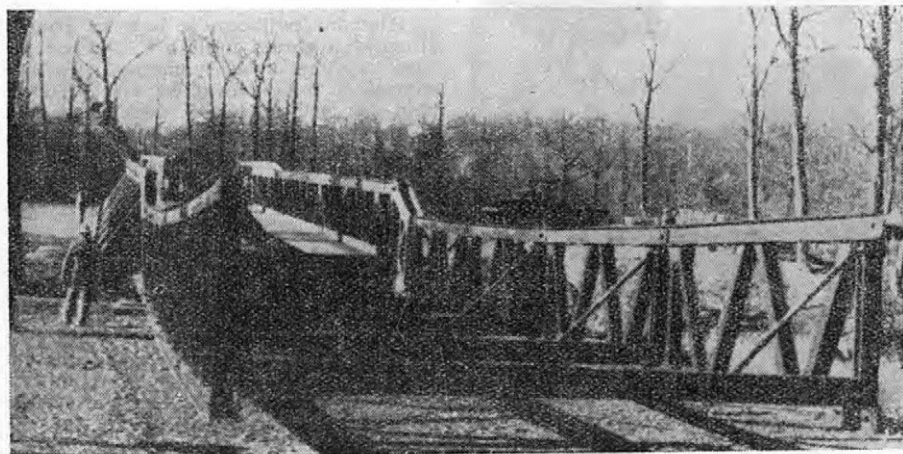
jů je ve velké míře využíváno zkušeností ze staveb civilních zařízení. Nevýhodou vojenských strojů je jejich jednoúčelné určení, které vyžaduje výrobu většího počtu druhů a ztěžuje operativní použití ženijních strojů na potřebném úseku.

Spojovací materiál

Bojová činnost vojsk za používání atomových zbraní klade zvýšené požadavky na zabezpečení velení. Americké zásady předpokládají, že při dosavadních šířkách může velitel obsáhnout z velitelské pozorovatelný jen část svého úseku, a nemůže mít proto úplnou představu o průběhu boje. Zprávy o průběhu boje má velitelské stanoviště získávat hlavně z hlášení podřízených velitelů a leteckých pozorovatelů. Důležitým prostředkem k získávání zpráv o průběhu bojové činnosti má být televise, pomocí níž má být přenášán obraz bojiště přímo na velitelské stanoviště.

První vývojová televizní souprava pro sledování průběhu boje byla dodána americké armádě roku 1949. Souprava se skládá z části vysílací a z části přijímací. Vysílací zařízení má tři polní televizní snímávací kamery, bubny s kabely, televizní vysílač a benzinový agregát. Přijímací zařízení má přijímací stanici, šest až deset televizorů, bubny s kabely a benzinový agregát. Celá televizní souprava je uložena ve dvou polních autobusech a dvou krytých nákladních vozech.

Polní televizní kamery (obr. 22) jsou vybaveny teleobjektivy. K snímání obra-

Obr. 21. Most „Bailey“

Obr. 22. Polní televizní snímání kamera

Obr. 23. Polní televizní vysílač

zů v noci nebo za slabé mlhy může být použito televizních snímacích kamer s využitím infračervených paprsků. Stanoviště polního televizního vysílače je vidět na obr. 23.

Přijímací televizní zařízení je umístěno v druhém polním autobuse, v němž se dopravují také televizory. Směrová anténa je namontována na střeše vozu.

Při sledování průběhu boje pomocí televise umísťují kameramani televizní snímací kamery v prostoru předního okraje postavení vlastních vojsk tak, aby pozorování nebylo rušeno přírodními ani umělými překážkami. Pro rychlé měnění stanovišť snímacích kamer mohou být kamery uloženy na terénních osobních vozích. Snímací televizní kamery jsou spojeny dlouhým kabelem s televizním vysílačem. Kabel přenáší obrazový signál, který je vysílačem vyslán pomocí směrové antény na stanoviště přijímacího televizního uzlu. Přijímací televizní uzel bývá vzdálen 16 až 32 km za předním okrajem postavení vlastních vojsk. V přijímacím uzlu jsou přijaté signály pomocí kabelů přenášeny do jednotlivých televizorů umístěných na velitelských stanovištích v pracovních štábu.

Televizní sledování průběhu boje (Tactical Television) bylo podle dosažených zpráv zkoušeno při dvou cvičeních americké armády.

Obě cvičení ukázala, že americká pozemní armáda nemá ještě zaveden do výzbroje standardní typ televizních souprav a že použití televise k sledování průběhu pozemního boje je teprve zkoušeno a na základě získaných poznatků budou řešeny vhodné přístroje pro pozemní armádu.

Hlavním pojítkem v boji za použití atomových zbraní mají být výkonné rádiové stanice, zvláště směrové. Linkové spojení se má budovat ke všem jednotkám jen v počátečních údobích boje a hlavně v obraně; v průběhu boje se má budovat jen na hlavním směru.

Rychlejší tempo operace za použití atomových zbraní bude vyžadovat rychlé stavby linkových vedení a mimo to musí být kabelová vedení zakopávána, aby byla chráněna před účinky atomového napadení. Rychlá stavba vedení, zvláště přes zamořené úseky, má být prováděna pomocí vrtulníků nebo raket. K stavbě má být použito bojového zahazovacího drátu, který se již nesvinuje. Je to velmi pevný železný vodič se smaltovanou izolací. Rychlé rozvíjení drátu se provádí pomocí zvláštních zásobníků, u kterých se drát rozvíjí nikoli svrchu, nýbrž zevnitř, tak jako motouz z klubka.

K zakopávání kabelových vedení se používá různých druhů pluhů, které byly konstrukčně vyřešeny za druhé světové války.

*

Prováděné zkoušky prototypů a zavádění některých nových zbraní do výzbroje americké armády nasvědčuje tomu, že přezbrojování armády novou výzbrojí a výstrojem, která by odpovídala podmínkám boje za použití atomových zbraní, je v počátečním stadiu. V sou-

časné době zvláště dělostřelecká výzbroj neodpovídá novým podmínkám boje. Americká armáda má nedostatek moderních výkonných tanků. Výroba nových zbraní a materiálu, který by mohl být po provedených zkouškách zaveden do výzbroje, bude i při poměrně velkých výrobních možnostech severoamerického průmyslu trvat dlouhou dobu. Proto zůstává zatím ve výzbroji armády dosavadní zbrojní materiál a bude teprve postupně nahrazován novým, který je nyní většinou teprve ve stadiu zkoušek.

Ještě k diskusi o organizaci součinnosti v časopisu polské lidové armády „Myśl wojskowa“

V 6. čísle Vojenské mysli ročník 1954 jsem na straně 134 až 136 glosoval živou diskusi o organizaci součinnosti, která probíhala po několik měsíců v časopise polské lidové armády „Myśl wojskowa“. Ve svých poznámkách k této diskusi jsem uvedl, že redakční rada časopisu diskusi neuzavřela a nezaujala své stanovisko k prodiskutovaným problémům. Ve skutečnosti však byla diskuse uzavřena redakčním článkem, uveřejněným ve 12. čísle časopisu ročník 1953, o čemž jsem však při zpracování svého příspěvku ještě nevěděl.

Svůj referát proto doplňuji, aby čtenáři získali správnou a úplnou představu o závěrech, kterými redakční rada časopisu „Myśl wojskowa“ diskusi uzavřela.

V závěru diskuse se objasňují příčiny značných rozdílů názorů, které projevilí autoři diskusních příspěvků. Bylo to zčásti nesprávné ujasnění základních pojmů, které se týkají organizace součinnosti, jejího obsahu a podstaty, jakož i nesprávné vymezení postupných údobí činnosti vševojskového velitele při organizaci boje. Organizace boje začíná obdržením bojového úkolu a končí zahájením dělostřelecké přípravy. Je pojmem širším než organizace součinnosti a zahrnuje veškerou činnost prováděnou v přípravném období. Organizace součinnosti je hlavní součástí organizace boje a hlavním článkem veškeré činnosti vševojskového velitele a jeho štábu.

Velitelovo rozhodnutí je základem organizace součinnosti, základem uskutečnění všech dalších otázek, souvisejících s organizací boje, včetně organizace sou-

činnosti. Metoda organizace boje závisí na konkrétních podmínkách a na velitelském stupni, na kterém se organizace boje provádí. V další části článku jsou pak rozvedeny možné metody přípravy velitelského rozhodnutí, jak jsou i u nás v praxi používány.

Pro organizaci součinnosti zpracovává štáb návrh plánové tabulky součinnosti a plán práce velitele pro organizaci součinnosti v terénu.

Po rozboru podstaty součinnosti a způsobu její organizace jsou uváděny konkrétní otázky, které musí být probrány podle jednotlivých údobí boje, aby se dosáhlo sladěním úsilí všech druhů vojsk při plnění stanovených úkolů. Organizaci součinnosti v terénu musí získat každý velitel správnou představu, jak bude svůj úkol plnit. Podřízení velitelé vycházejí pak z toho při organizaci součinnosti u vlastních vojsk. Nadřízený štáb jim při tom poskytuje širokou pomoc.

K článku je přiložena přehledná tabulka, v které jsou schematicky ukázány možné způsoby organizace součinnosti za útoku na připravenou obranu nepřítele. Uvedené způsoby se shodují s naší praxí a nebudu je proto hlouběji rozebírat.

Tolik na závěr diskuse. Jsme vděční redakční radě časopisu bratrské lidové polské armády Myśl wojskowa, že nás upozornila na článek, kterým diskusi uzavřela, i za to, s jakou pozorností sleduje obsah naší Vojenské mysli.

Zpracoval podplukovník Michal Spišiak

Z obsahu bulharského odborného vojenského časopisu „Vojenna mysl“ ročník 1954

Poslední ročník časopisu bulharské lidové armády Vojenna mysl přinesl mnoho aktuálních a zajímavých článků jak z oblasti operačního umění, tak i taktiky, které byly bez sporu dobrou pomocí velitelům sboru při studiu otázek soudobého boje a operace. Časopis vychází desetkrát za rok a je určen pro generály a starší důstojníky bulharské lidové armády.

V stručném přehledu upozorním na některé články časopisu, které pro svou náplň mohou posloužit i našemu velitelskému sboru k prohloubení některých otázek operačního umění. Z oblasti operačního umění zaměřoval se časopis hlavně na otázky týkající se organizace a vedení útočné operace vševojskové armády v horském zalesněném terénu.

V prvním čísle časopisu pojednává podplu-

kovník Dobrev o plánování soudobé armádní útočné operace. Plánování operace začíná už v době přípravy velitelova rozhodnutí a v plně šíři se rozvíjí po vydání rozhodnutí. Už v této době zpracovává operační oddělení štábu armády v těsné součinnosti s ostatními složkami štábu kalendářní plán příprav operace. Pro přípravné období operace má stejný význam, jako operační plán pro období vedení operace. Zahrnuje všechna opatření, která mají být provedena v přípravném období. Jeho hlavním cílem je plánovitě usměrnit práci štábu armády a podřízených štábů na přípravě operace, aby byla co nejpečlivěji a nejpodrobněji připravena v nejkratším čase. Kalendářní plán schvaluje velitel armády. Po jeho schválení vydá náčelník štábu nařízení pro plánování operace, která obsahují: v kolika obdobích plánovat operaci, jaké úkoly plní armáda v jednotlivých obdobích, rozmach operace po obdobích, úkoly svazků a druhů vojsk po obdobích operace, způsob organizace součinnosti mezi vojsky, organizace bojového a operačního zabezpečení, organizace velení a spojení atd. Pak přikročí operační oddělení v těsné součinnosti s ostatními složkami ke konkrétnímu zpracování plánu operace.

Plánovat nutno hlavně tyto činnosti vojsk armády: soustředění, přeskupení a rozvinutí vojsk armády, přípravu vojsk, bojovou činnost vojsk, operační zabezpečení útočné operace a operační kontroly. Vypracované plány musí být sladěny s plány druhů vojsk a nařízeními dovedeny k vykonavatelům.

Operační část plánu obsahuje: závěry velitele armády z ujasnění úkolu a zhodnocení situace, zámysl operace a rozhodnutí velitele armády, plánování operace, úkoly vojsk v přípravném období a v dalších obdobích operace, způsob součinnosti, organizaci bojového a operačního zabezpečení, organizaci materiálně technického zabezpečení, organizaci morálně politického zabezpečení a organizaci velení a spojení, seznam příloh k plánu. Současně s vševojskovým štábem zpracovávají štáby druhů vojsk plány použití svého vojska. Na konci článku zdůrazňuje autor nutnost pečlivé přípravy operačních štábů a potřebu vzájemné součinnosti jak uvnitř štábů, tak se štáby druhů vojsk.

O organizaci a vedení armádní útočné operace v horském zalesněném terénu pojednává článek plukovníka Paskaleva, uveřejněný ve čtvrtém čísle časopisu. Horský zalesněný terén má svými vlastnostmi vliv na bojovou činnost vojsk, což se nezbytně musí odrazit i v oblasti organizace útočné operace. Vliv horského zalesněného terénu se odráží hlavně v těchto otázkách: je značně ztížen manévr podél fronty, jednotlivá období operace se zpravidla prodlužují, na přeskupení vojsk nutno věnovat více času, operační sestava se učeňuje do větší hloubky a na významu nabývá počáteční sestava, operaci nutno podrob-

ně a pečlivě napláňovat. Tyto zvláštnosti musí vzít velitel armády v úvahu při svém rozhodování a hlavně při volbě směru hlavního úderu. Směr hlavního úderu armády v horském zalesněném terénu má vyhovovat těmto podmínkám: má vést do prostoru, jehož ovládnutí má hlavní význam pro splnění úkolu, má procházet prostorem, kde nepřítel vytvořil nejmenší taktickou a operační hustotu sil a prostředků, má umožňovat nejúčinnější využití sil a prostředků armády na celou hloubku úderu, má skýtat nejvýhodnější podmínky pro taktickou a operační součinnost prvků operační sestavy a druhů vojsk, skryté soustředění vojsk a zaujetí vychodího položení, má umožňovat součinnost s partyzánskými jednotkami bojujícími v týlu nepřítele.

V horském zalesněném terénu je často nemožné soustředit hlavní síly armády na jeden směr. V tom případě se vede několik úderů, které se po překonání horského masivu opět soustřeďují.

Z prvků operačního zabezpečení nabývá na významu průzkum, obrana proti nepřátelským výsádkům, zajištění boků a požární ochrana.

Útočná operace v horském zalesněném terénu má být vedena prudce, vysokým tempem s narůstající silou úderu v hloubce nepřetržitě, bez jakýchkoliv operačních přestávek.

V témže čísle je uveřejněn článek podplukovníka Danova a majora Petkova o vedení průzkumu v útočné operaci armády v horském zalesněném terénu. Za takové operace vzrůstá značně význam průzkumu terénu, a to hlavně průzkum komunikací, přístupů a možných směrů útoku. Průzkum musí být organizován do značné hloubky, kruhově a sladěn s průzkumem druhů vojsk. Zvláště na bocích vševojskových svazků nutno provádět nepřetržitý průzkum v průběhu celé operace.

O všech otázkách operačního zabezpečení útočné operace v horském zalesněném terénu pojednává článek generál-majora Stojanova v pátém čísle časopisu. Hlavním úkolem operačního zabezpečení podle autora je varovat vojska před nenadálým pozemním a vzdušným napadením, zabezpečit jim volnost manévru a činnosti, jakož i možnost včas a organizovaně zahájit boj s nepřítelem. Vzhledem na velký rozsah soudobé operace je správná organizace operačního zabezpečení jeden z hlavních předpokladů jejího úspěchu. V další části článku rozebírá jednotlivé prvky operačního zabezpečení.

Serie článků pojednávajících o útočné operaci vševojskové armády v horském zalesněném terénu je ukončena článkem plukovníka Grigorova o organizaci týlu a materiálního zabezpečení vojsk armády v útočné operaci v horském zalesněném terénu.

Rízení týlu v útočné operaci armády je nejdůležitou součástí velení a má rozhodující vliv na její úspěch. Rízení týlu záleží v časovém sla-

dění veškeré činnosti týlu s bojovou činností vojsk. Rozhodnutí o organizaci týlu a o materiálně technickém zabezpečení operace činí velitel armády současně se svým operačním rozhodnutím. Velitel armády však může usměrnit činnost týlu ještě před svým rozhodnutím, hlavně pokud jde o rozmístění týlových útvarů a zástupů, soustředění zásob a materiálních prostředků a p. Pokud jde o činnost související s organizací týlu a s materiálně technickým zabezpečením, navrhuje autor její uspořádání v tomto sledu: stanovení úkolů týlu velitelem armády podle mapy na základě ujasnění úkolu, operační orientace náčelníka týlu a stanovení úkolů materiálně technického zabezpečení, aniž se prozradí záměr operace, zpracování informační zprávy náčelníkem týlu, rozhodnutí velitele armády o organizaci materiálního zabezpečení, zpracování týlového rozkazu, zpracování dílčích plánů služeb pro materiální zabezpečení operace, upřesňování, sledování a schválení plánů materiálně technického zabezpečení a přísunu a konečné realizace vypracovaných plánů.

V horském zalesněném terénu je ztíženo spojení týlu s vševojskovým štábem armády, což vyžaduje zesílit štáb týlu pojitky.

Z článků zaměřených na otázky operačního umění je ještě velmi zajímavý článek podplukovníka Tomova o operační součinnosti.

Operační součinnost v soudobé útočné operaci, píše autor, je jedna z hlavních podmínek jejího úspěchu. Součinnost je podmíněna určitou zákonitostí vycházející ze zásady, že splnění stanovených úkolů je možno dosáhnout jen společným úsilím všech druhů vojsk. Činnost jednotlivých druhů vojsk a prvků operační sestavy musí být podrobně a přesně sladěna v určitý systém, rozdělena a usměrněna podle postupně plněných úkolů. Operační úsilí musí být sladěno podle cílů, času a prostoru. Operační úsilí všech druhů vojsk musí být v průběhu celé operace usměrněno k zabezpečení činnosti pěchoty a tanků, nehledě na to, že v některých údobích boje plní hlavní úkoly jiný druh vojska. Operační úsilí jednotlivých vojsk musí být sladěno nejen uvnitř svazku, ale i se sousedy vpravo, vlevo, vpředu, v týlu, s letectvem atd.

Organisace operační součinnosti zahrnuje tyto hlavní otázky:

- sladit činnost armády s ostatními spolupracujícími armádami ve všech obdobích operace, ale hlavně při uskutečňování obklíčení nepřátelského uskupení v součinnosti s jinou armádou,

- sladění úsilí vojsk působících ve směru hlavního úderu s úsilím vojsk útočících na podružných směrech, aby bylo dosaženo obklíčení a zničení nepřítele,

- sladění činnosti vojsk k zabezpečení zasedení rychlé skupiny do průlomu a její činnosti v operační hloubce nepřátelské obrany,

- sladění úsilí pozemního vojska s letectvem a vytvoření podmínek umožňujících ničení nepřítele po částech,

- sladění činnosti vojsk prvního a druhého operačního sledu při rozvíjení úspěchu v hloubce nepřátelské obrany,

- sladění úsilí pozemního vojska a činnosti vzdušných výsadků v týlu nepřítele,

- sladění činnosti speciálně vyčleněných sil k provádění operačního zabezpečení operace, — zabezpečení nepřetržitě spolehlivě pracujícího součinnostního spojení, jednotného systému orientace, smluvených a poznávacích signálů.

Správné organisace a udržení součinnosti v soudobé útočné operaci, zdůrazňuje dále autor, se dosahuje

- hlubokou znalostí operačně taktických vlastností a možností všech druhů vojsk a zásad jejich použití v operaci,

- znalostí a hlubokým rozbohem operačního úkolu stanoveného starším náčelníkem, úkolů sousedů, jakož i všech druhů vojsk a pořadí, v kterém mají být plněny,

- zpracováním plánu operace za účasti všech druhů vojsk v plném souladu se zámyslem operace a s úkolem.

- společným průzkumem všech druhů vojsk jak před zahájením operace, tak i v jejím průběhu,

- společnou přípravou vojsk a štábů k nastávající činnosti,

- vzájemnou pomocí všech vojáků a jednotlivých druhů vojsk během operace,

- dobře připraveným, rychle pracujícím, situace znalým štábem, který zabezpečí včasné proniknutí nařízení a informací k vykonavatelům a provede všechna organizační opatření k zabezpečení součinnosti v průběhu operace, — nepřetržitě a spolehlivě pracujícím spojením.

Z otázek operačního umění jsou dále rozpracovány některé problémy související se zabezpečením zasedení armádní rychlé skupiny do průlomu a její činnosti v operační hloubce. Týkají se zásad velení, dělostřeleckého zabezpečení, protivzdušné obrany atd.

Z článků pojednávajících o taktických zásadách vedení soudobého boje je nejzajímavější článek plukovníka Dudova, Obrana střeleckého sboru v horském zalesněném terénu, otištěný v osmém čísle časopisu.

Zavedením nových druhů ženijní techniky, zvětšením počtu tanků a samohybných děl a jiných bojových prostředků, zdůrazňuje autor, vzrostly i možnosti obrany v horském zalesněném terénu. Za tohoto druhu boje mají význam všechny druhy vojsk, hlavně však pěchota, která není odkázána jen na komunikace, a dělostřelectvo, které může provádět téměř neomezený manévr palbou.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že se bojová činnost v horském zalesněném terénu vedla hlavně podél cest, údolí, do-

minujících výšin a hřbetů. Obrana těchto prostorů se provádí jako za obyčejných podmínek, zatím co obrana ostatních úseků se provádí menšími silami. Při organizaci obranného boje přehradí střelecké divize všechny komunikace, především nejvýkonnější. Lesní cesty, údolí potoků a p. se brání zvláštními odřady v síle od střelecké roty do pluku. Zvlášť pevnou obranu nutno organisovat v údolích, průsmycích a jiných přístupech.

Horský zalesněný terén klade zvýšené požadavky na předvídání, velení, iniciativu, smélost a odhodlanost v boji.

Vedení obranného boje v horském zalesněném terénu má být založeno na smýšlích a rozhodných protizátech. Pasivita v obraně je nepřijatelná. Až do krajnosti nutno využít té okolnosti, že akce útočníka jsou prostorově

i časově poměrně izolovány, čímž se vytvářejí podmínky pro jeho ničení po částech.

Zvýšené nasycení vojsk technickými prostředky má veliký vliv na organizaci a vedení boje v horském zalesněném terénu. To vyžaduje od obránce, aby důkladně využíval své palebné mohutnosti, aktivity a pohyblivosti. Úspěch v tomto boji závisí na dovedném využití soudobé bojové techniky a všech speciálních vlastností horského zalesněného terénu.

Časopis věnoval značnou pozornost i theoretickým názorům na soudobou bojovou činnost armád kapitalistických států. Zvlášť hodnotným příspěvkem je článek „Bojová činnost interventů v Koreji“, otištěný v 2. a 3. čísle a vyhodnocující bojové zkušenosti z korejského bojiště.

(Zpracoval podplukovník M. Spišák)

Z obsahu časopisu maďarské lidové armády „Katonai figyelő“

Stručný přehled ročníku 1954

Katonai figyelő (Vojenský pozorovatel) je vojenský odborný časopis maďarské lidové armády neověřejné povahy. Je určen pro starší důstojníky, operační štáby a akademie maďarské lidové armády.

V roce 1954 bylo vydáno celkem 6 čísel. Obsah časopisu je zaměřen především na otázky operačního umění, řešící problematiku zvláštních forem útočné operace vševojskové armády. V tomto stručném přehledu seznámím čtenáře Vojenské mysli s obsahem nejzajímavějších článků minulého ročníku časopisu.

Podplukovník György Gráber v prvním čísle časopisu pojednává o hlavních otázkách přeskupení a vystřídání vojsk. Vychází z cílů přeskupení, pojednává pak o formách a organizaci přeskupení, o jeho bojovém nebo operačním zabezpečení. Přeskupení a vystřídání je jednou z nejčastějších bojových činností vojsk. Provádí se jak v přípravě operace a boje, tak i v jejích průběhu. Svě these podkládá autor několika příklady z Veliké vlastenecké války. Ke konci článku zdůrazňuje potřebu pečlivě připravit přeskupení, naplánovat je a nutnost poskytnout pomoc podřízeným svazům a útvarům štábem plánujícího velitelství.

V druhém čísle časopisu je zajímavý článek majora Imre Gábora o zvláštnostech vedení boje v obklíčení a o některých otázkách vyjití z obklíčení. Na základě zkušeností z první světové války a z Veliké vlastenecké války uvádí autor případy, kdy může dojít k obklíčení. K obklíčení vlastních vojsk může dojít v průběhu obranné operace, když nepřítel úderem na dvou od sebe oddělených směrech provádí průlom taktické hloubky obrany a v hloubce se oba útočné směry sbíhají; za útoku vlastních vojsk, kdy se nepřítel sbíhavými proti-

úderem snaží likvidovat vlnu do jeho obrany; za útoku nepřítele proti odkrytému boku vlastních vojsk; v střetném boji, když nepřítel včas rozvinul své síly a manévrem do boku vytváří podmínky pro obklíčení; za odchodu vlastních vojsk, když nepřítel vede pronásledování po rovnoběžných komunikacích, pronikne do týlu našich vojsk a odřízne jim cesty odchodu; za bojů na předmostí, když se nepříteli podařilo soustředit dostatek sil, aby obklíčil naše vojska na předmostí. Do obklíčení se mohou konečně dostat vlastní výsadkové jednotky, shozené do týlu nepřítele, zabrání-li nepříteli proniknutí vlastních pozemních sil k vysazené skupině a spojit se s ní.

Ve všech případech musí být vojska připravena vést úporný boj v obklíčení, z kterého se mohou probít jen na rozkaz staršího náčelníka. Bojovou sestavu nutno uspořádat tak, aby umožňovala nejen vedení úporné obrany v obklíčení, ale i snadné přeskupení pro probití z obklíčení, které může být provedeno buď jen vlastními silami obklíčeného svazku nebo v součinnosti s jiným svazkem působícím proti vnější obklíčovací frontě.

V závěru zdůrazňuje autor, že za druhé světové války západní imperialisté nedokázali ani jednou obklíčit větší uskupení nepřítele, které by mělo podstatný vliv na vývoj situace na daném směru, tak jak tomu bylo na východní frontě, kde Sovětská armáda jako hlavní formy operace používala obklíčení a zničení obklíčeného nepřítele. Ani v obklíčení nesmějí být vojska pasivní, naopak musí být vysoko aktivní, protože pasivita nejen umožňuje nepříteli rychle přikročit k zničení obklíčených vojsk, nýbrž i podlamuje jejich morálku.

Velmi zajímavý v tomto čísle je článek „Názory imperialistů na taktické použití atomo-

vých zbraní". Redakce časopisu glosuje některé články, které se objevily ve vojenských časopisech západních států o použití atomových zbraní v boji a uvádí nejzajímavější názory některých časopisů. Uvedu alespoň některé z nich.

Až do roku 1952 pokládali západní vojenští theoretici atomové zbraně za strategické. Až po této době přicházejí s požadavky na jejich taktické použití. Taktickým použitím atomových zbraní se prý dosavadní fronty změní na „atomové“, které budou charakterisovány hlavně těmito rysy:

- nutnost rozptýlení sil v terénu,
- rychlé soustředění sil,
- vysoká pohyblivost vojsk,
- změny v organizační sestavě vojsk bojujících na „atomových frontách“.

Podle těchto názorů jsou atomové zbraně především účinnými zbraněmi, připouštějí se však i možnosti jejich použití při vedení obranného boje.

Pokud jde o použití atomových zbraní za útoku, nejsou názory jednotné. Shodují se v tom, že jich nutno soustředěně použít ve směru hlavního úderu. Zničením hlavních sil obránce se podstatně usnadňuje splnění úkolů útočícím svazkům. Po provedení atomových úderů se provádí průlom taktické hloubky obrany pěšími divizemi, za kterými se vedou tankové a obrněné útvary a svazky, které mají za úkol rozšířit úspěch dosažený atomovými úderu a bojovou činností pěších divíí.

Zajímavé jsou názory na použití atomového dělostřelectva za útoku. Autoři různých článků ve vojenských časopisech západních imperiálistů počítají s dostřelem atomového děla 30 km. Palebná postavení atomového dělostřelectva se volí ve vzdálenosti 8 až 10 km od předního okraje nepřátelské obrany. Mohou tedy podporovat postup pěchoty do hloubky 20 až 22 km od předního okraje nepřátelské obrany využitím maximálního dostřelu. Pro přemístění do nových palebných postavení, pro zaujetí nových palebných postavení, přípravu k palbě a doplnění municí je třeba 1 až 1 1/2 hodiny. Proto jako bližší úkol pěších a obrněných jednotek se určuje čára v hloubce asi 20 km, čára, po kterou mohou být tato vojska podporována atomovým dělostřelectvem.

V glosované literatuře se zdůrazňuje, že se největších účinků při použití atomových zbraní dosahuje při současném použití s dosavadními zbraněmi.

Pokud jde o jednotlivé druhy vojsk podle cvičení a pokusů, které byly provedeny v Newadě, jsou tanky nejzpůsobilejší zbraní pro „atomové fronty“, protože mohou bez jakéhokoli nebezpečí již po několika minutách vejít do terénu, kde byla shozena atomová puma.

V obraně mají být cíli atomových úderů živá síla nepřítele a jeho materiální prostředky potřebné k vedení boje. Nejzranitelnější je

protivníkově výchozí položení. Pěchota se brání proti účinkům atomových zbraní především tím, že se zakopává, buduje zvláštní kryty a důkladně se maskuje.

Pokud jde o dělostřelectvo, je v obraně poměrně velmi zranitelné. Atomový úder na prostory palebných postavení vyrazuje jak bojovou techniku, tak i živou sílu dělostřelectva. Manévr dělostřelectva do záložních palebných postavení je málo účinný, protože není čas na jeho provedení. Proto se v časopisech doporučuje studovat otázky jiných způsobů použití dělostřelectva v obraně.

Je jisté, píše se v závěru článku, že použití atomových zbraní přinese některé změny v organizaci souborové obrany. Hlavní vlastnosti obrany, jako je její nezdolnost, tvrdost, úpornost, aktivnost, přesný a dobře promyšlený palebný systém, sladěný se systémem zátarasů, zůstanou jako všeobecně platné i v obranném boji za použití atomových zbraní.

Úvodník třetího čísla časopisu je věnován III. sjezdu maďarské strany práce a úkolům, které z něho vyplývají pro příslušníky maďarské lidové armády.

V tomto čísle je zajímavý článek podplukovníka Laszlo Szűce o použití tankových a mechanisovaných svazků za průlomu připravené obrany nepřítele. V článku zdůrazňuje autor význam tankových a mechanisovaných svazků v souboré operaci a podrobněji se zabývá otázkami armádní rychlé skupiny, jejím přesunem na čáru zasažení, zasažením do průlomu a rozvíjením úspěchu v operační hloubce.

V dvojčísle 4 až 5 jsou zajímavé články podplukovníka Gyuly Zentaie a podplukovníka Róberta Farkase.

Podplukovník Gyula Zentai píše o odražení protiúderu tankového a mechanisovaného vojska nepřítele. Vycházíme-li ze zásad nepřítele, může nepřítele použít k provedení protiúderu 600 až 700 středních a těžkých tanků (tanky jednoho armádního sboru americké armády). Pak vypočítává autor kolik prostředků může soustředit střelecký sbor k odražení takového silného tankového protiúderu a přichází k závěru, že střelecký sbor má dostatek prostředků k jeho odražení. Pokud jde o organizaci odražení nepřátelského protiúderu, rozvíjí autor stejné zásady, jak jsou uvedeny v obdobném článku naší Vojenské mysli č. 4/1954.

Podplukovník Róbert Farkas pojednává o úloze tankového a mechanisovaného vojska v operaci na obklíčení nepřítele. Vychází ze zásad Polního řádu maďarské lidové armády a navazuje pak na zkušenosti Sovětské armády, která za Veliké vlastenecké války přivedla obklíčovací operace na vysoký stupeň a pro kterou se obklíčovací operace staly pravidelnou formou útočné operační činnosti. Ať už je to stalingradská bitva nebo korsuň-ševčikovská operace nebo jassko-kišiněvská operace, ve všech prokázala Sovětská armáda vysoké mistrovství v uskutečňování obklíčení silného ne-

přátelského uskupení. V další části pak uvádí úkoly, které plní tankové a mechanizované vojsko jak na vnější, tak i na vnitřní obkličovací frontě. Podrobněji probírá korsuň-ševčenkovskou operaci, na které dokazuje své závěry o činnosti tankového a mechanizovaného vojska.

V závěru článku shrnuje autor charakteristické rysy této činnosti tankového a mechanizovaného vojska: tankové a mechanizované vojsko zvyšuje tempo obkličovacích operací, v součinnosti s vševojskovými svazky umožňuje odrážet nepřátelské uskupení od týlu a sousedů a vést s ním úspěšný boj, může rychle přecházet od jednoho způsobu bojové činnosti ke druhému a rychle uskutečnit obklíčení, může organizovat úpornou a aktivní obranu, v které se zhroutí i útok nepřítel provedený značnými silami, a konečně může likvidovat vlomy, provedené nepřátelskými protitankovými obkličovacími frontami.

Časopis *Katonai figyelő* uveřejňuje i články z válečných dějin maďarského lidu, především články týkající se maďarské buržoasní revoluce, provedené roku 1848.

Časopis se těší značnému zájmu důstojníků maďarské lidové armády, o čemž svědčí množství diskusních příspěvků, které jsou v něm uveřejňovány. Není téměř jediného článku, který by nevyvolal odezvu v řadách čtenářů. V diskusních příspěvcích jsou přinášeny nové myšlenky, protichůdné názory, které tematiku prohlubují nebo osvětlují s jiné stránky. V tomto směru nám může být vzorem.

Časopis věnuje obdobně jako naše *Vojenská* mysl pozornost i jiným časopisům lidových armád. V dvojčísle 4 až 5 bylo uveřejněno i zhodnocení 1. a 4. čísla naší *Vojenské* mysl. V celku vyzněla kritika pro náš časopis příznivě.

Závěrem možno ukončený ročník hodnotit jako značný přínos k řešení neaktuálnějších problémů soudobé operace nebo boje a časopis jako hodnotnou pomůcku velitelského sboru maďarské lidové armády. I vnější forma a úprava časopisu slouží vydavatelům časopisu ke cti.

(Zpracoval podplukovník M. Spišiak)

Podrobnější informace o obsahu vybraných článků z rumunského vojenského odborného časopisu „Problème de artă militară“, ročník 1954 Z čísla 2/1954

Generál-major T. Lupesku: Zásady obranné operace armády na široké frontě.

V úvodní části jsou uvedeny okolnosti, za kterých dochází k obraně na široké frontě, a některé historické příklady z Veliké vlastenecké války. Dále se v článku rozvádějí otázky, které musí být vyřešeny při přijetí rozhodnutí pro obranu na široké frontě.

Při obraně na široké frontě předpokládá autor šířku obranného pásma armády 100 až 150 km, střeleckého sboru 60 km. Zesílení armády je omezeno asi na 1 až 3 protitankové brigády, 1 až 2 pluky tanků, 1 až 3 prapory plamenometů, 2 až 3 ženijní pluky s bojovou technikou a ženijními stroji. Dělostřelectvo je zpravidla decentralisováno, neorganizují se ani sborové dělostřelecké skupiny. Zdůrazňuje se nutnost plánování manévru dělostřelectvem k frontě a podél fronty. Tanků a protitankových děl doporučuje použít k zesílení protitankových rajonů a část jich vyčlenit jako zálohy.

Dále jsou v článku uvedeny zásady použití ženijního a chemického vojska, otázky velení a operačního zabezpečení. Článek je doplněn schématem obrany armády na široké frontě.

Podplukovník Š. Lupu: Zvláštnosti použití dělostřelectva v obranné operaci armády na široké frontě.

V článku jsou rozvedeny tyto otázky: všeobecné úkoly dělostřelectva při obraně na širo-

ké frontě, hustota dělostřelectva, rozdělení a použití dělostřelectva, druhy dělostřeleckých paleb, manévry dělostřelectva palbou a pohybem, organizace velení.

V části pojednávající o hustotě dělostřeleckých hlavních poukazuje autor na zkušenosti z Veliké vlastenecké války. Při šířce obranného pásma armády 100 až 150 km je třeba dosáhnout hustoty 9 až 13 protitankových hlavních a 10 až 15 děl a minometů na 1 km fronty. Na důležitých směrech je třeba dosáhnout hustoty jako při normální obraně, to jest 30 až 35 protitankových děl, tanků a samohybných děl a 40 až 50 dělostřeleckých hlavních ze zakrytých postavení. Zdůrazňuje potřebu zesílit divisi dělostřelecké skupiny. Je-li v pásmu obrany několik tankových směrů, je možno utvořit dvě až tři dělostřelecké protitankové zálohy.

Při ztížených podmínkách provedení manévru dělostřelectvem je třeba dobře vybavit dělostřelectvem přímo jednotlivé svazky. Není účelné vytvářet dělostřelecké zálohy, které by neměly možnost zásahu.

U manévru dělostřelectvem se zdůrazňuje nutnost důkladného průzkumu a plánování příprav, aby ho bylo možno provést v nejkratší možné době k vytvoření potřebné hustoty.

Podplukovník E. Epure a podplukovník D. Athanasiu: Plánování protiúderu.

V úvodu jsou uvedeny historické příklady

aktivní obrany ze známých operací Veliké vlastenecké války, moskevské, stalingradské, kurské a budapeštské. Je při tom poukázáno na charakteristický rys přechodu protiúderu v protiofenzivu.

Potom jsou v článku rozebrány všeobecné theoretické zásady plánování protiúderu s vhodnými aplikacemi vycházejícími z historických zkušeností z Veliké vlastenecké války. Zdůrazňují a rozvádějí se povinnosti velitele a štábu při plánování protiúderu. Podle zhodnocení situace mají být na stupni armády vypracovány dvě až tři varianty protiúderu s podrobným stanovením úkolů svazků a všech opatření k zabezpečení protiúderu. K článku jsou připojena čtyři schemata možných variant provedení protiúderu.

Autoři předpokládají provedení protiúderu v druhý nebo třetí den útoku nepřítele a zaujetí výchozího prostoru během poslední noci před provedením protiúderu. Při tom jsou čela protiúderné skupiny ve vzdálenosti 5 až 6 km od čáry, kterou zabezpečují sbory prvního sledu. Je poukazováno na možnosti zasedání druhých sledů do protiúderu přímo z pohybu, v případech kdy to bude situace vyžadovat. Autoři počítají s dělostřeleckou přípravou v délce 15 až 30 minut.

Kapitán M. Šerban: Dělostřelecké zabezpečení armádního protiúderu.

Po krátkém všeobecném úvodu rozvíjí autor hlavně tyto otázky: zabezpečení čáry rozvinutí pro protiúder, zabezpečení jednotek provádějících protiúder, zabezpečení vlastního provedení protiúderu, dobu dělostřelecké přípravy, podpory a zabezpečení konečného cíle protiúderu, střední hustotu dělostřeleckých hlavních pro protiúder, práci velitele dělostřelectva armády a jeho štábu při plánování použití dělostřelectva, plánování dělostřeleckých paleb, nutnost letecké převahy nad prostorem, kde se provádí protiúder, přípravu výchozího prostoru k rozvinutí dělostřelectva, topografickou přípravu, přeskupení dělostřelectva, dělostřelecký průzkum, přípravu a vedení dělostřeleckých paleb, organizaci spojení, organizaci součinnosti a otázku spotřeby munice.

Při kalkulacích vychází autor z předpokladu provedení protiúderu silami střeleckého sboru.

O dělostřeleckém zabezpečení armádního protiúderu se autor vyslovuje, že je stejného druhu jako zabezpečení útoku střeleckého sboru, doba přípravy je však kratší a požaduje se rychlejší práce dělostřeleckých štábů. Dělostřelectvo dostává úkol „obkličít dělostřeleckými palbami“ nepřítele, který vnikl do obranné sestavy, znemožnit další rozvíjení jeho úspěchu a izolovat ho od záloh přicházejících z hloubky.

Výchozí prostory a provedení protiúderu předpokládá autor mezi hlavním pásmem obrany a pásmem sborových záloh a počítá, že ho

zabezpečí sbory prvního sledu armády. Vychází dále ze šířky úseku pro armádní protiúder prováděný jedním střeleckým sborem 7 až 8 km a z toho, že na tomto úseku budou nepřátelské síly v hodnotě do jedné divise. (Nepředpokládá použití atomových zbraní.)

O vlastním dělostřeleckém zabezpečení protiúderu se autor vyjadřuje, že má ráz dělostřeleckého útoku. Za dělostřelecké přípravy plní dělostřelectvo tyto úkoly: palebnými soustředěními umlčuje živou sílu a palebná ohniska nepřítele, přímou střelbou ničí palebná ohniska a tanky, umlčuje nepřátelské dělostřelecké a minometné baterie, ruší nepřátelské zálohy.

Dynamický ráz boje nedovoluje přitom provádět podrobnou přípravu a organizaci paleb. Délka dělostřelecké přípravy bývá 15 až 30 minut. Popisovaný způsob dělostřelecké přípravy, dělostřelecké podpory a zabezpečení dosažené čáry se shoduje s našimi zásadami.

Pro kalkulaci požadované hustoty dělostřeleckých hlavních provádí autor podrobný rozbor nepřátelských sil a cílů, které mohou být v úseku, kde je plánován protiúder. Dochází k požadavku hustoty nejméně 100 až 120 hlavních na 1 km. Střelecký sbor se svými organickými 528 hlavními může vytvořit na úseku 7—8 km širokém hustotu jen 66 až 75 hlavních na 1 km. V článku se pak rozvádí potřeba zesílit dělostřelectvo, aby bylo dosaženo hustoty 90, 100 a 120 hlavních na 1 km. Počítá se zesílením od sborů prvního sledu, od frontu a s manévrem dělostřelectva a jeho paleb.

Pro boj s nepřátelskými tanky předpokládá autor článku zesílení sboru 1 až 2 protitankovými pluky.

V článku je pak rozvedena práce štábu při plánování dělostřeleckých paleb. Schemata v měřítku 50 000 a 25 000 ukazují, co mají obsahovat jednotlivé plány (plán dělostřeleckého zabezpečení protiúderu, plán paleb, plán manévru dělostřelectva pro přípravu a podporu útoku).

Na přípravu informační zprávy velitele dělostřelectva armády počítá autor s dobou 30 až 60 minut a na vlastní přednes zprávy s dobou 10 až 15 minut.

V části o protivzdušném zabezpečení protiúderu počítá autor s potřebou 12 až 15 hlavních střední ráže a 13 až 15 hlavních malé ráže.

Pro topografickou přípravu kalkuluje dobu 1 až 2 dnů. Přeskupení dělostřelectva armády a zaujetí výchozího prostoru má být provedeno v noci, která předchází před vlastním provedením protiúderu.

V části o dělostřeleckém průzkumu je zdůrazněna nutnost využít všech pramenů zpráv — letectva, vševojskových štábů a útvarů — k upřesnění cílů, zvláště přímo před provedením protiúderu. Na cíle zjištěné až před samým zahájením protiúderu může být provedena přímá střelba.

V části o spotřebě munice kalkuluje autor na dělostřeleckou přípravu 0,5 p/p. Na dělostřeleckou podporu 0,4 p/p a pro boj v hloubce 0,2 p/p. Celkem na dělostřelecké zabezpečení protiúderu armády počítá autor zhruba se spotřebou 1 p/p.

V závěru článku se zdůrazňuje zvláštní význam konečného cíle armádního protiúderu —

připravit podmínky pro přechod k protiofenzivě.

Pojednání je podrobně a hodnotně zpracováno a je přínosem jak pro dělostřelecké, tak vševojskové štáby. Autor však neuvažuje o zvláštnostech, které by v dělostřeleckém zabezpečení protiúderu způsobilo použití atomových zbraní.

Z čísla 4/1954

Materiální zabezpečení armády při přechodu z obranné operace do operace útočné, plukovník N. Tudorica.

Autor v úvodu poukazuje na možné případy přechodu obranné operace v operaci útočné. Ve svém článku všimá si hlavně otázky reorganizování týlového prostoru a vlastního zabezpečení doplnění potřebných zásob a p.

Celkovou váhu materiálu, který bude třeba soustředit pro zabezpečení armádní útočné operace odhaduje autor na 17 500 t, dále k tomu připočítává ještě ženijní, spojovací, chemický a jiný materiál v celkové váze 5000 t, tedy celkem pro armádu 22 000 t, což prakticky znamená 32 vojenských železničních transportů (1 transport 700 t).

Dále autor rozvádí možnou spotřebu a doplnění svazků na jednotlivá údobí a dni, při čemž tuto stať řeší podle konkrétně zvoleného předpokladu přípravy útočné operace armády.

Po věcném a konkrétním rozboru otázky materiálního zabezpečení autor ve svém závěru zdůrazňuje nutnost úzké spolupráce náčelníka týlu armády a jeho štábu s náčelníkem štábu armády, náčelníky (veliteli) druhů vojsk a jejich štábů, aby mohlo být provedeno materiální zabezpečení armády podle stanovených úkolů a zámyslu velitele armády.

Ženijní zabezpečení rychlých tankomechanisovaných skupin při zasazení

do průlomu a v boji v operační hloubce, plukovník A. Zaharia.

Autor ve svém článku se hlavně zaměřil na tyto otázky: ženijní zabezpečení rychlých tankomechanisovaných skupin v prostoru soustředění, při přesunu z jednoho prostoru do druhého, opatření pro maskování ve vyčkávacím prostoru, zabezpečení vody, zabezpečení přesunu tankomechanisovaného svazku na čáru zasazení, zabezpečení přesunu jednotlivých odřadů, ženijní zabezpečení tankomechanisovaných svazků v boji v operační hloubce nepřátelské obrany, při útoku na odloučené zbytky nepřítele (zadní voje, samostatné opevněné prostory v operační hloubce a p.), v průběhu střetných bojů v operační hloubce, při případném přechodu tankomechanisovaných svazků do dočasné obrany, při přechodu vodních toků v operační hloubce a p.

Autor k článku zpracoval pět velmi vhodných schémat s tabulkou. Ve svém článku konkrétně řeší způsob ženijního zabezpečení jednotlivých úkolů, druh a množství potřebných ženijních prostředků a způsob provedení stanovených úkolů.

Vzhledem ke skutečné věcné a grafické zpracování některých podstatných částí, je možné využít uvedené údaje důstojníky ženijního a tankomechanisovaného vojska, ale článek může velmi dobře posloužit pro všeobecnou informaci i důstojníkům vševojskovým.

Z čísla 6/1954

Plukovník A. Athanasiu: O funkci a práci operačního oddělení armády v útočné operaci.

V úvodu autor zvlášť zdůrazňuje, že operační oddělení armády má hlavní úlohu v celé práci štábu armády v útočné operaci vševojskové armády. Operační oddělení armády musí hlavně zabezpečit:

— opatření související s přípravou prvků potřebných pro přijetí rozhodnutí velitelem armády,

— opatření související s plánováním operace

— opatření související s organizováním a zabezpečením použití svazků (jednotek) při provádění vlastní útočné operace.

Operační oddělení musí být v těsné součinnosti hlavně s oddělením průzkumu, spojovacím oddělením, dopravním oddělením, operačními odděleními vojsk a s týlem.

Ve svém článku zabývá se autor hlavně těmito otázkami: zpracováním kalendářního plánu (uvádí možný vzor), operačním rozvinutím, přeskupením (obsah plánu přeskupení je naznačen graficky), organizací součinnosti,

zpracováním plánu útočné operace, dokumenty pro organizaci operačního zabezpečení.

Autor uvádí obsah jednotlivých plánů operačního zabezpečení, plánu protivzdušné obrany, protitankové obrany, protiatomové ochrany, zabezpečení boků, plánu organizace přemístování VŠ a VP a plánu kontrol.

Dále autor uvádí možné vzory, informační zprávy náčelníka operačního oddělení armády, plánu rekognoskace, plánové tabulky součinnosti, bojového rozkazu a plánu protiatomové ochrany.

Podle názoru autora může plán protiatomové ochrany obsahovat:

Cíl: Zabezpečení činnosti svazků armády za podmínek použití atomových zbraní v přípravném období útočné operace, při průlomu a při rozvíjení útočné operace v operační hloubce. V tabulce pak uvádí (v řádcích): činnost průzkumu a radiologického pozorování, ženijní zabezpečení protiatomové ochrany, likvidace atomových následků.

V sloupcích uvádí: úkoly v přípravném období útočné operace, prvním, druhém a třetím období, síly a prostředky, doba provedení, pozorování.

Dále uvádí signály pro vyhlašování svazkům a jednotkám radiem, telefonem, akusticky a opticky. Plán podpisuje náčelník štábu armády a náčelník operačního oddělení armády a schvaluje velitel armády.

V plánu maskování uvádí autor v sloupcích: opatření pro maskování, které bude uskutečněno, prostor kde to bude provedeno, prostředky, které budou maskování provádět, kdo odpovídá za provedení, kontrola maskování. Plán podpisuje náčelník štábu a náčelník operačního oddělení a schvaluje velitel armády.

Schema možného vzoru bojového rozkazu je velmi pečlivě rozpracované a obsahuje všechny údaje, které má rozkaz obsahovat. Na konec ještě autor uvádí možný vzor plánu kontrol.

Poznámka recenta: Článek rozvíjí činnost a práci štábu za podmínek možného použití atomových zbraní. Prohlubuje otázku vnitřní práce štábu, hlavně práci operačního oddělení armády.

Major T. Grozea: O opevněných rajonech.

V úvodu poukazuje autor na historický vývoj budování opevněných rajonů, na linii Maginotovu, Siegfriedovu, Manerheimovu na opevněné prostory budované za Veliké vlastenecké války. Dále autor provádí rozbor potřeby a kalkulaci dělostřelecké munice pro bojení opevněných objektů, potřebu jednotek pro obranu prostorů, součinnost taktických jednotek s jednotkami pevnostními, atd. Autor dále uvádí možné ženijní vybudování opevněných rajonů v taktické a operační hloubce, průběh pásem a postavení, jejich šířku a hloubku. Blíže a podrobněji rozebírá autor otázku vybudování a bránění opevněného rajonu praporem. K článku autor zpracoval schema.

Plukovník E. Iepure: Použití letectva v útočné operaci vševojskové armády.

Nejprve autor uvádí poznatky z Veliké vlastenecké války Sovětského svazu o činnosti letectva ve prospěch vševojskových armád. Podstatná část článku je však zaměřena na úkoly v jednotlivých obdobích útočné operace. Postupně jsou rozebírány, rozsah letecké podpory v jednotlivých obdobích operace, cíle které jsou určovány letectvu, při letecké přípravě a při podpoře útoku, boj s nepřátelským dělostřelectvem, boj s taktickými zálohami nepřítelů, zabezpečení při průlomu z chodu a letecká podpora svazků.

V dalším uvádí autor obsah rozhodnutí velitele letecké armády pro útočný boj a podporu vševojskové armády a možnosti plnění jednotlivých úkolů příslušnými druhy letectva.

(Zpracoval plukovník Ján Baláž)

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Jaroslav Kučera, Václav Voneš, Josef Haman, Jaromír Vyhnánek, Zdeněk Malý, František Houra, Ján Lipový, Eduard Ureš, Josef Slabý, Ing. Jan Bělohoubek, Stanislav Hruška, Miloš Beneš, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu „Vojenská mysl“ Praha, pošt. úřad 190, poštovní příhrádka 19120/T. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p.

V roce 1955 vyjde 6 čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

Informace o cizích armádách

Major technik Jaroslav Hanuš:
Nový zbrojní materiál americké armády . . . 108

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů . . . 126

Do čísla jsou všity 3 obrazové přílohy na zvláštních nečíslovaných listech.

Информации об иностранных армиях

Майор техник Ярослав Гануш:
Новое вооружение американской армии . . 108

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов . . . 126

В номер вшиты 3 схемы на специальных не нумерованных листах.

